

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GİYİM ENDÜSTRİSİ VE GİYİM EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GIYSİ MODA EĞİLİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER VE BİR
MODEL ÖNERİSİ
(1940-2007 Yılları Arası Basılı Yayında Örnek Uygulama)

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan

Beyhan PAMUK

Tez Danışmanı

Yrd.Doç.Dr. Fatma KOÇ

Ankara – 2009

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne

Beyhan Pamuk'a ait Giysi Moda Eğilimlerini Etkileyen Fakt¼rler Ve Bir Model Önerisi (1940-2007 Yılları Arası Basılı Yayınlar İçin Örneğ Uygulama) adlı çalışma, j¼rimiz tarafından Giyim End¼strisi ve Giyim Eğitimi Anabilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan.....

Akademik Ünvani, Adı Soyadı

Üye.....

Akademik Ünvani, Adı Soyadı (Danışman)

Üye.....

Akademik Ünvani, Adı Soyadı

Üye.....

Akademik Ünvani, Adı Soyadı

Üye.....

Akademik Ünvani, Adı Soyadı

ÖZET

GIYSİ MODA EĞİLİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER VE BİR MODEL ÖNERİSİ (1940-2007 Yılları Arası Basılı Yayında Örnek Uygulama)

Pamuk, Beyhan
Doktora, Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Fatma Koç
Haziran-2009

Çevresel koşullardan korunma anlamı taşıyan giysiler zaman içerisinde toplumsal bir statünün, bir mesleğin, siyasi bir bakış açısının yada kişisel bir duruşun biçimsel simgesi haline gelerek ve modanın doğası ile özdeşleşerek teknik boyutlarının ötesinde toplumların temel yapısını oluşturan insan üzerindeki yaptırım gücü sosyolojinin, sosyal psikolojinin, ekonominin hatta tarihin ilgi alanı içinde önemli bir yer bulmuştur.

Rekabet ortamının yoğun olarak sürdüğü moda sektöründe, trendlerde ortaya çıkan değişimleri belirleyen moda merkezleri, bu sektörün öncülüğünü üstlenmektedir. Bu nedenle moda trendlerinde meydana gelen ani değişimlerin nedenlerini tespit etmek, ilişki düzeylerini belirleyerek tekrarlama periyotlarını öngörmek moda sektörünün geleceğine yönelik adımlarında katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmada ; kadın giysi modasında geleceğe dönük tasarımlarda doğru adımı atabilmek, geliştirilen yeni bir model içerisinde geçmiş moda akımlarında meydana gelen değişimleri belirlemek, moda değişimlerinde etkin olan gelişmelerin modayı etkileme durumları ve ilişki düzeylerini nitel araştırma yöntemleri ile analiz ederek, geleceğe yönelik öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

Araştırma, 1940-2007 yılları arasındaki zaman diliminde Batı'da kullanılan kadın gündüz giysi moda trendleri ve bu trendleri etkileyen faktörlerden oluşmaktadır.

Araştırmanın yönteminde; kadın gündüz giyim modası ile ilgili olarak basılı yayınlar içerisinde ulaşılabilen görsel malzemeler ve tarihi olayları açıklayan yazılı materyaller kullanılmıştır. Random yöntemi ile seçilen 5737 modelin incelenmesi için giysi parçaları üzerinde ölçme alanlarına göre ölçümlendirme tabloları hazırlanmıştır. Ölçümlendirme tablolarında “Sekiz Baş’lık Kanon” çizimleri esas alınarak, kadın gömlek/bluz,elbise,ceket,etek ve pantolon modelleri üzerinde belirlenen alanlarda formüle edilmiş ölçümler olarak kullanılmıştır.

Araştırmada, model ölçümlerinden elde edilen verilerden çıkan sonuçlar tablolar ve grafikler halinde sunularak, 1940-2007 yıllarını kapsayan dönemlerde moda trendlerini etkileyen iktisadi-siyasi gelişmeler, sosyal hareketlenmeler, sanatsal-kültürel akımlar, teknolojik gelişmeler ve moda idollerinin belirlenmesine yönelik ulaşılabilen yazılı materyallerden elde edilen bilgiler ile yorumlanarak, model tabloları oluşturulmuştur. Ayrıca veri analizleri ve dönemlerde etken olduğu belirlenen faktörlerden yola çıkılarak ileriye dönük ön görülen moda çizgileri ile ilgili yordamlarda bulunulmuştur.

ABSTRACT

FACTORS AFFECTING CLOTHES FASHION TRENDS: A MODEL PROPOSAL (Sample Application for Printed Publications Between 1940-2007)

Besides feeding, covering the body had been the fundamental physiological necessity for human being. In time, this preliminary functional intention converted from covering the body to attire and attended fashion phenomenon by becoming more adequate for human body form and ergonomics. More significance was added to attire in historical duration. However, the elementary purpose of dressing was the protection from environmental conditions, it became a symbol of social status, profession, political prospect or personal attitude and identified with the nature of fashion -the dominant sanction on human, the creator of fundamental structure of society, beyond the technical dimensions and found an important place in field sociology, social psychology, economy and also history.

At the present time, fashion has become one of the biggest economical dominance. In the fashion sector with a continuous extensive competition atmosphere, the fashion centers, determining variations in emerging trends take the leadership on. Therefore, stating the causes of sudden changes in fashion trends and predicting repeating periods by determining the level of their relationship will contribute to the future projects of the fashion sector.

This research includes the fashion trends of women's daytime clothing in Western world during the time period from 1940 through 2007 and factors that affecting these trends. Visual materials of the printed publications (fashion magazines, fashion catalogs, etc) and written materials reflecting fashion trends between the years 1940 and 2007 are the contents of this research.

Accessible visual materials of printed publications such as Vogue, Marie Claire, special catalogs of designers, etc -fashion magazines and catalogs- as sources about

women's daytime clothing fashion and written publications elucidating historical events are used as the method of this research. In order to systematically examine randomly chosen 5737 models among accessible printed publications, "Measurement Areas" have been determined on clothing pieces and "Appraisal Tables" have been prepared for each of these measurement areas. Appraisal tables based on illustrations of Parromon (2005) formulated measurements on models of women's shirt/blouse, dress, jacket, skirt and trousers by using canon gaps were employed.

This research intends to present prospective suggestions to make the accurate progress in prospective design of woman clothing fashion, determine the mutation of past fashion trends in a recently developed model, analyse the fashion affection of effective improvements in the fashion alterations and the level of relationship by qualitative research methods.

In this research model tables were carved out by the results obtained from model measurements, presented in tables and graphics, and the interpreted economic-political developments, social motions, artistic-cultural trends, technological improvements which affect fashion trends together with acquired informations from the printed materials about determining fashion idols throughout the period between 1940-2007. Furthermore, beginning with data analysis and the determined effective factors in eras, some routines were offered for prospective foreseen fashion lines.

ÖNSÖZ

Modanın ne zaman ve nerede başladığı kesin olarak bilinmemektedir. Fakat yüzyıllar boyunca tarihin göz alıcı olayları ile yakın etkileşimine bağlı olarak insanlık için önemli bir kavram olmuştur. Moda, insanların yeni biçimler yaratma ve giyinme tutkusu ile başlayan serüven ile sosyal statülerde yarattığı otorite, çevresindeki olaylara karşı gösterdiği sessiz protesto, beğenilme tutkusu ve sayılabilecek bir çok unsuru içerisine alan etkenlerle beslenerek gücünü göstermektedir.

Bu çalışma süresince, iki heceden oluşan “moda” kelimesinin toplum hayatında hem etkileyen hem de etkilenen güçlü bir yapıya sahip olduğu, birkaç tanıma sığmayacak kadar geniş alanı kapsadığı görülmektedir.

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde emekleri geçen, Tez İzleme Komitesi'nde yer alan birlikte çalışmaktan onur duyduğum, bilgi ve tecrübesi ile varlığını her zaman yanımda hissettiğim hocam ve danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Fatma KOÇ'a, bilgisini ve heyecanını benimle paylaşarak desteğini esirgemeyen hocam Sayın Prof. Dr. Tuba VURAL'a ve yardımlarını esirgemeyen hocam Sayın Doç. Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK'e, desteğini her zaman hissettiğim hocam Sayın Yrd.Doç.Dr.Emine KOCA'ya, ismini saymadığım tüm arkadaşlarıma ve değerli hocalarıma, varlıkları ile huzur bulduğum annem, babam ve kardeşlerime, her zaman ve her şeye rağmen büyük bir sabırla beni destekleyen, varlıklarından güç aldığım ve huzur bulduğum eşim Özer Pamuk'a, kızım Beyza ve oğlum Abdullah Efe'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Beyhan PAMUK

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xvii
BÖLÜM I :PROBLEM DURUMU	1
1. Giriş.....	1
1.1. Problem	2
1.2.Araştırmanın Önemi.....	4
1.3.Araştırmanın Amacı.....	6
1.3.1.Problem Cümlesi.....	6
1.3.2.Alt Problemler.....	7
1.4.Sınırlılıklar	7
BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	10
2.1.Kavramsal Çerçeve	10
2.1.1.Modayı Etkileyen Faktörler	15
2.1.1.1.İktisadi ve Siyasi Gelişmelerin Modaya Etkisi	16
2.1.1.2. Sosyal Değişimlerin Modaya Etkisi.....	26
2.1.1.3.Yenilikler ve Yaratıcılıkların Modaya Etkisi.....	30
2.1.1.4.Spor ve Sağlıklı Yaşamın Modaya Etkisi	33
2.1.1.5.Teknoloji Gelişmelerin Modaya Etkisi	36
2.1.1.6.Sanat Akımlarının Modaya Etkisi.....	38
2.1.1.7.Cinsiyetin Modaya Etkisi.....	41
2.1.1.8.İdol Kadınların Modaya Etkisi.....	44

2.1.2.Dönemlere Göre Kadın Giysi Formları.....	46
2.1.2.1.1940–1949 Yıllarında Kadın Giysi Formları	46
2.1.2.2.1950–1959 Yıllarında Kadın Giysi Formları	48
2.1.2.3.1960–1969 Yıllarında Kadın Giysi Formları	50
2.1.2.4.1970–1979 Yıllarında Kadın Giysi Formları	53
2.1.2.5.1980–1989 Yıllarında Kadın Giysi Formları	55
2.1.2.6.1990–1999 Yıllarında Kadın Giysi Formları	56
2.1.2.7.2000-2008 Yıllarında Kadın Giysi Formları.....	58
2.1.3.İnsan Vücudunda Oranlar- Kanonlar	59
2.1.3.1.İnsan Vücudunun İdeal Oranları	62
2.1.3.2.Baş Üzerindeki Orantılar.....	66
2.2.İlgili Araştırmalar.....	68
BÖLÜM III :YÖNTEM.....	74
3.1.Araştırma Yöntemi.....	74
3.2.Araştırma Materyali	75
3.3. Evren	76
3.4.Örnekleme.....	76
3.5.Veriler Toplama Araçları	77
3.5.1.Ölçümlendirme Cetveli	77
3.5.2.Ölçüm Alanları.....	78
3.5.3.Ölçümlendirme Tabloları.....	79
3.5.3.1.Yaka Çeşitleri Ölçümlendirme Tablosu.....	81
3.5.3.2-Yaka – Omuz Açıklığı Ölçümlendirme Tablosu	82
3.5.3.3.Yaka - Ön Orta Açıklığı.....	83
3.5.3.4.Yaka Genişliği Ölçümlendirme Tablosu.....	85
3.5.3.5. Omuz Genişliği Ölçümlendirme Tablosu	86
3.5.3.6. Beden Genişliği Ölçümlendirme Tablosu.....	87
3.5.3.7.Bel Hattı Ölçümlendirme Tablosu	88
3.5.3.8. Ön Orta Kapama Çeşitleri Ölçümlendirme Tablosu.....	89
3.5.3.9. Kol Çeşitleri Ölçümlendirme Tablosu	91
3.5.3.9. Kol Genişliği Ölçümlendirme Tablosu	91

3.5.3.11.Kol Boyu Ölçümlendirme Tablosu	93
3.5.3.12. Manşet Genişliği Ölçümlendirme Tablosu	94
3.5.3.13.Giysi Boyu Ölçümlendirme Tablosu	95
3.5.3.14. Model Kesimi Ölçümlendirme Tablosu.....	96
3.5.3.15.Etek ve Pantolon Boy Ölçümlendirme Tablosu.....	100
3.5.3.16.Etek Kesim Ölçümlendirme Tablosu	101
3.5.3.17.Paça Genişliği Ölçümlendirme Tablosu	103
3.5.3.18-Pantolon Kesim Ölçümlendirme Tablosu.....	104
3.6.Verii Çözümleme Teknikleri.....	105
BÖLÜM IV :BULGULAR VE YORUM	106
BÖLÜM V :SONUÇ VE ÖNERİLER	229
5.1.Sonuç.....	229
5.2.Öneriler	242
KAYNAKÇA	245
EK	254
Ek 1.İnceleme Formu	
Ek 2.İnceleme Formu	
Ek 3.İnceleme Formu	
Ek 4.Ölçüm Cetveli	

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1.Giysi Parçaları Üzerinde Belirlenen Ölçüm Alanları.....	79
Tablo 2.Gömlek/Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Yaka Türleri Ölçümlendirme Tablosu.....	81
Tablo 3.Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Yaka-Omuz Açıklığı Ölçümlendirme Tablosu.....	83
Tablo 4. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Yaka-Ön Orta Açıklığı Ölçümlendirme Tablosu.....	84
Tablo 5. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Yaka Genişliği Ölçümlendirme Tablosu.....	85
Tablo 6. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Omuz Genişliği Ölçümlendirme Tablosu.....	87
Tablo 7. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Beden Genişliği Ölçümlendirme Tablosu.....	88
Tablo 8. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket,Etek,Pantolon Modelleri Bel Hattı Ölçümlendirme Tablosu.....	89
Tablo 9. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket,Etek,Pantolon Modelleri Üzerinde Belirlenen Ön Orta Kapama Türü Ölçümlendirme Tablosu.....	90
Tablo 10. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Kol Türleri Ölçümlendirme Tablosu.....	91
Tablo 11. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Kol Genişliği Ölçümlendirme Tablosu.....	92
Tablo 12. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Kol Boyu Ölçümlendirme Tablosu.....	93
Tablo 13. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Manşet Genişliği Ölçümlendirme Tablosu.....	94
Tablo 14. Gömlek/Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Giysi Boyu Ölçümlendirme Tablosu.....	96
Tablo 15. Gömlek/Bluz,Elbise,Ceket Model Kesimi Ölçümlendirme Tablosu.....	98

Tablo 16. Etek Ve Pantolon Modelleri Üzerinde Belirlenen Giysi	
Boy Ölçümlendirme Tablosu	100
Tablo 17. Etek Modelleri Kesim Özellikleri Ölçümlendirme Tablosu.....	101
Tablo 18. Pantolon Modelleri Üzerinde Belirlenen Paça Genişliği Ölçüm Tablosu	103
Tablo 19. Pantolon Modeli Kesim Ölçümlendirme Tablosu	104
Tablo 20. Yaka Çeşitlerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı.....	107
Tablo 21. Yaka – Omuz Açıklığının ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı	115
Tablo 22. Yaka – Ön Orta Açıklığının ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı	119
Tablo 23. Yaka Genişliğinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı.....	125
Tablo 24. Omuz Genişliğinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı	131
Tablo 25. Beden Genişliklerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı.....	136
Tablo 26. Bel Hattı Ölçümlerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı	141
Tablo 27. Önorta Kapama Türlerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı	146
Tablo 28. Kol Türlerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı.....	153
Tablo 29. Kol Genişliklerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı.....	157
Tablo 30. Kol Boylarının, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı.....	163
Tablo 31. Manşet Genişliklerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı	169
Tablo 32. Giysi Boylarının Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı	174
Tablo 33. Giysi Boylarının Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı	181
Tablo 34. Etek Modellerine Ait Bel Hatlarının Yıllara Göre Dağılımı	187
Tablo 35. Etek Modellerine Ait Ön Orta Kapama Türlerinin Yıllara Göre	
Dağılımı.....	189
Tablo 36. Etek Modellerine Ait Boy Ölçülerinin Yıllara Göre Dağılımı	191
Tablo 37. Etek Modellerine Ait Kesim Özelliklerinin Yıllara Göre Dağılımı	194
Tablo 38. Pantolon Bel Hattına Ait Ölçümlerin Yıllara Göre Dağılımı	197
Tablo 39. Pantolon Ön Orta Kapama Türlerinin Yıllara Göre Dağılımı	200
Tablo 40. Pantolon Paça Genişliklerinin Yıllara Göre Dağılımı	202
Tablo 41. Pantolon Boylarının Yıllara Göre Dağılımı.....	205
Tablo 42. Pantolon Kesimlerinin Yıllara Göre Dağılımı	209
Tablo 43. Ölçme Alanları Sıralaması.....	213

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1.İnsan Figürünün Üç Kanonu.....	63
Şekil 2.Sekiz Baş'lık Kanonda Kadın Vücut Oranları.....	65
Şekil 3.Gözlerin Baş Üzerindeki Oranları.	67
Şekil 4.OBB ve BÇ Noktaları	80
Şekil 5.OyYk.....	82
Şekil 6.YatYk.....	82
Şekil 7.DikYk	82
Şekil 8.AyYk.....	82
Şekil 9.YatYk	82
Şekil 10.DikYk.....	82
Şekil 11.YgmYk	82
Şekil 12.YOA1	83
Şekil 13.YOA2.....	83
Şekil 14.YOA3.....	83
Şekil 15.YOrtA1.	84
Şekil 16.YOrtA2	84
Şekil 17.YOrtA3.	84
Şekil 18.YOrtA4	84
Şekil 19.I Grup Yakalar.	86
Şekil 20.II.Grup Yakalar	86
Şekil 21.III.Grup Yakalar.....	86
Şekil 22.IV.Grup Yakalar	86
Şekil 23.OGn1	87
Şekil 24.OGn2.....	87
Şekil 25.OGn3.....	87
Şekil 26.Bd1	88
Şekil 27.Bd2.....	88
Şekil 28.Bd3.....	88

Şekil 29.B11	89
Şekil 30.B12	89
Şekil 31.B13	89
Şekil 32.ÖnOrt.1	90
Şekil 33.ÖnOrt.2	90
Şekil 34.Ön Ort.3	90
Şekil 35.ÖnOrt4	90
Şekil 36.ÖnOrt5	90
Şekil 37.ÖnOrt6	90
Şekil 38.KolÇeş1.	91
Şekil 39.KolÇeş2	91
Şekil 40.KolÇeş3	91
Şekil 41.KolGen.1	92
Şekil 42.KolGen.2	92
Şekil 43.KolGen..3	92
Şekil 44.KolGen.4	93
Şekil 45.KolGen.5	93
Şekil 46.KolGen.6	93
Şekil 47.KolBoyü	94
Şekil 48.MGn.1	95
Şekil 49.MGn.2	95
Şekil 50.MGn.3	95
Şekil 51.GiyBoy	97
Şekil 52.Ksm1	99
Şekil 53.Ksm2	99
Şekil 54.Ksm3	99
Şekil 55.Ksm4	99
Şekil 56.Ksm5	99
Şekil 57.Ksm6	99
Şekil 58.Ksm7	99
Şekil 59.Ksm8.	99
Şekil 60.EtekBoy/ PanBoy	101

Şekil 61.EtKsm1	102
Şekil 62.EtKsm2	102
Şekil 63.EtKsm3	102
Şekil 64.EtKsm4	102
Şekil 65.EtKsm5	102
Şekil 66.EtKsm6	102
Şekil 67.EtKsm7	102
Şekil 67.PGen1.....	103
Şekil 68.PGen2.....	103
Şekil 69.PGen3.....	103
Şekil 70.PnKsm1	104
Şekil 71.PnKsm2.....	104
Şekil 72.PnKsm3.....	104
Şekil 73.PnKsm4.....	105
Şekil 74.PnKsm5.....	105
Şekil 75.PnKsm6.....	105
Şekil 76.Oyuntulu Yaka ve Çeşitleri	111
Şekil 77.Yatık Yaka ve Çeşitleri	111
Şekil 78.Dik Yaka ve Çeşitleri	111
Şekil 79.Ayaklı Yaka ve Çeşitleri.....	111
Şekil 80.RövI Yaka ve Çeşitleri.....	112
Şekil 81.RövII Yaka ve Çeşitleri	112
Şekil 82.Yığmal Yaka ve Çeşitleri.....	112
Şekil 83.Dar Yaka-Omuz Açıklığı.....	118
Şekil 84.Normal Yaka-Omuz Açıklığı.....	118
Şekil 85.Geniş Yaka-Omuz Açıklığı.....	118
Şekil 86.Dar Yaka-Ön Orta Açıklığı.....	122
Şekil 87.Normal Yaka-Ön Orta Açıklığı	122
Şekil 88.Geniş Yaka-Ön Orta Açıklığı	122
Şekil 89.Dekolte Yaka-Ön Orta Açıklığı.....	122
Şekil 90.Dar Yaka Genişliği	128
Şekil 91.Normal Yaka Genişliği	128

Şekil 92.Geniş Yaka Genişliği	129
Şekil 93.Yakasız	129
Şekil 94. Dar Omuz Genişliği	134
Şekil 95. Normal Omuz Genişliği.....	134
Şekil 96.Geniş Omuz Genişliği.....	134
Şekil 97.Omuzsuz	134
Şekil 98.Dar Beden Genişliğ.....	139
Şekil 99.Normal Beden Genişliği.	139
Şekil 100.Geniş Beden Genişliği	139
Şekil 101.Düşük Bel Hattı.	144
Şekil 102.Normal Bel Hattı.....	144
Şekil 103.Yüksek Bel Hattı.....	144
Şekil 104.Belirsiz Bel Hattı.....	144
Şekil 105.Düz Kapama Çeşitleri	149
Şekil 106.Tek Sıra Kapama Çeşitleri	149
Şekil 107.Kruvaze Kapama Çeşitleri	150
Şekil 108.Yırtmaçlı Kapama Çeşitleri	150
Şekil 109.Asimetrik Kapama Çeşitleri.....	150
Şekil 110.Patlı Kapama Çeşitleri	150
Şekil 111.Bedene Takılan Kol	155
Şekil 112.Reglan Kol	155
Şekil 113.Bedenden Çıkan Kol.....	156
Şekil 114.Kolsuz.	156
Şekil 115.Dar Kol Genişliği.....	160
Şekil 116.Rahat Kol Genişliği.....	160
Şekil 117.Geniş Kol Genişliği	160
Şekil 118.Model1 Kol Genişliği	160
Şekil 119.Model2 Kol Genişliği	161
Şekil 120.Model3 Kol Genişliği	161
Şekil 121.Kolby1.	166
Şekil 122.Kolby2	166
Şekil 123.Kolby3	166

Şekil 124.Kolby4	166
Şekil 125.Kolby5	167
Şekil 126.Dar Manşet Genişliği	172
Şekil 127.Normal Manşet Genişliği	172
Şekil 128.Geniş Manşet Genişliği	172
Şekil 129.Model Manşet Genişliği	172
Şekil 130.Manşetsiz	172
Şekil 131.Gömlek Boyları	178
Şekil 132.Elbise Boyları	178
Şekil 133. Ceket Boyları	178
Şekil 134.V Kesim	184
Şekil 135.Klasik X Kesim	184
Şekil 136.Dikdörtgen Kesim	184
Şekil 137.A Kesim	184
Şekil 138.Dar Kesim	185
Şekil 139.Trapez Kesim	185
Şekil 140.Etek Bel Hattı	188
Şekil 141.Etek Ön Orta Kapama Çeşitleri	190
Şekil 142.Etek Boyları	192
Şekil 143.Dar Kesim	195
Şekil 144.Klasik Kesim	195
Şekil 145.Evaze kesim	196
Şekil 146.V kesim	196
Şekil 147.Kloş Kesim	196
Şekil 148.Balon Kesim	196
Şekil 149.Geniş Kesim	196
Şekil 150.Pantolon Bel Hattı	198
Şekil 151.Pantolon Ön Orta Kapama Çeşitleri	201
Şekil 152.Pantolon Paça Genişlikleri	203
Şekil 153.Mini Boy	206
Şekil 154.Diz Üstü Boy	206
Şekil 155.Kapri Boy	206

Şekil 156.Uzun Boy	206
Şekil 157.Maxi Boy	207
Şekil 158.Dar Kesim	210
Şekil 159.Klasik Kesim.....	210
Şekil 160.V Kesim	210
Şekil 161.Bol Kesim	210
Şekil 162.İspanyol Kesim	211
Şekil 163.Şalvar Kesim.....	211
Şekil 164.1940'lı Yıllara Ait Model Analiz Şeması	214
Şekil 165.II.Dünya Savaşı Dönem.....	215
Şekil 166.1947 Christian Dior (NewLook)	215
Şekil 167.1950'li Yıllara Ait Model Analiz Şeması	216
Şekil 168.1954 Christian Dior	217
Şekil 169.1957 Pierre Balmain.....	217
Şekil 170.1960'lı Yıllara Ait Model Analiz Şeması	218
Şekil 171.1962 Modeheft.Frühling	219
Şekil 172.1965 Yves Saint Laurent (Mondrian Koleksiyonu).....	219
Şekil 173.1970'li Yıllara Ait Model Analiz Şeması	220
Şekil 174.1972 Modelpalette	221
Şekil 175.1979 Jours De France Collections.....	221
Şekil 176.1980'li Yıllara Ait Model Analiz Şeması	222
Şekil 177.1983 Rundschau	223
Şekil 178.1987 Robers-Manteaux.....	223
Şekil 179.1990'lı Yıllara Ait Model Analiz Şeması	224
Şekil 180.1991 Official	225
Şekil 181.1995 Apart	225
Şekil 182.2000'li Yıllara Ait Model Analiz Şeması	226
Şekil 183.2003 Collezioni.....	227
Şekil 184.2007 Vogue.....	227
Şekil 185.2010-2020 Yılları İçin Öngörülen Model Analizi	228

KISALTMALAR LİSTESİ

AyYk: Ayaklı Yakalar
BÇ: Boğaz Çukuru
Bd: Beden
Bl. Bel
DikYk: Dik Yakalar
EtekBy: Etek Boyu
EtKsm: Etek Kesim
GiyBoy: Giysi Boyu
KolBy: Kol Boyu
KolÇeş: Kol Çeşitleri
KolGen: Kol Genişliği
Ksm: Kesim
MGn: Manşet Genişliği
OBB:Omuz Boyun Birleşim
OGn: Omuz Genişliği
OyYk: Oyuntulu Yakalar
ÖnOrt: Ön Orta
PanBy: Pantolon Boyu
PGen: Paça Genişliği
PnKsm: Pantolon Kesim
Röv: Röverli Yakalar
YatYk: Yatık Yakalar
YgmYk: Yığılmalı Yakalar
YkGen:Yaka Genişliği
YOA: Yaka Omuz Açıklığı
YOrtA: Yaka Önorta Açıklığı

BÖLÜM I

PROBLEM DURUMU

1.GİRİŞ

İnsanların yenilikçi yapısı, sıradanlıktan uzaklaşarak farklı olma çabası, diğerleri tarafından beğenilme tutkusu modayı doğuran temel dinamik yapıyı oluşturmaktadır. Moda, insanların farklı olma düşüncesinden ortaya çıkarak, kısa bir sürede bütün toplumlarda ortak kullanım haline gelmektedir. Özellikle küresel akımlar, teknolojik gelişmeler, iletişim ağındaki genişlemelerinin sonuçları olarak günümüzde çok daha etkin hale gelmiştir.

Giyim seçimlerinde öncelikle kişinin yaşam şekli ve kişilik özellikleri ön plana çıkmaktadır. Bunu kendi içinde yorumlayarak dışa vurmak isteyen bilinçli kişiler yalnızca bir giysiyi alıp giymenin yeterli olmadığını da bilmektedirler. Bu bakış açısı toplumlarda moda kuramının önem kazanmasına sebep olmaktadır (O'Cass.2000,s.546).

Moda, belirli zamanda yaygınlaşan ve her kesimi değişik biçimlerde etkileyen güçlü bir yapıya sahiptir. Sosyal yaşantının her alanına yayılarak büyük kitleleri etkisi altına almayı başarmıştır. Yeni olanı kabullenme ve kullanma gereksinimi doğurmakta, tüketim hacminin geniş olması ile ekonomik alanda güçlü bir sektör haline gelmektedir. Moda, globalleşme ile yayılması hızlanarak kültürel yaşantıları farklı oranlarda etkilemeyi sürdürmektedir. Modanın bu belirtilen alanlarda oluşturduğu güçlü etkisi itibariyle incelenmesi gereken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Crain,2003;Stone,1999)

Bugün modanın tüketim çarkı çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Ancak bu tüketim çarkı içinde kuşkusuz modanın doğasını en iyi anlatan ve modayı gerçek endüstri haline getiren unsur giysilerdir. Giysi insanın üzerinde taşıdığı endüstriyel ürün olması nedeniyle, günümüzde başlı başına bir endüstri dalı haline gelmiştir. Bu endüstri dalı ekonomiye katkıları ile üretim endüstrisinin ilk sıralarında yer almaktadır (Çivitci,2004,s.5).

Giyim, teknik bir süreç sonunda iki boyutlu bir tekstil yüzeyini üç boyutlu hale getirme işi iken moda, bu süreç sonunda ulaşılan giysilerin gündemde kalma süresi olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar moda kavramı giyimle bütünleşmiş olsa da bunun dışında ve ötesinde hiç şüphesiz ki daha geniş bir açılıma sahiptir. Sadece giyimin değil mobilyadan otomobile pek çok objenin modasından söz etmek mümkündür.

1.1.Problem

Günümüzde rekabet gücünü belirleyen kalite, fiyat vb. faktörler; ileri teknoloji kullanımı ve iyi bir organizasyon kurularak, optimal sonuçlar alınabilecek faktörler haline gelmiştir. Artık neyin, ne kadar ve hangi yöntemlerle yapılacağı, maliyet ilişkileri vb. için düşünülen günlerin geride kaldığı günümüzde, ileri teknoloji ürünü bilgisayarlı üretim sistemleri minimum hata ve maksimum hızda işleri çözümlenmektedir. Ancak konfeksiyon sanayinde rekabet gücünü belirleyen “moda” kavramı için bu durum henüz geçerli değildir. Bu durumun nedenlerinden biri de modanın doğasında var olan yaratıcılık, yenileme, bütünleştirme, estetik anlayışı vb. kavramların özlerinin çözümlenmesi ile mümkün olabileceği gerçeğidir (Çivitci,2004,s.3)

Moda eğilimlerini belirlemede moda tasarımcıları önemli rol oynamaktadır. Moda tasarımcılarının dünyada gündemi oluşturan konuları takip ederek, kişisel yetenekleri ile yorumladıkları ürünleri toplumun beklentilerine sunmaları önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplumsal bir olgu olan modaya yön veren iktisadi ve siyasi faktörler, toplumsal hareketler, kültürel ve sanatsal akımlar, çevre faktörleri, teknolojik gelişmeler, sosyal ve bireysel faktörler gibi birçok etkenin farklı oranlarda paylarının olduğu bir gerçektir. Moda, herhangi bir alanda ve zamanda meydana gelen değişim, toplumda yaşanan çatışmalar, mevcut olaylara tepki gibi nedenlerden etkilenmeye açık bir olgudur. Bu dinamik yapısı nedeniyle geleceğe yönelik uzun vadeli tahminlerin yapılması zorlaşmaktadır. Ancak modanın döngüsel yapısı göz önüne

alındığında mevcut zamanda yaşanan olayları, geçmişte yaşanan olaylarla bağdaştırarak bir yineleyiş oluşturmakta olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Hazır giyim sektöründe, moda hızlı bir kâr akımı olarak belirtilmektedir. Bu akım, moda dünyasındaki rekabet gücünün artmasının yanında ürünlerde geleceği yakalamaya dayalı moda oluşturma ve kabul ettirmede planlı bir çalışmayı gerektirdiği bilinen bir gerçektir.

Moda, hazır giyim üretimindeki gelişmeler ve yaygınlaşan iletişim ağına paralel olarak hızla gelişmiş , geçen süre içerisinde ilerleyen teknolojiye bağlı olarak güçlü bir sektör haline gelmiştir. Global çapta, yoğun rekabet ortamının yaşandığı Hazır Giyim ve Moda Sektörü'nde söz sahibi olabilmenin en önemli unsurlarından biri geleceğin eğilimlerini önceden tahmin edebilme zorunluluğunun doğmasıdır. Bu nedenle, modanın gerek üretim sektöründeki gücü gerekse iktisadi, siyasi, sosyolojik psikolojik gibi boyutlarla ilişkileri nedeniyle bilimsel olarak incelenmesi gerekliliği ve döngüsel olarak ortaya çıkan değişimlerdeki nedenlerin belirlenmesiyle mümkün olacaktır. Günümüzde, giysi modasında geleceğin eğilimlerinin belirlenememesi önemli bir sorun olarak görülmektedir. Çalışma, sorunun çözüm önerileri arasında tarihi dokümanların ve gelişmelerin incelenmesinin modanın seyrini belirleyen temel unsurları ortaya koyması bakımından önemli görülmektedir.

Bu çalışmada; literatür taraması sonucu elde edinilen bilgiler doğrultusunda giysi moda eğilimlerinde geleceğe yönelik tasarımların doğru analizini yapabilmektir. Geçmişte giysilerde oluşan değişimleri ve bu değişimlerde önemli etkiye sahip olan dünya olaylarını belirleyerek, modanın döngüsel yapısını ortaya çıkarabilmek için belirli bir sistem içerisinde model geliştirerek ve geleceğe yönelik moda eğilimlerinin ön görülmesinde öneriler sunmanın moda sektörüne katkı sağlayacağı düşünülerek bu araştırma planlanmış ve yürütülmüştür.

1.2.Araştırmanın Önemi

Günümüzde oldukça bilinçli hale gelen giyim seçimlerinde öncelikle kişinin yaşam şekli ve kişilik özellikleri ön plana çıkmaktadır. Bunu kendi içinde yorumlayarak dışa vurmak isteyen bilinçli kişiler yalnızca bir giysiyi alıp giymenin yeterli olmadığını da bilmektedirler. Bu bakış açısı toplumlarda moda kuramının önem kazanmasına sebep olmaktadır. Moda, gerçek anlamda ancak değişmeye inanan, gelişme yoluna girmiş toplumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ekonomi ve toplumsal yapı arasında sıkı ilişki içerisinde (O'Cass,2000,s.546).

Moda, medeniyetin en önemli unsurlarından biridir. Moda, sosyoloji, ekonomi, kültür, psikoloji vb. bir çok alanda etkinliğini kabul ettirmiştir. Moda bir etki, değişme isteği ya da zorunluluğudur. Ancak endüstriyel aşamaya gelmiş olan toplumlarda görülür, anlaşılır ve gelişmişlik düzeyine paralel olarak da yaratılabilir. Eskiye yeni tasarımlarla birleştirerek devam ettiren moda bu nedendir ki belirli etkileşimlere bağlı olarak toplumlara yönetmektedir (Eicher ve diğerleri, 2000,s.83).

Modanın, daha çok giyim kuşama eş anlamlı olarak kullanıldığı görülmektedir. Ancak, giyim kuşamının çok ötesinde insanoğlunun hemen hemen tüm toplumsal etkinliklerini kapsayan bir olgu ve farklı disiplinlerle yakın ilişkisi bulunduğu bilinmektedir. Modanın insan psikoloji üzerinde yarattığı “çağdaş, çalışkan, dinamik, modern“ imajı bireylerin moda olanı kabullenmesini sağlamaktadır. Özellikle kadınların doğal yapısında yer alan güzel olma , beğenilme kaygısı modanın kadınlar üzerinde yoğunlaşmasında etkili olmaktadır. “Moda olan güzeldir” anlayışının yanı sıra kadının hemcinsleri yani “ötekiler” den ayrılma güdüsü moda ile kadını bütünleştirmektedir (Barbarosoğlu,2004; Tolan,1983).

Günümüzde moda merkezi olarak kabul edilen sayılı şehirde yılın dört mevsimi için – iki sezon halinde- hazırlanan defilelerle moda sektörüne ait piyasa yönlendirilmektedir. Bu moda merkezlerinden verilen yılın genel çizelgeleri; az gelişmiş, gelişmekte olan ve gelişmiş ülke olmanın henüz alt basamaklarında olan ülkelerce alınarak uygulanmaktadır. Gelişmiş ülkeler ise moda pazarının liderliğini üstlenmektedir.

Sanayileşmiş ülkeler, moda kavramı öne çıkmaya başlayınca , kitlelere moda olan giysiler ile hitap edebileceği ve bu kitleleri moda değişimleri ile elinde tutabileceğini bilmekteydi. Bu bakış açısı Hazır Giyim ve Moda Sanayi'nde lider olan Batı ülkelerinin satış ve pazarlama felsefesini oluşturmuştur (Giacobello,2000,s.94).

Modayı yönlendiren ülkelerin başında Avrupa ülkelerinin geldiği bilinmektedir. Uzun yıllar boyunca modanın tek merkezi olan Avrupa, halen modanın önemli merkezlerindedir. Bu nedenle araştırmada Avrupa modası ve ayrıca II.Dünya savaşından sonra moda sektöründe adını duyuran ABD'nin de yer aldığı "Batı modası" ele alınmaktadır. Sektör öncülerinin moda tarihi sürecinde nelerden, ne zaman, ne kadar ve ne şekilde etkilendiklerini saptamak modanın doğasını anlamak açısından önemli görülmektedir.

Günümüzde küresel akımların ve teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak moda, bu günün dünyasında çok daha önemli bir role kavuşmuştur. Moda endüstrisi gündün güne yeni yatırımları çeken, dinamik doğaya sahip, gelişen bir sektör halini almıştır (Çivitçi 2004,s.3).

Sürekli değişime uğrayıp insanları şaşırtan moda, yapısı gereği sürekli değişiklik gösterse de geriye dönerek unutulmuş modelleri hatırlatmaktadır. Moda, geçmişteki moda olanı yeniden yorumlayıp, yenileyerek giysiye farklı bir boyut kazandırmaktadır. Bu yinelenişin nedenlerini ortaya koyarak modanın döngüsel periyodunu belirlemek geleceğe yönelik eğilimler üzerine öngöründe bulunmaya yol açacaktır.

Moda eğilimlerinin gelecekteki tasarımlarının önceden ön görülmesi sektörde öncülüğü de sağlayacaktır. Bu nedenle, modaya yön veren merkezlerin oluşturduğu ve dünyaya yaydığı giysi modalarının tarihi sürecini, geçirdiği aşamaları, modayı etkileyen ve yön veren diğer faktörlerle ilgili bilgi sahibi olmak, bu bilgileri belirli bir sistematik içerisinde bilimsel açıdan değerlendirerek, moda üzerinde etkili olan faktörleri belirlemek ve geleceğe dair yorumlar da bulunmak önemli bir konu olarak

görülmektedir. Bu sayede giysi modalarının döngüsel periyotlarını tespit edilebilecek ve geleceğe yönelik tahminler yapılarak modanın geleceği hakkında ön görüde bulunabilecektir. Bu çalışmanın, gelecek giysi modasını belirlemek açısından, hazır giyim ve moda sektörüne bakış açısı kazandıracağına ve konuyla ilgili araştırmalara örnek oluşturarak yol gösterici olması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.3.Araştırmanın Amacı

Modanın, sürekli kendini yenileyen bir döngüye sahip olduğu görülmektedir. Modanın, bu döngü içerisinde farklı dönemlerde ortaya çıkan benzer olaylar karşısında, bulunduğu zaman diliminin getirileriyle bütünleşerek moda tasarımcıları tarafından yeniden yorumlandığı görülmektedir. Bunun nedenlerini sorgulamada özellikle modanın yakın tarihindeki gelişmelerinin ayrıntıları ile incelenmesinde yarar görülmektedir. Moda eğilimlerinde meydana gelen ani değişimlerin nedenlerini tespit etmek, giysi modasına yansıma biçimlerini belirleyerek, bu sayede giysi modasının döngüsel periyotlarını belirlemek ve gelecek moda eğilimlerine yönelik tahminlerde bulunmak, moda sektörünün geleceğine yönelik bakış açısına yön vermesi açısından önemlidir.

Bu çalışmada; kadın giysi modasının, geçirdiği evreleri ve değişimleri belirleyerek moda eğilimlerinde etkin olan iktisadi/siyasi gelişmelerin, sosyal hareketlenmelerin, sanatsal ve kültürel akımların, teknolojik gelişmelerin, popüler modacılar ve moda idollerinin modayı etkileme durumları ve giysi modasını şekillendirme biçimleri nitel araştırma yöntemi ile analiz edilerek, geliştirilen yeni bir model içerisinde geleceğe yönelik moda eğilimlerine öneriler sunmak amaçlanmıştır.

1.3.1.Problem Cümlesi

1940 ile 2007 yılları arasında kadın giysi modasını yönlendiren, dünya olayları ve bu olayların kadın giysi parçaları üzerine etkisinden yola çıkılarak

geleceğin moda eğilimleri nasıl belirlenebilir? Bu soruya yanıt aramak için aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

1.3.2.Alt Problemler

1.1940–2007 yılları arasındaki zaman diliminde moda eğilimlerinin basılı yayınlarda yer alan kadın gündüz giysi parçalarına yansıyan genel özellikleri nelerdir?

2.1940–2007 yılları arasındaki başlıca olayların kadın gündüz giysi modasına etkisi, giysi parçalarına nasıl yansımıştır?

3-1940–2007 yılları arasındaki süreçte kadın gündüz giysi modasını etkileyen başlıca olaylar ve giysi parçalarına yansımaya biçimlerinden yola çıkarak geleceğe yönelik model önerileri hazırlanabilir mi?

1.4.Sınırlılıklar

Araştırmacının sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir.

1. 1940 yılı öncesinde görsellenmiş kadın modellerine ulaşımın yetersiz olması nedeniyle araştırma,1940 ve 2007 yılları arasındaki zaman aralığında , kadının gündüz dış giyiminde yer alan gömlek/bluz, elbise, ceket, etek ve pantolon giysi parçaları ile sınırlıdır.

2. Giysi parçalarında; Gömlek/bluz, elbise ve ceket modelleri için; yaka çeşitliliği, yaka-omuz açıklığı, yaka-ön orta açıklığı, yaka genişliği, omuz genişliği, beden genişliği, bel hattı, ön orta kapama çeşitleri, kol türü, kol genişliği, kol boyu, manşet genişliği, giysi boyu, giysi kesim özellikleri, etek modellerinde; bel hattı, ön orta kapama çeşitleri, etek boyu, etek kesimi ve pantolon modellerinde; bel hattı, ön orta kapama çeşitleri, pantolon boyu, paça genişliği, pantolon kesim ölçümlerinin incelenmesi ile sınırlıdır.

3. İncelenen giysi parçalarının sayısının belirlenmesinde uzman görüşü alınmış olup, 1940-2007 yılları arasındaki zaman diliminde her yıla ait giysi parçalarından minimum 15 model olmak üzere toplam 75 model olarak belirlenmiştir. Modeller 67 yıl için toplam 3513 modelin incelenmesi ile sınırlıdır.

4. Moda eğilimlerini etkilediği tespit edilen;

- Ekonomik/Siyasi Gelişmeler: Bu grup içerisine iktisadi açıdan yüksek refah düzeyleri ve krizler, küresel veya bölgesel savaşlar, ortak anlaşmalar, devletlerin parçalanması, siyasi politikalar ,toplumda meydana gelen ayaklanmalar, isyanlar vb.
- Sosyal Hareketlilik: Sosyal olaylar içerisine feminizm hareketleri, sağlıklı yaşam, küresel hastalıklar, çevresel faktörler vb. gelişmeler,
- Sanatsal ve Kültürel Akımlar: Bu grubun içerisine farklı kültürlerin gündeme gelmesi, sosyal yaşantıda oluşan alt kültür,sokak kültürü gibi isimlendirilen oluşumlar, kültür çatışmaları, farklı sanat dallarının popülerliği ve anti sanat akımları vb. olaylar,
- Teknolojik Gelişmeler: Teknolojide meydana gelen gelişmelerin insanlara sunduğu imkanların yanı sıra yok etme teknolojilerinin ortaya koyduğu olumsuz gelişmeler ,
- Popüler Modacılar ve Moda İdolları: Medyada yer alan müzik, film vb. idolları, moda sektöründe dönemin popüler modacıları, model, moda editörleri ayrıca siyasi gündemde yer alan siyasetçi kadınları ve siyaset eşleri ile sınırlandırılmıştır.

5. Giysi modellerinin belirlenmesinde döneme ait görsel malzemelerden, basılı yayında (moda dergileri, özel moda katalogları vb.) yer alan fotoğraflardan ulaşılabilen kaynaklar ile sınırlıdır.

6. Moda eğilimlerini etkileyen olayların yer aldığı bilgiler yazılı materyallerden ulaşılabilen kaynaklar ile sınırlıdır.

Araştırmada yapılan yazılı materyallerin taramasında elde edilen bilgiler aşağıda belirtilmektedir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Çerçeve

Crain (2003) giyim tanımı, tüketimin en görünür biçimlerinden biri olarak, kimliğin kurulmasında önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Ayrıca, giyim tercihlerinin, insanların hem belli bir zaman dilimine uygun görünümlere (diğer bir deyişle moda) ilişkin güçlü normları, hem de olağan üstü bir seçenek zenginliğini barındıran kültürün belirli bir biçimini kendi amaçları doğrultusunda nasıl yorumladıklarını incelemek için eşsiz bir alan sağladığını belirtmektedir.

Moda (mode) Latince, oluşmayan sınır anlamındaki “modus”dan gelmektedir. Ortaçağ Fransa’sında La Mode olarak kullanılmıştır. Moda insanları çağlar boyu etkisi altına almış toplumsal bir olgudur. Toplumdaki süslenme ve değişiklik ihtiyacından doğan ve geçici bir yenilik olarak tanımlanabilen moda; belirli zamanda yaygınlaşan ve her kesimi değişik biçimlerde etkileyen güçlü bir yapıya sahiptir (Partridge,1960).

Toplum hayatına girmiş geçici yenilik olarak kullanılmakta olan modayı üç grupta toplamak mümkündür (Barbarosoğlu, 2004,s.27).

- 1- Değişiklik ihtiyacı ve süslenme özentiisiyle toplum hayatına giren geçici yenilik,
- 2- Belirli bir süre etkili olan toplumsal beğeni, bir şeye karşı gösterilen aşırı düşkünlük,
- 3- Geçici olarak yeniliğe ve toplumsal beğeniye uygun olandır.

Birinci madde ile üçüncü madde arasındaki fark, birincisinde nesnenin biçim değiştirerek devam etmesi, üçüncü maddede bahsedilen nesnenin ise modanın tamamen ortadan kalkabileceğine işaret etmektedir. Örneğin etek giyimi biçim

değiştirerek devam ederken, şapka kullanımı zaman zaman tamamen ortadan kalkabilmektedir.

Modanın nerede ve ne zaman tam olarak başladığına dair farklı kaynaklarda çeşitli bilgiler bulunmasına rağmen giyim çok eski çağlardan, incir yaprağından veya hayvan postundan başlayan gelişim süreci bütün kaynaklarda ortak nokta olarak yer almaktadır. İnsan derisini ikinci bir deri olarak saran giysiler, önceleri vücudu sıcaktan veya soğuktan, dış etkenlerden koruyan sadece ihtiyaca yönelik özelliklere sahip olduğu için kullanılmıştır. Ancak artan insan nüfusu, ihtiyaçlar, güzellik anlayışı, yönetim gereksinimleri belki de diğerlerinden üstün olma isteği zamanla giyimi şekillendirmiştir. Toplum içerisinde sıradan insanların arasından sıyrılarak ayrıcalıklı olduğunu göstermenin en iyi yöntemi, üzerinde taşıdığı nesnelere yani takılar, başlıklar veya giysinin özellikleri ile verilen mesajdır.

Barbarosoğlu (2004), *Moda ve Zihniyet* adlı yayınında, moda anlayışının varlık bulması için sanayi devrimi ve Fransız ihtilalinin beklenmesi gerektiği görüşünü belirtmektedir. Sanayi devrimi, modern cemiyetin özelliklerini belirlerken, Fransız ihtilalinden sonra ortaya çıkan burjuva sınıfı da hem aristokrasiden hem de halk tabakasından ayrılmak isterken modanın gelişip yaygınlaşmasına büyük katkıda bulunmuştur. Geleneksel toplumlarda bulunan giyim hiyerarşisi İhtilal ile birlikte ortadan kalkarken modanın demokratikleşmesi, yani herkesin istediğini giyebilme hürriyeti, moda olanın demode olma sürecini pekiştirmiştir. Üst tabaka, alt tabakalar tarafından taklit edilirken onlardan ayrılmak için daha yeni biçim ve tarz arayışına girmesi elbise tasarımcılığının rağbet gören bir meslek olmasını sağlamıştır.

Moda yüzyıllar boyunca tarihin göz alıcı olayları ile yakın etkileşimine bağlı olarak insanlık için önemli bir kavram olmuştur. İnsanların yeni biçimler yaratma ve giyinme tutkusunu modayı besleyen en büyük etkenlerdir. Bu etkenler temel yapıyı oluştururken modanın diğer özellikleri de göz önüne alındığında modaya ait tanımlar çeşitlilik sunmaktadır.

Moda, insanların farklı olma düşüncesinden ortaya çıkarak, kısa bir sürede bütün toplumlarda ortak kullanım haline gelmektedir. Özellikle küresel akımlar, teknolojik gelişmeler, iletişim ağındaki genişlemelerinin sonuçları olarak günümüzde çok daha etkin hale gelmiştir. Moda akımları kimi zaman zorlama ile ortaya çıkarak, kısa sürede yaygınlaşır ve bir kibrit çöpü gibi yavaş yavaş sönmeye başlamamaktadır. Zaman, alışkanlıkların, bıkkınlıkların, ilgisizliğin ağırlığıyla moda olanın sonunu hazırlar (Baudot,2001,s.8).

Sürekli değişime uğrayıp insanları şaşırtan moda, moda olduktan hemen sonra demode olandır. Moda yapısı gereği sürekli değişiklik gösterse de eskiyi asla unutturmaz geriye dönerek unutulmuş modelleri hatırlatır. Geçmişteki moda olanı yeniden yorumlayarak farklı bir boyut kazandırır. Modayı doğuran temel dinamik; insanların yenilikçi yapısı, yeni formlar oluşturma tutkusudur. İnsan, yaşamın tek düzeliğinden kurtulmanın çaresini biçim değişikliklerinde aramaktadır. İnsanın doğasında bu yenilik anlayışı kadar, var olanı koruma güdüsü de bulunmakta ve birbirini dengelemektedir (Larousse, 1971,s.18).

Ayrıca giysi sahip olunan dünya görüşünün aynasıdır. Modacılar bir kıyafeti oluştururken kıyafetin sunduğu imajın mevcut dünya görüşüne denk düşmesine dikkat ettikleri gibi, oluşturdukları moda ile de yeni dünya görüşlerinin olmasını sağlamaktadır. Moda kitlelere sunulurken, moda kıyafetin modern kadının giyeceği olduğu özellikle vurgulanmaktadır. Bütün defilede kıyafetler çalışkan, çağdaş, dinamik, modern kadının “ giyeceği olarak teşhir edilmektedir (Barbarosoğlu, 2004,s.11-24).

Moda değişiminin bir başka çeşidi döngüseldir. Geçmişte başarıyla kullanılmış öğelerin çeşitlemelerinden ve yeni düzenlemelerinden oluşmaktadır. Bu yeniden bir araya getirme süreci gelişigüzel değildir ve her zaman, bir önceki yapıya dayandırılmaktadır. Her hangi bir çizgide sunulan moda eğilimi, en sonunda tam tersiyle değiştirilmektedir. Bu akımlardan bazıları sıkça, bazılarıysa uzun bir süre sonra ortaya çıkmaktadır (Crain,2000,s.202). Modanın döngüsel değişiminin

nedenlerinin sorgulanmasında, zaman içerisinde yer alan gelişmelerin moda üzerindeki etkilerinin ayrıntıları incelenmesi önemli bir etken olacaktır.

Moda, sürekli kendini yenileyen bir döngüye sahiptir.Bu döngü içerisinde farklı dönemlerde benzer çizgiler ile karşılaşmaktadır (İşbilen, 1995,s.11).

Bugün modanın tüketim çarkı çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Ancak bu tüketim çarkı içinde kuşkusuz modanın doğasını en iyi anlatan ve modayı gerçek endüstri haline getiren unsur giysidir. Giyim insanı üzerinde taşıdığı belki de tek endüstriyel ürün olması nedeniyle, günümüzde başlı başına bir endüstri dalı haline gelmiştir. Endüstrileşmenin getirdiği koşullar arasında “rekabet ortamının” olması kaçınılmaz bir sonuçtur.Artık rekabet gücünü belirleyen kalite, fiyat gibi faktörler; ileri teknoloji kullanımı ve iyi bir organizasyon kurularak, optimal sonuçlar alınabilecek faktörler haline gelmiştir. Neyin, ne kadar ve hangi yöntemlerle yapılacağı, maliyet ilişkileri vb. için düşünülen günlerin geride kaldığı günümüzde, makine ve bilgisayarlar minimum hata ve maksimum hızda işleri çözümlenmektedir. Fakat konfeksiyon sanayinde rekabet gücünü belirleyen temel faktörlerden; “moda” için bu henüz geçerli değildir. Günümüzde küresel akımların ve teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak moda, bu günün dünyasında çok daha önemli bir role kavuşmuştur. Moda endüstrisi günden güne yeni yatırımları çeken, dinamik doğaya sahip, gelişen bir sektör halini almıştır (Civitçi, 2004,s.3).

Modanın başlı başına sektör olduğu günümüzde moda yön veren devlerin başında Avrupa ülkeleri gelmektedir.Uzun yıllar boyunca modanın tek merkezi olan Avrupa, halen modanın önemli merkezlerindedir. Sanayileşmiş ülkelerde moda kavramı öne çıkmaya başlayınca sektör, kitlelere moda olan giysiler ile hitap edebileceği ve bu kitleleri moda değişimleri ile elinde tutabileceğini bilmektedir.Bu bakış açısı Hazır Giyim ve Moda Sanayinde lider olan Avrupa ülkelerinin satış ve pazarlama felsefesi olmuştur (Giacobello,2000,s.94).

Avrupa’da Hazır Giyim ve Moda Endüstrisinin oluşumu; uzun, detaylı ve bilinçli çalışmaları kapsamaktadır. Avrupa I ve II Dünya Savaşları gibi çok ağır

savaşlara girmiştir. Fakat zannedildiğinin aksine savaş; Avrupa modası için 1950’li yıllarda geniş çapta başarılı bir üretim yapabilen, istikrarlı bir hazır giyim endüstrisinin gelişmesini zorlayan bir ortam oluşturmuştur (İşbilen,1995,s.54).

1947 yılında İngiltere’nin önde gelen yedi firmasıyla İngiliz modasını yurtdışında tanıtmak, prestij sağlamak ve alıcı ile satıcılara birleşmiş bir cephe sunmak için “London Model House Group” kurulmuş; 1948 yılında da modanın bilimsel bir biçimde ele alınması için, Kraliyet Sanat Koleji bünyesinde Moda Tasarımı Okulu açılmıştır. Takip eden yıllarda da bu tür okulların sayısı hızla artmıştır (Damhorst ve diğer.,1999,s.329).

Avrupa’da Hazır Giyim ve Moda Sektörünün hemen her biriminde eğitim seviyesi oldukça yüksek elemanlar çalışmaktadır. Doğal olarak, çalışanların ücretlerinin yüksek olmasına neden olmakta; fakat sonucun da modayı yönlendiren güç olma üstünlüğünü de getirmektedir (Barthes.1990,s.65). Bu nedenle ekonomik güce sahip Avrupa ülkeleri modada öncülüğü yakalayarak marka satarken, gelişmekte olan ve azgelişmiş ülkeler onları takip etmektedir.

Endüstrileşmiş ülkelerin büyük bir çoğunluğunun bugünkü seviyelerine ulaşmalarında, tekstil ve hazır giyim sektörü önemli rol oynamaktadır. Bu aynı şekilde sanayileşmekte olan ülkelerin atılımlarının da başlangıç noktasını oluşturmaktadır.

Konfeksiyon ürünlerinde rekabet gücünü belirleyen temel faktörler “kalite, moda ve fiyat”tır. Ürünlerin piyasada başarılı olma şansı ancak bu üç faktörün bir araya getirilebilmesiyle sağlanmaktadır. Üretici firmalar bu talepleri bu güne kadar, kendi üretimleri, yabancı üretim ve fason üretimle sağladıkları dengeyle çözmeye çalışmışlar ve halende aynı şekilde dengeyi korumaya çalışmaktadırlar. Tüm bunlardan Hazır Giyim Endüstrisinin, ülkelerin şu anda, önemli bir iş alanı ve dış satım politikalarını etkileyen bir sanayi kolu haline geldiği çıkmaktadır (Ar,2003;Ergül 2005).

2.1.1.Modayı Etkileyen Faktörler

Giysilerin bir iletişim aracı olduğu bilinmektedir. Özellikle kültürel değerleri yansıtan geleneksel giysiler bulunduğu toplumun kültürel yapısı, ahlaki değerleri geleneklerini çeşitli şekillerde birer mesaj olarak vermektedirler. Aynı şekilde dünyanın ortak kültürü olan moda, çevresinde gelişen olaylara karşı tepkilerini çeşitli şekillerde giysileri kullanarak göstermektedir.

Moda eğilimlerinin nelerden etkilendiği veya nasıl oluştuğunu anlamak gerekmektedir. Farklı ticari sebeplerde mevcut olmakla beraber modayı etkileyen başlıca olaylar genel çerçevede değişim ihtiyacından ilham alır . Modayı etkileyen faktörler, strateji, yaratıcılık, yaşama biçimi, değişken davranışlar, sosyolojik değişimler ve olaylardır. Çevresini ve dünyayı iyi gözlemleyen insanlar, eğilimleri de kolayca tahmin edebilmektedir. Çünkü “eğilimler” temelde reaksiyonlar grubudur. Bir duruş, akıp giden hayat, çevresel etkenlere karşı, kendini ifade etme biçimidir. Bu kullanılan ürün için de, giyilen ürün için de geçerlidir (Barnard,1996).

Toplumsal bir olgu olan modanın yaşadığımız dünyaya damgasını vuruşunda pek çok etkenin farklı dozlarda payları bulunmaktadır.Ekonomik etkenler, çevre faktörleri, toplumsal etkenler, siyasal dönüşümler vb. ile psikolojik etmenler beklide insanoğlunun doğaya öykünmesinden kaynaklanan süslenme dürtüsünün yanı sıra iletişimin ve seyahat olanaklarının artmasının da modanın bir çığ haline gelmesinde etkili olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Batur,1987,s.92).

Modanın temelinde var olan dinamik yapı, her türlü gelişmeye karşı hazır bir şekilde yararlanacağı kaynağı ve hitap edeceği kesimi belirlemektedir. Tarihi süreç içerisinde pek çok farklı gelişmenin modayı etkilediği bilinmektedir. Özellikle geçtiğimiz yüzyılda gündeme damgasını vuran olaylar, toplumsal yapıda değişimlere neden olurken, modanın gündeminde de yerini almıştır. 20.yüzyılda yaşanan iki büyük savaşın etkileri, yüzyılın sonuna kadar sürmüştür. Ancak II.Dünya savaşının ardından gelen yeni yaşam koşullarında moda, kendi gündemini oluşturmuştur.Bu

nedenle yakın geçmiş dönemin, gelecekteki yeni dönemlerin temelini oluşturacağı düşünülmektedir.

2.1.1.1.İktisadi ve Siyasi Gelişmelerin Modaya Etkisi

Modanın talep görmesindeki başlıca sebep yüksek düzey ekonomik gelişmelere bağlıdır. Ekonomik gelişmenin beraberinde getirdiği rahat yaşam koşulları, teknolojik avantajlar ve artan statü yükselişleri modanın popülerliğini daha da artırmaktadır

Ekonomik güç birçok alanda olduğu gibi moda sektöründe de etkili olmaktadır. İlk olarak uzun vadede ekonomik anlamda güçlü olan ülkelerin yaşam tarzı, kültürel yönleri diğer ülke insanları için benimsenen yaşam tarzı olmaktadır Güç sahibi ülkelerin sektörde söz sahibi olmalarının yanı sıra etnik yapılarının, giyim tarzları moda eğilimlerine yansımaktadır. Başka bir örnek ise bazı ülkelerin ani yükseliş gösteren ekonomik yapı sayesinde gündeme gelmiş olmalarıdır. Örneğin Çin Halk Cumhuriyeti'nin ani yükseliş gösteren ekonomisi ve siyasi iktidarı gözleri üzerine çekmiş ve dönemin Çin Başbakanına ait mavi Mao ceket ve pantolon hem kadın hem de erkekler için giyim modasını oluşturmuştur (Stone, 1999,s.33).

Milletlerin bolluk ve kıtlık dönemleri modayı büyük ölçüde etkilemiştir. Savaşların yarattığı ekonomik kısıtlamalar, mevcut olan imkanların ilk olarak zorunlu alanlarda kullanılmaya yöneltmiştir. Savaş ve kıtlık dönemlerinde az kumaş gerektiren modellerin seçilmesi bir rastlantı değildir. Ülkelerin barış ve bolluk dönemlerinde ise gösterişli giysilerin giyilmesi, pahalı ve bol kumaş tüketimi kısacası moda savurganlığı da ekonomik etkenlerin sonucunda ortaya çıkmıştır (Rouse,1989,s.157).

20. yüzyılda, pek çok bölgesel ve iç savaşların yanı sıra; I ve II. Dünya savaşları gibi iki büyük savaş geçirmiştir. 1914 -1918 yılları arasında yaşanan I. Dünya savaşı ve yirmi dört yıl sonra gerçekleşen II.Dünya savaşı (1939-1945) ekonomik kriz, sosyal ve psikolojik olumsuz etkileri beraberinde getirerek insanlık

tarihinin geleceğini hassas bir konuma sürüklemiştir. Savaş sonrası dönemi atlarmaya çalışan ülkelerde azalan erkek nüfusunun görev ve sorumlulukları kadınların omuzlarına yüklenmiştir. Kadınlar, erkeklerin yaptığı işleri üstlenmek zorunda kalmışlardır. Fabrikada çalışmışlar, trafik kontrolü, mekanik bakım-tamiri, motosiklet ve araba kullanmışlardır. Modanın merkezi olan Avrupa da savaş öncesi özgürlüğün saltanatının sürüldüğü yılların ve uzun bir çöküş döneminin ardından, moda sektörü ekonomik sorumluluk ve sosyal kurallar çerçevesinde varlığını sürdürmeye çalışmıştır (Rouse,1989,s.149).

İnsanlık tarihine damgasını vuran en büyük askeri çatışma 1914'de patlak vermiş ve çıkış sebebinin ve savaş bölgelerinin Avrupa'da bulunmasına rağmen, sömürgelerin karıştırılması ve tarafların herhangi birine yeni katılımların olması ile sorun küresel bir boyut kazanmıştır. Yankıları temel alındığında, savaşın evrensel tarih üzerindeki etkisi çok önemli olmuştur. Savaş, Avrupa'nın gerileyeceği, farklı güçlerin öne çıkacağı yeni bir dünyanın haberinin verirken, ekonomi, siyaset, kültür ve ahlaki değerlerin derinden sorgulanmasına neden olmuştur (Langlois ve diğer.,2003,s.50).

Savaşın sebep olduğu şoka maruz kalan toplumları, bankacı, tüccar, sanayici, silah tüccarı, askerlerin intikamını alacağını vaat eden hükümetler gibi savaştan beslenen kesimler istikrarsızlaşmıştı. Enflasyon sabit gelirlinin mal varlıklarını eritmişti. Memur kesimin alım gücü önemli ölçüde düşmüştü. Neticede savaş kadınların toplumda yeni bir yer edinmesine neden olmuştu. Kadınların çalışması yaygınlaşmış, liberal meslekler kadınlara yavaş yavaş açılmaya başlamıştı. Serbestlik, tarzı ile herkesi şaşırtan kısa saçlı kadın garsonların ortaya çıkmasında kendini göstermişti (Langlois ve diğer.,2003,s.82).

Diğer birçok alanda olduğu gibi modada da büyük devrimler 1914'de savaşın patlak vermesinden önce başlamıştı. Ama derin değişimlerin etkisini hissetmek için barışı beklemek gerekmişti. Bu değişiklikler dünün dünyasının köklü Avrupa aileleri ve geleneklerinin yeni dünyanın oluşturduğu toplumsal sınıflar ve 19.y.y. toplumunun bozulan alışkanlıklarının arasındaki sınırı belirlemişti. At arabasının

yerini otomobil, kabarık saçların yerini kısa saçlar, uzun kuyruklu eteğin yerini diz hizasındaki etek almıştı. Kadınlar, kendini mahkum ettiği korseleri artık kullanılmıyorlardı (Baudot, 2001,s.62).

Savaşın olumsuz etkileri arasında azalan erkek nüfusu vardı. Genç erkek nüfusun büyük çoğunlu cepheden dönememişti. Erkeklerin görevlerini de üstlenen kadınlar, bir süre sonra erkek giyim tarzını benimsemeye başladılar. Erkek görünümü kadınlar karşısında, modacılar ve terziler tereddüt etmekteydi. Bu tedirginlik 1925 yılında Paris'te sergilenen Art Deco stili ile göğüs kısmı olmayan gövdesiz silüetler gündeme geldi. Kadınlar, kısa saçlar, erkek ceketleri, erkek gömlekleri, çoğu zaman kravat havasında fularlar ile bir erkekten farksızlaşmışlardı (Watson,2008;Baudot,2001).

I.Dünya Savaş'ından sonra genel toplum anlayışında değişimler yaşanmıştır. Sinema aktrislerinden, Amerikalı mirasyedilerden, zengin sanayicilerin eşleri ve kızlarından oluşan yeni bir müşteri kitlesi oluşmuştu. Eski varlıklardan yeni zenginler ortaya çıkıyordu. Bu burjuva kesim hayatı coşkuyla yaşamak, aynı zamanda yeni ve belleksiz bir modayı da yüceltmekteydiler. Çılgın yılların mutluluğu, değişim iştahı ve aşamaları, 1929 ekonomik krizi yüzünden sekteye uğramıştı. Kriz önce NewYork borsasını vurmuş, daha sonra Avrupa'ya sıçramıştı. Neden olduğu işsizlik, enflasyon, kargaşa ve dengesizliklerle beraber, şık ve pahalı giysilere ulaşamayan mütevazı kadın dikiş makinesine geri dönmüştü. 1920'ler de kaybolan kadın vücut formlarında 1930'ların Charleston havası ile kadın giyimi vücut ölçülerine tekrar önem verdi. Artık daha az teorik olan moda, feminizm düşüncesini korumayı amaçlıyordu çünkü feminizmde daha ince ve kalıcı güzellikler bulunuyordu (Baudot,2001,s.46).

II.Dünya Savaş'ı insanlık tarihinin en korkunç çatışması olarak 1939'da (Uzak Doğu'da 1937'de) başladı. Savaş büyük ölçüde 1930'lu yılların büyük ekonomik buhranının ve I.Dünya Savaşının bir sonucu olan faşizmin ürünüydü. II.Dünya Savaş'ının Avrupa boyutu temel alındığında bu savaşın 1914'de başlayan ve 1919 Barış antlaşmasıyla geçici olarak ara verilen Avrupa iç savaşının ikinci

safhası olduğu anlaşılacaktır. Bu çatışma Avrupa ve Asya'yı harabeye çevirirken bütün insanlık tarihini de belirsiz ve korkunç bir geleceğe doğru sürüklemekteydi(Langlois ve diğer.,2003,s.222). II. Dünya savaşı 1940'lı yıllara damgasını vurdu. Savaş dönemi öncesi özgürlüğün saltanatının sürüldüğü yılların ve uzun bir çöküş döneminin ardından, moda sektörü ekonomik sorumluluk ve sosyal kurallar çerçevesinde varlığını sürdürmeye çalışmıştır. II. Dünya savaşının gerçek sonuçları, 20.yüzyılın sonlarına kadar sosyo-kültürel, iktisadi, siyasi, teknoloji gibi bir çok alanda gösterirken, moda dünyası bu gelişmeler karşısında kayıtsız kalmayarak kadını zamanın ruhuna göre biçimlendirmiştir.

II. Dünya savaşı ile moda alanında yepyeni bir süreç başlamaktadır. Tarih içinde o ana kadar dişiliğini bir şekilde sergileyen kadın, zamanın çizgi ve renklerine uyarak kendisini zamanın akışına bıraktı. 40'lı yılların ilk yarısında askeri kıyafetleri andıran giysiler, kaba kumaşlar, asker şapkaları, diz boyu etek görülmeye başlandı. Koyu renklerin yaygınlığı dikkat çekerken, kadının toplumsal hayattaki rolü de ön plana çıkmıştı(Onur, 2004,s.54).

1940'da Alman birliklerinin Paris'e girdiler ve Alman güçleri kuzey Fransa'yı ve Fransa'nın Atlas Okyanusu kıyılarını işgal etti, Fransa topraklarının üçte ikisi, Alman kontrolüne girmişti. Modanın tek ve vazgeçilmez merkezi Paris işgal edilmişti.

II. Dünya savaşı boyunca Paris couture evleri olduğu gibi kalmıştı. Madam Gres Fransız bayrağı renklerini kullanarak işgal altında ilk koleksiyonu hazırlaması Alman işgalci kuvvetler tarafından hoş görülmemiş ve bir yıl içerisinde moda evi kapatılmıştı. Courture'cular, pırıltılı sosyal yaşamı ve zevk verici giyimden hoşlanan fakat işgal altında yoksulluk içinde var olmaya çalışan Fransız halkına açılan küçük Fransız-Alman dikim evlerinde giydirmekle kalmıştı. Sayıları çok az olan bazı zengin Fransız kadınları giyim sınırlaması ve yaşamın olumsuzlukları gibi savaşın olumsuz getirilerini umursamazcasına bu dikim evlerinden giyinmişlerdi (DeLaHaye,1988,s.82).

Almanya, Fransa'nın toplam üretiminin yarısına el koymuştu. Halk kıtlığa karşı organize olmuştu. Tüm ülke gibi, haute couture ve moda da işgalci devletlerden kurtulamamıştı. Kemer sıkma, rasyonellik ve kullanılabilirlik gibi yeni kavramlar dönemin modasına damgasını vurmuştur (Watson, 2007,s.64).

Almanya, Fransız modasını Berlin veya Viyana'ya taşıyarak sahiplenmek istiyordu. 1939'dan beri Terzi Sendikasının başkanlığını yapan Fransız temsilci Lucien Lelong “ her ülkenin kendi modasını yaratma hakkı olduğunu “ söyleyerek, Alman yetkililere Paris modasını ancak Parisli modacıların sürdürebileceğini kanıtladı. “Bir çok farklı meslektan uzman ve işçilerin oluşturduğu Paris moda geleneğine müdahale etmeye hiçbir milletin gücü yetmez” şeklindeki ifade Fransız modası (Temmuz 1940- Ağustos 1944) hakkında raporundan bu alıntı içtenliği ile Almanları etkilemiş ve 1940 sonbaharından sonra Paris modasının özerklik tanınmıştır (Baudot,2001,s.108).

Bütün bu gelişmelere rağmen Paris moda merkezi olma konumunu yitirmişti. Moda tasarımcıları bu süre zarfında Avrupa'nın diğer kentlerinde arayışlarını sürdürmektedir. Bu boşluklardan dolayı Amerika ve İngiltere'de yeni yeteneklerin doğmasına zemin oluşturuluyordu (Onur,2004,s.54).

1941 'de İngiliz hükümeti, elbise ve çorap tüketimini karneye bağladı. Dönemin popüler moda dergisi Vogue İngiliz hükümetinin kararlarını okuyucularına bildirmekte alınan kararların savaş dönemi kadın psikolojilerini olumsuz etkilediğini “rüküşlük” imajının oluşacağı konusunda yazılar yazmaktadır. İngiliz hükümeti modanın önde gelenleri ile görüşmeler yaparak kamusal gardırop hazırlanmaya giriştiler (Watson,2007,s.64–65).

Savaşın olumsuz getirileri Paris modasının yaşamını yine de sürdürmesini engelleyememişti. Modanın arkasında dev bir profesyonel sektör, durum ve koşullara uyumunu kanıtlamıştı. Eski giysilerin yeniden değerlendirilmesi, giysi karneleri, selüloz yapışanı, yapma çiçek, ersatz, halkın zorlu “işgal altındaki kışları “ atlatmasına yardım etmişti. Elbiseler kısalmış, tahta ayakkabı tabanları uzamıştı.

Giyim ile ilgili kısıtlamalar yürürlüğe girmişti. Böylece, 1940'dan sonra bir manto için bir metreden fazla, bir gömlek için bir metreden fazla kumaş kullanılması yasaklanmıştı (Hamile kadınlar için yasak geçersizdi). Deri kemerde en fazla dört santimlik genişliğe izin verildi. Dönemin çok ince bir kemeri “Bir kertik daha” adını taşıyordu. Uçuk mizah anlayışı, işgalciye karşı bir direniş tarzına dönüşmüştü. Satış kayıtları zengin Parisli bayanların dışında yabancı büyükelçi eşlerinin işgal döneminde büyük moda evlerinden alış veriş yaptıklarını gösteriyordu. İşgal altındaki gündelik hayat, heyecanlı etkinliklerle tanışılıyordu: J.Fath, Nina Ricci, M. Roshas, M. Rauff, R. Piguet, J.Lafauire, M. Vramant gibi bazı yeni modaevleri bu kara dönemi gerçekten renklendirmişlerdir (Baudot,2001,s.110).

Ekonomik krizden sonra, ABD ithal giysilere ad valorem (değerine göre). %90'lık gümrük vergisi uygulamaya başladı. Sadece giysi modeli resimleri ve patronlar vergiden muaf tutuldu. Tual –model işletmesine dayalı bir üretim tekniği geliştirildi. Basitleştirilen bu modeller, farklı boylarda üretilebiliyordu. Sentetik maddelerde kaydedilen gelişmeler bunların düşük maliyetle üretimini sağladı. Ekonomik kriz sonrada savaşın neden olduğu zorunlu kısıtlamalar giyim sanayicisini “ modaya yakışmaz” yorumuna yol açacak ucuz hammaddelere yöneltti. Spor giyimi Amerikalılar icat etmese de, gücünü ve genişliğini ortaya çıkarmayı bildiler. 1940'dan sonra Paris'in inzivaya çekilmesi, onlara yerel yaratıcı özelliklerini kullanma fırsatını verdi. Bu yaratıcılık savaşın getirdiği kısıtlamalara karşın kullanıldı. 1946'da kaldırılan bu kısıtlamalar, gerçekten ustalık ve becerinin ön plana çıkmasını sağladı. Birbirinin yerini alan parçaların yardımıyla, bayanlar gün boyunca kolaylıkla elbise değiştirebiliyorlardı. Bu özellikte de Amerikan stilinin temel ilkesi olmuştur (Baudot,2001,s.124).

İhtiyaç, keşfin temeli haline gelişmişti.” Kimyasal Maddelerden Yapılmış Giysiler “ Amerika'da geliştirilen yeni bir fikir olmuştu. Amaç, doğal kaynakları tüketmeden dayanıklı malzemeler yaratmaktı. Çok yönlü kimyasal materyaller olup, daha önce saç ve diş fırçalarında, çoraplarda kullanılmış olan naylon, yumuşak yünlü malzemelerde kullanılmaya başlanmıştı (Watson,2007,s.69).

İki savaş arası dönemde, rekabeti ve iyi yönetilen giyim endüstrisi ve yeni pazarlama teknikleri sayesinde ABD hazır giyimi kayda değer bir gelişme gösterdi. Satış kataloglarında son model elbiseleri, Gloria Swarson ve Joan Crawford gibi sinema yıldızları tanıtıyorlardı. Fabrikatörler siparişleri yirmi dört saat içerisinde hazırlıyor ve böylece satışların artışına büyük katkı sağlıyorlardı. (Baudot,2001,s.123).

1950’li yıllar boyunca her şeyin aynı kalmasını isteyenlerle, her şeyi değiştirmek isteyenleri ayıran sınır çizgisi oluştu. Sıcak savaş bitmişti, ama yerini soğuk savaşa bırakmıştı. 12 Mart 1947 soğuk savaşın resmi başlangıç yılı olarak kabul edildi. Bu tarihte, Amerikan başkanı kendi ismiyle anılacak olan Truman doktrini açıkladı. Bu doktrine göre ABD komünizm tehlikesi altında olup, özgür kalmak isteyen ülkelere her türlü iktisadi ve askeri yardım yapmayı vaat ediyordu. Savaş sonrası toparlanmaya çalışan Avrupa kıtasında herkes daha iyi bir gelecek bekliyordu, bazı insanların umudu ABD, bazı insanların umudu SSCB ‘idi. Moda bu dönemde yeni ilkeler oluşturdu. Bu ilkeler yüzlerce yıllık alışkanlıkları değiştirdi. Terziyi ve müşteriye özgür bıraktı. (Baudot,2001;Langlois ve diğer.,2003).

Aynı zaman diliminde Avrupa, görmüş olduğu savaşların olumsuz etkileri yanında yeni yapılanmalara zemin hazırlamıştı. Savaşlarda ortaya çıkan ihtiyaçlar, Avrupa’da hazır giyim ve moda endüstrisinin oluşumunu hızlandırmıştı. Avrupa modası için 1950’li yıllarda geniş çapta başarılı bir üretim yapabilen, istikrarlı hazır giyim endüstrisinin gelişmesini zorlayan bir ortam oluştu. Hükümetin de desteklemesi sonucu, üretime standart getirilmiş, yeni üretim teknikleri geliştirilmiş ve savaş sonrası giyime artan talep karşısında üretimin hızlanması gereği makineleşmeye geçiş hızlanmıştı (İşbilen,1995,s.6).

Savaşın bitmesi ile insanlar üretime hız vermişti. 1950’lerin başında çok az insan dünyanın daha zengin bir çağa giriyor olduğunun farkına varmıştı. On yıl geçtikçe bir çok insan için yaşam standartları hızlı bir şekilde gelişmişti. Daha çok insanın tüketici ürünleri için parası vardı ve fiyat artışına rağmen bilinçli moda kıyafetlerine karşı gittikçe büyüyen bir rağbet oluşmuştu (Bond,1988,s.136).

Ekonomik gelişme altmışlı yılları zenginleştirmişti. Her eve girmeye başlayan renkli televizyon, çamaşır makinesi, çok fonksiyonlu ev aletleri yanı sıra lüks arabalar, uçak yolculukları hayatı kolaylaştırmıştı. Bilgisayar teknolojisinin başlaması tıp, uzay bilimleri ve daha birçok alanda gelişmeleri hızlandırmıştı.

1960'lı yılların ikinci yarısına Vietnam Savaşı damgasını vurmaktadır. Komünist dünya, (Sovyetler Birliği ve Çin) ile ittifaka girmiş olan Vietnam Demokratik Cumhuriyeti (Kuzey Vietnam) ile Vietnam Cumhuriyeti (Güney Vietnam) ve başta ABD olmak üzere kapitalist müttefikleri arasında yaşanan savaştır. ABD birlikleri 1965 yılından 1973 yılına kadar savaşa dâhil olmuştu. Vietnam savaşları atmışlı yıllarda ortaya çıkan hippie akımını güçlenmesine zemin oluşturmuştu (Connikie,1990,s.22).

70'li yıllara gelindiğinde terör saldırıları gündeme gelmişti.1972 Münih olimpiyatlarında İsrailli atletler ' Black Sebtember' olarak adlandırılan terörist saldırısında öldürülmüş, on yıllık dönem içerisinde devam eden çeşitli terörist hareketleri ülkeler arasında gerginliklere neden olmuştu. Moda bu gelişen olaylar karşısında terörizm- ajan- askeri hareketleri podyuma taşımaya başlamıştı. Siyah bereler, siyah soket çoraplar, geniş yakalı deri ceketlerin yanı sıra kamuflaj montlar, askeri yeşilinde tişörtler dönemin siyasi özelliklerini yansıtmıştı (Herald,1992,s13-62).

Dünya ekonomisi, 70'li yılların başlarında birçok bakımdan iki büyük savaş arasındaki büyük buhranı anımsatan zor bir döneme girmişti.Bu buhranın kökenlerini önceki yıllardaki gelişmelerin oluşturduğu şartlarda, para sisteminde ve petrol şokunda aramak gerekiyordu. OPEP üyesi Arap ülkeleri 1973'ün Kipur savaşı münasebetiyle, üç ay içerisinde petrol fiyatlarını 4 katına yükseltti. İlk petrol şokunun yaşanmasından sonra 1979-1980 'de II. petrol krizi fiyatları 1972'ye oranla 10 katına çıkarttı. Oysa ucuz petrol 1950'lerden itibaren kapitalist büyümenin kalbini oluşturuyordu. Ortaya çıkan ekonomik kriz, sanayi döneminin genel şemasına uymamıştı. Bunun sonucunda fiyatlarda genel düşüş, iflaslar, koruyucu tedbirlerin alınmasıyla uluslar arası ticarete gerileme, üretim düşüşü, işsizliğin artmasıyla

orantılı tüketim düşüşlüğü gözlenmişti(Langlois.20003,s.419). 1979-1980 yıllarında Dünya İkinci Petrol krizi yaşanmıştır. İkinci petrol krizi,1974 deki ilk petrol krizine göre halkı daha çok etkilemişti.İşsiz oranında artmalar, birçok üretim faaliyeti yürüten işletmelerin kapanması, siyasi çatışmalar gibi olumsuzluklar nedeniyle ekonomik bunalımlar yılı olarak nitelendirilmişti. Dünyayı etkisine alan ekonomik kriz moda endüstrisini de etkilemişti. İşletmelerin kapanması, malzemelerdeki kısıtlamalar 80'lerin ilk yıllarında 60'lı yıllara dönüşünü sağlamıştı(Onur,2004,s.58).

1970'lerin ekonomik dar boğazı sonucu 1980'li yılların başından itibaren piyasa ekonomisi, finansal serbestleşme, dünya ile entegrasyon gibi kavramlar daha fazla rağbet görmeye başlamıştır. Bütün bu gelişmeler, gelişmiş ülkelerle, gelişmekte olan ülkeleri birbirine daha yakınlaştırmıştı. Öte yandan sanayi alanında yoğunlaşan firmaların faaliyetleri, hızlı para değişiklikleri, ürün ve üretim teknolojisindeki baş döndürücü gelişmeler, rekabetin artması sonucu 1980'li yıllarda globalleşme çok daha belirgin bir hal almıştı (Scholte,1997).

1980'li yıllar savaş ve barışın yer aldığı dönemdi. Sovyet işgali altında Afgan mücahitlerin direnişleri, uzun yıllar sürecek olan İran-İrak savaşlarının başlaması, İsrail'in Lübnan'a saldırısı, Güney Atlantik savaşları döneme damgasını vurmaktadır. On yıllık dönemde dünyayı yöneten güçlü devletlerin başında o zamanki adıyla Sovyetler Birliği ve Amerika Bileşik devletleri yer almaktaydı. Her iki ülke arasındaki soğuk savaş, dönemin sonlarına doğru sona ermişti. ABD 'nin başkanı seçilen sinema sanatçısı Ronald Reagan ve Sovyet Birliğinde iktidara gelen Mikhail Gorbachev alışlagelmişin üzerinde performansları ile siyasete damgasını vurmuşlardı(Carnegy,1996,s.11- 62).

1990'lı yıllar Avrupa ve dünyada siyasi hareketlenmelerin yılları . Yarım asırdır Sovyetler birliğinin baskısı altında yer alan Doğu bloğu ülkeleri (Polonya, Romanya, Bulgaristan, Macaristan ve Doğu Almanya olmak üzere komünist rejim altına giren birçok ülke)1989 yılında Sovyet rejiminin Doğu Avrupa'da çökmesi ile birlikte sona ermiş oldu.1990'ların başında bağımsızlıklarına kavuşmalarına rağmen,

Doğu Avrupa bu sancılı dönemde ekonomik kriz, ayaklanmalar, isyanlar, savaşlarla mücadele etmişlerdir (Feldman, 1992,s.5).

1990-91 yılları, Körfez savaşları gündeme gelmiştir. Irak'ın Kuveyt' i işgali ile başlayan ve ABD'lerinin müdahalesi ile gelişen savaş bir yıl sürmüştür. Petrol bakımından zengin Orta doğuda patlak veren bu savaş moda dünyasının da gündeminde yer almıştır. Körfez savaşı Yurtseverlik modasını gündeme getirmiş ve yıldızlı, çizgi baskılı tişörtler kullanılmıştır (Feldman, 1992,s.10).

90'lı yıllarda moda tam anlamıyla sektör oluşturmuştur. Moda evlerinden çoğu ya büyük şirketler tarafından satın alınmış ya kendileri büyük işletmelere dönüşmüş ve giysi, aksesuar, makyaj malzemesi ve mobilya satmaya başlamışlardır. (Tungate,2004,s.32). Yeni eğilimlerle tasarımlar üreten stüdyo-laboratuvarların karşısında uluslar arası prestijli markalar yer almıştır. El emeğinin çok daha ucuz olduğu üçüncü dünya ülkelerinde fabrikalar kurdu ve bu markalar, Avrupa ve Amerika'da , stilistlerin de yardımıyla, markalarına bağlı global bir kavram, bir evren yaratmayı amaçladılar. Reklamlardan etkilenen müşteri kitlesini hedefleyerek ürünün satış başarısında stilizmden çok, medyatik tanımı ve reklam kampanyaları etkili olmuştur. Dünün moda evleri reklam için bütçelerinden %2'lik bir pay alırken, bugünün büyük markaları bu oranı %25'lere çıkarmışlardır. Stilistlerin çoğu tasarımdan çok, üretim ve dağıtımdaki standardı sağlayabilmek için çalışmışlardır (Baudot, 1997,s.321).

2000'li yıllara gelindiğinde Çin, ekonomiye damgasını vurmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü gelişmekte olan ülkelere uyguladığı tekstil kotalarının kaldırılmasına 1995'te başladı. Ancak Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne Kasım 2001'de üye olup da ucuz işçilik, taklit mallarla başta ABD ve AB olmak üzere tüm piyasaları ele geçirmesiyle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler için zorlu dönem başlamış oldu. Öyle ki DTÖ'nün, 2002'de kotaların yüzde 51'ini, 2005 başında da kotaların tamamen kaldırması kararına en büyük tepkiler yine gelişmekte olan ülkelere geldi. (Anonim,2004). Çin'in ucuz işçilik sayesinde düşük fiyatlarla ürettiği mallar gelişmekte olan ülkelerin ekonomisini olumsuz etkiledi. Çin'in gündemde olduğu

2000'ler de moda sektörünü hem üretim anlamda hem de esin kaynağı olması bakımından etkilemiştir. Savaşçı ve gizemli konseptle hazırlanan giysi tasarımları, Çin kültürünün yansıtıldığı defilelerle sunulmuştur.

Dünya ekonomisi, 20.yüzyılda gördüğü iki büyük savaşın gerçek sonuçlarını yüzyılın sonlarına kadar hissettirmiştir. İktisadi alan da yaşanan gerek bolluk gerekse kriz dönemlerinden zorunlu olarak veya isteyerek moda kendini yönlendirmiştir.

2.1.1.2. Sosyal Değişimlerin Modaya Etkisi

Moda, insanları etkisi altına alan sosyal bir olgudur. Modanın tanımları incelendiğinde , insanların yeni biçimler yaratma ve giyinme tutkusu, farklı olma isteği, düşüncelerini ifade etme biçimi, anlayış tarzı, davranış biçimi gibi ifadeler sosyal toplum içerisinde modayı yaratan en büyük etkenlerin sebeplerini de özetlemektedir.

Modayı anlamak için sosyal değişimin gereksinimlerini anlamak gerekmektedir. Moda eğilimlerinin genel özelliği gündemine taşıdığı yeni olayları kullanarak başlar, yaygınlaşır ve zamanla yok olmaktadır. Modanın sosyal bir fenomen olarak, belli dönemlerde kısa süre hüküm sürmesine rağmen, değişmeyen ve bölünmeyen bir bütünü oluşturmaktadır (Stone,1999, s.33).

Davis 'e (1992) göre moda; sosyal yaşantı içerisinde oluşan toplulukların sembolü niteliği taşımaktadır. Cinsiyet, yaş,etnik kültür,dinsel inanç ve bunun gibi diğer etkenlerden oluşan sosyal akımlar zaman içerisinde doğar, yaygınlaşır ve yok olarak yerini başka bir akıma bırakmaktadır. Sosyal mesajlarını en güçlü şekilde giyim tarzlarına yansıtmaktadırlar.

Zamanın sosyal örüntüsü tarafından değişime uğrayan müşteri tutumları modanın yönünün belirlemektedir. Günün moda anlayışını belirleyen sosyal faktörler çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır. Etnik kökenlerin ön plana çıkması,kadınların

statüsü, sosyal ve fiziksel değişkenler, anlık iletişim, savaşlar, felaketler ve krizler verilecek örnekler arasında yer almaktadır. Moda olumlu veya olumsuz sosyal akımları kullanarak sürekliliğini korumaktadır (Stone,1999, s.33).

Modanın, sosyal gelişmelere karşı göstermiş olduğu tepkiler özellikle II.Dünya savaşı sonrasında değişen sosyal yapının getirdiği farklı akımlar modanın gündemini belirlemiştir.

II. Dünya savaşı sonrası işgal, yas ve kıtlık yıllarından kurtulan Fransa, kendi markasını oluşturmaktadır. Savaş öncesinin mutlu hayatı geri dönünce moda da ışıltılı günlerini yaşamaya başlamaktadır. Birbirini izleyen balolar, yeniden yapılan sosyete yaşantısı, eğlence hayatına geri dönmüşü sağlamıştır. Dior'un başlattığı akım, devrime dönüşme de moda dünyasında bir restorasyon görevi gördü. Malzemelerin bolluğu Van Cleef&Arpels, Verduna ve Schlumberger imzalı mücevherlerle süslü giysiler, korseli elbiseler, diz üstü hizasında etekler tasarlanmasını sağladı (Baudot,2001,s.142).

Yaşam 1960'lı yıllarda hızını kesmeden devam etmektedir. 60'lı yıllarda, toplumun uluslar arası sorunları ciddiye almadığı, sonuçlarını tartışsa bile yeni yaşam tarzından olduğu kadar iktisadi refah düzeyinden dolayı doyuma ulaştığı bir döneme girmişti (Langlois ve diğer.,2003,s.447). Nüfusun genç yapısı ve onların istekleri yaşamı şekillendirmekteydi. 1960–1970 yılları arasında Avrupa modasında köklü değişimler yaşanmaktadır. Artık tek yönlü bir eğilim yada tek bir moda değil, bir eğilimler mozaigi gündeme gelmekteydi. Bu eğilimler gündelik yaşamın çeşitli alanlarını da etkilemekteydi.

60'lı yıllarında ekonomik gelişme başka bir gerçeği daha belirgin bir şekilde ortaya çıkartmaktaydı. Gençlik kendine ait bir kimlik arayışı ile ve satın alma gücüyle kendisine yönelik bir pazar arayışına başlamıştı. Paris'in banliyösünden yola çıkan baby-boom çocukları, Amerikan gençlerinin “yaşam çılgınlığı” yeni akımları ortaya çıkarmaktaydı.

Gerçekten ilk defa, tamamen gençlere ait özerk bir moda oluşmuştu ve moda yetişkinlere hitap etmemekteydi. Bu özellik gençleri baştan çıkarmak için yeterliydi. Eskiden, moda olan elbiseleri yoksulluk göstergesiydi. Oysa altmışlı yıllardan sonra bu özellik, özgürlük göstergesine dönüşmektedir (Baudot, 2001,s.188).

60'lı yılların ikinci yarısında özgürlükçü tavrı ve “savaşma, seviş” sloganı ile tüm dünyayı etkisi altına almaya başlayan “hippi” akımının öncüleri Çiçek çocukları “grunge” havaları ve kıyafetlerindeki renklilik ile ayrıcalıklarını ortaya koyuyorlar ve aynı zamanda Rock müzik dinliyor, kadın hareketlerini savunuyorlardı. Gençlik yoksul sınıfların kıyafetlerini taklit ediyordu (Onur, 2004, s.57). Genç kadın ve erkek hippiler saçlarını uzatıyor, baş bandı takıyor ve soluk, eski kotlar kullanıyorlardı. Etnik kültürlere dayanan giyim tarzları ile modayı yönlendiriyorlardı. (Connikie,1990,s.22).

Mayıs 1968'de Paris'te başlayan öğrenci gösterileri, kısa sürede Fransa'ya, sonra Avrupa ve ABD'ne yayıldı. Böylece Mayıs 68 olayları, öğrenci hareketinin üniversite işgalleri ve polisle çatışmalarıyla başlamış ve işçi sınıfının genel grevi haline dönüşmüştür. Ve Mayıs 68'e damgasını vuran da, işçi sınıfı olmuştur.

Altmışlı yıllarda Amerika da geçişler yaşamaktadır. Dönemin önemli hareketlerinden birisi de ABD de yaşayan zencilerin “Vatandaşlık Hakları” hareketidir. Siyah insanların kötü yaşam koşulları, çalışma alanlarındaki problemleri, eğitim sorunları Martin Luther King, Huey Newton gibi zenci liderlerin yardımıyla kimliklerine kavuşmaya başlamıştı. Bu hareketler moda gibi yansımıştır. Amerikalı zenciler vücuda yapışan, canlı renkli, üzerinde Afrika tarzı baskılar bulunan unisex pantolonları tercih etmişlerdir (Connikie,1990,s.24).

60'luların hızıyla 70'li yıllarda da “ne bulursan onu giy çık” düşüncesi gençliğin felsefesi haline alıyordu. Sadece mutlu olmanın peşinde koşan bir gençlik vardır ve gençliğin tüketime karşı gelen tavrı, giyim endüstrisini harekete geçirmişti. Ancak gençlik buna karşı yeni bir duruş sergiledi ve o yıllarda moda olgusunun içerisine yeni bir kavram girdi: İkinci el kıyafetler ve bitpazarları. Gençler

1970’lerde artık modanın asıl sahibiydi ve moda endüstrisini yönlendirme konumuna gelmekteydi (Onur,2004,s.57).

1970’lerde yeni ilgi alanı oryantalizmdi. El sanatı, teknik, triko ve alışılmadık topuklu ayakkabılar bir araya gelmektedir. Etnik harmanlama, egzotik Ortadoğu kültürü modayı çeşitlendirmektedir. 1971 yılın da Çin’in Birleşmiş Milletlere katılmasıyla Çin stili giysiler esin kaynağı olmuş, kimono kollar, beli saran kemerler gibi özellikler ön plana çıkmaktadır. Yine aynı yıl Alp dağlarının çekici güzelliği “ Dağ Çiçekleri” modasının temelini oluşturarak çiçek desenli kumaşlar etek, yelek ve elbiselerde kullanılmıştır. Alp dağlarında yaşayan köylülerin yöresel giysi özellikleri, işlemeli, kabarık kollu, otantik giysiler esin kaynağı oluşturmaktadır (Clancy, 1996,s.128; Altınay,1992, s.142).

1970’lerin döneme damgasını vuran gençlik hareketi “ Punk” akımıdır. Başlangıçta İngiltere’de yaşayan bir grup işsiz genç tarafından 1976 yazında ortaya çıkarak, zamanla yayılmıştır. Punk akımı modanın güzel ve estetik olarak kabul ettiği bütün davranışlara tezat bir şekilde meydan okumuştur. En uç sınırdaki yaşam tarzları, dağınık ve dik renkli saçlar, siyah renklerden oluşan taklit giysileri, zincirler, çengelli iğneler, kesici metallere oluşan aksesuarlar tamamlamaktadır. Sokak modası olarak başlamasına rağmen bir çok modacı tarafından farklı tasarım boyutları ile ünlü markaların vitrinlerinde yer almıştır(De La Haye,1998,s.149).

70’lerin uçarı, amaçsız ve işsiz Punk akımı etkisini kaybetmekte iken seksenli yılların genel özelliklerini yansıtan güç, başarı, lüks yaşam tarzı yeni bir akımı başlatmaktadır;Yuppi “Young urban professionals–genç şehirli profesyoneller” kuşağının yükselen değeri olan dış görünüşün iş performansı üzerinde etkisi vardı. Güzel ve şık giyinmek bir güç göstergesiydi. Giyim tarzı ile güç sahibi olma bu dönemde yaygınlaştı (Baudot,97,s.278).

Seksenli yıllarda hızlı çalışma temposu stres, yorgunluk vb. rahatsızlıkları beraberinde getirdi. Üretim hacminin gelişmesi, teknolojik atıklar çevreye zarar

vermekte ve yaşam alanlarını tehdit etmektedir. Bu bilinçle, harekete geçen çevreci guruplar yayınladıkları bildiriler ve yaptıkları protestolar ile ilgi çekmişlerdir.

Doksanlı yıllar çevreye duyarlılığın ciddi çalışmalarla desteklendiği bir dönem olarak devam etti. Ülkelerin çoğu yok olma tehlikesinde olan hayvanların lüks amaçlı deri ve dişleri için öldürülmelerini yasaklamıştır. Hayvan hakları dernekleri yaptıkları çalışmalarla insanları bilinçlendirmeye çalışmıştır. Moda sektöründe yansımaları çoğu modacının yapay kürk ve deri kullanmaya yöneltmiş dönemin mankenleri çıplak pozlar vererek gerçek kürk kullanımını protesto etmişlerdir. Çevreci hareketlerden bir diğeri "Greenpeace" dernekleridir. Çevrenin ekolojik dengesine zarar veren çalışmaları bildiri ve protesto ile duyurmaktadırlar. Çalışmaları moda markaları tarafından desteklenmiş ve tişörtleri satışa sunulmuştur (Feldman, 1992,s.48).

20.yüzyıl kısaca özetlenecek olursa II.Dünya savaşı sona erdiğinde güç odakları Batı ve Doğu olmak üzere ikiye bölünüp, sömürge imparatorlukları parçalanırken başta ABD olmak üzere batı dünyası ciddi sosyal değişimlere maruz kalacağı bir döneme giriyordu. İktisadi büyüme ve nüfus artışı sosyal yapıları sarsmaya yetmiştir. Genel olarak artan yaşam seviyesi ilk defa olarak maddi ve kültürel tüketimin öncelik haline geldiği bir toplumun oluşmasını sağlamıştır. Savaş sonrasındaki Batı aynı zamanda protestolar mekanıydı ve kadınlar haklarını tam olarak tanınmasını talep ediyor, gençler tüketim toplumunu reddediyor, çevreciler her geçen gün büyüyen tehlike karşısında bilinçlenmenin artması için gayret gösteriyorlardı (Langlois ve diğer.,2003,s.446).

2.1.1.3.Yenilikler ve Yaratıcılıkların Modaya Etkisi

İnsanların yeni biçimler yaratma ve giyinme tutkusu modayı yaratan en büyük etkidir. Böylece insanoğlunun arzusunun, yalnızca "örtünmek" değil "giyinmek" olması ile birlikte moda kavramı doğmaktadır. Moda; kabul görmüş, alışkanlık haline dönüşmüş olanın tersine, alışkanlık dışını, acayip olanı, tuhafı,

dikkat çekici olanı diğer bir deyişle nasıl olursa olsun, farklı olanı kendi içinde toplayan bir olgu olmuştur (Koç ve diğer.,2006,s.1).

Yaratıcılık, insanın sosyal, manevi, estetik, bilimsel veya teknolojik değeri olduğu kabul edilen fikirleri, görüşleri, buluşları veya artistik objeleri üretme kapasitesi olarak tanımlanırken moda sektörünün dinamik yapısında önemli bir etkidir. Daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilintileri kurabilme, böylece yeni bir düşünüş şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler ve özgün düşünceler ile yeni ürünler ortaya koyabilme yetisi olan yaratıcılık, tasarım boyutunda kişiler arası fark yaratmada etken bir güç olarak belirmektedir. Giysi tasarımcısı sorunlara duyarlı, akıcı düşüncelere sahip, özgün düşünebilen, eleştirel, yaratıcı, yenilikçi, girişimci ve hırslı kişilik özelliklerine sahip olmalıdır. Bu nedenle, moda tasarımcısı, çoğu insanın yaptığı gibi, bilgiyi süzgeçten geçirip, herkesin görebildiği çözümlerle sonuca gitme eğiliminde olmamalı, yakınsak düşünmeden, sorunlara çok geniş açıdan bakarak, çok yönlü ve yaratıcı çözümler bulma yoluna gitmeli, yani iraksak düşünmelidir (Koca ve Koç, 2009,s.37-40). Tasarladığı ürünlerde yeni ve farklı olma niteliklerine sahip olmalıdır.

Moda tasarımcılarının temel özelliği toplumun beklentilerini ön görüp, yetenekleri ile birleştirerek ortaya koydukları yeni tasarımlardır. Bunun bilincinde olan ünlü tasarımcılar kendi çizgilerini koruyarak, zamanın getirilerine uygun yeni stiller oluşturmaktadır.

Zamanın ruhunu üzerinde taşıyan tasarımlar arasında 1940'lı yılların buhranlı dönemleri Nisan 1947'de Vogue 1910' dan beri moda dünyasında gerçekleşen en radikal değişime tanıklık etmektedir. Christian Dior yeni koleksiyonuyla Paris'in gözdesi olmaktadır. Koleksiyonun sloganı ' Modanın Marne Savaşı' dır. Dior'un fikirlerini "büyük bir yetkinlikle açıklanmış yepyeni fikirler "olarak tanımlanmaktadır. Vogue dergisi Dior'un geliştirdiği New Look kavramının devrim yaratan yönünün ayrıntılarını şu şekilde anlatmaktadır (Watson,2007,s.74);

Beli sıkıştıran geniş bir kemer ve belden yukarıda derin ve geniş kesimli kısım esas can alıcı bölüm ise şuydu: “ Dior eteklerinde kumaşı cömertçe kullanıyor. Yünlü günlük bir elbisede on üç buçuk metre, kısa bir tafta akşam kıyafetinde yirmi iki metre.”

New Look akımı halkta farklı arayışlara neden oldu. Artık insanlar çok daha kaliteli farklı olanı arıyorlardı. “ Haute couture” alanında ulaşılan estetik çizgi toplumun alt kesimlerini de etkisi altına almıştı. Bu durumun farkına varan hazır giyim sektörü de bu dönemeci iyi değerlendirdi. (Onur,2004,s.55).

1950’li yıllar tanıtım çabaları kendisinden önce gelenleri de aşan bir adam olan Christian Dior’un yükselişine tanıklık etmektedir. Yeni görüntünün mucidi vizyon sahibi bir tasarımcı olmasının yanı sıra geliştirdiği fikirlerle de ilkleri hazırlamıştır. 1947 yılında ilk parfümünü çıkardı,1948 de ilk hazır giyim mağazasını New York’ta açmıştır. Marka lisansı ile çorap ve kravatları satılmaya başlayarak, Londra’dan Havana’ya kadar dünyanın her yanında şubeler açmıştır. 1957 yılında zamansız bir şekilde öldüğünde binin üzerinde çalışanı bulunmaktaydı (Tungate,2006,s.27).

Newlook akımının kadınsı çizgileri 1960’lı yıllarda “Twiggy” akımı ile sona ermektedir. Twiggy olarak bilinen model Lesley Hornby kadın silüetine yeni bir kavram getirmektedir. Çarpık bacaklar, ergin olmayan fizik ile çok zayıflığı Twiggy’i temsil etmekteydi. Büyük gözükmek isteyen küçük kızlar ve küçük gözükmek isteyen kadınlar bu görünüme benzemeye çalıştılar. Çocuk gibi bakan genç kadınlar baby-doll tarzı kolsuz elbiseler, mini etekler giymiştir (Laver,2002,s.261). Twiggy ;modanın kendi imajını diri ve taze tutan bir özelliği olan “genç olma” arzusuna karşı verilmiş bir cevap niteliğindedir.

70’li yıllarda modadaki yenilikler hız kesmeden devam etmektedir. Sanat okulları çok sayıda genç ve asi tasarımcıyı mezun etmiş ; rock, avangard giyim tarzını benimsemiş, moda ile ilgili yayınlarda patlama yaşanmış ve stilistlerin ilk

kuşığı, iyi huylu giyim diktatörleri, tüketicilere ne giyeceklerini, nasıl giyeceklerini söylemeye başlamışlardı (Tungate,2006,s.309).

Yetmişli yıllarda kaliteli ürün ve sıradan ürün farkı önem kazanmaktadır. Paris modası, kaliteli ürüne karşı ticari olarak kendini savunabilmek için yeni stratejiler geliştireyordu. Bu arada hazır giyim sektörü, altmışlı yıllarda “ stilist” adı verilen sanatçı –işletmecilerden yararlanarak kendini yeniliyordu. Yetenek, kimliliğini birey olarak kanıtlama ihtiyacı duyuyordu. Moda dünyasında, her yaratıcı birey özgün bir varlıktı ve “Genç tasarımcılar”ın önü açılıyordu (Baudot,2001,s.234).

Seksenli yılların abartılmış, süslü ve gösterişli moda akımlarından sonra doksanlı yılların ilk dönemlerinde emnilasyonlar, basitleştirme ve sadeleşmelerden sonra, doksanlı yılların modasında “minimalizm” yer almaktadır. Yetmişli yılların avangart sanat terimi olan minimalizm, modaya gerçek bir sadelik getirmiştir (Baudot,1997,s.318). Minimalizm, kendini giysi tasarımından, iç dekorasyona kadar birçok alanda hissettiriyordu. Calvin Klain, sadeleşme hareketinin ilk temsilcilerinden biri olarak belirtiliyordu.

Doksanlarda “Moda yakışandır “sloganı modada farklı kulvarlar oluşturmaktadır.Tek bir modadan söz edilmemektedir, bireysel tercihler ön plana çıkmaktadır.Bu açıdan moda tasarımcılarının egemenlik alanı sona ermiş ve sokaktaki insanların arzuları, istekleri onları yönlendirir duruma gelmiştir. Böyle olunca her sezon birbirinden bağımsız birçok yönelimin izleri podyumlara, vitrinlere taşınır olmuştur. Artık herkes kendini imajını yaratacak doğru tercihleri yapmak zorundadır. Ancak bu sırada yeni bir dönem başlamaktadır o dönem “susuzluk hiçbir şeydir, imaj her şeydir” sloganı ile “ İmaj “ yükselen bir değerdı ve moda bireylerin istekleri doğrultusunda ona şekil veren konumdaydı (Onur, 1997,s.60).

2000’li yıllara girildiğinde yeni yüzyılın vermiş olduğu heyecanla minimalist akıma karşı gösterişli ve pırıltılı tasarımlar ile başlanmıştır. Fakat millenyumun yeni çizgileri geçen yüzyılın tekrarı niteliğindedir. 2000’ler de her sene için ayrı moda anlayışı, yerini geçmiş dönemlerin yeni versiyonlarının yapılmasına bırakmıştır.

Moda eğilimleri incelendiğinde 2005’de 40’lı yılların, 2007’de 60’lı yılların modernize edildiği görülmektedir. Küresel ısınma etkisiyle kumaşların incilmesi, teknolojinin gelişmesiyle su ve leke tutmayan, buruşmayan termofizyolojik özellikler kazanması ötesinde tasarımda çarpıcı ve yeni bir değişiklik görülmemektedir.

2.1.1.4.Spor ve Sağlıklı Yaşamın Modaya Etkisi

Spor giyim, 1970’li yıllarda popülerliğini artırmış, günümüze kadar hızla büyüme göstererek büyük bir sektör haline gelmiştir.

1920’lerde popüler olan spor aktivitelerinde kullanılan giysiler günün moda çizgileri kullanılarak kadınlar için özel tasarlandı. Fakat yüzyılın sonlarına doğru sağlıklı ve doğal yaşam için büyüyen büyük bir spor pazarı oluştu, sağlık kulüpleri, egzersiz sınıfları, vücut geliştirme popüler olurken günün moda eğilimlerini de etkilemiştir. Bu zaman zarfında popüler olan tenis, golf vb. spor aktivitelerinde kullanılan özel amaçlı tasarlanmış giysiler, günlük yaşam tarzına uyarlanarak kullanılmıştır. Günümüzde moda, sporun bir parçası, spor da modanın bir parçası olmaya başlamıştır.

Spor giyim günlük yaşam tarzına yansımaları ve kısa sürede yaygınlaşması savaş dönemlerinde giysilerin fonksiyonelliğinin ön plana çıkmasıyla kırklı yıllarda kendini göstermeye başlamaktadır. Spor, rahat,, konforlu bütünüyle işlevsel olan giyim, yaşam biçiminin yansımalarını taşımaktadır. Yapılan özel tasarımlar spor giyim benimsenmesini hızlandırdı (Clancy, 1996,s.11).

40’lı yıllarda özellikle Tina Leser, Anne Klein, Claire McCardell gibi kadınlar Amerikan spor giyim anlayışının temellerini atmışlardır. Onlarla beraber “ready-to-wear” ucuz ve sıradan bir elbise olmaktan çıkıp, çağdaş ve rahat giyim şık bir tarzı haline dönüştür(Baudot,2001,s.124). Savaş sonrası bunalımlı yılların ardından süre gelen hızlı yaşam tarzı gündüzleri yapılan geziler, piknikler ve gece eğlencelerinin hareketli atmosferi özellikle genç kuşağın kendi giysi tarzını bu

hareketli dünyaya uyarlamasını sağlamaktadır. Artık Lakoste tişörtler, Converse ayakkabılar spor sahalardan günlük giyim parçası olarak klasikleşmiştir.

Spor ve moda kavramları seksenli yıllara kadar çok yakın kavramlar değildir. Zaman içerisinde ihtiyaca yönelik giysilere yansımış olsa da 1980'lerin sonuna doğru bir evrim yaşanmaktadır; 80'li yıllar bütün dünyayı harekete geçiren, ölümle sonuçlanan AIDS ile mücadele dönemleridir. 1981 yılında ABD'de bir grup homoseksüel erkekte ve Haiti 'den gelen göçmenlerde ender rastlanan PCP ve Kaposi Sarkomu (KS) vakalarının tespit edilmesi ile AIDS hastalığı tanımlanmıştır. Bu hastalığın etkisi son derece gerçektir, çünkü moda gibi yaratıcı bir ekonominin en parlak genç yıldızlarından bir kısmını alıp götürmüştü (Tungate,2006,s.30).

Seksenlerin ikinci yarısında Avrupa ve Amerika'da sağlıklı yaşam için hayata geçen yeni bir dalga tüm toplumları etkilemiştir. Spor salonlarının yaygınlaşması, aerobik ve dans stüdyolarının çoğalması, kitap, egzersiz kasetlerinin satılması bu gelişmeyi desteklemektedir. Ayrıca 1984 Los Angeles ve 1988 Seul olimpiyatlarının açılış gösterileri ve olimpiyat sporcularının başarıları bu akımı güçlendirmiştir. Ayrıca 1980'li yıllar vücut geliştirmede büyük bir patlamaya sahne olmuştur. Spor aletleri, vitaminler, güçlü kasların ve sert silüetlerin oluşmasını sağlıyordu. Kadınlarda kaslı vücut merakları, omuzları genişleten vatkaların kullanılmasındaki etkenlerden birini oluşturuyordu(Carnegy,1990,s.16-32,Onur, 2004, s.58).

90'lı ve devamında gelen 2000'li yıllar toplum hayatında globalleşmenin etkisinde Uzakdoğu'nun sporları,sağlıklı yaşam için önerilen yöntemlerin önderliğinde tinsel huzur, sadelik ve yalınlık yükselen değerler olmaya başlamıştı . Yaygınlaşan yeni eğilim "cool" olma tavrı, sosyal ve ekonomik yaşanan tüm sıkıntıların arkasından sıyrılıp döneme damgasını vuruyor, fütürist çalışmalar, uçuk tasarımlar minimalist akımın yanında yer alıyordu(Onur,2004,s.59).

90'lı yılların sonlarına doğru Batılı toplumlar çevre politikalarını, hükümet icraatlarının bir parçası haline getirdiler. Ayrıca sportif aktivitelere verilen önemi

açıklayan nedenlere siyasi hassasiyetleri de eklemek gerekiyor. Devletler toplumlarının fiziki formlarını korumasını yada geliştirmesini teşvik etmektedir. Artık insanların boş zamanlarını doğa ile içi içe yaşamak istemeleri olağan hale gelmiştir. Ekolojik hassasiyetlerin ötesinde artan yaşam seviyesi sportif aktiviteleri günlük yaşamda yer almasını sağlamıştır (Langlois ve diğer.,2003,s.476).

2.1.1.5.Teknolojik Gelişmelerin Modaya Etkisi

Global çapta yoğun rekabet ortamının yaşandığı hazır giyim ve moda sektöründe teknoloji, vazgeçilmez bir unsurdur. Her iki sektörde ihtiyaçlar, beklentiler sürekli değişmektedir. Teknolojideki gelişmeler yeni ürünlerin ortaya çıkmasına, üretilen ürünlerin kalite standartlarının artmasına, pazarlama olanaklarının iyileştirilmesine ve verimliliğin artmasına yol açmaktadır.

Hazır giyim ve moda sektörünün tarihi gelişimi incelendiğinde en büyük payın teknolojiye yapılan yatırımların yer aldığı görülmektedir. Teknolojik gelişme, sektörde kullanılan mevcut üretim metotlarının geliştirilmesi, makine ve teçhizatın ihtiyaca göre yenilenmesi gibi üretime yönelik gelişmeleri kullanırken, farklı disiplinlerde keşfedilen buluşlar, bilimsel gelişmeler, iletişimin yaygınlaşması, moda dünyası için esin kaynağı oluşturmaktadır.

1940'ların savaş döneminde ilerleyen teknolojik gelişmeler bazı tasarımların gerçekleşmesini sağlamıştır: Ev aletlerinde yeni buluşlar, kentleşmede gelişme, iletişim olanaklarının artması, hayat anlayışında yenilik ayrıca tekstil endüstrisi de özellikle sentetik maddeler sayesinde kendini yeniledi. Örneğin paraşüt yelkeninden iç çamaşır ve tuhafiyeye reyonuna geçen naylon, örgüsü sağlam çoraplar, aşınmayan ve kolay yıkanan çoraplar daha ekonomikti ve ev kadınına onarma işlerinden kurtarmıştı. Naylon, mayonun çok çabuk kurumasını sağladığından herkes plajlarda naylon mayolar kullanmaya başlamıştır (Baudot,2001,s.142). Pek çok çeşidi olan bu kumaşlar 1952 yılında çift taraflı giyilebilen dar, esnek, streçlerin yapılmasını mümkün kılmıştır (İşbilen,1995,s.38).

Altmışlı yıllar da, Amerika sadece barışı sağlamakla ve Avrupa'yı huzura kavuşturmakla kalmamış, üretiminde uzmanlaştığı ürünleri de sunmaktadır. Renkli ve desenli kadın dergileri, uzaktan gelen ses ve görüntüleri ile radyo-televizyon yayımları, kadınların kendilerini büyük servetlere sahip birer star gibi görmelerini sağlıyordu. Teknolojik gelişmelerden yararlanan fotoğraf ise modellerini stüdyolardan şehir ve kasaba dekorlarına doğru taşıyordu (Baudot, 2001,s.186).

Altmışlı yıllarda moda, teknolojiyi üretim sahasından görselliğe taşımaktadır. Rusya'nın 1961 'de dünya yörüngesine uzay aracı yerleştirmesi, uzay çalışmalarını daha da hızlandırmıştır. 1969 'da Amerikalı astronotlar Apollo 11 uzay aracı ile ilk defa Ay'a ayak basmışlardır. Uzaya gönderilmeye başlanan uydular, insanlı denemeler, uzay teknolojisi yarışlarının gündemde olması moda tasarımcılarını "uzay modasını " oluşturmasına neden oldu. Hemen hemen tüm modacılar, uzay çağı ile modanın birleşmesinden etkilenmiştir; Örneğin, Cardin'in tasarımlarında formlar yarı heykelsi özelliktedir. Ossie Clark'ın "2001 yılı" için beyaz üniformalı uzay tipi elbiseler dizayn etmesi ile tüm hazır giyim ceketler daha ucuza mal olmuş, gümüş-naylon, gümüş-deri karışımları şeklinde hazırlanmıştır (İşbilen,1995,s.42).

1970'lerde ilk mikro cip üretimleri başlamıştır. Amerika da üretilen cep hesap makineleri seri şekilde satışa sunulmuştur. Teknolojinin devamında bilgisayar donanımları gelişmiştir, walkman, odaklı kameraların üretiminin ucuzlaması kullanımı yaygınlaştırmıştır (Herald,1992,s.24).

1974 yılında Tokyo Üniversitesinde Norio Taniguchi tarafından ortaya atılan nanoteknoloji mevcut teknolojilerin daha ileri düzeyde duyarlılık ve küçültülmesine dayalı olarak hızla ortaya çıkan teknolojilerdir. Giyim sektörüne nanotekstil olarak yansımaktadır. Nano teknoloji kullanılarak üretilen giysiler akıllı giysiler olarak adlandırılmaktadır aynı zamanda bu yeni nesil giysilere teknomoda giysiler de denilmektedir. Bu giysilerin tamamı birer akıllı tekstil ürünüdür.

Çok fonksiyonlu kumaşlardan yapılan giysiler artık tüm dünyada yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Anti-bakteriyel çoraplardan, ıslanmayan tişörtlere kadar zaman ve enerji tasarrufu sağlayan ve hayatı kolaylaştıran akıllı tekstil ürünleri bir yandan da modayı etkilemektedir. Sağlıklı ve çevreci özellikleri nedeniyle günümüz için maliyeti yüksek olsa da nanoteknolojinin, yakın zamana kadar gelişmesini tamamlaması ve hayatımızın her alanına girmesi beklenmektedir.

2.1.1.6. Sanat Akımlarının Modaya Etkisi

Moda tasarımcılarının, sanattan, özellikle ressam ve heykeltıraşların yapıtlarından, renk ve çizgilerinden oldukça fazla yararlandıkları bilinen bir gerçektir (Givry,1999,s.12). Belirli dönemler de gündeme gelen sanat akımları ve bu akımların başında gelen popüler sanatçılar moda için her zaman yönlendirici olmuşlardır. Zaman içerisinde resim, heykel gibi sanatların yanı sıra sinema, tiyatro, opera gibi gösteri sanatları moda için ilham kaynakları olmuşlardır. Popüler kültür de müzik sanatçıları, sinema veya dizi oyuncularının kullandıkları giysiler gündemde yer almıştır.

Moda ve sanat üçlü bir ilişkiye; yapıt, yaratıcı ve izleyici ilişkisine başvurarak estetik bir hazzın oluşmasını sağlamaktadır. Moda ile sanatı birleştirmek hem artık herkesin bildiği bir gerçek, hem de tam anlamıyla güncel bir konu olmaktadır (Givry,1999,s.12).

Aşağıda belirli dönemlerde yer alan sanat olaylarından ve modayı etkileyen çeşitli gelişmelere yer verilmektedir.

1945–1946 yılları Fransa'nın moda alanında kaybettiği itibarını kazanma yıllarıdır. “Moda Tiyatrosu” Louvre'da Masan salonunda düzenlenen bir gösterinin yankıları ve etkileri II. Dünya Savaşı sonrası Fransız modasının kaderini belirledi. Çünkü savaşın hemen ardından moda tasarımcılarının, sanatçıların, heykeltıraşlarının ve sahne tasarımcılarının bir araya gelerek moda sektörünü canlandırma operasyonudur (Baudot, 2001,s.136).

50’li yıllar beyaz perdenin yükselme yıllarıdır. Sinemada “ Rüzgar Gibi Geçti” ile tiyatrodaki “Chailot Çılgını” büyük ses getirmiştir. Amerika’da başlayan Rock’n Roll rüzgarı bir anda bütün dünyayı sarmıştır. Özellikle gençlerin tutkusu olan dans ve müzik sosyal yaşantıyı dinamik kılmıştır. Elvis Presley’in jean takımı ve James Dean giymiş olduğu jean pantolon büyük ilgi çekti ve jean kumaşlardan üretilen giysiler özellikle pantolon ve montlar modaya damgasını vurmaktadır (Haye, 1988,s.102;Onur,2004,s.55).

50’li ve 60’lı dönemlerde, Hollywood modayı yönlendirmeye başlamıştır. Audrey Hepburn, Marilyn Monrou, Brigitte Bardot gibi yıldızlar moda idolleri haline gelmişlerdi. Moda iletişim olanakları sayesinde sadece ayrıcalıklı insanlara değil tüm dünyaya seslenmeye başlamıştı.

60’lı yıllarda gençliğin istekleri birbirinden farklıydı. Modern sanat, modayı sadece düşünsel olarak değil renk ve desen olarak da etkisi altına almıştır. Andy Warhol, pop sanatın yükselişinin simgesiydi ve modanın içine sızan renklerde onun çalışmalarından payını alıyordu (Onur, 2004,s.55).

1969 yılında Op-Art tarzı Avrupa modasında etkin olmuştur. Op-Art resim sanatında olduğu gibi geometrik biçimlerde de optik yayılma amacını gütmüştür. Özellikle siyah-beyaz zıtlığı ve geometrik aksenlerden yayılan bu moda akımında kumaş desenleri giysiyi kaplayacak büyüklükte uygulanmış, geometrik şekilli takılar ile de giysiler tamamlanmıştır (Howell,1991,s.136).

1960’lıların müzik dünyasına damgasını vuran efsanevi isimlerin başında “Beatles” topluluğu gelmiştir. Liverpool’lu dört gencin ünü, kısa sürede İngiltere ‘yi aşip tüm dünyaya yayıldı. Mantar modeli saçları, yakasız özel Cardin takımları moda olmuştur.

70 ‘li yıllarda müzik piyasası film veya spor alanlarına göre daha hızlı bir büyüme göstermiştir. Büyümenin başlıca nedenleri arasında çeşitlilik ön plana

çıkarmaktadır. Genç aile gruplarından oluşan müzik grupları, “buble –gump” müzik fanatiklerinin tercihleridir. “The Jackson Five “ Michael Jackson’ın içerisinde bulunan ve aile üyelerinden oluşan zenci müzik gurubu bunlara bir örnektir. Punk akımının getirmiş olduğu “ Punk –Rockers” tarzı müzik gurupları, rock müziğin agresif dansları ile coşan rock şarkıcıları - gurupları ve hayranları müziğin başka bir boyutudur. Richard Hell, Rod Stewart gibi müzisyenler müzik ve giyim tarzı ile gençlerin odağı olmaktadır. Müziğin bir başka boyutu folklorik müziklerin pop-rock şeklinde yeniden yorumlanması idi. Etnik kökenli müzik aletleri, müzik sözleri pop sanatçıları tarafından yeniden yorumlanmaktadır (Herald,1992,s.23-44).

1980’li yıllarda modanın sürekli etkileşim içinde olduğu sektörlerden biri de müzik sektörü olmuştur. 80’lere damgasını vuran isim hiç şüphesiz Madonna’ydı. Madonna kariyerine 70’lerin sonlarında modellik yaparak ve çeşitli müzik gruplarında solistlik yaparak başlamıştı. Atlantik’in diğer tarafında ‘Yeni Romantikler’ kendi tarzlarında devam ederken, New York’ta ‘Hip Hop’ ve Madonna’nın tarzı olan ‘Pop’ müzik gelişmeye başlamıştı. Madonna onlardan aldığı birtakım detayları siyah deri motosiklet ceketiyle birleştirip kendi tarzını oluşturmuştu. Hatta eskitilmiş ve yırtık kıyafetlerle danteli birlikte kullanabilecek kadar aykırı bir tarzı vardı. İlerleyen yıllarda Madonna’yı giydiren tasarımcılardan biri Jean Paul Gaultier oldu. Gaultier aynı Madonna gibi sürekli insanları şaşırtan tasarımlar yaptı. Ama seksi Fransız görüntüsü onun tarzının en göz alıcı noktasını oluşturmaktaydı (www.msxlabs.org)

90’lı yılların modasında “minimalizm” yer almaktadır. Yetmişli yılların avangart sanat terimi olan minimalizm, seksenli dönemlerin abartılı ve gösterişli giysi formuna karşılık, moda gerçeğe bir sadelik getirmiştir (Baudot,1997,s.318). Minimalizm, kendini giysi tasarımından, iç dekorasyona kadar birçok alanda hissettiriyordu. Calvin Klain, sadeleşme hareketinin ilk temsilcilerinden biri olarak belirtiliyordu.

20.yüzyılın son dönemlerinde ve yeni yüzyılın başlarında sürekli gelişen ve çeşitlenen sinema,dizi vb. görsel akımların da kullanılan sahne kostümleri yanı sıra,

sayıları gün geçtikçe artan müzik sanatçıları ve kliplerinde kullandıkları giysi tasarımları ile özellikle genç kitleleri etkileyerek popüler moda akımları oluşturmaktadır.

2.1.1.7.Cinsiyetin Modaya Etkisi

Moda tarihi sürecinde, kadınların estetik ve güzellik kaygısından yararlanarak kadınlara yönelik tasarımlar oluşturmuştur. Yaptığı tasarımları ideal kadın ölçülerine göre hazırlayarak kadınları belirli kalıplara sokmaya çalışmıştır.

Davis'e göre (1992) modanın kadınlara uyguladığı zorlayıcı baskıyı, erkeklerin modanın dayatmalarından nispeten özgür olmasıyla karşılaştırılınca, modanın kesin bir şekilde erkek egemenliğine yönelik amaçlara hizmet ettiğini belirtmektedir. Bu anlamda anti-moda anlayışının en yakın savunucularını feministler oluşturmaktadır.

Anti-moda anlayışı, moda olanı benimseyenlerin dışında moda karşı görüşlerin doğmasından meydana gelmiştir. Anti-moda tümüyle modanın yarattığı bir tepkidir, çünkü moda kendi ters-yüz edilmişinin aracı halindedir. Anti-moda simgesel bir muhalefet, itiraz, tasarlanmış ihmal, yergi vb. yoluyla zamanın yükselen moda akımının karşısına çıkmaktadır. Bazı feministler, kadınları modayı ve onunla ilişkili alışkanlıklarla tutumları topluca reddetmeye zorlamaktadır. Bazı feministler ise kadınların moda ile cinsel özelliklerinin ön plana çıkartılarak, cinsiyetler arasında uçurum oluşturduğunu belirtmektedir (Davis,1992, Evans ve diğer.,1989) Feminist hareketleri 18.yüzyılda ortaya çıkmasına rağmen 20.yüzyılda kendisinden daha çok söz ettirmiştir.

“Kadın hakları” ifadesi II.Dünya savaşı sonrası daha çok telaffuz edilmektedir. Savaş döneminde kadınların erkek nüfusun azalması ile erkeklere ait işleri de üstlenmiş olması gibi başlıca etkenler savaş sonrası kadınlara seçme ve seçilme, çalışma, araba kullanma hakları verilmesinde önemli rol oynamıştır (Baudot,2001,s.144).

Kadınlardaki statü değişikliği gelecekte eşit kazanç,eşit haklar sağlayacak ve kadının toplumdaki rolüne yeni anlamlar ekleyecektir. Çalışan kadın imajı, moda dünyasına yeni bakış açısı getirmiştir (Stone,1999,s.36).

Yeni kitle üretim sistemleri ve 50’li yılların göreceli refah düzeyi vasat İngiliz kadınına dünyaya en iyi giyinen kadınlar içine sokmuştu. Bu yıllarda, genç yaştaki guruplar moda piyasasında yeni bir kategori başlatmışlardır. Moda tasarımında ve kıyafetlerin seri üretimdeki realizm, artık yaş yada zenginlikten ziyade kişisel özellikleri yansıtıyor ve bu da aynı elbisenin altında herkesi eşit kılıyordu. Moda, toplumsal sınıflar ve yaş guruplarını birbirine yaklaştırmıştı (Watson, 2007,s.78-İşbilen,1995,s.38).

60’lı yıllar feministlerin özgürlük taleplerinin başladığı dönemlerdir. Çünkü aynı işi yapan kadınlar, erkeklerden daha az maaş alıyordu. Eşitlik sağlamak adına basın, yayın organlarında açıklamalar yapılarak,kadın dernekleri kurulmaya başlanmıştır(Baudot,2001,s.189).1966’da Amerikalı Betty Friedan tarafından kurulan NOW (National Organnization For Women) sıra dışı bir baskı grubu oluşturarak uluslar arası üne kavuşmuştur. Bu guruplar geleneksel kadın modellerine karşı alternatif çözümler önererek, iş, maaş eşitliği, doğum kontrolü gibi konularda siyasi otoriteye baskı yapıyorlardı (Langlois ve diğer.,2003,s.465)

70’li yıllar kadınların hak ve özgürlüklerinin tartışıldığı yıllardır. Erkekler ile aynı işi yapmalarına rağmen daha düşük maaş ve daha az sosyal imkanlar tanınmasına aşına olan kadınları bünyesinde toplamış ve birçok hareketin doğmasını sağlamıştır (Langlois ve diğer.,2003). 1975 yılının “Dünya Kadınlar Yılı” olarak ilan edilmesi verilen mücadelelerde seslerini duyurmayı başarmışlardır. Sosyal yaşantıda her şeyden kendine pay çıkarmasını bilen moda sektörü erkek gömleğini kadına da giydirerek gömlek yakalarını modanın gündemine taşımaktadır.

Kadınlar, rekabet ortamının arttığı seksenli yıllarda iş dünyasında kariyer sahibi olma yolunda hızlı adımlar atmaktadır. Eşitlik için kendi sahalarının dışına

çıkılmış ve erkeklerin dünyasına da bu amaçla giriş yapmışlardı. Kariyer sahibi olmak, erkek formlarından alınmış bir çok forma kolaylıkla uyum sağladığı gibi, seksüel yönlerini görünmez hale getiriyordu. Oluşan bu yeni varyasyon “güçlü kadın giyimi” ni oluşturdu ve sihirli kelimeleri “başarı için giyin” idi. (Clancy,1996;144).

1980’lerin genel özellikleri incelendiğinde “ güçlü, zengin ve başarılı “ imajının toplum içerisinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Ferrari, Porche gibi hızlı ve lüks arabalar dikkat çekmektedir.1980’lerin ideal kadını artık 1960’ların Twiggy’si gibi yoksul,küçük bir kız veya 1950’lerin hanım hanımcık güzelliği değildir(Şekil 49). Spor giyinen, zayıf, kaslı,hırslı,işinde ve özel hayatında başarılı, çekiciliğini ve erotizmini inkar etmeyen ancak temkinli bir şekilde bu özellikleri kullanan bir kadın tipi karşımıza çıkmaktadır (Lenhert, 2000,s.134).

1980’ li yıllar hem teorik hem de pratik anlamda feminist hareketlerin büyük bir ivme kazandığı, kadın konusunun hem resmi, hem de sivil yapılarda giderek daha fazla gündem belirlemeye başladığı bir dönemdir. Bu dönemde cinsellik ısrarlı bir şekilde söze dökülmüş “özel” hayat denen alan ilk kez bir kamu meselesi olarak kuşatıcı ve kışkırtıcı bir söz düzeni içerisinde tarif edilmiştir. İyi eğitim görmüş ve feminist literatüre ulaşabilmiş kadınların girişimiyle feminist hareketi başlatılmış ve yansımaları bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’ yi de etkilemiştir.

Feminist akımların görüşlerindeki katılıklara rağmen, doksanlı yıllarda Antik Yunan ‘dan beri ilk defa vücut güzelliği bu kadar ön plana çıkmıştı. Elli yılların pin-up akımının yerini top model fenomeni aldı. Modeller dünyaya tanrıçalar gibi tanıtıldılar (Baudot, 1997,s.318). Vogue’un 1990’daki ilk kapağında güzellikleri ile göz kamaştıran beş top model vardı ve kapak olmalarıyla birlikte itibarı ve popülaritesi doruk noktasına ulaşmıştı. Top model olarak nitelendirilen bu kişiler artık film yıldızlarının yerini almıştı (Watson, 2007,s.134).

21.yüzyılın eşliğinde feminist hareketlerinin söylemini değiştirerek mücadelesini tekrar şekillendirdiği görülmektedir. Batılı feminist hareketler dini değerlerin daha baskın olduğu III.Dünya ülkelerine mesajlarını ulaştırırken, bölgenin

değerlerine uyarlaması gerekmektedir. Feodal sistemin hakim olduğu bu bölgelerde feminist düşünceler günümüzde bile hoş karşılanmamaktadır (Langlois ve diğer., 2003, s.466)

2.1.1.8. İdol Kadınların Modaya Etkisi

Müzik, sinema, manken gibi popüler kişiler modanın liderleri olarak hem modayı yönlendirmişler hem de yaygınlaşmasında aracı olmuşlardır. Yenilik getiren kişiler, kraliyet aileleri, zenginlik ve ünlüler her zaman modanın destekleyicileri olmuşlardır. Siyasi, politik, ekonomik alanlarda lider konumdaki kişilerin ve aile bireylerinin yaşam tarzları merak konusu olmuştur. Sürekli göz önünde olmaları nedeniyle insanların kendileriyle bütünleştirmek istemeleri, bu popüler kişileri moda liderleri yapmaktadır (Stone,1999,s.60). Yaşam tarzları magazinciler tarafından sürekli takip edilirken, giyim tarzları pek çok kişi için çizgi oluşturmaktadır.

Siyaset veya politikada aktif görev alan kadın liderlerin yanı sıra erkek liderlerin eşleri moda idolleri olmuşlardır. Fakat burada bulunduğu konumun yanı sıra insan ilişkileri, kişilik özellikleri ve estetik görünümleri önemli etkenlerdir. Bu konu ile ilgili bazı örnekler aşağıda verilmektedir.

Atmışlı yıllarda Amerikan siyaset sahnesinde John Kenedy yer alırken, siyaset sahnesinin kargaşasından kararlı bir şekilde uzak duran Beyaz Saray'ın "First Lady" si Jacqueline Kennedy, politik bir silah olarak elbiselerin gücünü çok iyi kavramıştı. Tasarımcı Oleg Cassani ile birlikte, sessiz sakin ve dikkatli bir şekilde yarattığı tarzıyla ahlaki değerleri çiğnemenin gençlik ve canlılığı üzerinde toplamayı başardı (Watson,2007,s.94).

1959 yılında İran şahı Muhammed Rıza Pehlevi ile güzelliği dillerde dolaşan Farah Diba'nın evlenmesi ile Batı'da bütün gözler İran'a çevrilmiştir. Siyasal, ekonomik, sosyal, her yönüyle Şehinşah Rıza Pehlevi ve eşi Şahbanu (İmparatoriçe Farah Diba Pehlevi) İran tarihine damgasını vurmuştur. Giyim tarzı, en değerli taşlarla işlenmiş taç ve beyaz kaftanıyla saray kurallarını birebir uygulayan Şahbanu,

aynı zamanda model aldığı batılıları da peşinden sürükleyecek kadar farklı ve sıra dışı olması modacıları etkilemekteydi. Sadece erkeklere özgü kabul edilerek aksi düşünülmeyecek gibi görünen pantolonu bir kadın olarak giyme cesareti, denize girerken bikiniyi tercih etmesi, tunikleriyle uyumlu taktığı modern şapkaları ile dönemin moda imparatoriçesi olmaktadır. Farah Diba'nın eşarplı saç modelleri ile döneminde yeni bir akım başlatmıştır (Karlıklı,1998).

Dünyanın bir başka kıtası olan Asya'da 1964'te babasının ölümünden sonra başbakan olan Lal Bahadur Şastri 'nin 1966'da aniden ölümü üzerine, Enformasyon ve Radyo Yayın Bakanlığı yapmakta olan İndra Gandi, parlamentonun kararı ile başbakanlığa getirildi. Hindistan'ın ilk kadın başbakanı olması ilgileri Asya'ya çekmeye yetti. Görev süresinin çok uzun olmamasına rağmen siyasetçi kadın kimliği ve Hindistan esintileri modaya yansımıştır.

Yine Asya kıtasında yer alan Pakistan'da 1977 yılından beri ilk kez serbest seçimler yapılmıştı. 19 Kasım 1988 tarihindeki bu seçimleri kazanan Benazir Butto, ilk kez bir Müslüman ülkenin kadın başbakanı oldu. İlk kadın başbakan olması yanında Batı ülkelerinde almış olduğu eğitim ile, Ortadoğu ve batı arasında kültür köprüsü oluşturmuştur (Langlois ve diğer.,2003). Kültür değerlerini göz önüne alarak oluşturduğu giyim tarzı, moda sektöründe etkilerini göstermiştir. En belirgin olarak seksenli yıllarda aksesuar olarak desenli eşarplar kullanılmıştır.

1980'li yıllar siyasi ve politik gündemde kadın isimleri yer almaktadır. İngiltere'de meydana gelen değişimlerin çoğu, kesin görüşleri ve mutlak iradesi olan bir başbakanın olağanüstü bir şekilde iktidarda kalmasından kaynaklanmıştır. Ülkenin ilk kadın başbakanı olan Margeret Thatcher üç dönem hükümette kalma başarısı göstermiş ve “ Demir Leydi ” olarak adlandırılmıştır (İşbilen,1995,s.46). Moda sektöründe “güçlü kadın giyiminin” ortaya çıkmasına neden olmuştur. Siyasette yükselen Margaret Thatcher 'ın ve gümüş yılını kutlayan İngiltere kraliçesi II. Elizabeth politik dünyada gündemde iken aynı zamanda modanın gündeminde kendi stilleri ile yer almaktadırlar (Watson,2007,s.94).

İngiltere kraliçesi ve kadın başbakanından sonra bu dönemde isminden en çok bahsedilen Prenses Diana'dır. 19 yaşındaki Leydi Diana Spencer, kamuoyunun gözünde utangaç bir gülümsemeye ve sağlam bir etkiye sahip biriydi. Kraliyet çizgisinden farklı olarak halka yakınlığı, mütevazılığı, zekası, ideal vücut hatlarıyla İngiliz modacıların odağı olmuştur. Gerek Prens Charles ile düğünü, gerekse geri kalan yaşamı boyunca medya ve moda gündeminde hep yer almıştır. Şapkasının şekli, topukların yüksekliği, giyim tarzı, renk kesim en küçük ayrıntılarına kadar analiz edilmekte ve moda olarak takip edilmektedir (Carnegy,1996,s.6;Watson,2007, s.124)

2.1.2.Dönemlere Göre Kadın Giysi Formları

2.1.2.1.1940–1949 Yıllarında Kadın Giysi Formları

40'lı yılların ilk yarısında savaşın etkisi kadınlar üzerinde askeri kıyafetleri andıran giysilerle görülmektedir. Savaş dönemi öncesi zarafet ve ince kadın silüetleri yerini sert, mücadelecı kadın silüetlerine bırakmıştır.

II.Dünya Savaş'ı döneminde modanın merkezi Paris 'de bir zanaatı korumak ve yaşatmak adına dikiş inatla özünü savunmaya çalışıyordu. 1939–1945 yılları arasında dikiş atölyelerinin pek çoğu faaliyetine son vermek zorunda kalmıştır. Aynı dönemde İngiltere'de Ticaret Bakanlığının desteği ile kurulan "Fashion group of Great Britain" (Büyük Britanya Moda Grubu) kısıtlamalara rağmen, toplumun şık ve zevkli giyiminden vazgeçmemesi için, seri üretime hız verdi. Molyneux yönetiminde; Amies, Hartnell, Morton ve Stiebel, ABD'li bayanlar tarafından çok beğenilen Victory Suit de dahil olmak üzere oldukça kullanışlı giysi modelleri ürettiler (Baudot,2001,s.111).

İkinci dünya savaşı sürerken, Vera Maxwell kesim koordinatlarını ve basit malzemeleri ön plana çıkardı. Bunlar yokluk döneminde kadınların yeni elbise ihtiyaçlarını da karşılıyordu. Bu durum erkeklerin iş elbiselerini de yeniden

düzenledi. 1944’de Bonnie Cashin botu, bir moda aksesuarına dönüştürdü ve ustalığın, fantezinin birleştiği bir spor giysi üzerinde uzmanlaştı.

Houte Couture yerini hazır giyime bırakmıştır. Ekonomik ve ihtiyaçlara hemen karşılık vermesi amacıyla üretilen hazır giyim, üreticilerini harekete geçirdi. Bu dönemde hem işte hem de eğlencede giyilebilecek hazır elbiseler tasarlanmış ve üretilmiştir (Altınay,1992,s.129).

1940 yılından,1947’de ortaya çıkan New Look akımına kadar, savaşın hüküm sürdüğü dönemde kadın giysi formları aşağıda açıklanmaktadır.

Etekler savaş öncesi belirlenen standart kısalıktadır, etek boyu dizin altındadır. En çok kullanılan etek formu dar kesimli ve pıllidir. Pens veya büzgülerle bele oturtulmuştur (Laver,1986,s.252; Peacock, 1993,s.107). Uzun tunik bluzlar üzerinde ince kemer kullanılmaktadır. Omuzlar dik ve köşelidir (Clancy,1996,s.16). İnce keten, organze, beyaz saten ve özel desenli ipek gömlekler gece yemekleri için gerçek birer zarafetin simgelemiştir (İşbilen, 1995,s.37).

Elbise, dönemde sıkça kullanılmaktadır. Vatka kullanılarak dikleştirilmiş omuzlar, diz altına kadar inen boyları ve ince kemerlerin yanı sıra çeşitli fonksiyonellik katılarak gündüz evde giyilmenin yanı sıra özel toplantılarda da kullanılmıştır.Bu yıllarda üniforma tipi hem işte hem de eğlencede giyilebilecek hazır elbiseler tasarlanmıştır (Altınay,1992,s.129). Ceketler, üniforma tarzındadır. Genel özellikleri geniş omuzlar, kruvaze kapama, yandan cepli modeller tasarlanmaktadır (Baudot,2001,s.110).

Dior’un New Look akımı 1940’lı yılların ikinci yarısında modaya yeni bir yön vermektedir. Asker imajı altında kaybolan kadınsı duyguların yeniden canlanmasına yol açmıştır.

Bir kum saati silüetinin kadınların bilinçlerine sağlam bir şekilde yerleşmesiyle birlikte, moda yeni bir deneysel döneme girmiş oldu. Dior kadınlık

idealine uygun bir tarz yaratmıştı. Çok ince bellerin, belde toplanan uzun eteklerin, dar omuzların, geniş şapkaların oranlarıyla estetik güzellik kazandırmıştı. Bunu yaratmak için Dior göğüslerde farbalar, korsenin hemen üzerinde tafta bir kemer ve kalçanın üzerinde kırıştırılmış kumaş kullanmıştı. New Look genel hatları özetlenecek olursa; düşük omuzlar, ince bel, bileklere kadar uzanan kloş etekler, yüksek topuklar ve yana eğik küçük şapkalar olduğu görülmektedir (Watson,2007,s.74; Howell, 1991,s.93; İşbilen,1995,s.38).

2.1.2.2.1950–1959 Yıllarında Kadın Giysi Formları

1950’li yıllara gelindiğinde Elle dergisinin kurucularından Françoise Giroud bu dönemi şu şekilde aktarmaktadır; (Baudot,2001,s.140).

Savaştan sonra, kendini dergilerle özdeşleştiren genç kadına ilk önce yıkanmasını, düzenli olarak çamaşır değiştirmesini, güzel kokmasını öğretmemiz gerekiyordu.

1950 ‘lerin kadın vücut hatlarını Vogue dergisi şu şekilde anlatmaktadır; (Watson,2007,s.78).

Yeni kadın vücudu işte bu! Abartılmamış göğüsler, konkav yapılı bir bel, kapalı bir kalça çizgisi ve dikkat çekici uzun bacaklar. Bu vücuda çıplak ve giyinik olarak bakın . Eğer vücudunuz böyle değilse bile, elbise yardımıyla bu hale getirebilirsiniz.

1950 ‘ler de moda, tarihte tekrarını yaşamaktadır. Korseye konan balina kemikleri yerine plastik malzemeler almıştır. Görgü kurallarının yerini vücudun duruş şekli, ince bel ve görünür kılınan kıvrımlar geri dönmüştü. Pahalı olmayan elbiselerde bile en küçük ayrıntılara bile dikkat edilmekteydi. Şapka, eldiven, el çantası ve bir gerdanlık bir bütünü temsil etmekteydi (Watson,2007,s.81).

Bu dönemde kadın, erkeğin karşısına yeni dünyanın imgelerini bedenine taşıyarak çıkmaktadır. Zarafet ile ihtişamın yan yana olduğu bu dönemde, eski şıklığı

yakalama çabası içinde abartılı kabarık etekler, ince ve parıltılı bir silüet dikkat çekiyordu (Onur,2004,s.55).

Yeni on yıldan kuvvet alan tasarımcılar, deneysel çalışmalarına devam ettiler. Eylül 1950 de, Paris kalçayı sıkıca saran yeni bir etek çeşidine odaklanmıştı. Parola “dar açılı” idi. Christian Dior’un “dar açılı” korsesi, Edward Molyneux’un “dar açılı” üst eteği, Jacques Fath’in “dar açılı” ve Balenciaga’nın yünlü bir Osmanlı elbisesi üzerine yerleştirdiği “dar açılı” lades kemiği şeklinde düğmeler kullanıldı (Watson,2007,s.81).

50’li yıllarda etek beli yerinde ve sıkı olduğu görülmektedir. Kalça kıvrımları belirgindir. Etek dar kesim yanında kat kat jüponlarla geniş kloş kesim şeklinde de kullanılmaktadır. Moda evleri aralarında varılan ortak karar ile etek boyları bir mevsimde 5 cm’ den fazla değişmeyecektir. Fakat Dior’un halefi olan Y.Saint Laurent etek boyunu 7,5 cm’e kadar düşürmüş bir yıl sonra dizleri açıkta bırakarak antlaşmaya uymamıştır (Russell,1983,s.457;İşbilen,1995,s.40).

Elbise modellerinde beller iyice sıkı ve kalça belirgin hale gelmiştir. Fakat çizgiler hızlı bir biçimde değişmektedir. Çizgiler uçuş çizgisi, prenses çizgi, lale çizgisi, I,H ve A çizgisi ve trapez çizgisi olarak isimlenmektedir. Yves S. Laurent ‘in “Trapez Çizgisi” ile büyük başarı kazanmıştır. Şömiziye elbiseye getirilen yeni bir yorum olan trapez çizgisi ;dar omuzlu, yüksek bel hattı, bedenden etek ucuna salınan etek kısmıyla Dior’un A kesiminden farklılık göstermektedir (Peacock,1993,s.133; İşbilen,1995,s.40).

Balenciaga vücudu saracak ceketler keserek, beli gevşek bir bağ veya bağ yeri göstererek, ceket içlerini bir yığın tela ile sertleştirmiştir. Yeni midi çizgisi beli kalçalara düşürmüştür. Channel kendine has giyim stilini dünyaya yaymıştır. Özellikle orta yaş gurubunun beğenerek giydiği Channel tayyörler özel bir hava taşımaktadır. Ayrıca Channel’in erkek tarzı gömlek, süveter ve ceketleri unisex akımının oluşmasını sağlamıştır (Laver, 1986,s.261;Howell,1991,s.138).

1956-1957 yıllarında pantolonlar daralmakta ve boyları kısalmaktadır. Baldır hizasında, dar, yanı yırtmaçlı pantolonlar moda olmaktadır. Bu dönemde Jean pantolonlar yaygınlaşmaktadır (Altınay, Yüceer, 1992, s.135). Müzik ve dans elli yılları hareketli kılmaktadır. Özellikle ellilerin ikinci yarısında giyim tarzlarını etkilemiştir. Birçok genç kız dar, boru kesim pantolonlar, büyük süveterler, düz dans ayakkabılarının yanı sıra, akşamları kısa etek ile balıkçı yaka kazaklar giyinmişlerdir.

İngiliz modasının geleceği tasarım yeteneğinden ziyade dokuma teknolojisine bağlıydı. İngiltere'nin dünyaca ünlü yünü İskoçya- Yorkshire ve İngiltere'nin batısında zanaatkarlar tarafından dokunurken, naylon büyük ve yeni fabrikalarda üretilmekteydi. Naylon üretimindeki gelişmeler moda dünyasını da etkilemektedir. Elli yılların ilk yarısında modada yer alan Çin ceketleri, yakasız yakalar, limon sarısı ve leylak rengi sektöre girmektedir. Yerden 33 ila 38 cm yüksekliğindeki etekler, doğal bel yeri ve siyah-beyaz temalarla devam etmiştir (Watson, 2007, s.81).

2.1.2.3.1960–1969 Yıllarında Kadın Giysi Formları

1960'larda artık gençlik mini etek ve dar süveterlerle kendine has bir tarz yaratabilme imkânına kavuşmuştu. Mini etek bugün bile bir devrim niteliği taşımaktadır ki bu devrimi yaratan İngiliz modacı Mary Quant'dır. O, bu modayı "gençler ve genç görünenler için" yarattığını söylemektedir. Mini etek bir manifesto niteliğindedir ve özgürlüğün sesi olmuştur (Onur, 2004, s.56).

Basının 1965'te işlediği "Courreges devrimi" toplumun tüm sınıflarında yaşanan değişimleri Paris haute couture dünyasına uyarladı. Chanel korkunç diz kapağının görünmesine başkaldırmış, Laurent ise Chanel'e ünlü Mondrial elbiseleri ile karşılık vermiştir. Mary Quant'ın 1963 de kısalan elbise modeli, üç yıl sonra diz üstü hizasına kadar çıkmaktadır. Renkli külotlu çorapların yaygınlaşması, nostaljik jartiyer askıların sonunu hazırlayarak, kadınlara kolaylık sağlamıştır (Baudot, 2001, s.189). İlk tez eğilimler, Couture tarafından değil, sokaklar tarafından belirlenmiş oluyordu. Mini etek özellikle genç kadınlar tarafından hemen benimsendi. Etek boyları kısa sürede baş döndürücü bir hızla kısalmıştır.

Ay, kapı komşumuz olmak üzeredir ve 1964 yılında modacı Courreges'in "Moon Gril / Ay kızı" ve Cardin'in astronot stili kıyafetleri uzay modasının ilk örnekleridir. Cardin'in yeni stilinde bütünüyle rahat ve giyilebilen vücudu tamamen saran, başlıklı giysiler 21.yüzyıla hazırlık niteliğindedir(Connike, 1990,s.45).1965 yılında Paco Rabanne metal, plastik elbiseler üreterek bir ilke imza atmaktadır (Onur,2004,s.56).

1960 'lı yıllarda dönemi etkileyen olaylardan biride "Hippi" hareketiydi. Çarpıcı renklerden oluşan, fırfırlı, bol büzgülü kıyafetleri, halka küpeleri, rengarenk boncuk takıları ve omuzlarına aldıkları şalları ile toplumun temel kurallarına başkaldıran bir harekettir. Ancak dönemin modasını ciddi şekilde etkilemişlerdir. Yere kadar uzanan etekler, yelekler, çiçek baskılı kıyafetler, uçuşan uzun saçlar, işli ve fistolu bluzlar, romantik saç bantları kısacası egzotik kültürün etkileri yaşamın içerisine sızmıştı (Onur, 2004,s.57). El örgüsü delikli elbiseler, işlemeli giysiler kadınlar üzerinde görülmüştür. Hippi akımı birçok farklı düşüncenin birleşiminden oluşmaktadır. Egzotik inanç, radikal politika, barışçılık ve doğala geri dönme arzusu bu bütünde yer almaktadır (Rouse, 1989,s.295).

Hippi ve Çiçek Çocukları (Flower Power) kültür hareketleri çok popülerdi ve akımda yer alanlar farklı etnik kökenlerin giysi tarzlarını benimseyerek tarzlarını oluşturmaktaydı. Hindistan yapımı etekler üzerine çiçek desenli veya işlemeli bluzlar kullanılmıştır. Boncuklu, ikinci el dökümlü tunikler ve yelekler ayrıca kışın Afgan stili ceketler gençler tarafından kullanılmıştır (Bond,1988,s.180).

1965, Andre Courreges'in yılı oldu. Fransız tasarımcı kısa ve trapez formundaki elbiseleri ile insanları önce şaşırtmış, ardından pantolon takımları kadınların dünyasına hem de kent sokaklarında giyilmek üzere sokmuştur. Kadını tepeden tırnağa beyaz giydirerek, sert hatlı geometrik desenlere yer verdi ve plastik folyoları giyim materyali olarak kullanma cesaretini gösterdi (Burda, 2000,s.53).

Feminen stilin temsilcisi pantolon, yalnızca evde yada tatillerde giyilirken artık özel davetlerde, salonlarda giyilmektedir. 1962 yılında dar kesimli ve paçaları yırtmaçlı modeller, 1966 yılında boru kesimli ve uzun modeller olarak kullanılmıştır. Strech ve Jean pantolonlar dönemde popüler olmuştur (Bond,1988,s.169).

Pantolon modasını Yves Saint Laurent de benimseyerek 1966 yılında ilk kez kadına smokin giydirdi. Aynı yıllarda Londra kökenli moda eğilimleri popüler olmaya başlamıştır. İngiliz Mary Quant etek boylarını daha da kısaltarak, o yılların en büyük moda buluşuna imza atmıştır (Burda,2000,s.45).

Dönemin önemli akımlarından biri de baby-boom akımının yayımlanmasıdır.Dönemde kullanılan elbiseler üzerinde çocuksu görünüm hakim olmuş, özellikle Twiggy modasında kolsuz ve yakasız mini elbiseler kullanılmıştır. Öğleden sonra elbiselerinde “enginar modeli, lale formu” gibi dar bel, vurgulanan kalça formları ve kısa eteklerden oluşan modeller kullanılmıştır. Elbiseler üzerinde düz silüetler, köşeli yakalar ve geometrik desenler Andre Courreges’in simgesi olmuştur. Dönemin günlük takımları, eldiven, şapka, ince burunlu ayakkabılar ile bir bütün oluşturmaktadır. Ceket boyları değişikdir ve düz kesimdir. Ceket yakaları dik yaka, bebe yaka veya yakasız modeller hâkimdir. Ceket altlarına evaze veya dar kesim mini etekler giyilmiştir. Dönemin ortalarında pantolonlu takımlar sıkça kullanılmaktadır (Connike, 1990,s.45-).

1960-1969 yılları arasında moda gelişen her olayı kendine çekmeyi başarmıştır. Ekonomik rahatlıklar, teknolojik ataklar, siyasi karmaşalar yanında isyanlar, ayaklanmalar, kültürel etkileşimler, romantizm ve saymakla bitmeyecek nice olaylar bu on yıllık zaman periyodunda yaşanmıştır.Modaya yansımaları ikinci el giysiler, bit pazarları, bakımsız görüntülerin yanı sıra genç görünüm, rahat, parlak ve geometrik kesimler olarak yansıdı. Giysileri ; uzun çizmeler, küçük el çantaları, boncuk kolyeler ve şapkalar, ortalarında bandanalar, kocaman gözlükler ve alın bantlar tamamlamaktadır.

2.1.2.4.1970–1979 Yıllarında Kadın Giysi Formları

1970’li yıllar 80’li yılları içine alacak süreçte çok sesli bir moda gözlenmektedir. Bütün bu yaşananların yanında bu dönem geçmiş dönemlerin adeta birer yorumunun sahnelenmesinden ibaret olmaktadır (Onur,2004,s.58). Fransa, İtalya ve ABD’de eğilimleri etkileyen yeni modeller artık saray ve Paris modasının doğal işbirliğinden doğmuyordu. Tek bir evrim söz konusu değildi. Modadan değil, modalardan söz etmek gerekiyordu.1970’lerin başında Vogue dergisi bir yazısında şunları belirtmektedir (Baudot,2001,s.236);

Kendinizi, daha önce giydiklerinizin hepsinden daha akıllıca ve basit olan pozitif bir kostüm anarşisi içerisinde bulacaksınız. Siz benzersiz bir varlıksınız, dolayısıyla modayı belirlemek sizin bireysel tercihinize kalmış. Kuralları unutun. Onları siz yaptığımıza göre, siz çiğneyebilirsiniz.

70’li yıllarda etek boylarında mini,midi ve maxi boyları aynı anda görülmektedir. Kullanılan aşırı miniler kişiler üzerinde isteksizlik oluşturmuştur. Dönemde ortaya çıkan erkeksi pantolon takımlar genç kadınlar tarafından beğenilmiştir. Çizgili veya ekose desenli takımlar, pamuklu süveterler hem kadınlar hem de erkekler tarafından kullanılırken “ unisex” akımın popüler olmasını sağlamıştır (Bond,1998,s.194).

Yaşlı – genç, kadın-erkek her yaştan ve her kesimden insanlar uzun bol paçalı pantolonlar, dar kesimli, geniş yakalı gömlekler, takma kirpikler, yüksek topuklar kullanmaktadır. Bu yıllar, belli bir süre 1930 ‘lu yılların çizgili, benekli çorapları, verev etek,yakasız mantolarını getirmiştir (Onur,2004,s.57).

70’lerin ilk yarısı pantolon yılıdır. Paçaları geniş, kalın dubleli ama bel ve kalça tamamen bedene oturan pantolonlar erkek giyimine benzeyen yelek ve ceketlerle giyilmektedir. 1973 kışında sentetik veya doğal kürkten yapılan, abartılmış tüylü kolları ve bedeni olan bluzan ceketler görülmektedir. Kışlık mantolarda büyük yakalar, iri cepler, rahat ve yalın bir hava görülmekte olup, balıkçı kazağı, kazağa eş

bir bone ve aynı renkte yün çoraplar giyilmektedir. Jarse, emprime ve muslin kumaşlar sıklıkla kullanılmaktadır. 1970'lerin ikinci yarısında Paris 'de klasik giyim modasından söz etmek mümkün değildir. Parisli modacılar giyenin üzerinden düşüyor etkisini veren bol giysiler sunmaktadır. Reglan veya düşük kollar, uzun japone kollar, pelerinler, körüklü çizmeler moda olmaktadır(Howell,1991; Bond, 1998)

70'ler de ortaya çıkan Punk akımı kadın imajını farklı bir boyuta taşımıştır. Rengarenk boyanmış dağınık saçlar, farklı makyaj tarzları giysilere ve vücutlarına taktıkları metal aksesuarlar, bunalımı ve asiliği mesaj veren giysiler görülmektedir (Barnard,1996, s.129).Deri montlar, yırtık jeanler, baskı tişörtler ile modanın yönünü etkilemişlerdir.

70'lerin son yılları eskiyi arayışlarla dolu olduğu görülmektedir. 1978-1979 yılları vatkalı manto ve tayyörüyle, tüylü başa oturtma şapkalarıyla 1950'lerin çekici kadını yeniden doğmaktadır. Dar eteklerde önden yırtmaçlar görülmekte, yarasa kol, japone ve pili içerisine takılmış kollar kullanılmaktadır. Bel ince gösterilmekte, bacakları saran pantolonlar, şal yakalar, dirsekten sonra daralan kollarla, Marilyn Monroe ve Esther Williams yılları geri gelmektedir (Baudot,2001;Bond,1998).

Deri yetmişlerde ciddi bir şekilde moda sahnesine çıkmaktadır. Öyle ki deri, "haute couture" ve "pret-a-por-ter" alanlarında gerçekleştirilen yeni arayışların içerisinde önemli bir yer tutmaya başladı. Özellikle yetmişli yılların ikinci yarısından itibaren kadın ve erkek ceketlerinden motosiklet kıyafetlerine kadar deri hayatın içine girmeye başladı. Modacı Claude Montana, deriyi dantel ile kullandığı koleksiyonunu 1977 yılında sergilemiştir (Onur,2004,s.57).

1971 de büyük modacı Chanel'in ölümü, moda çevrelerini sarsmıştır. Chanel çizgilerini onun ardından en iyi şekilde, Karl Lagerfeld yaşatmaya devam etmiştir. Chanel takımlarının oluşturduğu yetişkin kadın imajı günümüzde de halen etkinliğini korumaktadır.

2.1.2.5.1980–1989 Yıllarında Kadın Giysi Formları

1980’li yıllar globalleşme, ekonomik faaliyetler, siyasi gelişmeler ve toplumsal hareketlenmelerin yoğun yaşandığı bir dönemdir.1980’lerin genel özellikleri incelendiğinde “ güçlü, zengin ve başarılı “ imajının toplum içerisinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

1980’lerin ideal kadını artık 1960’ların Twiggy’si gibi yoksul, küçük bir kız veya 1950’lerin hanım hanımcık güzelliği değildir. Spor giyinen, zayıf, kaslı, hırslı, işinde ve özel hayatında başarılı, çekiciliğini ve erotizmini inkar etmeyen ancak temkinli bir şekilde bu özellikleri kullanan bir kadın tipi oluşturmaktadır (Lehnert, 2000;134).

80’lerin güç ve zenginliğin göstergesi olarak gördüğü giyim, silüetleri değiştirme yoluna gitmektedir. Geniş vatkalı ve köşeli omuzlar ince bir bel, aşağı doğru daralan kesim tarzı kadın vücudunu şekillendirmektedir.

80’lerin ilk yarısında yaşanan petrol krizi sonrası, moda renkleri petrol yeşili, mavisi, altın sarısı ve bu renklerin tonları olmuştur. Genel olarak giysi boylarında kısalma ve giysilerde küçülme olarak görülmektedir. 83-84 yıllarında etek boyları uzamış fakat derin yırtmaçlarla kullanım dikkat çekmektedir. 1986 yılından sonra etek boyları yeniden kısaltmaya başlamıştır (İşbilen,1995,s.47;Altınay, 1992,s.142).

Seksenlerde her şeyde olduğu gibi hazır giyim üretiminin de hızlandığı görülmektedir. Altı ayda bir düzenlenen defilelerle koleksiyonlar, büyük bir hızla yenilenmekte iken, modanın bu hızlı hareketi, giderek artan taklitlerin tehdidi altında doruğa ulaşıyordu (Baudot,1997,s.278). Böylece özellikle Uzakdoğu’da taklide dayalı yeni bir ekonomik alan doğuyordu.

Kadınların siyasette, politikada, iş hayatında olmaları modacıların dikkatini çekmektedir. On yıllık dönemin ortasında Amerikalı tasarımcılar konsepti tartışmakta, zamanın ruhunu kavrayıp çeşitli esnek koleksiyonlar formüle

etmekteydiler. İŖe yarar bir gardırobun etkili bilinç altı mesajlar içermesi gerekiyordu. alıŖma alanlarında giyilen takım elbiseler, kısa etekler ve topuklu ayakkabılar bir giysi koduna sahip olması belirtilmekteydi (Watson,2007,s.126).

Dönemin giysileri incelendiğinde geniş omuzlar vatkalarla desteklenmiştir. Büzgölü, pilili geniş karpuz kollar kullanılmıştır. İnce bel ön plana çıkartılmaktadır. Dar, uzun eteklerde yırtmalar kullanılırken dar-mini boy etekler vücudu sarmaktadır.

Seksenlerin spor aktiviteleri moda dünyasında etkisini göstermiştir. Spor giyinmek artık dönemin moda akımı haline dönüşmüştü. Aerobik salonlarında kullanılan strech kumaŖlar günlük hatta kullanımı yaygınlaŖmıştır. Tüm bedeni saran strech bluz, pantolonlar, baskılı tiŖörtler, parlak renkler, abartılı takılar hayatın içine girmiŖti. Bu tarz giysiler belki de 80’li yıllar da rüküŖlüğün sınırını zorlamaktadır Buna rağmen kadın vücuduyla barışıklığını sürdürmüştür (Lehnert, 2000;136).

2.1.2.6.1990–1999 Yıllarında Kadın Giysi Formları

20. yüzyılın son on döneminde siyaset, medya, teknoloji gibi bir çok faktörler gündemini belirlemektedir. 1990’lı yıllarda modanın tek bir merkezi yoktur. Amerikan, Japon, İtalyan ve Belçikalı modacıların ortaya çıkardığı yeni tarzlar ve hazır giyim firmalarının markalaŖma alıŖmaları Avrupa merkezli olan modanın yerini karma moda anlayışına bırakmaktadır.

Modanın tek merkezi olarak bilinen Paris moda evleri seçkin bir müşteri topluluğuna hizmet eden kuruluşlar olarak ünlenmiş olmalarına rağmen artık gündemde hazır giyim sektörü vardı. Paris ve Milano’nun pek çok ünlü tasarımcısı kendi sipariŖ atölyelerinde seçkin müşterilerine seslenmek yerine, hazır giyim hizmetine girerek büyük firmaların moda tasarımcıları olarak alıŖmayı tercih etmek durumunda kalmışlardır. Amerikan moda yazarı Melton Davis bu gelişmeleri “Haute Couture, hazır giyim karşısında sendeleŖmiştir” diyerek özetlemiŖtir (Howell,1991; İşbilen,1995,s.48).

90'ların teknoloji tutkunu birçok tasarımcısı gündelik zevklerin yerini işlevselliğin aldığı yeni modeller yaratıyorlardı. Sarayın, iş dünyasının, seçkin dünyaların kendine ait giysileri oldu askerlerin, din adamlarının ve daha pek çok iş kolunun üniformaları olmuştu. Artık ergenlik çağındaki gencin Nike tişörtü, memurun gri ceket ve beyaz gömleği, emeklinin jogging eşofmanı olmuştu. Tişörtleri satış rekorları kıran ünlü bir markanın reklâmında “Kendin Ol” deniliyordu (Baudot,1997,s.318). Spor giysili rapçılar ve noktacom patlamasına eşlik eden chino pantolon giymiş teknoloji bağımlıları dönemin yeni ikonlarıydı (Tungate, 2006,s.32).

90'lı yılların terör hareketleri, savaş rüzgarlarını ve eskinin “savaşma seviş - çiçek çocukları” dönemlerini yeniden gündeme getirmiştir. Modanın tekrarlanması etnik motiflerin her yer de kullanılmasına sebep olmuştur. Paçalar genişleyerek, desenli gömlekler tekrar dikkat çekmeye başlamıştır.

1990'lı yıllarda moda bir süre baş aşağı gitti ve Teri Agins “The End of Fashion”da bununun nedeninin, kadınların kariyerlerini daha çok önemsedikleri için modaya olan ilgilerini yitirmeleri olduğunu ileri sürmektedir. “ Kendi üniformalarını yaratmakta erkekler gibi davranmaya başladılar: etek-cekeler ve pantolon takımlar kadınlara otoriter, güçlü,cilalı bir görüntü sağlıyordu” şeklinde açıklanmaktaydı (Tungate,2006,s.32).

Doksanlı yıllar “çoğulculuk “ dönemi olarak nitelendirilmektedir. Farklı moda akımları kendi belirledikleri yönde ilerlemektedir. Yüksek vatkalardan sıyrılmış ve omuza oturmuş uzun ceketler altına mini, midi etekler veya bol pantolonlar giyilmektedir (Clancy,1996,s.191).

Doksanlı yıllarda saldırgan, güçlü kadın kıyafetleri bırakılarak, kendine güvenen, özgür ve feminen görüntü altında, doğal bir kadın formu yaratılmıştır. Gece elbiselerinde kullanılan transparan kesimler günlük giyime de yansıtılmıştır. Özellikle doksanların ikinci yarısında sırt dekoltesi çok fazla ön plana çıkmaktadır.

Vücudu saran giysiler görülmektedir. Strech ve lycra farlı malzemelerle kullanılarak vücudu saran giysiler tasarlanmıştır. Nakış işlemeli strech elbiselerin yanı sıra parlak ve rengarenk hazırlanmış taytlar görülmektedir(Feldman,1992,s.30).

Doksanlı yılların son dönemlerinde 70'li yıllardaki gibi çok genç kadını merkez almıştır. Bedene tam oturan ceketler ve kısa kısa etekler ile desenli Chanel tayyörler geri dönmüştür. Rolling Stones zamanlarını genç kızı yeniden ortaya çıkmıştır. Böylece kısa,kareli kumaştan, pilili eteği vücuda oturan kazağı, diz altı çorabı, küt burunlu ve geniş tokalı ayakkabıları, parlak renkli ilginç aksesuarları ile kendine özgü bir tarz yaratan genç kız görüntüsü yeniden canlanmıştır (Zengingönül,2001)

2.1.2.7. 2000-2008 Yıllarında Kadın Giysi Formları

2000'li yıllar geçmiş yüzyılın tekrarı niteliğindedir. Modada o kadar çok sivil ortaya çıktı ki 2000'ler bunların üzerine yeni bir tarz koymakta zorlanmaktadır. Geçtiğimiz yüzyıl insanlığın giyim ve yaşam stili konusunda baş döndürücü bir hızla değişim yaşadığı bir yüzyıl olmuştur. Bir dönem yerleri uzun etekler giyilirken, diğer dönem mini etekle gezilmiş, bir dönem bol paça pantolon giyilirken, ertesini yıl boru paçalar gündeme gelmiştir.kullanılan renkler daha da baş döndürücü hızla değişmiştir. 2000'lere gelindiğinde ise her sene için ayrı moda anlayışı, yerini geçmiş dönemlerin yeni versiyonlarının yapılmasına yani zamanda yolculuğa bırakmıştır. 2005'de 40'lı yıllar canlandırılırken, 2007'de 60'lı yıllar modernize edilmiştir.

Küresel ısınma etkisiyle kumaşların incilmesi, teknolojinin gelişmesiyle su ve leke tutmayan, buruşmayan özellikler kazanması ötesinde tasarımda çarpıcı ve yeni bir değişiklik görülmemektedir.Bu gelişmenin başlıca sebebi 2000'li yılların moda jenerasyonun gözü, geçmiş dönemlerin romantizminde, şıklığını yeniden gündeme getirmek idi. Bunu fark eden tüketim sektörü de pek arayışın içine girmemiştir. Moda dergilerinde ve programlarında sık kullanılan şu cümleler 2000'lerde neler olduğunu açıklar nitelikte (www.cumaertesi.zaman.com.tr);

“Bu sezon modada 60’ların esintisi hakim, 70’lerin ışıltısı vitrinlerde hissediliyor, 80’lerin albenisine bürüneceğiz.”

Dolayısıyla da bu cümleler akla; “2000’li yıllar kendisine özgü bir akım geliştiremedi mi?” sorusunu getirmektedir.

2000’li yılların ilk yarısında geçmiş yılların minimalist modası yerini gösterişe bırakmıştır. Her giysi üzerinde taş, pul ya da metal zımba görülmüştür. Gömleklerin, montların, pantolonların ve eteklerin üzerinde milenyuma özgü metal aksesuarlar yer almaktadır.

2000’li yıllarda 'street wear' olarak tanımlanacak yeni bir akımın başlangıcı olmuştur. İletişim, medya, görsellik gibi alanlarda yaşanan devrim moda dünyasını da etkilemiş ve moda evrensel bir olgu konumunu kazanmaya başlamıştır. Jean'in adeta bir özgürlük simgesi olarak tüm dünyaya yayılması, zenginleşmeye başlayan Japonya'nın Avrupalı modacıların iştahını kabartan bir tüketim ülkesi haline gelmesi ve birçok ülke insanının 'Batılı' gibi giyinmeye başlamasıyla tekstil sektörü evrenselliğe yönelmeye başlamıştır (www.radikal.com.tr/E.T. 03.05.2009)

2.1.3.İnsan Vücutunda Oranlar- Kanonlar

Tasarım olgusunun insan ve çevresinde var olmaya başlamasından bu yana biçimsel armoniler oluşturmada değişik yöntemlere başvurulmuş bu konuda ilkeler kurallar geliştirilmeye çalışılmıştır. Düşünürler, matematikçiler, sanatçılar, boyutlar ve orantılar arasındaki ilişkiyi bir sisteme ve kurala oturtmak için yüzyıllar boyunca çeşitli araştırmalar yapmışlar ve uyumun kuralı olarak nitelendirebileceğimiz “Altın Oran” bulmuşlardır. Altın oran, günlük yaşantımızda, matematiğin estetik güzelliğe etki ettiği her alanda karşımıza çıkan bir kavramdır (Becer,1991,s.18).

Altın oranın çok çeşitli tanımları verilebilir ama altın oran, neticede matematiksel bir kavramdır ve değeri de 1,618033 olarak devam eden ondalık bir sayıdır. Birçok matematikçi ve bilim insanının yıllar boyu ilgisini çeken ve

araştırmalara konu olan bu rakama Leonardo Fibonacci tarafından tanımlanan ve bu nedenle Fibonacci dizisi olarak anılan sayı dizinde rastlamak mümkündür. Birçok bitkide yaprakların sap üzerinde dizilmesinde altın oran, çiçeklerin yaprak sayısında ise “Fibonacci” dizisi görülmektedir. Dolayısıyla Fibonacci dizisi ile altın oran özdeşleşmiştir. Altın orana göre yapılan ve yaratılan resimlerin, mimari eserlerin, bir dikdörtgenin veya doğada bulunan bir çiçeğin yapraklarının insanın algılayabildiği en güzel göz nizamı olması nedeniyle bu orana “kutsal oran”, “mükemmel oran” gibi isimler de verilmiştir (Kıvanç, 2005; Göklüberk Özlü, 2009).

Tabiatта canlı olsun cansız olsun her şey bir ölçü, bir nizam içinde var olmaktadır. Bunun en güzel örneklerinden biri de insandır. İnsan vücudu incelendiğinde baş, kollar, bacaklar ve eller arasında değişmez ölçülerin mevcut olduğu ve bu organların boyu ile eni arasında bir ölçü (oran) olduğu anlaşılmaktadır (Çağlarca,1980,s.45).

Araştırmacılar ve bilim adamları, insan yapısına ilişkin ölçü ve oranları birtakım kurallarla ifade etmeye çalışmışlar ve bazı sabit oranlar aramışlardır. Elde ettikleri bu sabiteler doğrultusunda insan yapısında bazı kuralların var olduğunu ortaya koymuşlardır. Sanatçılar ve tasarımcılar, araştırmalarını yaparken ya da ürünlerini ortaya koyarlarken orantıları altın orana göre belirlenmiş insan bedenini ölçü olarak alırlar (Göklüberk Özlü,2009,s.56).

Eski dönemlerde insan vücudu her zaman merak ve inceleme konusu olmuştur. Bilimsel olarak incelemenin yanı sıra sanatsal boyutu da ayrı bir önem kazanmış, bilim-sanat ilişkisi birleşmiştir. Estetik anlamda “en ideal insan vücudunun” belirlenmesi amacıyla, tarihte birçok milletler vücut güzelliğini oluşturan organlar arasında anatomik ölçüleri ve orantıları belirlemek için çalışmışlar ve kendilerine özgü ölçü sistemleri geliştirmişlerdir.

Bu konudaki ilk örnek Mısırlılar tarafından geliştirilen ölçü sistemidir. İnsan vücudunun organları arasında orantı aramak ilk Mısır sanatçıları tarafından gerçekleştirilmiştir. Mısırlılara göre ideal bir insan vücudu için kural, elin orta

parmak uzunluğuna göre insan vücudunun on dokuz katı olması gerekliliği, temel ölçü olarak kabul edilmiştir. Yunan sanatçıları için ideal insan vücudu oluşturan ölçü sisteminde baş ölçüsü kullanılmıştır. Bu sisteme göre ideal insan vücudu sekiz baş oranında olması gerektiği kabul edilmiştir (Çağlarca,1980,s.48)

Leonardo da Vinci, Dürer, Raffaello,Botticelli ve daha birçok Rönesans sanatçısı insan vücudunu incelemiş ve ideal ölçülere göre çizmişlerdir.Ama insan vücudu çiziminde ortaya birtakım somut kurallar ve ölçüler çıkaran ilk sanatçılar Myron, Parrasios, Zeuksis ve daha sonraları sanatsal harmoni konusunda yazdığı “Kanon” adlı kuramsal estetik kitabıyla ün kazanan Polykleitos gibi eski Yunan sanatçıları olmuştur. Polykleitos’un bu kitabından sonra kanon, insan figürünün ideal orantılarını veren ölçü sitemi olarak kabul edilmiştir (Parramon,1993,s.6).

Kanon, modül adı verilen bir ölçü biriminden yararlanarak insan vücudunun oran ve boyutlarını saptayan bir ölçme sistemidir. Kanon, insan figürünün çiziminde kullanılan orantılar ve bunların birbiriyle olan ilişkilerini içeren kural ya da sistemler bütünüdür (Parramon,1993,s.8).

Her devirde sanatçılar, insan resmini ahenkli çizmek için vücut boyunu diğer elemanlarla olan ilişkisini araştırmışlardır. İnsan boyunda baş daima ölçü birimi olmuştur (Çağlarca,1993,s.47).

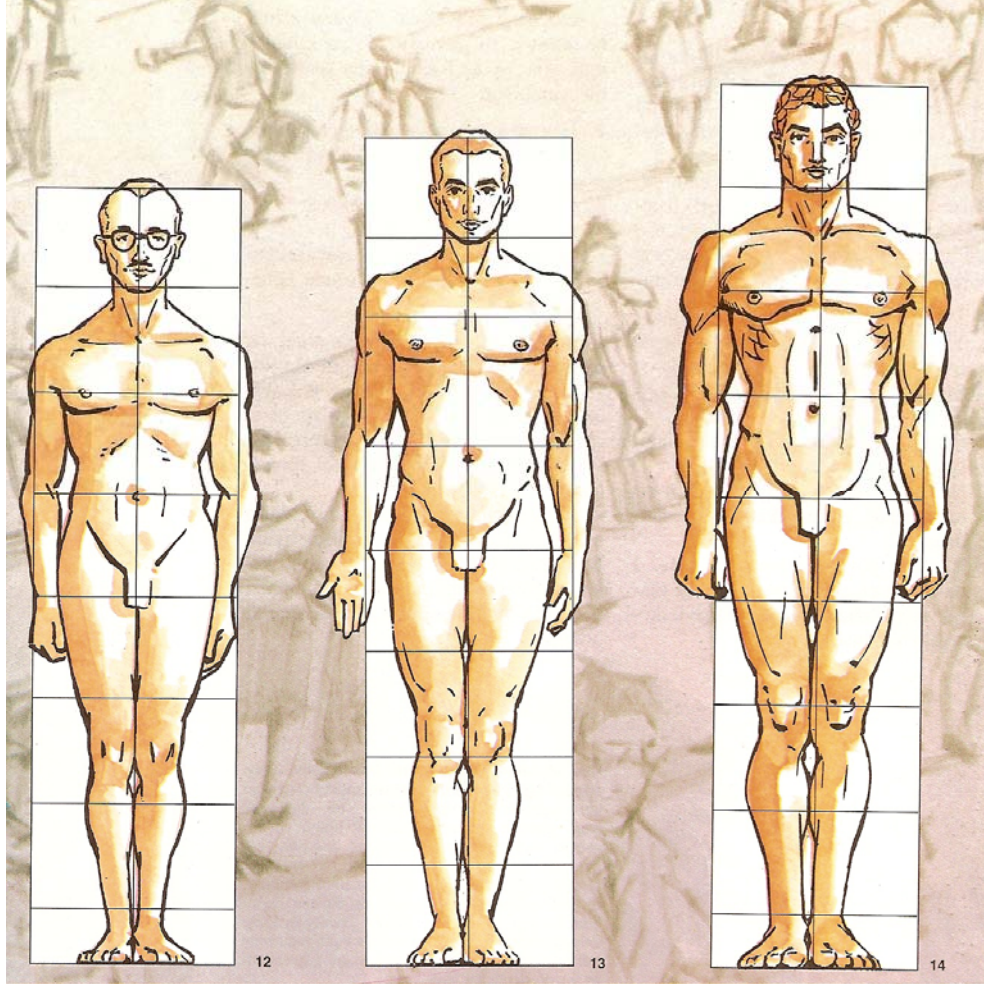
Rönesans’tan beri kullanılagelmekte olan kanonu sanatçılar farklı kullanmıştır. Polykleitos, Myron, Phidias, Michelangelo gibi sanatçılar “yedi buçuk baş”lık kanonu, Plaxiteles, Leonardo da Vinci gibi sanatçılar “sekiz baş”lık kanonu, Leokhares “sekiz buçuk baş”lık kanonu benimsemişlerdir. Ancak 20.y.y. başlarına gelindiğinde bilim adamı Stratz, ideal formun, önceden seçilen bir grup denekten alınacak ölçülerle belirlenmesi gerektiğini öne sürmüştür. Bu teoriye göre Stratz uzun boylu, atletik yapılı, yapılarının oranları uyumlu bir grup denek seçmiştir. Sonra bu kişilerin ortalama ölçülerini hesaplayarak ideal insan figürünün gerçek ölçüsünü “sekiz başlık kanon” olarak saptamıştır. İdeal figürün sekiz başlık kanon

ölçüsü daha sonra yeni tartışmalara yol açmayacak şekilde kesinleşmiştir (Parramon,1993; Sheppard,1975) .

2.1.3.1.İnsan Vücudunun İdeal Oranları

Vücut oranları kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Fakat antik Yunan ve Rönesans dönemlerinde olduğu gibi baş, ölçü olarak kabul edilmiş, ideal insan figürünü oluşturmakta sekiz baş kanon kullanılmıştır. Klasik erkek figüründe omuzlar 2 baş, kalçalar 1 ½ baş genişliğindedir. Kadınlarda erkeklerin aksine omuzlar 1 ½ baş, kalçalar 2 baş genişliğindedir (Albert,1993,s.38).

Şekil 1.İnsan Figürünün Üç Kanonu (Parramon,1993,s.11)

7 ½ baş'lık kanon

Sekiz baş'lık kanon

8 ½ baş'lık kanon

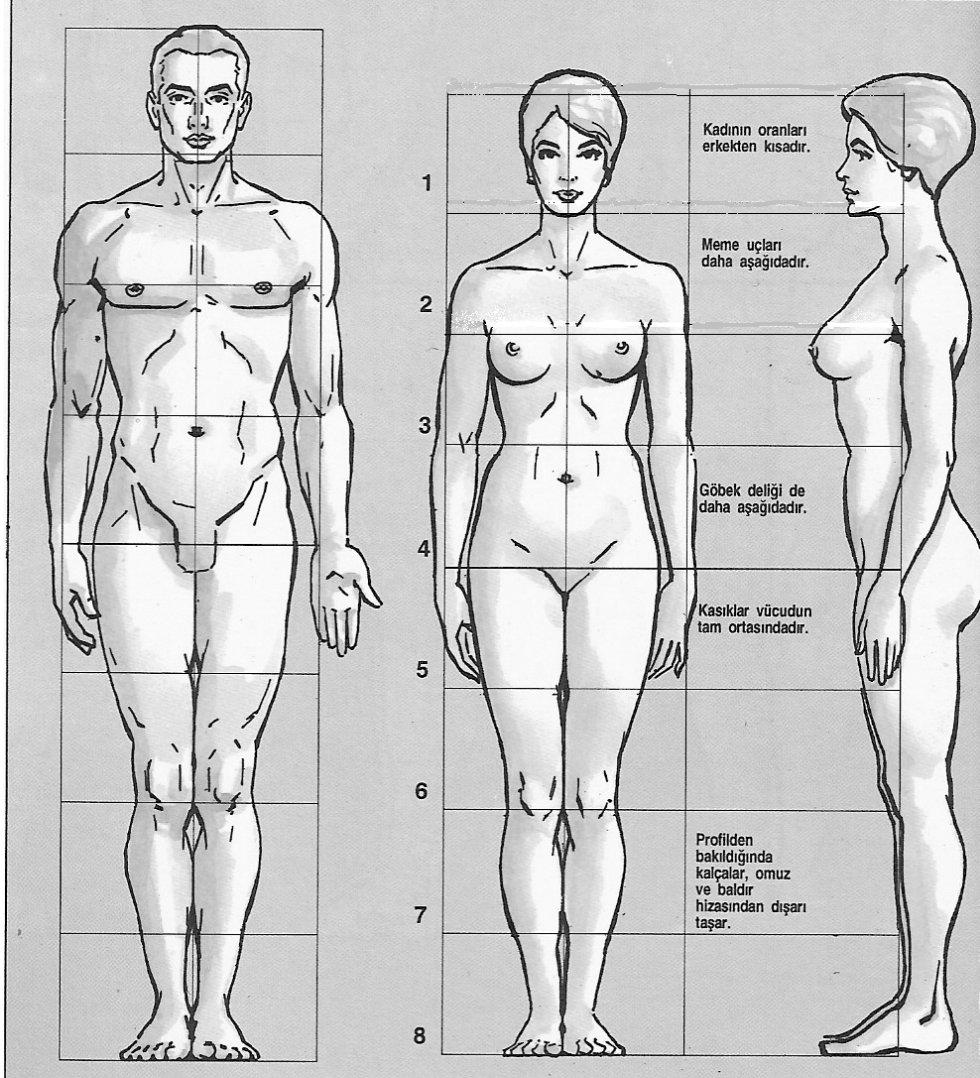
Sekiz baş'lık kanon için ideal vücut oranlarının ilişkileri aşağıda verilmektedir (Parramon, 1993;Albert,199).

- 2 numaralı modül üçe böldüğünde, birinci üçte birlik bölüm çizgisi (A) omuz hizasını meydana getirir.
- Meme uçları 2 numaralı modül çizgisinin tam üstündedir.
- Göbek deliği 3 numaralı modül çizgisinin biraz altındadır.
- Her iki dirsekte göbek deliğinin hemen üstünde,yaklaşık bel hizasındadır.

- e) Kasıklar gövdenin tam ortasındadır.
- f) Bilekler kasıklarla aynı hizadadır.
- g) Avucu açıp eller aşağıya serbest bırakıldığında parmak uçları 5 numaralı modül çizgisinin üzerindedir.
- h) Omuzdan parmak uçlarına kadar kol uzunluğu üç buçuk modüle eşittir.
- i) Diz kapağı 6 numaralı modülün üzerindedir.
- j) İki meme ucu arasındaki mesafe bir modül (bir baş ölçüsüne) eşittir.

Yukarıda verilen oranlar ideal kadın ve erkek ölçüleri için geçerlidir. Kadın başı, erkek başına oranla daha küçük olduğundan kadın vücudu erkek vücudundan yaklaşık 10 cm daha kısadır (Parramon,1993,s.14).

Şekil 2.Sekiz Baş'lık Kanonda Kadın Vücut Oranları

Şekil 2’de görüldüğü üzere erkek ve kadın vücut oranları arasındaki farklılıklar aşağıda verilmektedir;

- Kadının omuzları erkeğin omuzlarına göre daha dardır.
- Göğüsler daha aşağıda, meme uçları da erkeğe göre daha aşağıdadır.
- Kadın beli erkek belinden daha incedir.
- Göbek deliği daha aşağıdadır.
- Kalçalar nispeten daha büyüktür.

- f) Profilden bakıldığında kalça, omuz hizasından düşey çekilen çizginin dışına taşar, omuz kemiği ve baldır genellikle aynı hizadadır (Parramon,1993,s.15).

İnsan figürü hareket edilmesiyle, bir ayağı öne çıkınca, bir bacağı üstünde ayakta dururken, yürürken gibi hareketlerde kanon aralıklarını belirleyebilmek kalça pozisyonunu tespit etmek ile mümkündür. Antropologlar tarafından iskiyatik pozisyon ilkesine uygun olarak, oturga (iskiyum) kemiğinin insan hareketine göre belli bir yöne yatması sonucu karın bölgesinin tümü hareket eder ve doğal olarak kalçalarda belli bir eğim alır. Vücudun bacaklara verdiği ağırlık değişir, göğüs kalçanın tersi istikamete eğilir. İnsan vücudunun bir çok pozunu bu faktör ile bağlantılıdır (Albert,1993).

2.1.3.2.Baş Üzerindeki Orantılar

İnsan başı iki ana hacimden oluşur. Kafatası toparlağı ve yüzün silindirik şeklindedir. Her birinin hudutları kesin olarak belirlenebilir. Kafa toparlağı tam kaşların hizasında biter, yüz silindiri ise alt çene kemiğinin alt sınırında son bulmaktadır (Hogarth, 1999,s:38).

Kadın ve erkekte baş oranlarında kullanılan ölçüm hatları farklılık göstermemektedir. Yüzdeki önemli farklılıklar çoğunlukla kemik yapısından değil etli kısımlardaki varyasyonlardan kaynaklanmaktadır.Bununla birlikte, alın, yanak (elmacık) kemikleri ve dişler bazı kişilerde diğerlerine oranla daha belirgin olmaktadır (Barber, 2005,s:36).

Baş oval şekindedir. Alın ortasından çeneye kadar inen bir çizgiyle yüzü oluşturan oval ikiye bölünür. Hogart, Çağlarca, Barber vb.yazarlardan alınan kaynakla göre gözler başın tam ortasında yer alır ve göz çizgisi daima göz hizasından ve kulaklar üstünden geçmektedir. Burun boyu baş boyunun dörtte biri kadardır. Çene altından dudakların birleştiği noktaya kadar ölçecek olursak; ağız, baş boyunun beşte biri kadardır. Baş genişliği cepheden ve profilden bakıldığında

baş boyunun beşte birini, gözler arasındaki mesafe baş genişliğinin beşte birini oluşturmaktadır.

Şekil 3.Gözlerin Baş Üzerindeki Oranları

İnsan yüzünde de birçok oran vardır. Bu oranlandırma, bilim adamları ve sanatkarların beraberce kabul ettikleri 'ideal bir insan yüzü' için geçerlidir. Her yüzün bu orana uyması beklenemez. Bu oran sadece ideal yüzlerde bulunabilir. İnsan vücudu ve daha birçok alanda bu orantıların sıkça kullanılan terimi “altın oran”dır. Sanatçılar, bilim adamları ve tasarımcılar, araştırmalarını yaparken ya da ürünlerini ortaya koyarlarken orantıları altın orana göre belirlenmiş insan bedenini ölçü olarak almışlardır. İdeal insan ölçülerine sahip olan mankenler, moda sektöründe vazgeçilmez unsurlardandır. Leonardo da Vinci ve Corbusier tasarımlarını yaparken altın orana göre belirlenmiş insan vücudunu ölçü almışlardır. Günümüz mimarlarının en önemli başvuru kitaplarından biri olan Neufert'te de altın orana göre belirlenmiş insan vücudu temel alınmaktadır.

2.2.İlgili Araştırmalar

Modanın değişkenliğini anlamak ve zamana göre giysi modalarını analiz etmek amacıyla sayısız yayın bulunmaktadır. İlgili araştırmalar bölümünde, bu yayınlar arasından, çalışmanın da temelini oluşturan kadın giysi modasının yıllara göre giysi modellerini, fotoğraflarla inceleyerek analizlerini yapan çeşitli çalışmalara yer verilmiştir. Modanın geleceğine dair öngörülerin önem kazanması ve bununla ilgili olarak geçmiş moda akımlarını inceleyerek geleceğe dönük beklenen moda çizgileri ile ilgili çalışmalar da yine bu bölümde ele alınmaktadır.

Geçmiş moda akımlarından yola çıkarak, geleceğin moda eğilimleri üzerine tahminlerin yapıldığı çalışmalardan birisi AMES'in 2008 yılında yayınlamış olduğu "Fashion Desing for a Projected Future" isimli çalışmadır. Bu çalışmada "10-20 yıl sonra kadınların giyiminde modanın yönü ne olacaktır?" sorusuna cevap aranmaktadır. Araştırmanın amacını moda tasarımı için olası estetik ifadeler ve tahmin edilen geleceğin, baskın kültürel belirleyicileri arasındaki ilişkiyi bulmaktır. Görünen gelecek senaryosu içinde olası tüketici türleri ve pazarları göz önüne alınarak tasarım önerileri geliştirilmiştir. Ames, çalışmasında geçmişte moda eğilimlerini etkilediğini düşündüğü olayları değerlendirerek ve bugünün şartlarını göz önüne alarak gelecekte moda endüstrisinin etkileyecek olayları başlıklar altında toplamıştır. Araştırmanın çerçevesinde, terörizm, kültürel değişkenlikler, bilgisayar teknolojisi, sanat akımları, iletişim teknolojisi ve biyoteknolojideki hızlı gelişmeler ile biomedikal araştırmalar, felsefe ve estetik disiplinleri, edebiyat ve güzel sanatlarla ilgilenen yüksek kültür, sinema, televizyon, müzik, ünlüler, eğitimli elit tabakalar gibi bir çok çeşitli dallarda meydana gelen gelişmelerden yararlanarak geleceğin senaryosunu oluşturmaktadır. Bu senaryodan yola çıkarak yapmış olduğu tasarımda pop kültüre ait kübizm kökenli Cyborgs heykelleri, Japon manga (çizgi roman/film) ve animasyondan yararlanılmıştır. Ayrıca bazı bilim-kurgu ve mitolojik filmlerdeki gibi silahlardan ilham alınmıştır. "Antik Gelecek" adlı tasarımda silahlardan ve cyborglardan ilhamla dış iskelet gibi vücudu saran, geçmiş zamanının tanrıçalarını hatırlatması için etekliği olan bir tasarım yapılmıştır. Kolaj tekniği ve farklı kumaşlar

çoklu kültürü yansıtmak için kullanılmıştır. Tasarımın üç parçadan oluşması pop kültürdeki 'kendin yap' felsefesini göstermektedir.

LOVİNSKİ (2008), "Extensible Dress The Future of Digital Clothing" isimli çalışmasında güncel eğilimlerde yer alan sosyal psikoloji, postmodernizm ve gelişen teknolojik ürünler göz önüne alınarak gelecek için model tasarlanmaktadır. Organik ışık yayan araçlar ve polimer ışık yayan araçlar gibi gelişimin ilk basamaklarındaki yeni teknolojiler, her çeşit görüntüyü gösterebilecek yumuşak, giyilebilir dijital ekran olasılığını işaret etmektedir. Eğer böyle bir araç mükemmelleştirilirse, yaratıcı kullanım, değişim ve kişisel postmodern toplumumuzun can attığı görünümü elle kontrol için izin vermeyi çarpıcı biçimde genişletecektir. Tasarımların genel özelliklerinde, tekstil teknolojisinin sunduğu kumaş konforu ile giysi üretimindeki son gelişmeler birleştirilerek, yenilikçi bir tarz ele alınmıştır. Pazar eğilimleri ile yapılan araştırmalar, tüketicilerin marka beklentileri, estetik esaslar çalışmada önemli olarak görülmektedir. Çalışmada yapılan tasarımlarda kumaşlarda termal konforu sağlayıcı kumaş özellikleri, doğa teması işlenmiş kumaş yüzeyleri kullanılmıştır. Giysiler üzerinde dijital efektler kullanılarak görsel zenginlik kazandırılmıştır Bir gelecek senaryosu ve illüstrasyon dizisi bir mikro-bilgisayarla kontrol edilebilen saniyede çoklu görüntü verebilecek dolayısıyla duruma göre görünümü değiştiren giysi tasarımları sunulmaktadır.

SAİKİ ve MAKELA (2007), 'Proportion in the Desing of Women's Fashionable Clothing : A 50 Year Retrospective ' adlı çalışmada 1945-1995 yılları arasında yayınlanan Vogue moda-magazin dergisinde yer alan, kadınların günlük giyimlerine ait resim ve çizimler, "altın oran"a göre doğrusal ve yatay oranlar doğrultusunda incelemiştir. Çalışmada 50 yıllık zaman içerisinde 4026 resim ve çizim üzerinden doğrusal ve yatay ölçümler alınmıştır. Doğrusal oranlar da; 100/0, 50/50, 33/33/33, 85/15, 80/20, 75/25,70/30, 65/35 altın oran ölçütleri, yatay oranlarda 100/0, 35/65, 30/70, 50/50, 45/55, 40/60, 25/75, 20/80, 15/85 altın oran ölçütleri kullanılmıştır. Ölçümler resim ve çizimler üzerinde dikey oran için üstten alta doğru, yatay oran için soldan sağa doğru incelenerek, veri haline getirilmiş ve istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Yıllara göre doğrusal ve yatay oranların

dağılımları, % değerleri olarak verilmiştir. Araştırmanın sonucunda, doğrusal oranlarda en çok yığılmaların, altın oranda dengeli bir oran olan 50/50 kategorisinde, yatay oranlarda ise en çok yığılmaların altın kısım veya ideal orana yakın olan 35/65 kategorisinde olduğu belirlenmiştir. Araştırma bu oranların 1960'lı yıllarda yoğunlaştığını belirterek bu dönemlerde kadının toplumdaki değişen rolünün etken olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kadınların değişen sosyal statüsü gerek giysiler üzerinde, gerekse duruş pozisyonlarını etkilediği tespit edilmiştir.

Giysiler üzerinde yapılan tarihsel analizleri içeren çalışmalar arasında yer alan DELONG ve PETERSEN'in (2004), "Analysis and Characterization of 1930s Evening Dresses in a University Museum Collection" isimli çalışmada Minnesota'da giyilmiş gece giysilerinin Museum of Design 'da bulunan tarihi kıyafet koleksiyonunun çizimleri incelenmiştir. Müzede 1930'ların gece giysilerinin olduğu 160 çizim içeren bir koleksiyon gruplaması bulunduğunu belirterek bu giysilerde yerel mağaza etiketi olmaması nedeniyle çalışma içine alındığını ifade etmektedirler. Çalışmanın yönteminde DeLong 'un hazırladığı tanımlayıcı özellikler ve analiz yöntemi ile veriler elde edilmiştir. 1930'lu yıllardaki tasarlanmış ürünlerde hakim olan karakteristikler medya ve tarihi belgelerde taranmış ayrıca gece giysilerinin görsel etkilerinin kapsamını ve giyinmedeki bütünlüklerini elde etmek için moda dergileri incelenmiştir. Araştırmada 160 çizim kapsamına ve dağılımlarına göre zaman sıralaması yapılmıştır. Zaman çizelgesine göre oluşturulan grafikte, giysiler koleksiyonda öne çıkan özellikler belirlenmiş ve bu özelliklere göre 7 ile 28 arasında belirlenen guruplara göre yerleşmiştir. Sonuç olarak, 160 parçanın tekrar eden özellikler olarak; etek boylarında değişkenlik, verev kesikli şekiller, elbise ve ceket kombinasyonları, ters silüetler ve çiçekli baskı desenlerinin zaman çizelgesinde tekrarladığı belirlenmiştir.

COSBEY, DAMHORST ve BECK (2003), yapmış oldukları "Diversity of Daytime Clothing Styles as a Reflection of Women's Social Role Ambivalence from 1873 though 1912 " isimli çalışmada moda resimlerinden yararlanmaktadırlar. 1873-1912 yılları arasında yayınlanan Harper's Bazaar ve The Delineator' dergilerinin moda resimlerini kullanarak döneme ait gündüz kadın giysilerinin, bu dönem

içerisinde tarzlarını belirlemektedirler. Çalışmanın amacı, moda değişiminin ayrıntılı ve devamlı kaydını tutmak değil, stilistik çeşitliliğin miktarındaki göreceli değişimini ölçmektir. Dergilerin Mart, Haziran ve Ekim ayı sayılarındaki ilk beş resmi seçilmiştir. Sonuçta bu beş model arasından rastgele alınan bir örnekle toplamda 252 resim ile seçilen her yılı temsilen 18 resim elde edilmiştir. Her moda resmi, tarihlerinden bağımsız ve sırayla araştırmada çalışan üç kişi tarafından görsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz sonuçları dönemin sosyal yaşantısı ile ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

CURRAN (1999) yapmış olduğu “ An Analsis of Cycles in Skirt Lengths and Widths in the UK and Germany,1954-1990 ” isimli çalışmasında iki Avrupa ülkesi olan Birleşik Krallık ve Almanya ‘da 37 yılı kapsayan ve postayla ısmarlanan katalog serileri incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Araştırmacı, posta yoluyla ısmarlanan kataloglardaki ürünler genel popülasyonun da tercih edilen giysiler olduğunu belirtmiştir.Veriler, 1954-1990 yılları arasında yayımlanmış İngiltere’de Littlewoods ve Almanya’da Neckermann Versand sonbahar kataloglarındaki gündüz giysilerinin fotoğraflarından ölçülerek toplanmıştır. Katalog fotoğraflarda yer alan etek modelleri, omuzdan bileğe kadar ölçümlendirilmiş ve hazırlanan ölçekle etek uzunluğu omuzdan etek ucuna kadar ölçülmüştür. Etek genişliği ise eteğin bir tarafından diğer taraftaki kenarına kadar ölçülmüştür. Her bir yıl için on uygun giysi grubu alınmış ve aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır. Sonuçlar grafiklerde iki ülkenin oranları olarak gösterilmiştir. Sonuç olarak, sadece 1968-1971 yıllarında etek boyları Almanya’da kısıdan uzuna yumuşak bir geçiş yapması dışında iki ülkede etek boylarının benzer uzunlukta olduğu saptanmıştır. Etek genişliği ise uzunluktan farklı olarak moda döngüleri çok belirgin değildir: altmışların başında her iki ülkede de dar etekler moda iken, sonraki yirmi yıl içinde küçük değişimler görülmüştür. Grafiklerden edinilen bilgilere göre etek uzunlukları zaman aralığında iki ülkede benzer iken, genişlik boyutları –özellikle analizin ilk yıllarında- oldukça farklı olduğu belirtilmiştir.

İŞBİLEN’ in (1993) yapmış olduğu “20.yüzyıl Süresince Kadın Giysi Kalıplarının Uğradığı Form Değişikliği ve Nedenleri Üzerine Bir Araştırma “ başlıklı

çalışmasının amacı Avrupa giyim tarihinin 20.yy. süresinde, kadın giysi kalıplarının uğradığı form değişimlerinin nedenlerini, oran ve türlerini ortaya çıkarmak, bununla birlikte “sekizinci sanat” olarak tanımlanan modanın doğasını ortaya koymaktır. Araştırmanın yönteminde 1900-1995 yılları arasında yayınlanan moda mecmua ve kataloglardan seçilen 1000 adet kadın giysi modellerinden ölçümler yapılarak, onar yıllık zaman aralığında analizleri yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, kadın giysi parçalarından etek, bluz, elbise ve ceket modellerinin kalıplarında meydana gelen form değişiklikleri belirlenmiş, dönemlerin genel özellikleri ile yorumlanmıştır.

KİM ve DELONG (1992), “Sino-Japanism In Western Women's Fashionable Dress In Harper's Bazaar, 1890-1927 ” isimli çalışmalarında basılı yayından yararlanmışlardır. Araştırmanın amacı 1890-1927 yılları arasında Çin ve Japon kültürlerinin moda karakteristiklerinde etkili olduğu süreleri belirlemektir. Özellikle Harper's Bazaar dergisi ile dönemde yayınlanan çeşitli kaynaklardan belirtilen bu 37 yıl süreyle yayımlar incelenmiş, sistematik olarak analizleri yapılmıştır. Kültürel belgelerde kullanmak amacıyla Çin ve Japon kültürüne ait belirleyici özellikler basılı yayınların yanı sıra sözlü ve görsel referanslarla desteklenerek tanımlanmıştır. Araştırmada sonuç olarak, Japon ve Çin kültürlerinin belirlenen dönem içerisinde etkileri belirlenmiştir. Dönemin moda çizgilerin de Japon kültürünün 1914 ‘te büyük oranlarda etkili olurken, Çin kültürüne ait karakteristikler 1922 yılında daha baskın olduğu ortaya çıkarmışlardır. Araştırmada elde ettikleri giysi fotoğraflarında ulusal magazin dergilerinde yayınlanan moda çizgilerine benzer özelliklerde giyindikleri ama aynı zamanda kültürel tarzlarını da yansıttıkları belirtilmiştir.

DANIELSON (1989) “The Changing Figure Ideal in Fashion Illustration” başlıklı çalışmanın amacı yirminci yüzyıl esnasında, moda resimlerinde temsil edilen moda figürlerinde ki değişimlerini analiz etmektir. İdeal vücut ölçüleri ve duruş silüetleri dönemlere göre farklılık göstermektedir. Modanın, kadın dış görünümünde oluşturduğu imaj, üzerindeki giysiyi sunabilme özelliği de belirlemektedir. Bu nedenle duruş figürleri, giysiyi anlamlandırma özelliğine sahip olmaktadır. Bu hipotezle yola çıkılarak çalışmanın yönteminde, çeşitli kaynaklardan elde edilmiş on temel moda figür diyagramı hazırlanmıştır. Temel alınan figürler 1918-1985 yılları

arasında çizim, reklamcılık sanatı ve moda ile ilgili yayınlar taranarak karşılaştırılmış ve analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda moda resimlemesinde değiştiren ideal moda figürleri, belirlenen zaman aralığında belirleyici özellikler taşımaktadır. Figürlerde, iki büyük faktörün bir yansıması olduğu hipotezini destekleyerek, "Zamanların ruhunu" taşıdığını ve her çağın modaya uygun giyim kuşamının karakteristik özelliklerini silüete yansıttığı belirlenmiştir.

BELLEAU (1987) “ Cyclical Fashion Movement: Women's Day Dresses: 1860 – 1980 “ isimli çalışmanın amacı 1860'tan 1980'li yıllara kadar kadın günlük giyimlerinde meydana gelen moda hareketlerini periyodik olarak incelemektir. Giysi resimleri üzerinde belirlenen kriterler doğrultusunda 489 moda fotoğrafı analiz edilerek veriler elde edilmiştir. Çalışmada sonuç olarak, seçilen zaman dönemi boyunca kadınların günlük giysilerinden etek uzunluğu, bel vurgusunda önemli periyodik değişiklikler olduğunu göstermiş, bu değişimler kadın silüetini belirlemiştir. Ayrıca kadınların günlük giyimlerinde meydana gelen değişimlerin belli bir periyotta değiştiğini belirterek, bu değişimlerin benzer bir desende devam ettiği takdirde gelecekte kadın giysi silüetlerinin tahmin edilebilirliğini ortaya koymaktadır.

Yukarıda yer alan çalışmalarda görüldüğü üzere bazı çalışmalarda modanın; geçmişi ile ilgili bilgi edinmek amacıyla basılı yayın arşivleri kullanılarak, çeşitli kriterler belirlenerek, incelenen modeller üzerinde elde edilen sonuçlar doğrultusunda dönemin moda akımları değerlendirilmiştir. Bazı çalışmalarda ise modanın geleceği için mevcut olaylardan yola çıkılarak gelecekte olası moda akımları hakkında bilgi sunulmaktadır. Çalışmalarda görüldüğü üzere modanın geçmişi ve geleceği hakkında bilgi sahibi olmanın önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu nedenle, yapılan çalışmanın, hem modanın geçmişine yönelik bilgilerin derlenmesinin bilimsel yöntemler kullanılarak bir bilgi vermesinin yanı sıra modayı yönlendiren olayların incelenerek geleceğe yönelik moda akımları hakkında model oluşturmasının modanın geleceğine yönelik yapılan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada izlenen bilimsel yöntem açıklanmış ve araştırmanın yöntemi, materyali ve veri çözümleme yöntemleri ile ilgili ayrıntılar hakkında bilgi verilmiştir.

3.1.Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada, moda eğilimlerinde yer alan kadın gündüz giysilerinin, geçmiş moda akımlarında meydana gelen değişimleri ve nedenlerini, geliştirilen yeni bir model içerisinde inceleyerek, geleceğe yönelik öneriler sunmak amaçlanmaktadır. Nitel araştırmada veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yapılan araştırmanın verileri, 1940-2007 yılları arasında görsel malzemelerden basılı yayınlarda (moda dergisi, katalog vb.) yer alan fotoğraflar ve yazılı materyaller incelenerek elde edilmiştir.

Araştırmada belirlenen tarihi süreç içerisinde dönemin moda çizgilerini yansıtan ve basılı yayında (moda dergileri,kataloglar vb.) yer alan fotoğraflardaki modellerin belirli bir sistematik içerisinde incelenebilmesi için giysi parçaları üzerinde “Ölçme Alanları” belirlenmiş, ölçme alanlarının her biri için “Ölçümlendirme Tabloları” hazırlanmıştır. Ölçümlendirme tablolarında “Altın Oran”da yer alan kanon aralıkları kullanılarak, kadın gömlek/bluz, elbise, ceket, etek ve pantolon modelleri üzerinde belirlenen alanlarda formüle edilmiş ölçümler kullanılmıştır. Kanon aralıklarını belirlemek amacıyla incelenen kaynaklar arasından araştırma desenine uygun olduğu belirlenen, Parromon’un (2005) "Sekiz Baş’lık Kanonda Kadın Vücut Oranları”(Şekil 2) çizimleri esas alınmıştır.

Ölçümlendirme tablosunda yer alan kriterlere göre uzman görüşü ve alan bilgileri göz önüne alınarak verilerin sayısallaştırılmasında kullanılmak üzere “İnceleme Formu” hazırlanmıştır (Ek 1). İnceleme formunda yer alan bilgiler veri

haline getirilerek elde edilen sonuçlar tablolar haline getirilmiş, yazılı materyallerden elde edilen bilgiler doğrultusunda grafikler ile yorumlanmış ve model tablosu olarak sunulmuştur.

3.2.Araştırma Materyali

Bu araştırmanın materyalini; 1940-2007 yılları arasındaki zaman diliminde,

- Kadın gündüz giyim modası ile ilgili olarak basılı yayınlanmış moda dergileri, kataloglar vb. kaynaklar içerisinde tirajı yüksek, geniş yayın ağına sahip ve ulaşılabilen fotoğraflı görsel malzemeler (Vogue, Harper's Bazaar, Marie Clair, modacılar için özel kataloglar vb.),
- Tarihi olayları açıklayan yazılı materyaller oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan giysi modellerinin belirlenmesinde, dönemin moda çizgilerini taşıyan ve kadın gündüz giysi parçalarını (gömlek/bluz, elbise, ceket, etek, pantolon) kadın modelleri üzerinde fotoğraf ile görsellenmiş giysi modelleri seçilmiştir. Altın oranda belirtilen ideal vücut ölçülerine en yakın olarak nitelendirilen kadın modellerin fotoğraf ile görsellenmiş giysi modellerinin incelenmesinde “sekiz baş’lık kanon” temel alınmıştır (Şekil 2). Modellerde yüz hattı belirli, dik ve ayakta duran tam boy kadın modellerin fotoğraf ile görsellenmiş gömlek/bluz, elbise, ceket, etek ve pantolon giysi parçaları Ölçümlendirme Tablolarına göre değerlendirilmiş ve İnceleme Formu’na göre analiz edilmiştir.

Elde edilen verilerden çıkan sonuçlar doğrultusunda, 1940-2007 yıllarını kapsayan dönemlerde moda trendlerini etkileyen iktisadi-siyasi gelişmeler, sosyal hareketlenmeler, sanatsal-kültürel akımlar, teknolojik gelişmeler, popüler modacı ve moda idollerinin belirlenmesine yönelik ulaşılabilen yazılı materyallerden elde edilen bilgiler yorumlanarak, dönemlere ait ve geleceğe yönelik model tabloları oluşturulmuştur. Ayrıca veri analizleri ve dönemlerde etken olduğu belirlenen faktörlerden yola çıkılarak araştırmacı tarafından ileriye dönük ön görülen moda çizgileri ile ilgili yordamlarda bulunulmuştur.

3.3. Evren

Araştırmanın evrenini, kadın gündüz giysi moda eğilimleri oluşturmaktadır. Geçmişte moda trendlerini yansıtan basılı yayın (moda dergileri, moda katalogları, vb.) görsel malzemeler arasında yer alan moda fotoğrafları, ilgili yazılı materyaller ve internet taramaları araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

3.4.Örnekleme

Araştırmanın örnekleme aşağıda belirtilmiştir.

- Araştırmada nitel araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi uygulanarak, araştırmanın amacı doğrultusunda basılı yayınlarda kullanılan orijinal fotoğrafların II.Dünya Savaşından sonraki dönemlerde gelişen teknolojik gelişmelere paralel olarak zengin bir olanak sunması nedeniyle 1940-2007 yılları arasındaki zaman diliminde yer alan kadın gündüz giysi modelleri,
- 1940–2007 tarihleri arasında kullanılan kadın gündüz giysi modasını yansıtan ve ulaşılabilen basılı yayındaki (moda dergisi, katalog vb.) görsel malzemelerde yer alan kadın modellerin üzerinde görsellenmiş giysi parçaları,
- Araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemleri arasında yer alan ölçüt örnekleme yöntemi esas alınarak 3513 model seçilmiştir. 1940-2007 yılları arasındaki zaman diliminde her yıl için o yıla ait moda trendlerini yansıtan kadın gündüz giysi modelleri arasından seçkisiz olarak.“Sekiz baş’lık kanon” kuralına uygun olan yüz hattı belirli, dik ve ayakta duran tam boy kadın modellerin üzerinde görsellenmiş, gömlek/bluz, ceket, elbise, etek ve pantolon giysi parçaları,
- Uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda 1940–2007 tarihleri arasındaki zaman diliminde her yıl için minimum 75 model,

(gömlek/bluz, ceket, elbise, etek ve pantolon giysi parçaları için minimum 15 model),

- 1940-2007 yılları arasındaki zaman diliminde moda eğilimlerine yönelik açıklayıcı bilgilerin yer aldığı ve ulaşılabilen yazılı kaynaklar araştırmanı örneklemini oluşturmaktadır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan ölçme araçlarının oluşturulması için, literatür taraması yapılarak konu ile ilgili kaynaklar incelenmiş ve uzman kişilerin görüşleri alınmıştır. Kadınların gündüz giyiminde kullandıkları gömlek/bluz, elbise, ceket, etek ve pantolon modelleri üzerinden veri elde etmek amacıyla ölçme alanları belirlenmiştir (Tablo 1). Ölçme alanları gömlek/bluz, elbise ve ceket modelleri için yaka çeşitleri, yaka –omuz açıklığı, yaka-ön orta açıklığı, yaka genişliği, omuz genişliği, beden genişliği, bel hattı, ön orta kapama çeşitleri, kol türü, kol genişliği, kol boyu, manşet genişliği, giysi boyu ve model kesimi olmak üzere 14 alanda belirlenmiştir. Etek modelleri için bel hattı, ön orta kapama çeşitleri, etek boyu, model kesimi olmak üzere 4 alan, pantolon modelleri için bel hattı, ön orta kapama çeşitleri, paça genişliği, pantolon boyu ve model kesimi olmak üzere 5 alanda belirlenmiştir. Ölçme alanlarının her biri için kanon aralıkları formüle edilerek ölçümlendirme tabloları hazırlanmıştır.

Modellerin ölçme alanlarından nitelikli ve güvenilir ölçü alabilmek için “Ölçek” geliştirilmiştir (Ek 4).

Veri toplamada kullanılan ölçek, ölçme alanları ve ölçümlendirme tabloları ile ilgili bilgiler aşağıda sunulmuştur.

3.5.1. Ölçek

Ölçek, modellerde belirlenen ölçme alanları üzerinden alınması gereken yatay ve dikey ölçümleri eşit oranlarda, sistematik ve kısa zamanda daha çok ölçüm

yapabilmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, net görüntü sağlamak ve eğimli, oyuntulu bölgelerde doğru ölçüm yapabilmek için şeffaf ve esnek malzeme kullanılarak tasarlanmıştır. Çift yönlü kullanım imkanına sahip olan ölçek, millimetrik değerler kullanılarak hazırlanmıştır (Ek 4). Hazırlanan ölçek, her beşer yıllık periyotların çeşitli dilimlerinde pilot çalışma ile denenmiştir. Pilot uygulama sonucunda uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak, ölçek tamamlanmıştır.

3.5.2.Ölçme Alanları

Kadınların gündüz giyiminde kullandıkları gömlek/bluz, elbise, ceket, etek ve pantolon modelleri üzerinden veri elde etmek amacıyla ölçme alanları tespit edilmiştir. Ölçme alanları gömlek/bluz, elbise ve ceket modelleri üzerinden 14 ortak alan, etek modelleri için 4, pantolon modelleri için 5 alan olarak belirlenmiştir. Ölçme alanları için belirlenen gruplandırmalar literatür taraması sonucu elde edilen bilgiler ve uzman kişi görüşleri alınarak belirlenmiştir. Model üzerinden alınan ölçme alanları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Giysi Parçaları Üzerinde Belirlenen Ölçme Alanları

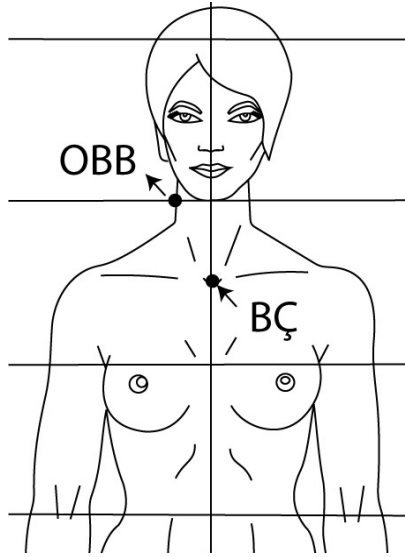
Ölçme Alanları		Gömlek /Bluz	Elbise	Ceket	Etek	Pantolon
Çeşitler	Yaka Çeşitleri	X	X	X		
	Önorta Kapama Çeşitleri	X	X	X	X	X
	Kol Çeşitleri	X	X	X		
	Model kesimi	X	X	X	X	X
Boy	Yaka-Omuz Açıklığı	X	X	X		
	Yaka-Ön Orta Açıklığı	X	X	X		
	Bel hattı	X	X	X	X	X
	Kol Boyu	X	X	X		
	Giysi Boyu	X	X	X	X	X
Genişlik	Yaka Genişliği	X	X	X		
	Omuz Genişliği	X	X	X		
	Beden Genişliği	X	X	X		
	Kol Genişliği	X	X	X		
	Manşet genişliği	X	X	X		
	Paça genişliği					X
Toplam		14	14	14	4	5

3.5.3.Ölçümlendirme Tabloları

Ölçme alanlarının her biri için ölçümlendirme tabloları hazırlanmıştır. Ölçme alanlarında yer alan yaka çeşitleri, ön orta kapama çeşitleri, kol türü ve kesim özelliklerine ait sınıflandırılmaların oluşturulmasında Aldrich (1995), Çardak Ve diğerleri (2006), Koca ve Koç'a (2008) ait yazılı materyallerden yararlanılmıştır. Ölçme alanlarında yer alan yaka çeşitleri, ön orta kapama çeşitleri, kol türü ve kesim özelliklerine ait ölçümlendirme tablolarında model türüne ait sınıflandırılmalar yapılırken diğer ölçme alanları için kanon aralıklarını belirleyen baş oranına göre formüle edilmiş ölçümler kullanılmıştır. Ölçüm için baş oranının formüle edilme

amacı, kanon aralıklarının baş esas alınarak oluşturulmasının yanı sıra başın çıplak olarak gözlenebilmesi nedeniyle baş üzerindeki oranların doğru olarak saptanmasını sağlamaktadır. Bu nedenle ideal ve benzer vücut ölçülerine sahip olan kadın modeller incelendiğinde baş ölçüsü esas alınarak vücut üzerindeki ölçümlerde temel oluşturmaktadır. Ayrıca kanon aralıklarından yararlanarak görsel malzemelerde yer alan kadın modellerin üzerinde görsellenmiş giysi parçalarını üzerinde sabit noktalar belirlenmiştir.

- Boğaz Çukuru Noktası (BÇ): İkinci kanon aralığında çenenin bittiği noktadan başlayarak, göğüs hattına doğru dik inen çizgi üzerinde başın 1/2 ölçüsü kadar mesafedir.
- Omuz-Boyun Birleşim Noktası (OBB): Çenenin bittiği kanondan çizilen hat ile yüz ovalinin dik olarak kesiştiği noktalar.

Şekil 4.OBB ve BÇ Noktaları

BÇ ve OBB noktaları sabit olup diğer ölçme alanları değişkenlik gösterdiği için tablolar halinde verilmektedir. Ölçme alanlarına göre hazırlanmış olan ve kanon aralıklarına göre formüle edilmiş ölçümlendirme tabloları aşağıda sunulmuştur.

3.5.3.1.Yaka Çeşitleri Ölçümlendirme Tablosu

Yaka türü ölçümlendirme tablosunda incelenen model üzerindeki giysi yakası tanımlamaktadır. Yaka türleri özelliklerine göre belli başlıklar altında toplanarak gruplandırılmıştır.

Tablo 2. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Yaka Çeşitleri Ölçümlendirme Tablosu

Yaka Çeşitleri	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	OyYk	Oyuntulu yakalar	Boyun çevresinde şekillendirilen ve pervaz ile temizlenen (sıfır yaka,V yaka,kayık yaka vb.) yakalardır.
	2	YatYk	Bedene takılan yatık yakalar	Beden üzerine sonradan yatık olarak yerleştirilen (bebe yaka, açık şömzet yaka, volanlı yaka, bahriye yaka vb.) yakalardır.
	3	DikYk	Bedene takılan dik yakalar	Beden üzerine sonradan dik olarak yerleştirilen (hakim yaka,dik yaka, verev dik yaka, bağlamalı yaka vb.) yakalardır.
	4	AyYk	Bedene takılan ayaklı yakalar	Gömlek yaka vb. yakalardır.
	5	RövI	Bedenden çıkan yakalar	Şal yaka,amerikan yaka, kırlangıç yaka vb. yakalardır.
	6	RövII	Bedenden çıkan ve bedene takılan yakalar	Erkek yaka vb. yakalardır.
	7	Ygm Yk	Yığılmalı yakalar	Degaje yaka vb. yakalardır.

Şekil 5.OyYk

Şekil 6.YatYk

Şekil 7.DikYk

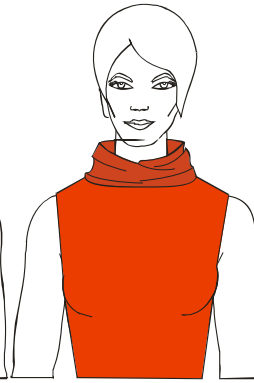
Şekil 8.AyYk

Şekil 9.YatYk

Şekil 10.DikYk

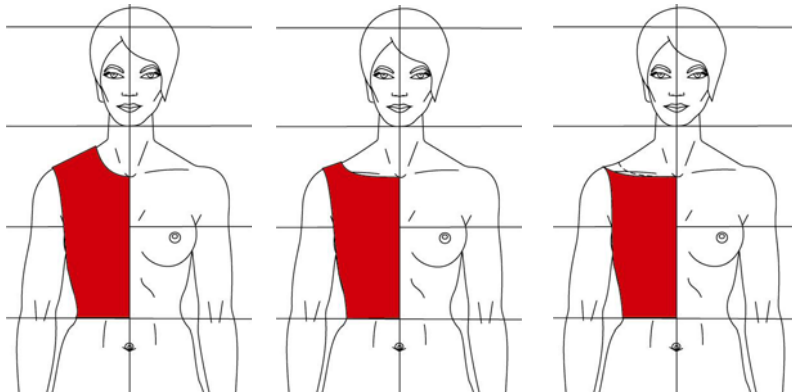
Şekil 11.YgmYk

3.5.3.2-Yaka – Omuz Açıklığı Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen model üzerindeki giysi yakası ile omuz arasındaki mesafeyi tanımlamaktadır. Model üzerinde belirlenen OBB noktasından, yaka çizgisinin başladığı noktaya kadar düz bir hat belirlenir. Belirlenen hat üzerinden yaka- omuz açıklığı mesafesinde ölçüm yapılmaktadır (Şekil 12,13,14)

Tablo 3. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri zerinde Belirlenen Yaka-Omuz Açıklığı lmlendirme Tablosu

Yaka-Omuz Açıklığı	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	YOA1	Dar omuz açıklığı	OBB noktasından omuz başına doğru 1/4 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka-omuz açıklığı ölçümüdür.
	2	YOA2	Rahat omuz açıklığı	OBB noktasından omuz başına doğru YOA1 ölçüsünden sonra +1/4 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka-omuz açıklığı ölçümüdür.
	3	YOA3	Geniş omuz açıklığı	OBB noktasından omuz başına doğru YOA2 ls sınırları dışında kalan yaka-omuz açıklığı ölçümüdür.

Şekil 12.YOA1

Şekil 13.YOA2

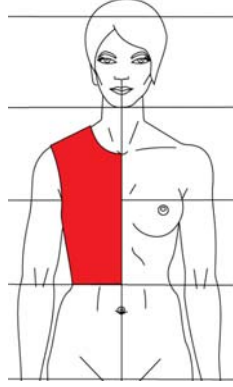
Şekil 14.YOA3

3.5.3.3.Yaka - n Orta Açıklığı lmlendirme Tablosu

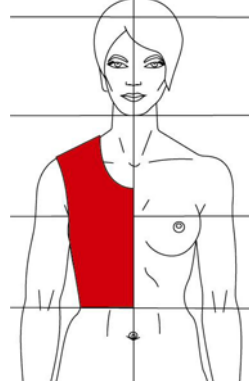
İncelenen model üzerindeki giysi yaka çevresinin n ortası üzerinde boğaz çukuruna olan mesafesini tanımlamaktadır. Model üzerinde belirlenen B noktasından n orta çizgisi dik olarak belirlenir. n orta çizgisinin üzerinden yakanın başladığı nokta belirlenerek B ile arasındaki açıklık mesafesinde ölçüm yapılır (Şekil 15,16,17,18).

Tablo 4. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri zerinde Belirlenen Yaka-n Orta Açıklığı lmlendirme Tablosu

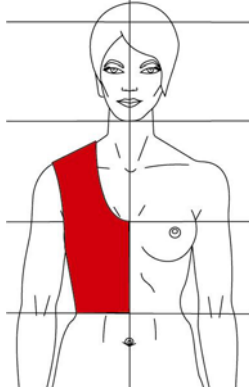
Yaka-n Orta Açıklığı	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	YOrtA1	Dar yaka açıklığı	B noktası çevresi ve aşağı doğru 1/8 ba ölçüsü geniliğindeki alanda yer alan n orta açıklığı ölçümüdür.
	2	YOrtA2	Rahat yaka açıklığı	B noktasından aşağı doğru YOrtA1 ölçüsünden sonra +1/4 ba ölçüsü geniliğindeki alanda yer alanda n orta açıklığı ölçümüdür.
	3	YOrtA3	Geni yaka açıklığı	B noktasından aşağı doğru YOrtA2 ölçüsünden sonra +1/4 ba ölçüsü geniliğindeki alanda yer alanda n orta açıklığı ölçümüdür.
	4	YOrtA4	Dekolte yaka açıklığı	B noktasından aşağı doğru YOrtA3 ls sınırları dıında kalan n orta açıklığı ölçümüdür.

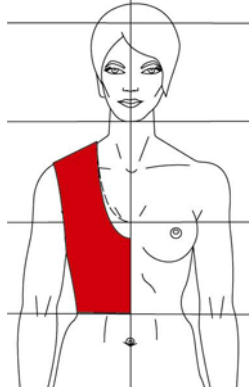
Şekil 15. YOrtA1

Şekil 16. YOrtA2

Şekil 17. YOrtA3

Şekil 18. YOrtA4

3.5.3.4.Yaka Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen model üzerindeki giysi yakasının genişliğini tanımlamaktadır. Model üzerinde yer alan yaka kıvrımı ile yaka kenarı arasında en geniş aralık üzerinde dik açı oluşturulur ve ölçüm yapılır. Tablo 2’de verilmiş olan yaka çeşitlerinin gruplamalarına göre yaka genişlikleri Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Gömlek-Bluz,Elbise,Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Yaka Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

Yaka Genişliği	1.Grup yakalar			2 ve 4 numaralı yakalar için genişlik ölçümüdür.
	1	Yk Gen 1-1	Dar yaka genişliği	1/8 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka genişliği ölçümüdür..
	2	Yk Gen 1-2	Normal yaka genişliği	¼ baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka genişliği ölçümüdür.1/8 – 1/4 baş ölçüsü arasında kalan genişlik)
	3	Yk Gen 1-3	Geniş yaka genişliği	YkGen1-2 ölçüsü sınırları dışında kalan yaka genişliği ölçümüdür.
	2.Grup yakalar			3 numaralı yakalar için genişlik ölçümüdür.
	1	Yk Gen 2-1	Dar yaka genişliği	1/20 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka genişliği ölçümüdür.
	2	Yk Gen 2-2	Normal yaka genişliği	1/8 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka genişliği ölçümüdür.(1/20 –1/8 baş ölçüsü arasında kalan genişlik).
	3	Yk Gen 2-3	Geniş yaka genişliği	YkGen2-2 ölçüsü sınırları dışında kalan yaka genişliği ölçümüdür.
	3.Grup yakalar			5,6 numaralı yakalar için genişlik ölçümüdür.
	1	Yk Gen 3-1	Dar yaka genişliği	1/5 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka genişliği ölçümüdür.
	2	Yk Gen 3-2	Normal yaka genişliği	1/3 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka genişliği ölçümüdür.1/5 – 1/3 baş ölçüsü arasında kalan genişlik)
	3	Yk Gen 3-3	Geniş yaka genişliği	YkGen3-2 ölçüsü sınırları dışında kalan yaka genişliği ölçümüdür.

4. Grup yakalar			7 numaralı yakalar için genişlik ölçümüdür.
1	Yk Gen 4-1	Dar yaka genişliği	1/4 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka genişliği ölçümüdür.
2	Yk Gen 4-2	Normal yaka genişliği	1/2 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan yaka genişliği ölçümüdür(1/4 – 1/2 baş ölçüsü arasında kalan genişlik).
3	Yk G4-3	Geniş yaka genişliği	YkGen4-2 ölçüsü sınırları dışında kalan yaka genişliği ölçümüdür.

Şekil 19.I Grup Yakalar

Şekil 20.II.Grup Yakalar

Şekil 21.III.Grup Yakalar

Şekil 22.IV.Grup yakalar

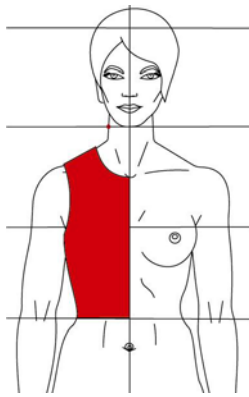
3.5.3.5. Omuz Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen model üzerindeki giysinin omuz genişliğini tanımlamaktadır. OBB noktasından omuzun en uç noktasına kadar çizilen düz hat üzerinde, giysinin kol ile

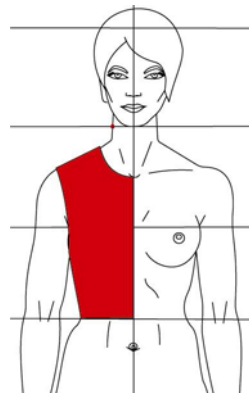
bedenin birleşim oyuntusu aranarak bulunan mesafenin ölçümü yapılır (Şekil 23,24,25).

Tablo 6. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Omuz Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

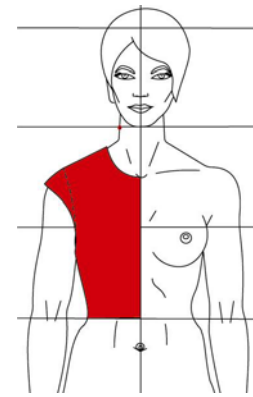
Omuz Genişliği	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	OGn1	Dar omuz	OBB noktasından omuz başına doğru 3/5 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer genişlik ölçümüdür.
	2	OGn2	Normal omuz	OBB noktasından omuz başına doğru OGN1 ölçüsünden sonra +1/5baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan genişlik ölçümüdür.
	3	OGn3	Geniş omuz	OBB noktasından omuz başına doğru OGN2 ölçüsü sınırları dışında kalan genişlik ölçümüdür.

Şekil 23.OGn1

Şekil 24.OGn2

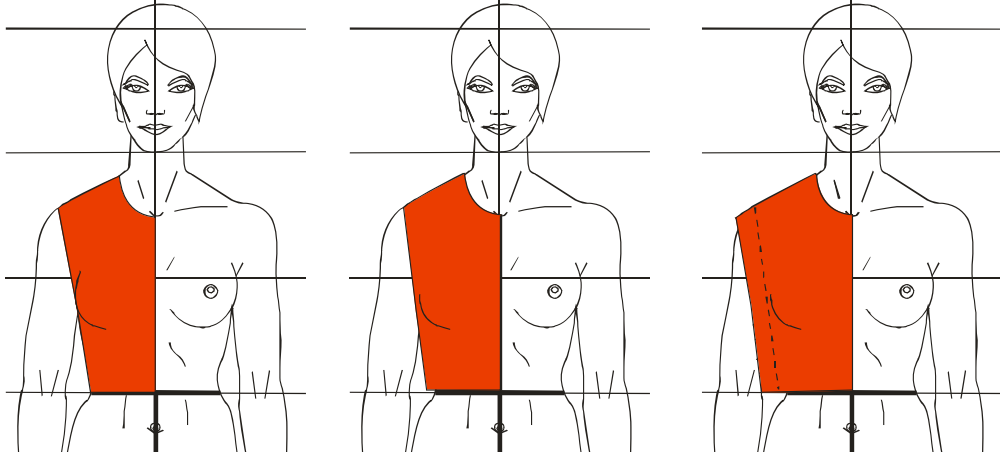
Şekil 25.OGn3

3.5.3.6. Beden Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen model üzerindeki giysinin beden genişliğini tanımlamaktadır (Şekil 26,27,28).

Tablo 7. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Beden Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

Beden	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	Bd1	Dar beden	Modelin beden özelliklerini net olarak gösteren beden ölçümüdür.
	2	Bd2	Rahat beden	Beden formunu koruyacak ölçüde bolluk verilmiş beden ölçümüdür.
	3	Bd3	Geniş beden	Beden formu belli olmayan beden ölçümüdür.

Şekil 26.Bd1

Şekil 27.Bd2

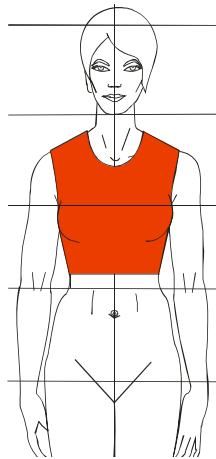
Şekil 28.Bd3

3.5.3.7.Bel Hattı Ölçümlendirme Tablosu

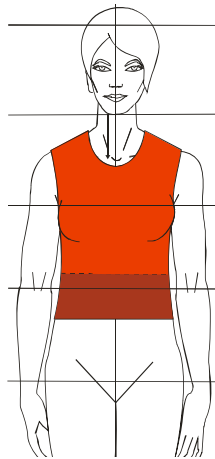
İncelenen model üzerindeki bel hattı yüksekliğini tanımlamaktadır. Bel ölçüsü etek ve pantolon için de uygulanmaktadır (Şekil 29,30,31).

Tablo 8. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket, Etek, Pantolon Modelleri Bel Hattı Ölçümlendirme Tablosu

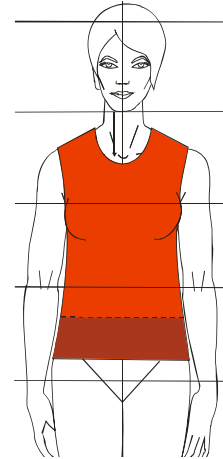
Bel Hattı	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	B11	Düşük bel	Bel çizgisinden aşağı 1/3 baş ölçüsü dışında kalan alan ölçümdür.
	2	B12	Normal bel	Bel çizgisinden aşağı 1/3 + bel çizgisi üzeri 1/6 baş ölçüsünü kapsayan alan ölçümdür.
	3	B13	Yüksek bel	B12 ölçüsünün üstünde kalan alan ölçümdür.
	4	B14	Belirsiz	Bel çizgisi üzerinde bel formu belli olmayan ölçümdür.

Şekil 29.B11

Şekil 30.B12

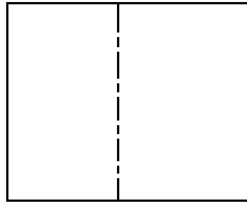
Şekil 31.B13

3.5.3.8. Ön Orta Kapama Türleri Ölçümlendirme Tablosu

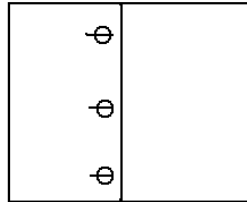
İncelenen model üzerinde kullanılmış olan ön orta kapama tekniğini tanımlamaktadır. Ön orta kapama çeşitleri, kullanım özelliklerine göre belli başlıklar altında toplanarak gruplandırılmıştır. Bu ölçüm, etek ve pantolon modelleri için de uygulanmaktadır (Şekil 32,33,34,35,36,37).

Tablo 9. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket, Etek, Pantolon Modelleri Üzerinde Belirlenen Ön Orta Kapama Çeşitleri Ölçümlendirme Tablosu

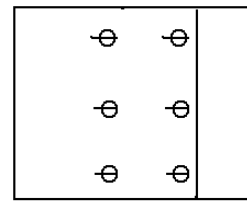
ÖN ORTA KAPA ÇEŞİTLERİ	N O	KOD	GRUPLAMALAR	AÇIKLAMALAR
	1	ÖnOrt1	Düz kapama	Ön orta kumaş katı olan veya ön orta düz dikişli kapanan modeller için kullanılan ölçümdür.
	2	ÖnOrt2	Tek sıra kapama	Ön ortada tek sıra düğme,çıtçıt vb.ile kapanan modeller için kullanılan ölçümdür.
	3	ÖnOrt3	Kruvaze kapama	Ön ortasından bağımsız birleştirme elemanları (düğme , çıtçıt vb.) ile üst üste kapanan modeller için kullanılan ölçümdür.
	4	ÖnOrt4	Yırtmaçlı kapama	Ön ortasında yırtmaç tekniği kullanılan ölçümdür.
	5	ÖnOrt5	Asimetrik kapama	Ön ortası asimetrik şekilde kapanan modeller için kullanılan ölçümdür.
	6	ÖnOrt6	Patlı kapama	Ön ortasına pat çalışarak kapanan modeller için kullanılan ölçümdür.

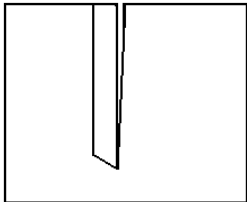
Şekil 32.ÖnOrt1

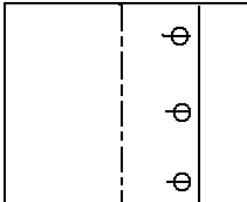
Şekil 33. ÖnOrt2

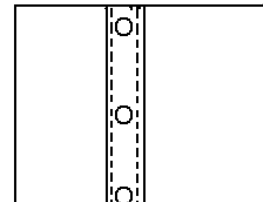
Şekil 34. ÖnOrt3

Şekil 35. ÖnOrt4

Şekil 36. ÖnOrt5

Şekil 37. ÖnOrt6

3.5.3.9. Kol Çeşitleri Ölçümlendirme Tablosu

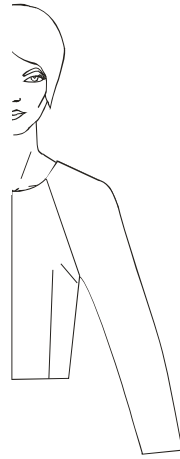
İncelenen modelin kol formunu tanımlamaktadır (Şekil 38,39,40).

Tablo 10. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Kol Çeşitleri Ölçümlendirme Tablosu

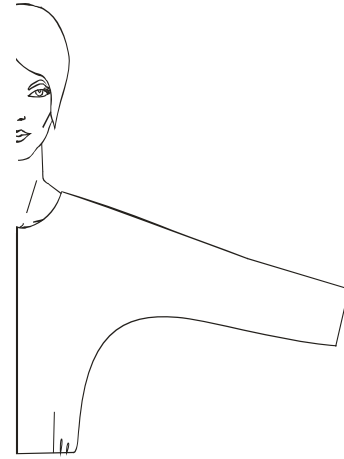
	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
Kol Çeşitleri	1	KolÇeş1	Bedene takılan kollar	Kol oyuntusundan bedene takılan gömlek,kare,kimono vb. kol türleridir.
	2	KolÇeş2	Reglan Kol	Reglan kol vb. kol türleridir
	3	KolÇeş3	Bedenden çıkan kollar2	Tamamen bedenden çıkan (yarasa , pelerin vb) kol modellerdir

Şekil 38.KolÇeş1

Şekil 39.KolÇeş2

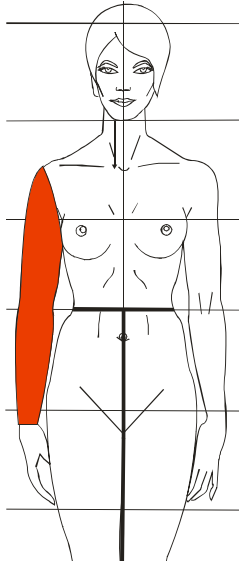
Şekil 40. KolÇeş3

3.5.3.10. Kol Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

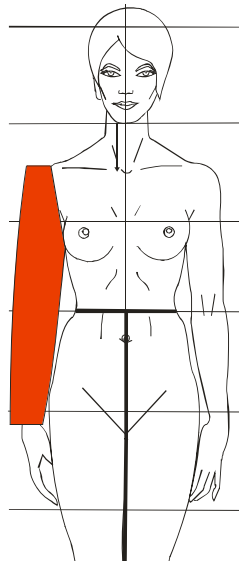
İncelenen model üzerindeki kol genişliğini tanımlamaktadır (Şekil 41 ,42, 43, 44,45,46).

Tablo 11. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri zerinde Belirlenen Kol Genişliği lmlendirme Tablosu

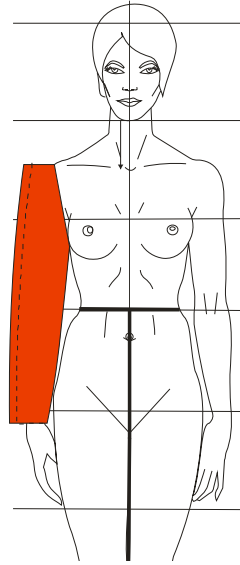
Kol Genişlikleri	No	Kod	Gruplamalar	Aıklamalar
	1	KolGen1	Dar kol	Modelin kol formunu net olarak gsteren kol lmdr
	2	KolGen2	Rahat kol	Kol formunu koruyacak lde bolluk verilmiş kol lmdr .
	3	KolGen3	Geniş kol	Kol formu belli olmayan geniş kol lmdr.
	4	KolGen4	Model1	st kol geniş olup bileğe doğru daralan kol lmdr
	5	KolGen5	Model2	st kol dar olup bileğe doğru genişleyen kol lmdr.
	6	KolGen6	Model3	Kol boyu iki paraya ayrılarak ,st kol geniş,alt kol dar olan kol lmdr

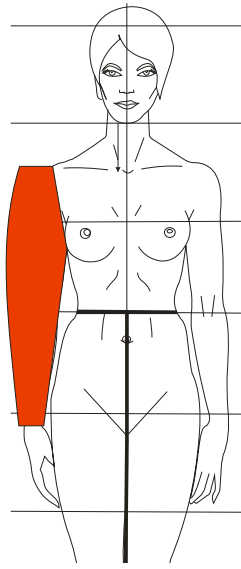
şekil 41.KolGen1

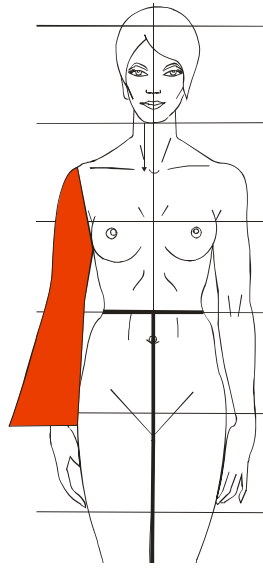
şekil 42.KolGen2

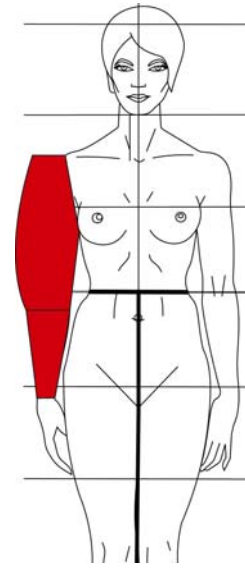
şekil 43.KolGen3

Şekil 44.KolGen4

Şekil 45.KolGen5

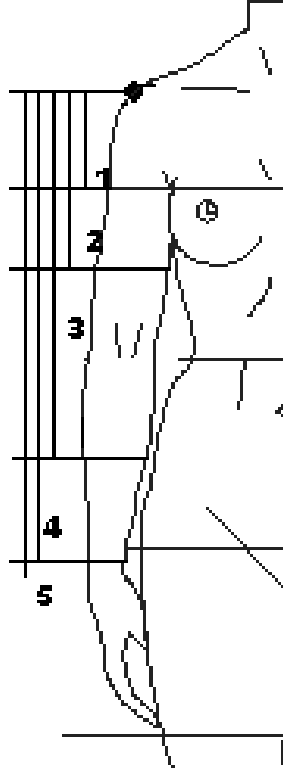
Şekil 46.KolGen6

3.5.3.11.Kol Boyu Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen modelin omuz başından, kol bileğine kadar olan mesafeyi tanımlamaktadır (Şekil 47).

Tablo 12. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Kol Boyu Ölçümlendirme Tablosu

Kol Boyu	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	Kolby1	Kısa kol	Kolun başlangıç noktasından bileğe doğru ½ baş ölçüsü kadar olan ölçümüdür.
	2	Kolby2	Yarım kol	Kolun başlangıç noktasından bileğe doğru KIBoy1 ölçüsünden sonra +1/2 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan genişlik ölçümüdür.
	3	Kolby3	Dirsek kol	Kolun başlangıç noktasından bileğe doğru KIBoy2 ölçüsünden sonra+1 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan genişlik ölçümüdür.
	4	Kolby4	Uzun kol	Kolun başlangıç noktasından bileğe doğru KIBoy3 ölçüsünden sonra+3/5 baş ölçüsü genişliğindeki alanda yer alan genişlik ölçümüdür.
	5	Kolby5	Model kol	Kolun başlangıç noktasından bileğe doğru KIBoy4 ölçüsünün sınırları dışında kalan genişlik ölçümüdür.

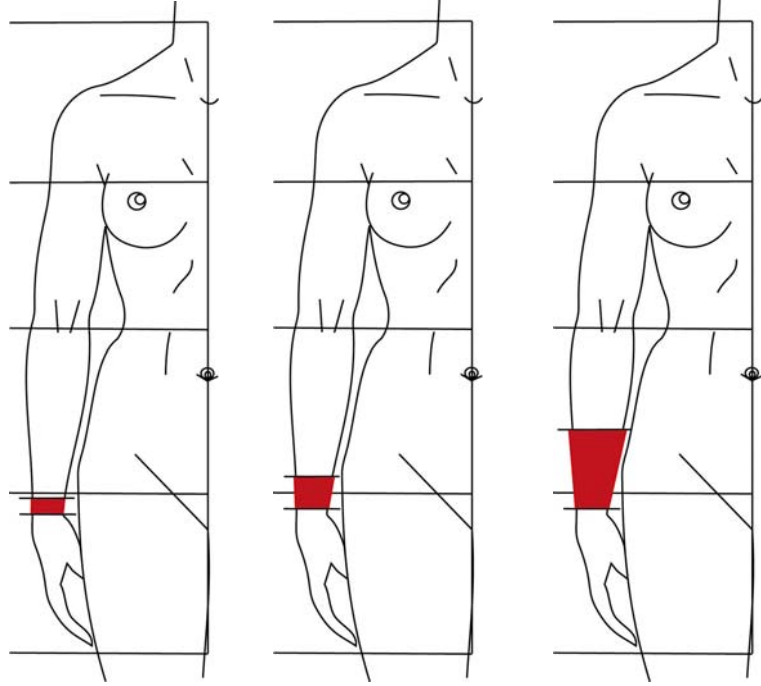
Şekil 47.Kol Boyu

3.5.3.12. Manşet Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen modelin manşetin genişliğini tanımlamaktadır (Şekil 48,49,50).

Tablo 13. Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Manşet Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

Manşet Genişliği	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	MGn1	Dar manşet	Manşet genişliği 1/10 baş ölçüsü genişliğinde olan ölçümdür.
	2	MGn2	Normal manşet	Manşet genişliği 1/5 baş ölçüsü genişliğinde olan ölçümdür.
	3	MGn3	Geniş manşet	Manşet genişliği 1/2 baş ölçüsü genişliğinde olan ölçümdür.
	4	MGn4	Model manşet	Manşet genişliği 1/2 baş ölçüsünden geniş manşet genişliği ölçümdür.

Şekil 48.MGn1

Şekil 49.MGn2

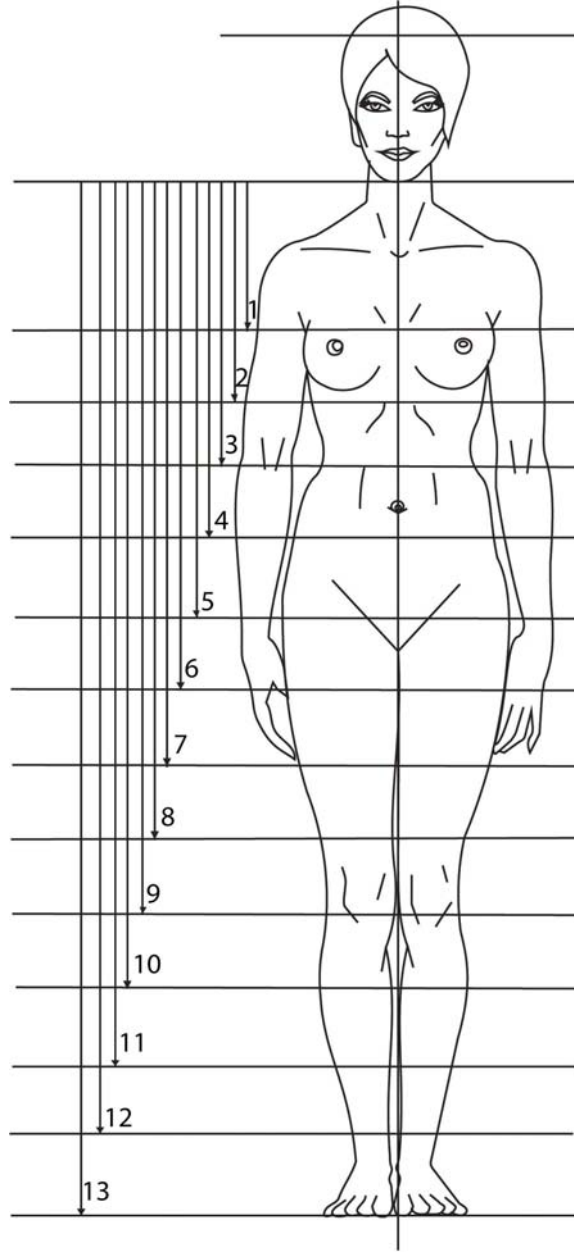
Şekil 50.MGn3

3.5.3.13.Giysi Boyu Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen modelin giysi boyunu tanımlamaktadır (Şekil 51).

Tablo 14.Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Modelleri Üzerinde Belirlenen Giysi Boyu Ölçümlendirme Tablosu

	No	Kod	Açıklamalar
Giysi Boyu	1	GiyBoy1	OBB noktasından aşağı GiyBoy1 ölçüsü +2/3 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür. (Beden çizgisine kadar)
	2	GiyBoy2	OBB noktasından aşağı GiyBoy1 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür.
	3	GiyBoy3	OBB noktasından aşağı GiyBoy2 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür (Bel çizgisine kadar).
	4	GiyBoy4	OBB noktasından aşağı GiyBoy3 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür.
	5	GiyBoy5	OBB noktasından aşağı GiyBoy4 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür (Kalça çizgisine kadar).
	6	GiyBoy6	OBB noktasından aşağı GiyBoy5 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür.
	7	GiyBoy7	OBB noktasından aşağı GiyBoy6 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür..
	8	GiyBoy8	OBB noktasından aşağı GiyBoy7 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür.
	9	GiyBoy9	OBB noktasından aşağı GiyBoy8 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür..
	10	GiyBoy10	OBB noktasından aşağı GiyBoy9 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür.
	11	GiyBoy11	OBB noktasından aşağı GiyBoy10 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür.
	12	GiyBoy12	OBB noktasından aşağı GiyBoy11 ölçüsü +1/2 baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür.
	13	GiyBoy13	OBB noktasından aşağı GiyBoy12 ölçüsü sınırları dışında kalan genişlik ölçümüdür.

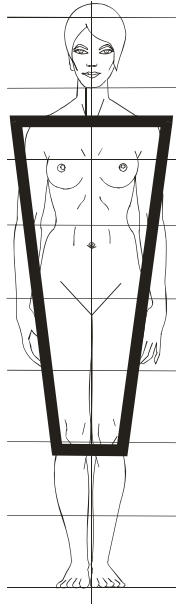
Şekil 51.GiyBoy

3.5.3.14. Model Kesimi Ölçümlendirme Tablosu

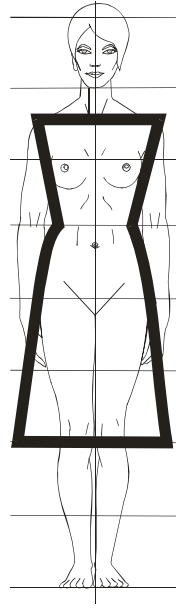
İncelenen modelin model kesimini tanımlamaktadır (Şekil 52,53,54,55, 56, 57,58,59).

Tablo15.Gömlek/Bluz, Elbise, Ceket Model Kesimi Ölçümlendirme Tablosu

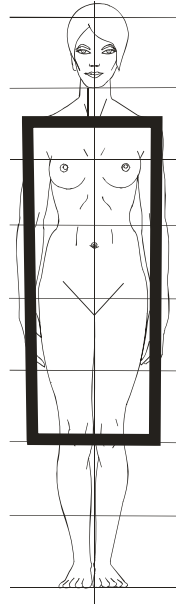
KESİM	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	Ksm1	V Kesim	Omuzdan etek ucuna doğru daralan model kesim
	2	Ksm2	Klasik X Kesim	Omuzdan bele doğru daralan, belden etek ucuna doğru genişleyen model kesimi (Bel hattı bellidir)
	3	Ksm3	Dikdörtgen Kesim	Omuzdan etek ucunca düz inen model kesimi
	4	Ksm4	A Kesim	Omuzdan etek ucuna doğru genişleyen model kesimi
	5	Ksm5	Dar Kesim	Vücut hatlarını net olarak belirten model kesimi
	6	Ksm6	Trapez Kesim	Üst beden dar, bele oturan, belden sonra genişleyen model kesim
	7	Ksm7	Vazo Kesim	Üst bedene göre kalçaları geniş etek ucunca doğru daralan model kesimi
	8	Ksm8	Geniş X Kesim	Belden üstü dar, etek ucuna doğru genişleyen model kesimi

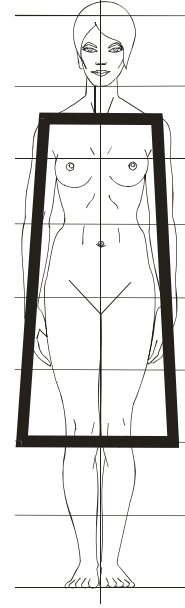
Şekil 52.Ksm1

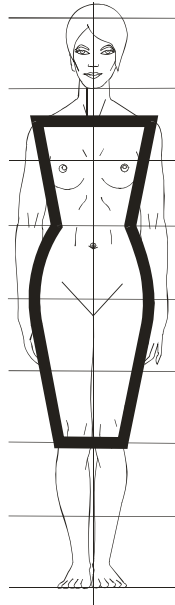
Şekil 53.Ksm2

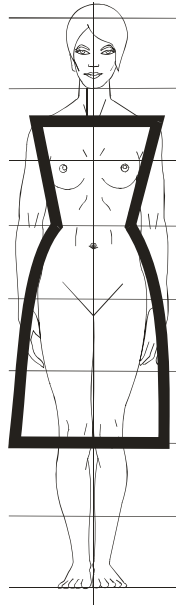
Şekil 54.Ksm3

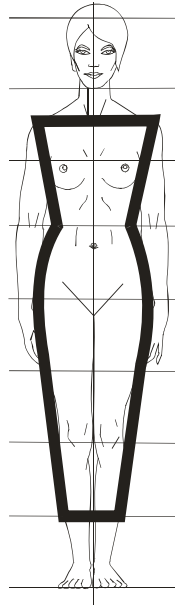
Şekil 55.Ksm4

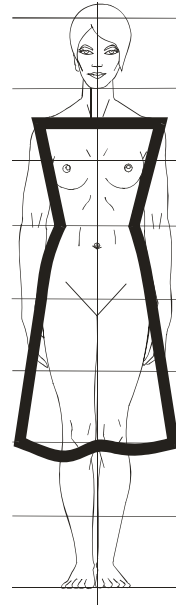
Şekil 56.Ksm5

Şekil 57.Ksm6

Şekil 58.Ksm7

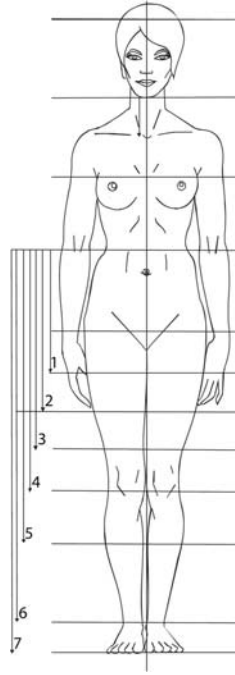
Şekil 59.Ksm8

3.5.3.15.Etek ve Pantolon Boy Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen etek ve pantolon modellerinin giysi boyunu tanımlamaktadır (Şekil 60).

Tablo 16. Etek Ve Pantolon Modelleri Üzerinde Belirlenen Giysi Boyu Ölçümlendirme Tablosu

Etek-Pantolon Boyu	No	Kod	Açıklamalar
	1	EtekBoy1 PanBoy1	Bel çizgisinden aşağı 1+½ baş ölçüsü kadar olan genişlik ölçümüdür..
	2	EtekBoy2 PanBoy2	Bel çizgisinden aşağı EtekBoy1/PanBoy1 ölçüsü+ ½ baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür..
	3	EtekBoy3 PanBoy3	Bel çizgisinden aşağı EtekBoy2/PanBoy2 ölçüsü+ ½ baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür..
	4	EtekBoy4 PanBoy4	Bel çizgisinden aşağı EtekBoy3/PanBoy3 ölçüsü+ ½ baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür..
	5	EtekBoy5 PanBoy5	Bel çizgisinden aşağı EtekBoy4/PanBoy4 ölçüsü+ ½ baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür..
	6	EtekBoy6 PanBoy6	Bel çizgisinden aşağı EtekBoy5/PanBoy5 ölçüsü+ ½ baş ölçüsü arasında yer alan genişlik ölçümüdür.
	7	EtekBoy7 PanBoy7	Bel çizgisinden aşağı EtekBoy6/PanBoy6 ölçüsü sınırları dışında kalan genişlik ölçümüdür..

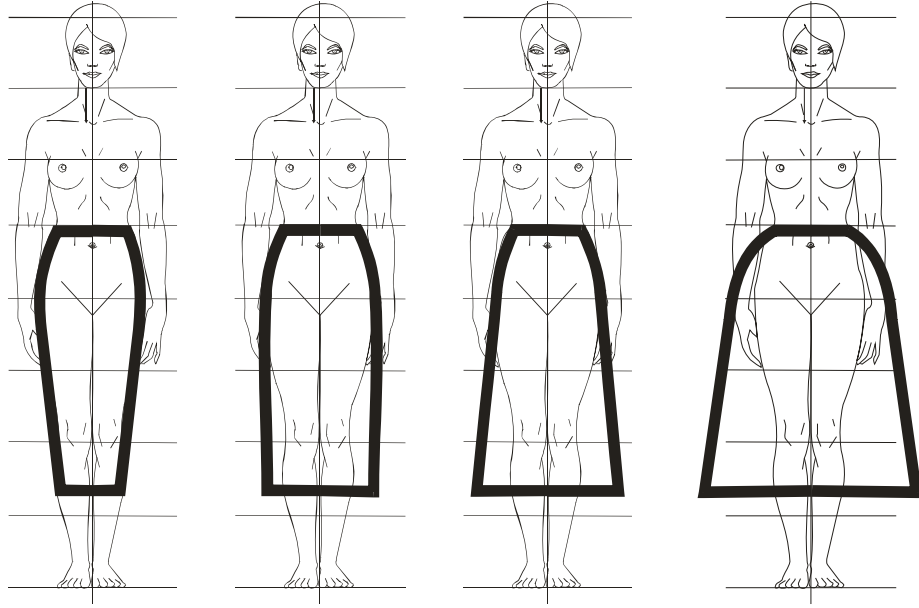
Şekil 60.EtekBoy/ PanBoy

3.5.3.16.Etek Kesimi Ölçümlendirme Tablosu

İncelenen etek modeli üzerindeki model kesimini tanımlamaktadır (Şekil 61, 62, 63,64,65,66,67).

Tablo 17. Etek Modelleri Kesim Özellikleri Ölçümlendirme Tablosu

	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
Etek Kesim	1	EtKsm1	Dar kesim	Vücut hatlarını net olarak ortaya çıkaran modellerdir
	2	EtKsm2	Klasik kesim	Bel,kalça ve etek uçları eşit bolluk olan modellerdir.
	3	EtKsm3	Evaze kesim	Bel ve kalça bölgeleri dar,etek uçları geniş olan modellerdir.
	4	EtKsm4	Geniş kesim	Kalça ve etek uçları bol ve kabarık olan modellerdir.
	5	EtKsm5	“V” kesim	Bel ve kalça bölgeleri geniş,etek uçları dar olan modellerdir.
	6	EtKsm6	Kloş kesim	Kalça ve etek uçları bol olan modellerdir.
	7	EtKsm7	Balon kesim	Geniş etek ucunu büzgü veya pililerle toplayarak daraltılmış modellerdir.

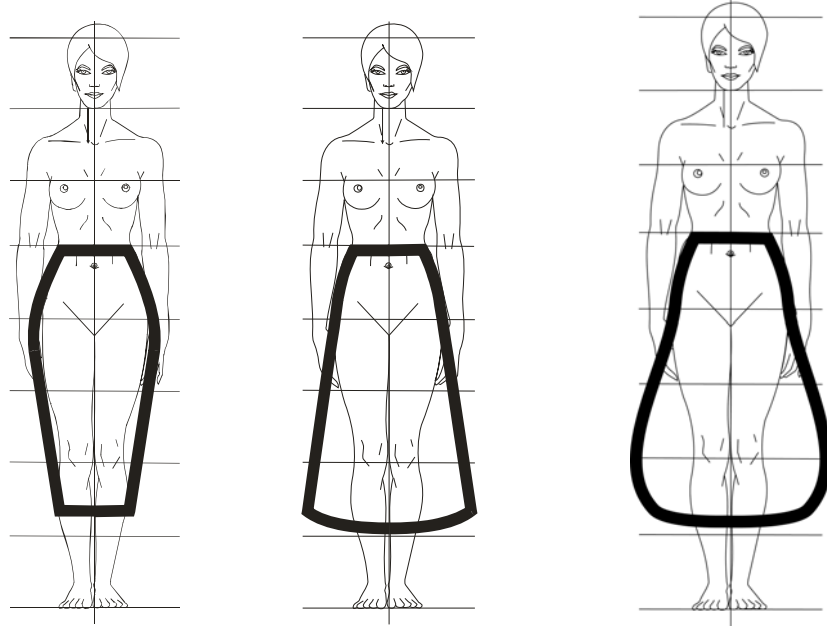

Şekil 61.EtKsm1

Şekil 62.EtKsm2

Şekil 63.EtKsm3

Şekil 64.EtKsm4

Şekil 65.EtKsm5

Şekil 66.EtKsm6

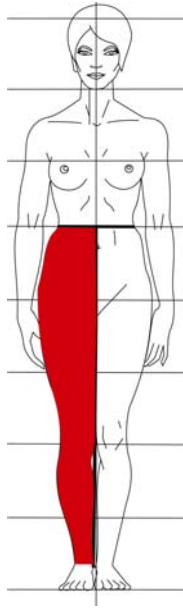
Şekil 67.EtKsm7

3.5.3.17.Paça Genişliği Ölçümlendirme Tablosu

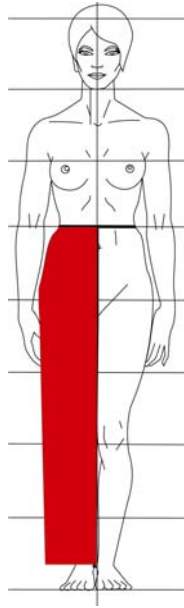
İncelenen pantolon modelinin paça genişliğini tanımlamaktadır (Şekil 67,68,69)

Tablo 18. Pantolon Modelleri Üzerinde Belirlenen Paça Genişliği Ölçüm Tablosu

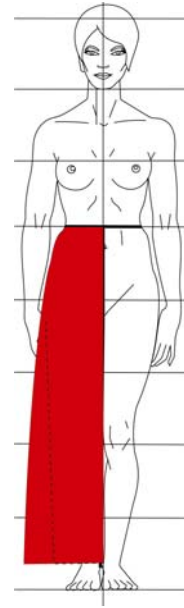
Paça Genişliği	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	PGen1	Dar paça	Modelin bacak formunu net olarak gösteren paça ölçümüdür..(Strech)
	2	PGen2	Rahat paça	Bacak formunu koruyacak ölçüde bolluk verilmiş paça ölçümüdür..
	3	PGen3	Geniş paça	Bacak formu belli olmayan paça ölçümüdür..

Şekil 67.PGen1

Şekil 68.PGen2

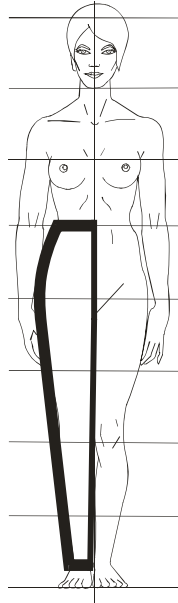
Şekil 69.PGen3

3.5.3.18-Pantolon Kesim Ölçümlendirme Tablosu

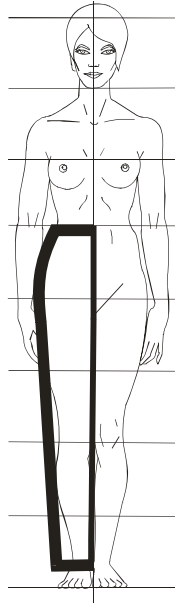
İncelenen model üzerindeki pantolon model kesimini tanımlamaktadır (Şekil 70,71,72,73,74,75)

Tablo 19. Pantolon Modeli Kesim Ölçümlendirme Tablosu

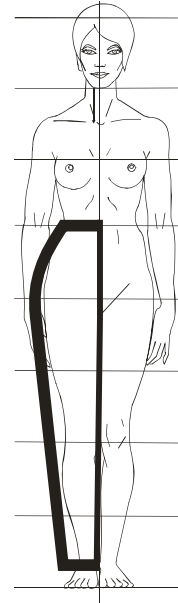
Pantolon Kesim	No	Kod	Gruplamalar	Açıklamalar
	1	PnKsm1	Dar kesim	Vücut hatlarını net olarak ortaya çıkaran modellerdir.
	2	PnKsm2	Klasik kesim	Bel,kalça ve paçalarda eşit bolluk olan modellerdir.
	3	PnKsm3	“V” kesim	Bel ve kalça bölgeleri geniş,paçaları dar olan modellerdir.
	4	PnKsm4	Bol kesim	Bel,kalça ve paçalarda geniş bolluk olan modellerdir.
	5	PnKsm5	Çan kesim	Bel ve kalça bölgeleri dar,paçaları geniş olan modellerdir.
	6	PnKsm6	Şalvar kesim	Ağ oyuntusu bol ve düşük olan modellerdir.

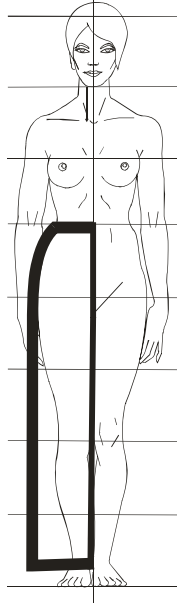
Şekil 70.PnKsm1

Şekil 71.PnKsm2

Şekil 72.PnKsm3

Şekil 73.PnKsm4

Şekil 74.PnKsm5

Şekil 75.PnKsm6

3.6. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmada, örnekleme dahil edilen modeller üzerinde yapılan nitel betimlemelere dayalı olarak elde edilen nicel veriler, SPSS 13.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde ilk olarak, giysi parçalarında incelenen ölçme alanlarının, giysi türleri ve yıllara göre dağılımları frekans kullanılarak belirlenmiş ve yüzde ile verilmiş olup Kay-Kare Testi (Chi-Square Test) uygulanarak, giysi türleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiler test edilmiştir.

Daha sonra, ölçme alanlarının, giysi türlerine ve yıllara göre dağılımlarına ait sonuçlar, yazılı materyallerden elde edilen nitel bilgiler ile yorumlanmıştır. Verilerde belirlenen oranlarda ortaya çıkan sonuçlar, yazılı materyallerde elde edilen bilgiler doğrultusunda dönemde meydana gelen olaylarla ilişkilendirilerek, benzer durumlar karşısında, moda çizgilerinde geleceğe yönelik yordamalarda bulunulmuştur. Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlar, onar yıllık zaman dilimleri içerisinde, araştırma kapsamına alınan dönemin moda trendlerini etkileyen olaylar ile ilişkilendirilen eğilimler model oluşturarak şekilsel gösterimler halinde verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve yorumlarına alt problemler çerçevesinde yer verilmiştir

Araştırma kapsamına alınmış olan kadın giyimine ait gömlek/bluz, elbise, ceket, etek ve pantolon modellerinin, ölçme alanlarından elde edilen bulgular tablolar halinde yorumlanarak sunulmuştur.

Tabloların devamında yer alan grafikler, II. Dünya Savaşının başlama yıllarından (1940), günümüze kadar ki (2007) zaman diliminde meydana gelen toplumsal olaylardan modayı etkilediği kaynaklarca tespit edilmiş olan ve ana başlıklar altına alınan iktisadi/siyasi gelişmeler, sosyal hareketlilik, sanatsal ve kültürel akımlar, teknolojik gelişmeler, popüler modacı ve moda idollerinin kadın giysi modasına etkileri elde edilen bulgularla ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

Yıllar itibariyle giysi türleri ve yaka çeşitleri arasındaki ilişkiye dair analiz sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20- Yaka Çeşitlerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	YAKA ÇEŞİTLERİ								X ²	p =
		OyYk	YatYk	DikYk	AyYk	RövI	RövII	YgmYk	Toplam		
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)		
1940-1944	Göm/Bluz	8 (10,2)	33 (42,3)	14(17,9)	1 (1,2)	7 (8,9)	13 (16,6)	2 (2,5)	78 (100,0)	18,321	0,000
	Elbise	18 (19,7)	29 (31,8)	6 (6,5)	-	20(21,9)	18 (19,7)	-	91 (100,0)		
	Ceket	17 (20)	6 (7,05)	3 (3,5)	-	9 (10,5)	50 (58,8)	-	85 (100,0)		
	Toplam	43 (16,9)	68 (26,7)	23(9,05)	1 (0,3)	36(14,1)	81 (31,8)	2 (0,7)	254(100,0)		
1945-1949	Gömlek	16 (18,8)	42(49,4)	12(14,1)	5 (5,8)	7 (8,2)	3 (3,5)	-	85 (100,0)	48,088	0,000
	Elbise	24 (26,3)	26 (28,5)	10(10,9)	-	12(13,1)	18(19,7)	1(1,09)	91(100,0)		
	Ceket	13 (15,6)	6 (7,2)	5 (6,0)	1 (1,2)	13(15,6)	45(54,2)	-	83(100,0)		
	Toplam	53(20,4)	74(28,5)	27(10,4)	6 (2,3)	32(12,3)	66(25,4)	1(0,3)	259(100,0)		
1950-1954	Gömlek	12 (15,3)	27(34,6)	18(23,0)	4(5,1)	10(12,8)	4(5,1)	3(3,8)	78(100,0)	17,854	0,000
	Elbise	23(28,0)	23(28,0)	14(17,0)	-	13(15,8)	7(8,5)	2(2,4)	82(100,0)		
	Ceket	15(15,3)	17(17,3)	4(4,0)	-	30(30,6)	31(31,6)	1(1,02)	98(100,0)		
	Toplam	50(19,3)	67(25,9)	36(13,9)	4(1,5)	53(20,5)	42(16,2)	6(2,3)	258(100,0)		
1955-1959	Gömlek	20(23,8)	40(47,6)	9(10,7)	5(5,9)	7(8,3)	3(3,5)	-	84(100,0)	10,189	0,001
	Elbise	33(37,5)	33(37,5)	11(12,5)	-	2(2,2)	7(7,9)	2(2,2)	88(100,0)		
	Ceket	16(19,5)	30(36,5)	5(6,0)	-	13(15,8)	18(21,9)	-	82(100,0)		
	Toplam	69(27,1)	103(40,5)	25(9,8)	5(1,9)	22(8,6)	28(11,0)	2(0,7)	254(100,0)		
1960-1964	Gömlek	31(38,7)	29(36,2)	7(8,7)	2(2,5)	1(1,2)	9(11,2)	1(1,2)	80(100,0)	16,602	0,000
	Elbise	53(60,2)	14(15,9)	7(7,9)	-	4(4,5)	8(9,0)	2(2,2)	88(100,0)		
	Ceket	27(24,5)	28(25,4)	12(10,9)	-	3(2,7)	40(36,3)	-	110(100,0)		
	Toplam	111(39,9)	71(25,5)	26(9,3)	2(0,7)	8(2,8)	57(20,5)	3(1,0)	278(100,0)		
1965-1969	Gömlek	16(19,5)	32(39,0)	16(19,5)	14(17,0)	-	4(4,8)	-	82(100,0)	18,250	0,000
	Elbise	46(41,4)	27(24,3)	32(28,8)	-	1(0,9)	3(2,7)	2(1,8)	111(100,0)		
	Ceket	11(12,0)	30(32,9)	14 (15,3)	-	4 (4,3)	32(35,1)	-	91(100,0)		
	Toplam	73(25,7)	89(31,3)	62(21,8)	14(4,9)	5 (1,7)	39(13,7)	2(0,7)	284(100,0)		
1970-1974	Gömlek	11(14,1)	22(28,2)	17(21,7)	24(30,7)	-	4(5,1)	-	78(100,0)	6,991	0,000
	Elbise	40(45,9)	21(24,1)	18(20,6)	1(1,1)	1(1,1)	5(5,7)	1(1,1)	87(100,0)		
	Ceket	14(17,0)	26(31,7)	6(7,3)	1(1,2)	2(2,4)	33(40,2)	-	82(100,0)		
	Toplam	65(26,3)	69(27,9)	41(16,5)	26(10,5)	3(1,2)	42(17,0)	1(0,4)	247(100,0)		
1975-1979	Gömlek	11(13,4)	25(30,4)	12(14,6)	26(31,7)	3(3,6)	3(3,6)	2(2,4)	82(100,0)	25,950	0,000
	Elbise	29(31,1)	29(31,1)	18(19,3)	7(7,5)	2(2,1)	6(6,4)	2(2,1)	93(100,0)		
	Ceket	9(11,8)	12(15,7)	4(5,2)	-	3(3,9)	47(61,8)	1(1,3)	76(100,0)		
	Toplam	49(19,5)	66(26,2)	34(13,5)	33(13,1)	8(3,1)	56(22,3)	5(1,9)	251(100,0)		

Tablo 20- Yaka Çeşitlerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-2

YIL	GIYSİ TÜRÜ	YAKA ÇEŞİTLERİ								X ²	p =
		OyYk	YatYk	DikYk	AyYk	RövI	RövII	YgmYk	Toplam		
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)		
1980-1984	Gömlek	18(22,7)	22(27,8)	23(29,1)	15(18,9)	1(1,2)	-	-	79(100,0)	22,994	0,000
	Elbise	21(26,9)	20(25,6)	22(28,2)	3(3,8)	4(5,1)	6(7,6)	2(2,5)	78(100,0)		
	Ceket	19(24,6)	7(9,0)	12(15,5)	-	8(10,3)	31(40,2)	-	77(100,0)		
	Toplam	58(24,7)	49(20,9)	57(24,3)	18(7,6)	13(5,5)	37(15,8)	2(0,8)	234(100,0)		
1985-1989	Gömlek	16(19,2)	24(28,9)	15(18,0)	16(19,2)	3(3,6)	7(8,4)	2(2,4)	83(100,0)	22,982	0,000
	Elbise	34(40,0)	11(12,9)	13(15,2)	8(9,4)	5(5,8)	11(12,9)	3(3,5)	85(100,0)		
	Ceket	23(25,2)	2(2,1)	3(3,2)	1(1,0)	11(12,0)	51(56,0)	-	91(100,0)		
	Toplam	73(28,1)	37(14,2)	31(11,9)	25(9,6)	19(7,3)	69(26,6)	5(1,9)	259(100,0)		
1990-1994	Gömlek	22(27,8)	13(16,4)	9(11,3)	16(20,2)	7(8,8)	10(12,6)	2(2,5)	79(100,0)	5,013	0,025
	Elbise	49(59,7)	3(3,6)	10(12,1)	1(1,2)	5(6,0)	13(15,8)	1(1,2)	82(100,0)		
	Ceket	38(36,8)	6(5,8)	1(0,9)	-	12(11,6)	46(44,6)	-	103(100,0)		
	Toplam	109(41,2)	22(8,3)	20(7,5)	17(6,4)	24(9,0)	69(26,1)	3(1,1)	264(100,0)		
1995-1999	Gömlek	25(32,4)	9(11,6)	9(11,6)	16(20,7)	6(7,7)	9(11,6)	3(3,8)	77(100,0)	11,636	0,001
	Elbise	49(63,6)	2(2,5)	6(7,7)	2(2,5)	3(3,8)	7(9,0)	8(10,3)	77(100,0)		
	Ceket	21(21,6)	13(13,4)	5(5,1)	-	5(5,1)	52(53,6)	1(1,0)	97(100,0)		
	Toplam	95(37,8)	24(9,5)	20(7,9)	18(7,1)	14(5,5)	68(27,0)	12(4,7)	251(100,0)		
2000-2004	Gömlek	20(20,4)	29(29,5)	15(15,0)	25(25,5)	4(4,0)	4(4,0)	1(1,0)	98(100,0)	44,983	0,000
	Elbise	58(59,7)	10(10,3)	14(14,4)	5(5,1)	1(1,0)	8(8,2)	1(1,0)	97(100,0)		
	Ceket	5(4,5)	27(24,3)	7(6,3)	-	4(3,6)	68(61,2)	-	111(100,0)		
	Toplam	83(27,1)	66(21,5)	36(11,7)	30(9,8)	9(2,9)	80(26,1)	2(0,6)	306(100,0)		
2005-2007	Gömlek	11(29,7)	4(10,8)	14(37,8)	7(18,9)	-	1(2,7)	-	37(100,0)	30,470	0,000
	Elbise	17(41,4)	15(36,5)	3(7,3)	6(14,6)	-	-	-	41(100,0)		
	Ceket	-	8(21,6)	1(2,7)	-	4(10,8)	24(64,8)	-	37(100,0)		
	Toplam	28(24,3)	27(23,4)	18(15,6)	13(11,3)	4(3,4)	25(21,7)	-	115(100,0)		

Tablo 20’de elde edilen sonuçlara göre yaka çeşitlerinin yıllara göre oranları aşağıda verilmektedir.

1940-1944 yılları arasında incelenen modellerin %31,8’ini RövII yaka, %26,7 ‘sini yatık yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır. Aynı döneme ait gömlek/bluza ait modellerin %42,3’ü ve elbise modellerinin %31,8’ini yatık yaka ve çeşitleri oluştururken ceket modellerinin %58,8’ini RövII yaka ve çeşitlerinin yer aldığı belirlenmiştir.1940-1944 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=18,32$, $p < .05$). 1945-1949 yıllarında incelenen gömlek/bluz,

elbise ve cekete ait modellerin %28,5 yatık yaka, %25,4 RövII yaka, %20,4 oyuntulu yaka ve çeşitlerinin oluşturduğu belirlenmiştir.

1950-1954 yılları arasında incelenen modellerin %25,9'unu yatık yaka oluştururken önceki dönemlere göre artış olduğu belirlenen RövI yaka ve çeşitleri %20,5 oranlarında yer almaktadır. Ceket modellerinin %30,6'sını RövI yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır. Yığmal yaka ve çeşitleri bu dönemde oranları yüksek olmamasına rağmen, gömlek/bluz modellerinin %3,8'i ve elbise modellerinin %2,4'ü ile yükseliş göstermektedir. 1950-1954 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=17,85$, $p<.05$). 50'li yılların ikinci yarısında %40,5 ile yatık yaka, %27,1 ile oyuntulu yaka ve çeşitlerinin döneme hakim olduğu belirlenmiştir. Aynı dönemde gömlek/bluz modellerinin %47,5'i, elbise modellerinin %37,5'i ve ceket modellerinin %36,5'ini yatık yaka ve çeşitlerinin oluşturduğu belirlenmiştir. 1955-1959 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=10,18$, $p<.05$).

1960-1964 yıllarında oyuntulu yaka ve çeşitlerinin oranlarında artış olduğu görülmektedir. Gömlek/bluz modellerinin %38,7'sini, elbise modellerinin %60,2'sini oyuntulu yaka ve çeşitleri oluştururken cekete ait modellerin %36,2'sini RövII yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır. 1960-1964 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=16,60$, $p<.05$). 60'lı yılların ikinci yarısında incelenen modellerin %31,3'ünü yatık yaka, %25,7'sini oyuntulu yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır. Ayrıca bu dönemde yükseliş gösterdiği belirlenen gömlek modellerinde ayaklı yaka ve çeşitleri (%17), elbise modellerinde dik yaka ve çeşitleri (%28,8) yer almaktadır. 1965-1969 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=18,25$, $p<.05$).

1970-1974 yılları arasında incelenen gömlek/bluz modellerine ait yaka çeşitlerinde yakın oranlar gözlenmektedir. Gömlek/bluza ait modellerinin %30,7'sini ayaklı yaka, %28,2'sini yatık yaka, %21,7'sini dik yaka, %14,1'ini oyuntulu yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır. Bu dönemde elbise modellerinde %45,9 ile oyuntulu yakalar, ceket modellerinde %40,2 ile RövII yakaların yüksek değerlerde

olduğu belirlenmiştir. 1970-1974 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=6,99$, $p< .05$).

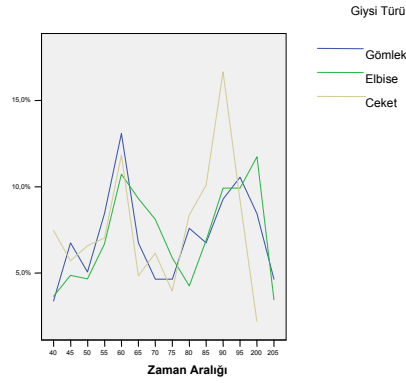
80'li yılların ilk yarısında, incelenen modellerin %24,3'ünü dik yaka, %24,7' sini oyuntulu yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır. Gömlek/bluza ait modellerin %29,1' i ve elbise modellerinin %28,2'sin de dik yaka ve çeşitleri yer almaktadır. Ceket modellerinde %40,2 ile RövII yaka en yüksek değerde olmasına rağmen oyuntulu yaka (%24,6) ve dik yaka (%15,5) çeşitlerinde artış olduğu gözlenmektedir. 1980-1984 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=22,99$, $p< .05$). 80'li yılların ikinci yarısında RövII yaka ve çeşitlerinin bir önceki döneme göre oranlarında artış belirlenmiştir. Gömlek/bluz modellerinin %8,4'ü, elbise modellerinin %12,9'u ve ceket modellerinin %56'sını RövII yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır. 1985-1989 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=22,98$, $p< .05$).

1990-1994 yılları arasında incelenen modellerde %41,2 ile oyuntulu yaka ve çeşitlerinin döneme hakim olduğu belirlenmiştir. Gömlek/bluz modellerinin %27,8'ni, elbise modellerinin %59,7'sini oyuntulu yaka ve çeşitleri oluştururken ceket modellerinin %44,6'sını RövII yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır. 1990-1994 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=5,01$, $p< .05$). 90'lı yılların ikinci döneminde incelenen modellerin %37,8'in de oyuntulu yaka , %27'sinde RövII yaka ve çeşitleri belirlenmiştir. Bu dönemde yılgmalı yaka ve çeşitlerinin (%4,7) bütün dönemler içerisinde en yüksek değere sahip olduğu görülmektedir.

2000-2004 yıllarında gömlek/bluz modellerinin yakalarında çeşitlilik gözlenmektedir. Modellerde %29,5 ile yatık yaka, %25,5 ile ayaklı yaka, %20,4 ile oyuntulu yaka, %15 ile dik yaka ve çeşitleri yer almaktadır. Elbise modellerinde %59,7 ile oyuntulu yaka en yüksek oranda iken yatık yaka (%10,3) ve dik yaka (%14,4) ve çeşitlerinin oranlarında önceki döneme oranla artış gözlenmektedir. Ceket modellerinde %61,2 ile RövII yaka ve çeşitleri yer almaktadır. 2000-2004 yıllarında yaka çeşitleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=44,98$,

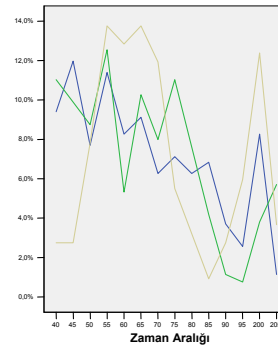
$p < .05$). 2005-2007 yıllarında gömlek/bluz modellerinin %37,8'sini ayaklı yaka, elbise modellerinin %41,4'ünü oyuntulu yaka ve ceket modellerinin %64,8'ini RövII yaka ve çeşitleri oluşturmaktadır.

Tablo 20'de elde edilen sonuçlara göre yaka çeşitlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

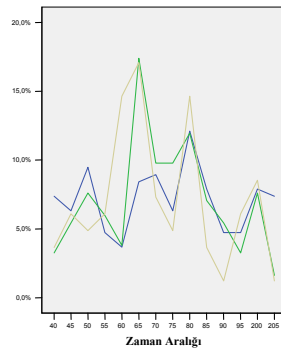
Şekil 76

Oyuntulu Yaka Ve Çeşitleri

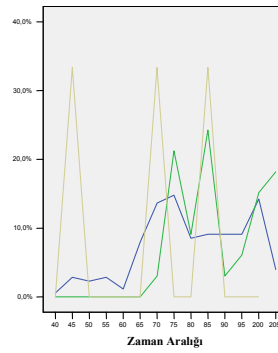
Şekil 77

Yatık Yaka Ve Çeşitleri

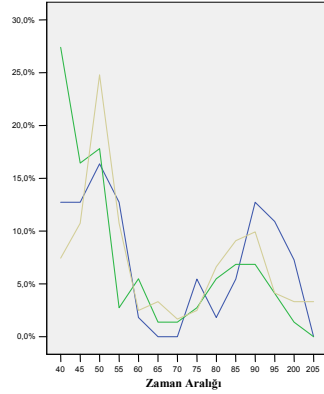
Şekil 78

Dik Yaka Ve Çeşitleri

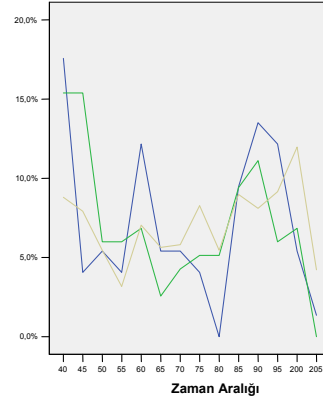
Şekil 79

Ayaklı Yaka Ve Çeşitleri

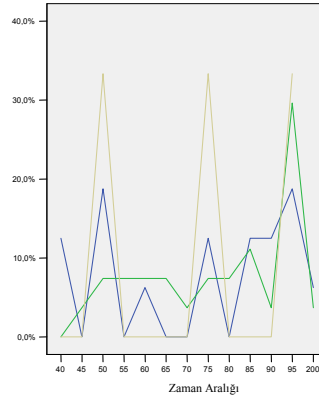
Şekil 80

Röv I Yaka Ve Çeşitleri

Şekil 81

RövII Yaka Ve Çeşitleri

Şekil 82

Yıgmal Yaka Ve Çeşitleri

İncelenen modellerde oyuntulu yaka ve çeşitlerine ait değerlerde üç giysi türü için 50'li dönemden başlayarak 60'lı dönemlere kadar yükseliş görülmektedir. Oyuntulu yaka ve çeşitlerinin 75'li dönemlerde başlayan yükselişi, ceket modellerinde 90'lı, gömlek/bluz modellerinde 95'li ve elbise modellerinde 2000'li yıllara kadar devam etmektedir (Şekil 76).

Yatık yaka ve çeşitlerinin 45'li dönemlerde başlayan yükselişleri, 50'li dönemlerde en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Şekil 77 genel olarak incelendiğinde yatık yaka ve çeşitleri 50'li dönemde yükselişe geçerek 55'li dönemlerde yüksek oranlara ulaşmıştır. Yatık yaka ve çeşitlerinin genel yükseliş dönemleri 65,75 ve 2000'li dönemlerdir.

Dik yaka ve çeşitlerinin genel olarak incelendiğinde, gömlek ve elbise modellerinin 50'li dönemlerde dik yaka ve çeşitlerinin yükseliş gösterirken ceket modellerinde düşüş belirlenmiştir. Her üç giysi türü için 65'li,80'li ve 2000'li yıllarda Dik yaka ve çeşitlerinin yükseliş gösterdiği belirlenmiştir (Şekil 78).

Ayaklı yaka ve çeşitlerine ait Şekil 79 incelendiğinde görüldüğü üzere ilk göze çarpan unsur,45'li,70'li ve 85'li dönemlerde ceket modellerinde görülen ayaklı yaka ve çeşitlerinin büyük oranda yükselişlerdir. Bunun yanı sıra Gömlek/bluz ve elbise modellerinde 75'li, 85'li ve 2000'li dönemlerde yükselmeler görülmektedir.

Röv I yaka ve çeşitlerinin yer aldığı Şekil 80'de görüldüğü üzere 40'lı dönemde yüksek değerlerde yer almaktadır. Dönemler genel olarak incelendiğinde 50'li ve 90'lı dönemlerde her üç giysi türü için yükseliş gösterirken, elbise modellerinde 60'lı ve 85'li dönemler ,gömlekte ise 75'li dönemlerde yükselişler görülmektedir.

RövII yaka ve çeşitlerini 40'lı dönemlerde yüksek değerlerde yer alırken, üç giysi türü için 60'lı ve 85'li dönemlerde ortak yükseliş görülmektedir. Giysi türleri ayrı ayrı incelendiğinde gömlek modelleri için 40'lı, 50'li, 60'lı ve 90'lı dönemlerde, elbise modellerinde 40'lı, 60'lı ,75'li ,90'lı dönemlerde , ceket modellerinde 40'lı , 60'lı, 75'li, 85'li ve 2000'li dönemlerde gözle görünür yükselme belirlenmiştir (Şekil 81)

Yığmal yaka ve çeşitlerinde her üç giysi türünde 50'li, 75'li ve 95'li dönemlerde ayrıca Gömlek/bluz ve elbise modellerinde 85'li dönemlerde yükseliş gösterdiği belirlenmiştir. (Şekil 82)

Buckland (2000), giysilerin cinsel mesajlar iletmesinin yanı sıra bazı dönemlerde üstlendiği sorumlulukları sembolize ederek yansıttığını ifade etmektedir. Savaş dönemlerinde kadınların üstlendikleri sosyal sorumluluklar giysi modasına yansımaktadır. Yukarıda Şekil 78, 80 ve 81'de görüldüğü üzere 1940'lı yıllarda yaşanan II.Dünya savaşı etkisini, döneme askeri üniforma şeklini yansıtan dik yaka,

RövI ve RövII yaka çeşitlerindeki değerlerin yüksek oranda olması ile göstermektedir. 20.yy ‘da görülen bölgesel savaşların (1950-1953 Kore, 1965-1973 Vietnam, 1990-1991 Körfez savaşları) moda dünyasında küresel savaşlar gibi güçlü bir etki göstermese de özellikle dik, RövI ve RövII yaka ve çeşitlerinin yeniden yükseliş göstermesinde etkili olduğu düşünülmektedir.

1960’lı yıllarda başlayan ve 60’lı yılların ikinci yarısında etkilerini gösteren Çin’de “Büyük Kültür Devrimi” Avrupalı modacıların ilgisini çekmektedir. Orta Asya kültüründe yer alan dik yakaları günün modasında kullanılmaktadırlar. İncelenen giysi modellerinde dik yaka ve çeşitlerinin 1965-1969 yılları arasında yüksek oranlarda olduğu belirlenmiştir.

70’li yıllar kadınların hak ve özgürlüklerinin tartışıldığı yıllardır. Kadın dernekleri, erkekler ile aynı işi yapmalarına rağmen daha düşük maaş ve daha az sosyal imkanlar tanınmasına aşına olan kadınları bünyesinde toplamış ve birçok hareketin doğmasını sağlamıştır (Langlois ve diğerleri,2003).

1975 yılının “Dünya Kadınlar Yılı” olarak ilan edilmesi verilen mücadelelerde seslerini duyurmayı başarmışlardır. Sosyal yaşantıda her şeyden kendine pay çıkarmasını bilen moda sektörü erkek gömleğini kadına da giydirerek gömlek yakalarını (ayaklı yaka çeşitleri) modanın gündemine taşıdığı kaynaklarca belirtildiği gibi Şekil 79’da yüksek oranlarda çıkması düşünceyi doğrular niteliktedir.

Yaka çeşitlerinden biri olan yığmal yaka ve çeşitleri Tablo 20’de görüldüğü üzere bazı dönemlerde belirli oranlarda yükselme görülmektedir. Özellikle rahatlama dönemi olarak 1950’li yıllarda savaş sonrası yeniden oluşturulan kadın silüetine dökümlü ve zengin bir görünüm verilmesinde etkin bir faktör olarak belirlenmiştir.

Tablo 21: Yaka – Omuz Açıklığının ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-1

YIL	GIYSİ TÜRÜ	YAKA OMUZ AÇIKLIĞI			TOPLAM	X ²	p
		Dar Omuz Açıklık s (%)	Rahat Omuz Açıklık s (%)	Geniş Omuz Açıklık s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	78 (100)	-	-	78(100)	0,001	0,973
	Elbise	90 (98,9)	1(1,1)	-	91(100)		
	Ceket	85 (100)	-	-	85(100)		
	Toplam	253 (99,6)	1(0,4)	-	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	84(98,8)	1(1,2)	-	85(100)	0,366	0,545
	Elbise	88(96,7)	3(3,3)	-	91(100)		
	Ceket	83(100)	-	-	83(100)		
	Toplam	255(98,5)	4(1,5)	-	254(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	70(90,9)	4(5,2)	3(3,9)	77(100)	5,169	0,023
	Elbise	70(85,3)	9(11)	3(3,7)	82(100)		
	Ceket	97(98,9)	1(1)	-	98(100)		
	Toplam	237(92,2)	14(5,4)	6(2,3)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	70(83,3)	9(10,7)	5(6)	84(100)	8,053	0,005
	Elbise	66(75)	22(25)	-	88(100)		
	Ceket	79(96,3)	3(3,7)	-	82(100)		
	Toplam	215(84,6)	34(13,4)	5(2)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	65(81,2)	14(17,5)	1(1,3)	80(100)	1,398	0,237
	Elbise	51(57,9)	33(37,5)	4(4,5)	88(100)		
	Ceket	95(86,3)	14(12,7)	1(0,9)	110(100)		
	Toplam	211(75,8)	61(21,9)	6(2,1)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	77(93,9)	5(6,1)	-	82(100)	0,003	0,960
	Elbise	84(75,7)	26(23,4)	1(0,9)	111(100)		
	Ceket	85(93,4)	6(6,6)	-	91(100)		
	Toplam	246(86,6)	37(13)	1(0,4)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	75(96,2)	3(3,8)	-	78(100)	0,005	0,943
	Elbise	81(93,1)	6(6,9)	-	87(100)		
	Ceket	79(96,3)	3(3,7)	-	82(100)		
	Toplam	235(95,1)	12(4,9)	-	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	74(90,2)	6(7,3)	2(2,4)	82 (100)	2,942	0,086
	Elbise	80(86)	12(12,9)	1(1,1)	93(100)		
	Ceket	74(97,4)	2(2,6)	-	76(100)		
	Toplam	228(90,8)	20(8)	3(1,1)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	70(88,6)	7(8,9)	2(2,5)	79(100)	7,047	0,008
	Elbise	66(84,6)	12(15,4)	-	78(100)		
	Ceket	77 (100)	-	-	77(100)		
	Toplam	213(91)	19(8,1)	2(0,8)	234(100)		

Tablo 21: Yaka – Omuz Açıklığının ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-2

YIL	GIYSİ TÜRÜ	YAKA OMUZ AÇIKLIĞI			TOPLAM	X ²	P
		Dar Omuz Açıklık s (%)	Rahat Omuz Açıklık s (%)	Geniş Omuz Açıklık s (%)			
1985-1989	Göm/Bluz	77(92,7)	5(6)	1(1,2)	83(100)	0,161	0,688
	Elbise	77(90,6)	6(7,1)	2(2,4)	85(100)		
	Ceket	85(93,4)	6(6,6)	-	91(100)		
	Toplam	239(92,3)	17(6,6)	3(1,2)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	72(91,1)	6(7,6)	1(1,2)	79(100)	1,716	0,190
	Elbise	61(74,4)	21(25,6)	-	82(100)		
	Ceket	98(95,1)	5(4,9)	-	103(100)		
	Toplam	231(87,5)	32(12,1)	1(0,3)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	58(75,3)	14 (18,2)	5(6,5)	77(100)	7,738	0,005
	Elbise	43(55,8)	28(36,4)	6(7,8)	77(100)		
	Ceket	87(89,7)	10(10,3)	-	97(100)		
	Toplam	188(74,9)	52(20,7)	11(4,4)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	80(81,6)	13(13,3)	5(5,1)	98(100)	6,869	0,009
	Elbise	52(53,6)	31(32)	14(14,4)	97(100)		
	Ceket	106(95,4)	5(4,5)	-	111(100)		
	Toplam	238(77,8)	49(16)	19(6,2)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	28(75,7)	9(24,3)	-	37(100)	0,561	0,454
	Elbise	20(48,8)	21(51,2)	-	41(100)		
	Ceket	31(83,8)	6(16,2)	-	37(100)		
	Toplam	79(68,7)	36(31,3)	-	115(100)		

Gömlek/bluz, elbise ve ceket modellerine ait yaka-omuz açıklığı değerlerinin yıllara göre dağılımı Tablo 21’de yer almaktadır.

1950-1954 yılları arasında incelenen modellerin %92,2’sini dar yaka-omuz açıklığı, %5,4’ünü rahat yaka-omuz açıklığı oluşturmaktadır. 1950-1954 yıllarında yaka-omuz açıklığı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=5,16$, $p< .05$). 50’li yılların ikinci yarısında modellerin %13,5 ile dar yaka-omuz açıklığı yer almaktadır. 1955-1959 yıllarında yaka-omuz açıklığı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=8,05$, $p< .05$).

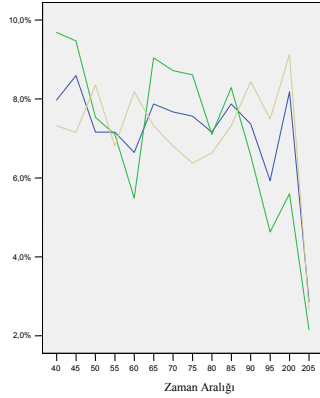
60'lı yılların ilk yarısında yükselişe devam eden rahat yaka-omuz açıklığı, toplamın %21,9'unu oluşturmaktadır. Rahat yaka-omuz açıklığı bu döneme ait Gömlek/bluz modellerinin %17,5'ni, elbise modellerinin %37,5'ni ve ceket modellerinin %12,7'sini oluşturduğu görülmektedir.

90'lı yılların ilk yarısında elbise modellerinin %25,6'sını rahat yaka-omuz açıklığı yer almaktadır. 1995-1999 yıllarında rahat yaka-omuz açıklığı değerlerinde artış gözlenmektedir. Gömlek/bluz modellerinin %18,2'si, elbise modellerinin %25,6'sını ve ceket modellerinin %4,9'nu rahat yaka-omuz açıklığının yanı sıra Gömlek/bluz modellerinin %6,5'i ve elbise modellerinin %7,8'ini geniş yaka-omuz açıklığı oluşturmaktadır. 1995-1999 yıllarında yaka-omuz açıklığı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=7,73$, $p<.05$).

2000'li yılların ilk döneminde incelenen modellerde dar yaka-omuz açıklığına ait değerlerin etkin olmasının yanı sıra elbise modellerinin %14,4'ünü geniş yaka-omuz açıklığı oluşturmaktadır. 2000-2004 yıllarında yaka-omuz açıklığı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=6,86$, $p<.05$). 2000'li yılların ikinci döneminde genel toplamın %68,7' sini dar yaka-omuz açıklığı ,%31,3'ünü rahat yaka-omuz açıklığı oluşturmaktadır.

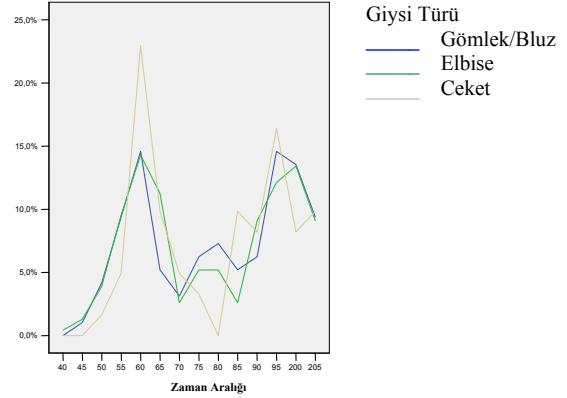
Gömlek, elbise ve ceket modellerinin yaka-omuz açıklığına ait verileri incelendiğinde dar yaka-omuz açıklığının bütün dönemlerde en yüksek oranlarda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 21'de elde edilen sonuçlara göre yaka-omuz açıklığı değerlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

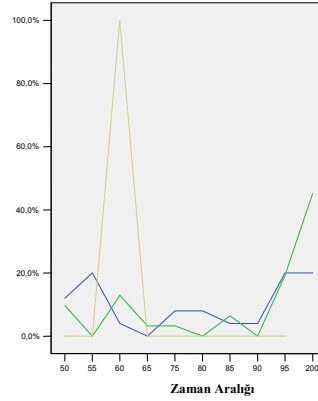
Şekil 83

Dar Yaka-Omuz Açıklığı

Şekil 84

Normal Yaka-Omuz Açıklığı

Şekil 85

Geniş Yaka-Omuz Açıklığı

Dar yaka-omuz açıklığının grafik üzerinden gösterimi incelendiğinde üç giysi türünde 2000'li dönemlerde ortak yükseliş görülmektedir. Elbise ve gömlek/bluz modellerine ait yaka-omuz açıklıkları; 45'li, 65'li, 85'li ve 2000'li yıllarda yüksek olduğu belirlenirken, ceket modellerinin genelde elbise ve gömlek/bluz modellerinin düşüşe geçtiği dönemlerde yükseliş gösterdiği belirlenmiştir. Ceket modellerinin 50'li, 60'lı ve 90'lı dönemlerde yükselmiştir (Şekil 83). Rahat yaka-omuz açıklığı; 60'lı ve 90'lı yıllarda gözle görülür yükselişte olduğu belirlenmiştir. Ayrıca gömlek/bluz ve elbise modellerinde 75'li dönemlerde yükseliş gözlenirken aynı dönemde ceket modellerinde düşüş belirlenmiştir (Şekil 84).

Geniş yaka-omuz açıklıkları incelendiğinde; 95'li dönemler dışında gömlek/elbise modelleri zıt yönlere artışlar göstermektedir. Ceket ve elbise modellerinde

60'lı dönemlerde yükselme gözlenirken aynı dönemde gömlek/bluz modellerinde düşüş gözlenmektedir (Şekil 85).

Tablo 22. Yaka – Ön Orta Açıklığının ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	YAKA ÖN ORTA AÇIKLIĞI				Toplam	X2	p
		Dar yaka açıklığı	Rahat yaka açıklığı	Geniş yaka açıklığı	Dekolte yaka açıklık			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	54(69,2)	23(29,5)	1(1,3)	-	78(100)	41,493	0,000
	Elbise	39(42,9)	40(44,0)	12(13,2)	-	91(100)		
	Ceket	20(23,5)	44(51,8)	15(17,6)	6(7,1)	85(100)		
	Toplam	113(44,5)	107(42,1)	28(11,0)	6(2,4)	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	62(72,9)	18(21,2)	5(5,9)	-	85(100)	30,587	0,000
	Elbise	49(53,8)	35(38,5)	7(7,7)	-	91(100)		
	Ceket	27(32,5)	37(44,6)	13(15,7)	6(7,2)	83(100)		
	Toplam	138(53,3)	90(34,7)	25(9,7)	6(2,3)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	52(67,5)	11(14,3)	13(16,9)	1(1,3)	77(100)	12,872	0,000
	Elbise	50(61,0)	23(28,0)	9(11,0)	-	82(100)		
	Ceket	31(31,6)	46(46,9)	17(17,3)	4(4,1)	98(100)		
	Toplam	133(51,7)	80(31,1)	39(15,2)	5(1,9)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	49(58,3)	22(26,2)	13(15,5)	-	84(100)	1,416	0,234
	Elbise	58(65,9)	23(26,1)	7(8,0)	-	88(100)		
	Ceket	58(70,7)	14(17,1)	8(9,8)	2(2,4)	82(100)		
	Toplam	165(65,0)	59(23,2)	28(11,0)	2(0,8)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	52(65,0)	23(28,8)	5(6,3)	-()	80(100)	16,133	0,000
	Elbise	53(60,2)	27(30,7)	6(6,8)	2(2,3)	88(100)		
	Ceket	45(40,9)	40(36,4)	21(19,1)	4(3,6)	110(100)		
	Toplam	150(54,0)	90(32,4)	32(11,5)	6(2,2)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	62(75,6)	15(18,3)	4(4,9)	1(1,2)	82(100)	26,823	0,000
	Elbise	79(71,2)	29(26,1)	2(1,8)	1(0,9)	111(100)		
	Ceket	39(42,9)	30(33,0)	10(11,0)	12(13,2)	91(100)		
	Toplam	180(63,4)	74(26)	16(5,6)	14(4,9)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	49(62,8)	21(26,9)	6(7,7)	2(2,6)	78(100)	9,661	0,002
	Elbise	58(66,7)	22(25,3)	6(6,9)	1(1,1)	87(100)		
	Ceket	36(43,9)	24(29,3)	16(19,5)	6(7,3)	82(100)		
	Toplam	143(57,9)	67(27,1)	28(11,3)	9(3,6)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	33(40,2)	30(36,6)	15(18,3)	4(4,9)	82(100)	24,334	0,000
	Elbise	31(33,3)	31(33,3)	28(30,1)	3(3,2)	93(100)		
	Ceket	17 (22,4)	13(17,1)	23(30,3)	23(30,3)	76(100)		
	Toplam	81(32,3)	74(29,5)	66(26,3)	30(12,0)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	60(75,9)	10(12,7)	6(7,6)	3(3,8)	79(100)	37,018	0,000
	Elbise	54(69,2)	13(16,7)	9(11,5)	2(2,6)	78(100)		
	Ceket	28(36,4)	5(6,5)	28(36,4)	16(20,8)	77(100)		
	Toplam	142(60,7)	28(12,0)	43(18,4)	21(9,0)	234(100)		

Tablo 22. Yaka – Ön Orta Açıklığının ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-2

YIL	GİYSİ TÜRÜ	YAKA ÖN ORTA AÇIKLIĞI				Toplam	X2	p
		Dar yaka açıklığı	Rahat yaka açıklığı	Geniş yaka açıklığı	Dekolte yaka açıklık			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1985-1989	Göm/Bluz	45(54,2)	27(32,5)	7(8,4)	4(4,8)	83(100)	80,311	0,000
	Elbise	48(56,5)	14(16,5)	18(21,2)	5(5,9)	85(100)		
	Ceket	11(12,1)	7(7,7)	19 (20,9)	54(59,3)	91(100)		
	Toplam	104(40,2)	48(18,5)	44(17,0)	63(24,3)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	36(45,6)	21(26,6)	20 (25,3)	2(2,5)	79(100)	27,028	0,000
	Elbise	37(45,1)	15 (18,3)	28(34,1)	2(2,4)	82(100)		
	Ceket	27(26,2)	15(14,6)	25(24,3)	36(35,0)	103(100)		
	Toplam	100(37,9)	51(19,3)	73(27,7)	40(15,2)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	37(48,1)	17(22,1)	19(24,7)	4(5,2)	77(100)	33,119	0,000
	Elbise	29(37,7)	21(27,3)	24(31,2)	3(3,9)	77(100)		
	Ceket	22(22,7)	15(15,5)	15(15,5)	45(46,4)	97(100)		
	Toplam	88(35,1)	53(21,1)	58(23,1)	52(20,7)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	50(51,0)	12(12,2)	21(21,4)	15(15,3)	98(100)	24,783	0,000
	Elbise	29(29,9)	18(18,6)	32(33,0)	18(18,6)	97(100)		
	Ceket	22(19,8)	15(13,5)	35(31,5)	39(35,1)	111(100)		
	Toplam	101(33)	45(14,7)	88(28,8)	72(23,5)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	20(54,1)	7(18,9)	6(16,2)	4(10,8)	37(100)	23,782	0,000
	Elbise	14(34,1)	7(17,1)	13(31,7)	7(17,1)	41(100)		
	Ceket	3(8,1)	8(21,6)	4 (10,8)	22(59,5)	37(100)		
	Toplam	37(32,2)	22(19,1)	23(20,0)	33(28,7)	115(100)		

Tablo 22’de yer alan yaka-ön orta açıklığına ait değerler incelendiğinde 1940-1944 yılları arasında Gömlek/bluz modellerinin %69,2 ‘inin dar yaka-ön orta açıklığı, elbise modellerinin %44,0’nı ve ceket modellerinin %51,8’nin rahat yaka-ön orta açıklığı oluşturmaktadır. 1940-1944 yıllarında yaka-önorta açıklığı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=41,49$, $p<.05$). 40’lı yılların ikinci yarısında incelenen modellerin %53,3’nü dar yaka-ön orta açıklığına sahip olduğu görülmektedir. Aynı dönemde Gömlek/bluz modellerinin %72,9’u ve elbise modellerinin %53,8’ni dar yaka-ön orta açıklığı oluştururken ceket modellerinin %44,6’sının rahat yaka-ön orta açıklığı oluşturduğu belirlenmiştir. 1945-1949 yıllarında yaka-önorta açıklığı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=30,58$, $p<.05$).

1950-1954 yılları arasında incelenen modellerin %51,8'ni dar yaka-ön orta açıklığı %31,1'ni rahat yaka-ön orta açıklığı oluştururken yaka açıklığında derinleşmeye doğru eğilim görülerek modellerin %15,2'sinde geniş yaka-ön orta açıklığı belirlenmiştir. 1950-1954 yıllarında yaka-önorta açıklığı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=12,87$, $p < .05$). 50'li yılların ikinci yarısında dar yaka-ön orta açıklığı %65 olarak görülmektedir. Özellikle ceket modellerinde rahat yaka-ön orta açıklığından , dar yaka-ön orta açıklığına doğru hareket gözlenmektedir.

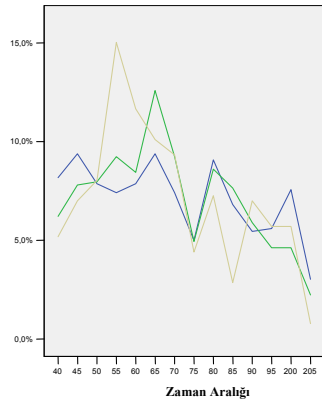
1960-1964 yılları arasında dar yaka-ön orta açıklığı döneme hakim olmasına rağmen özellikle ceket modellerinin %36,4'ü rahat yaka-ön orta açıklığı ve %19,1 ile geniş yaka-ön orta açıklığı oranlarında önceki döneme oranla artış olduğu belirlenmiştir. 60'lı yılların ikinci yarısında ceket modellerinde dekolte yaka-ön orta açıklığı (%13,2) daha belirgin oranlarda yer almaktadır. 1965-1969 yıllarında yaka-önorta açıklığı, giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=26,82$, $p < .05$).

70'li yılların ilk yarısında incelenen modellerin %57,9'u dar yaka-ön orta açıklığından oluşmaktadır. Ancak 70'lerin ikinci yarısında dönemin genel özelliğinde yer alan çeşitlilik yaka-ön orta açıklıklarında da görülmektedir. Dönemin genel toplamları incelendiğinde modellerin %32,3'ü dar ,%29,5'i, rahat,%26,3'ü geniş ve %12'si dekolte yaka-ön orta açıklıklarından oluşmaktadır. Gömlek/bluz, elbise ve ceket modellerinin yaka açıklıklarında geniş oranlarında artış görülmektedir. 1975-1979 yıllarında yaka-önorta açıklığı, giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=24,33$, $p < .05$).

1980-1984 yıllarında modellerde yine %60'7 ile dar yaka-ön orta açıklığı görülmektedir. 1985-1989 yıllarında incelenen modeller arasında göze ilk çarpan Gömlek/bluz ve elbise modellerinde dar yaka-ön orta açıklığı hakimken, ceket yaka-ön orta açıklıklarının %59,3'nü dekolte yaka-ön orta açıklığının oluşturmasıdır. Bu gelişme 90'lı yılların ilk yarısında oranlar değişmesine rağmen devam etmektedir. Ayrıca bu dönemde Gömlek/bluz (%25,3), elbise (%34,1) modellerinin geniş yaka-ön orta açıklığı oranlarında yükseliş görülmektedir.

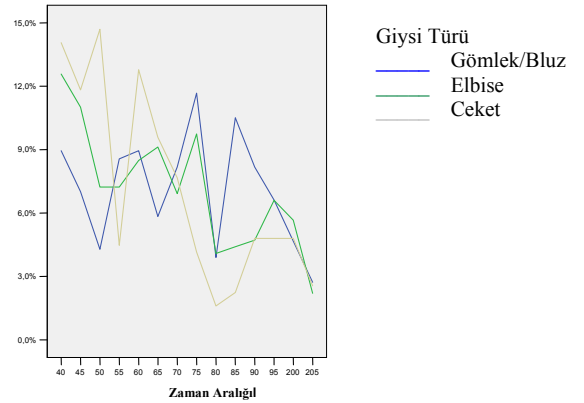
2000-2004 yılları arasında Gömlek/bluz modellerinin %51,0'ı dar yaka-ön orta açıklığı, elbise modellerinin %33,0'ı geniş yaka-ön orta açıklığı ve ceket modellerinin %35,1'i dekolte yaka-ön orta açıklığından oluşmaktadır. 2005-2007 yıllarında Gömlek/bluz modellerinin %54,1'i ve elbise modellerinin %34,1'i dar yaka açıklığından oluşurken ceket modellerinin %59,5'inde dekolte yaka açıklığından oluştuğu belirlenmiştir. 2005-2007 yıllarında yaka-ön orta açıklığı, giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=23,78$, $p<.05$).

Tablo 22'de elde edilen sonuçlara göre yaka-ön orta açıklığı çeşitlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

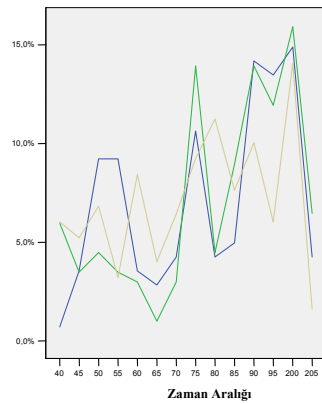
Şekil 86

Dar Yaka-Ön Orta Açıklığı

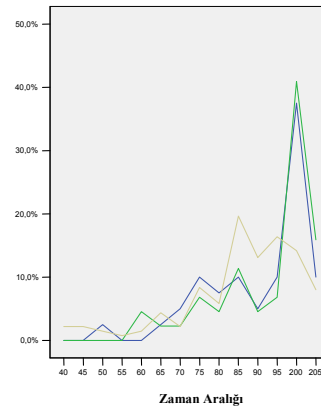
Şekil 87

Normal Yaka-Ön Orta Açıklığı

Şekil 88

Geniş Yaka-Ön Orta Açıklığı

Şekil 89

Dekolte Yaka-Ön Orta Açıklığı

Yaka-ön orta açıklıklarının daralmalar; 45'li ,65'li, 80'li ve 2000'li yıllarda üç giysi türü için de yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ceket modellerinde 55'li ve 90'lı yıllarda yaka-ön orta açıklıklarında daralma görülmektedir (Şekil 86).

Yaka-ön orta açıklıklarında rahatlamalar; ceket modelleri için 40'lı, 50'li, 60'lı ve 90'lı dönemlerde, elbise modellerinde 40'lı, 65'li, 75'li ve 95'li dönemlerde gömlek/bluz modellerinde ise 60'lı,75'li ve 90'lı dönemlerde yükseliş görülmektedir (Şekil 87).

Yaka-ön orta açıklıklarında genişlemeler; 50'li,75'li ,90'lı ve 2000'li dönemlerde yükselmektedir (Şekil 88). Dekolte olarak belirlenen yaka-ön orta açıklıkları 75'li, 85'li ve 2000'li yıllarda yüksek oranda yer almaktadır (Şekil 89).

Chattaraman ve Rudd (2006) yaptıkları çalışmalarda toplumun sosyal-kültürel yapısı giysi modellerinin genel biçimini etkileyerek estetik, fiziksel görünüm anlayışını yönlendirebileceğini ifade etmektedir. Crain'e (2003) göre bedensel teşhirin vurgulanmasında kadın iktidarının ve denetiminin bir biçimi olarak yorumladığı görülmektedir.

Yaka açıklıkları veya yaka dekolteleri yukarıda belirtilen gerekçelerden etkilendiği bilinen bir gerçektir. Yaka dekoltesi sosyo-kültürel ve dini inançlar içinde belirleyici bir özelliktir. Yaka açıklıklarında meydana gelen değişimlerin dönemde yer alan birçok faktörle açıklanabileceği gibi toplumun dini inançlarının ön plana çıkması ile de değerlendirilebilir.

Geleneksel değerler gibi ciddi bir şekilde sorgulanan dini değerler 1980'li yıllardan itibaren geri dönüş yaptı. 1960'lı yılların tahmin edilmemiş hayallerinden muzdarip olan, çevre sorunları karşısında endişelenen, iktisadi durum karşısında umudunu kaybeden Batı başka yerde bulamadığı huzuru maneviyatta aramaya başlamıştır. Manevi değerlere yönelişte II.Vatikam konsili (1962-1965) çağrıda bulunarak, insanları dine yönlendirmeye çalışıyorlardı (Langlois ve diğerleri, 2003, s, 478).

Batı'nın dini değerleri göz önüne alındığında, 45'li, 65'li ve 80'li dönemlerde yakanın ön orta açıklıklarının daralmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca şunu da belirtmek gerekirse bu dönemleri takip eden 75'li, 85'li dönemlerde ön ortalarının dekolte açıklıklarının derinleşmesi, dini baskıların artmasına karşın modacıların bir nevi tepki gösterdikleri düşünülmektedir.

Tablo 23. Yaka Genişliğinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	YAKA GENİŞLİĞİ				TOPLAM	X ²	p
		Dar yaka	Normal yaka	Geniş yaka	Yakasız			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	14(17,9)	53(67,9)	3(3,8)	8(10,2)	78 (100)	11,205	0,001
	Elbise	11(12,1)	55(60,4)	7(7,7)	18(19,8)	91(100)		
	Ceket	3(3,5)	51(60)	14(16,5)	17(20)	85(100)		
	Toplam	28(11)	159(62,6)	24(9,4)	43(16,9)	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	20(23,5)	47(55,3)	2(2,4)	16(18,8)	85(100)	3,571	0,0059
	Elbise	11(12,1)	47(51,6)	10(11)	23 (25,3)	91(100)		
	Ceket	8(9,6)	43(51,8)	19(22,8)	13(15,6)	83(100)		
	Toplam	39(15,1)	137(52,9)	31(11,9)	52(20,1)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	19(24,7)	41(53,2)	5(6,5)	12(15,6)	77(100)	3,571	0,0052
	Elbise	12(14,6)	39(47,5)	8(9,8)	23(28)	82(100)		
	Ceket	8(8,2)	52(53,1)	26(26,5)	12 (12,2)	98(100)		
	Toplam	39(15,2)	132(51,4)	39(15,2)	47(18,3)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	9(10,7)	49(58,3)	8(9,5)	18(21,4)	84(100)	3,141	0,076
	Elbise	17(19,3)	33(37,5)	5(5,7)	33(37,5)	88(100)		
	Ceket	6(7,3)	29(35,4)	31(37,8)	16(19,5)	82(100)		
	Toplam	32(12,6)	111(43,7)	44(17,3)	67(26,4)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	12(15)	31(38,8)	9(11,2)	28(35)	80(100)	0,011	0,918
	Elbise	5(5,7)	16(18,2)	15(17)	52(59,1)	88(100)		
	Ceket	5(4,5)	49(44,5)	29(26,4)	27 (24,5)	110(100)		
	Toplam	22(7,9)	96(34,5)	53(19,1)	107(38,5)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	8(9,8)	47(57,3)	13(15,9)	14(17,1)	82(100)	0,251	0,616
	Elbise	6(5,4)	40(36)	19(17,1)	46(41,4)	111(100)		
	Ceket	8(8,7)	41(45,1)	31(34,1)	11(12,1)	91(100)		
	Toplam	22(7,7)	128(45,1)	63(22,2)	71(25)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	-	26(33,3)	41(52,6)	11(14,1)	78(100)	1,879	0,171
	Elbise	3(3,4)	23(26,4)	22(25,3)	39(44,8)	87(100)		
	Ceket	-	16(19,5)	52(63,4)	14(17,1)	82(100)		
	Toplam	3(1,2)	65(26,3)	115(46,6)	64(25,9)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	6(7,3)	21(25,6)	45(54,9)	10(12,2)	82(100)	1,662	0,197
	Elbise	4(4,3)	18(19,4)	43(46,2)	28(30,1)	93(100)		
	Ceket	1(1,3)	17(22,4)	49(64,4)	9(11,8)	76(100)		
	Toplam	11(4,4)	56(22,3)	137(54,6)	47(18,7)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	9(11,4)	41(51,9)	13(16,5)	16(20,3)	79(100)	0,381	0,537
	Elbise	4(5,1)	40(51,3)	13(16,7)	21(26,9)	78(100)		
	Ceket	2(2,5)	49(63,6)	8(10,4)	18(23,4)	77(100)		
	Toplam	15(6,4)	130(55,6)	34(14,5)	55(23,5)	234(100)		

Tablo 23. Yaka Genişliğinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-2

YIL	GİYSİ TÜRÜ	YAKA GENİŞLİĞİ				TOPLAM	X ²	p
		Dar yaka	Normal yaka	Geniş yaka	Yakasız			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1985-1989	Göm/Bluz	2(2,4)	37(44,6)	27(32,5)	17(20,5)	83(100)	0,298	0,585
	Elbise	3(3,5)	29(34,1)	18(21,2)	35(41,2)	85(100)		
	Ceket	2(2,2)	38(41,8)	28(30,8)	23(25,3)	91(100)		
	Toplam	7(2,7)	104(40,2)	73(28,2)	75(29)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	-	36(45,6)	21(26,6)	22(27,8)	79(100)	0,808	0,369
	Elbise	1(1,2)	19 (23,2)	13(15,9)	49(59,8)	82(100)		
	Ceket	4(3,9)	32(31,1)	29(28,2)	38(36,9)	103(100)		
	Toplam	5(1,9)	87(33)	63(23,9)	109(41,3)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	5(6,5)	37(48,1)	11(14,3)	24(31,2)	77(100)	0,228	0,633
	Elbise	2(2,5)	20(26)	1(1,3)	54(70,1)	77(100)		
	Ceket	1(1)	50(51,5)	25(25,8)	21(21,6)	97(100)		
	Toplam	8(3,1)	107(42,6)	37(14,7)	99(39,4)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	12(12,2)	54(55,1)	12(12,2)	20(20,4)	98(100)	2,386	0,122
	Elbise	7(7,2)	26(26,8)	8(8,2)	56(57,7)	97(100)		
	Ceket	6(5,4)	78(70,3)	22(19,8)	5(4,5)	111(100)		
	Toplam	25(8,2)	158(51,6)	42(13,7)	81(26,5)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	4(10,8)	17(45,9)	5(13,5)	11(29,7)	37(100)	5,318	0,021
	Elbise	2(4,9)	19(46,3)	3(7,3)	17(41,5)	41(100)		
	Ceket	4(10,8)	25(67,6)	8(21,6)	-	37(100)		
	Toplam	10(8,7)	61(53)	16(13,9)	28(24,3)	115(100)		

Tablo 23’de gömlek/bluz, elbise ve ceket modellerine ait yaka genişliklerinin yıllara göre dağılımı verilmektedir.

1940-1944 yılları arasında incelenen modellerin %62,6’sını normal yaka genişliği, %16,9’unu yakasız modeller oluşturmaktadır. Gömlek/bluz modellerinin %67,9’u, elbise modellerinin %60,4’ü, ceket modellerinin %60’ın da normal yaka genişliği kullanıldığı görülmektedir. 1940-1944 yıllarında yaka genişlikleri, giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=11,20$, $p< .05$). 40’lı yılların ikinci yarısında genel toplamın %52,8’nde normal yakalı modeller yer alırken, %20’inde yakasız modeller belirlenmiştir. Aynı dönemde gömlek/bluz modellerinin %23,5’ni ve elbise modellerinin %12,1’ni dar yaka genişlikleri oluşturmaktadır. 1945-1949

yıllarında yaka genişlikleri, giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=3,57$, $p<.05$).

1950-1954 yılları arasında döneme %51,4 ile normal yaka genişliği hakim iken özellikle cekete ait modellerde bir önceki döneme göre geniş yaka (%26,5) değerlerinde artış belirlenmiştir. 1950-1954 yıllarında yaka genişlikleri, giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=3,57$, $p<.05$). 1955-1959 yılları arasında incelenen ceket modellerinde %37,8 ile geniş yaka en yüksek değerde yer almaktadır. Elbise modellerinin %37,5 'ni normal yaka genişliği ve yakasız modeller oluşturmaktadır.

60'lı yılların ilk döneminde yer alan modellerin %38,5'ni yakasız modeller, oluştururken %34,5'nde normal yaka genişlikleri görülmektedir. Elbise modellerinde geniş yaka (%17) ve ceket modellerinde yakasız (%24,5) modellerin oranlarında artış gözlenmektedir. 1965-1969 yılları arasında incelenen modellerin %45,1'ni normal yaka genişliği, %22,1'ni geniş yaka, %25'ni yakasız modeller oluşturmaktadır.

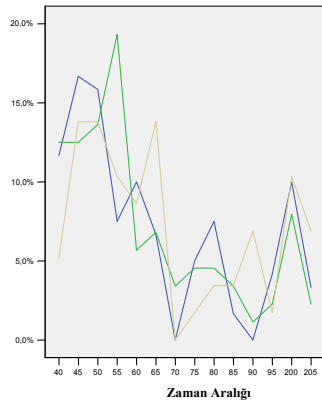
1970-1974 döneminde incelenen modellerde geniş yaka (%46,6) oranlarının yükseldiği belirlenmiştir. Gömlek/bluz modellerinin %52,6'sı ve ceket modellerinin %63,4'ü geniş yaka modelleri oluştururken elbise modellerinin %44,8'nde yakasız modeller yer almaktadır. 70'li yılların ikinci döneminde geniş yaka kullanımını artarak %54,6 ile yükseliş göstermektedir.

80'li yılların ilk döneminde gömlek/bluz modellerinin %51,9'u, elbise modellerinin %51,3'nü ve ceket modellerinin %63,6'sını normal yaka genişliği oluşturmaktadır. Bu dönemde ceket modellerinin %23,4'nü yakasız modeller oluştururken, gömlek/bluz modellerinin %11,4'nde yakalarda daralma görülmektedir. 85-89 dönemin de genel toplamın %40,2'ni normal yaka genişliği oluştururken, gömlek/bluz (%32,5) ve ceket modellerinde (%30,8) geniş yaka değerlerinin artış gösterdiği belirlenmiştir.

1990-1994 yılları arasında %41,3 ile yakasız modellerin döneme hakim olduğu belirlenmiştir. Elbise modellerinin %59,8'i, ceket modellerinin %36,9'u yakasız modellerden oluşurken gömlek/bluz modellerinin %45,6'sın da normal yaka genişlikleri yer almaktadır. 90'lı yılların ikinci döneminde modellerin %42,6 'sını normal yaka genişlikleri, %39, 4'nü yakasız modeller oluşturmaktadır. Bu dönemde ceket modellerinde normal yaka genişliği (%51,5) değerlerinde artış gözlenmektedir.

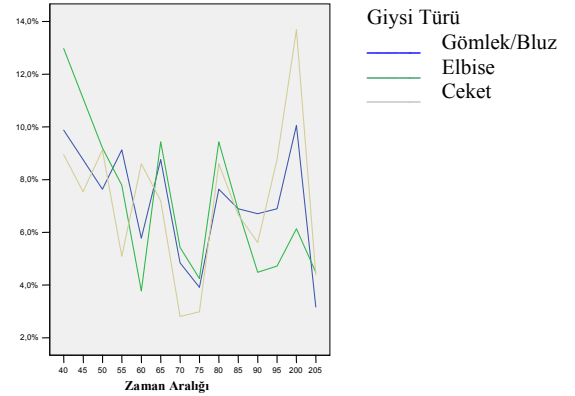
2000-2004 yıllarında gömlek/bluz (%55,1) ve ceket (%70,2) modellerinde normal yaka genişlikleri hakimken ,elbise modellerinde yakasız (%57,7) modellerin kullanıldığı belirlenmiştir. 2000'li yılların ilk döneminde yüksek değerlere sahip olmamasına rağmen artış gösteren dar yakalı modeller, genel toplamın %8,2'sini oluşturmaktadır. 2005–2007 yıllarında incelenen modellerin %53'nü normal yaka genişlikleri ve %24,3'nde yakasız modeller yer almaktadır.

Tablo 23'de elde edilen sonuçlara göre yaka genişliklerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

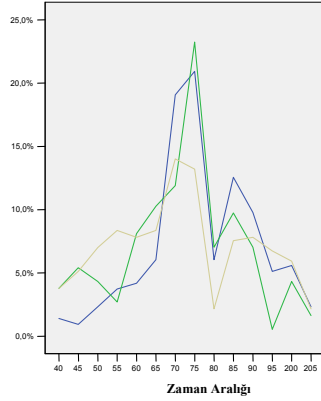
Şekil 90

Dar Yaka Genişliği

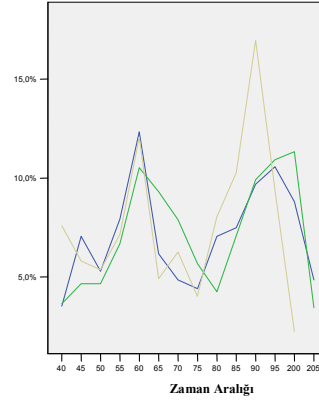
Şekil 91

Normal Yaka Genişliği

Şekil 92

Geniş Yaka Genişliği

Şekil 93

Yakasız

Yaka formlarında daralmalar, gömlek/bluz modelleri için 45'li, 65'li, 75'li, 80'li ve 2000'li dönemlerde, ceket modelleri için 40'lı, 65'li, 80'li, 90'lı ve 2000'li dönemlerde, elbise modelleri için 55'li, 65'li ve 2000'li dönemlerde belirlenmiştir (Şekil 90)

Yaka genişliklerinin normal olduğu dönemler, 65'li, 80'li ve 2000'li dönemlerde üç giysi için paralel yükseliş görülmektedir. 60'lı dönemlerde gömlek/bluz ve elbise modellerinde normal yaka genişlikleri düşüş gösterirken ceket modellerinde yükselme belirlenmiştir (Şekil 91)

Yaka formlarında genişlemeler üç giysi türü içinde 60'lı dönemde başlayan yükselişi 75'li dönemlerde en yüksek seviyede yer almaktadır. Geniş yakalar 85'li ve 2000'li dönemlerde yeniden en yüksek oranda yer almaktadır (Şekil 92). Yakasız modeller incelendiğinde 60'lı dönemlerde üç giysi türü içinde yüksek oranlar gözlenirken, ceket modellerinin 85'li, gömlek/bluz ve elbise modellerinin 95'li dönemlerde yükseldiği belirlenmiştir (Şekil 93).

Yukarıda yaka genişlikleri ile ilgili grafikler incelendiğinde 1960'lı, 1980'li ve 2000'li yıllarda incelenen modellerde çeşitli yaka genişliklerinin bir arada yer aldığı görülmektedir. Bu dönemlerin ortak noktaları sosyo-ekonomik yapıda yaşanan zıtlıklar, model çeşitliliği olarak moda yansımaktadır.

1965-1975 yılları arasında incelenen giysilerin yaka formlarında genişleme oranlarındaki yükselmeler dikkat çekici niteliktedir. Araştırmacılar, günün moda trendlerinde dönemin özelliklerini yansıtan tarzların giysileri şekillendirdiğini belirtmektedirler. 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik krizin, sanayi sektöründe yaşattığı olumsuz gelişmelerin etkisi üretimin durma noktasına gelmesi, işsizlik oranlarında artış ve işten çıkarmalarda seçici özelliklerin belirlenmesine sebep olmuştur. Bu gelişmeden geleneksel sanayi işçileri ve niteliksiz işçiler olumsuz etkilenmiştir (Langlois ve diğerleri,2003,s.421). Ayrıca bu dönemde elektronik ve bilgisayar teknolojisinde çalışanlar arasında mavi yakalı, beyaz yakalı ayrımını belirginleştirmiştir (Gerard,1983).

Yukarıda verilen açıklamalar doğrultusunda “tarih tekerrürden ibarettir” sözünden yola çıkılacak olursa günümüzde baş gösteren ve dünyayı sarsan ekonomik kriz beraberinde getirdiği işsizlik oranlarındaki artışta, nitelikli ve niteliksiz iş gücü arasında seçici özellikleri ön plana çıkarması kaçınılmaz bir sonuç olarak görülmektedir. Her durumdan yaralanmasını bilen moda sektörü vurgulamak istediği mesajı vermek için yakaları kullanarak ,yakaların yeniden genişlemesini sağlayacağı ön görülmektedir.

Tablo 24: Omuz Genişliğinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	OMUZ GENİŞLİĞİ				TOPLAM	X ²	p
		Dar omuz	Normal omuz	Geniş omuz	Omuzsuz			
1940-1944	Göm/Bluz	-	57(73,1)	21(26,9)	-	78(100)	0,893	0,345
	Elbise	-	57(62,6)	34(37,4)	-	91(100)		
	Ceket	-	56(65,9)	29(34,1)	-	85(100)		
	Toplam	-	170(66,9)	84(33,1)	-	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	4(4,7)	47(55,3)	34(40)	-	85(100)	0,404	0,525
	Elbise	4(4,4)	38(41,8)	49(53,8)	-	91(100)		
	Ceket	5(6)	39(47)	39(47)	-	83(100)		
	Toplam	13(5)	124(47,8)	122(47,1)	-	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	-	28(36,4)	49(63,6)	-	77(100)	4,354	0,037
	Elbise	7(8,5)	34(41,5)	41(50)	-	82(100)		
	Ceket	1(1)	52(53,1)	45(45,9)	-	98(100)		
	Toplam	8(3,1)	114(44,4)	135(52,5)	-	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	-	51(60,7)	33(39,3)	-	84(100)	0,149	0,700
	Elbise	8(9,1)	45(51,1)	35(39,8)	-	88(100)		
	Ceket	1(1,2)	45(54,9)	36(43,9)	-	82(100)		
	Toplam	9(3,5)	141 (55,5)	104(40,9)	-	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	1(1,3)	55(68,8)	24(30)	-	80(100)	2,606	0,106
	Elbise	4(4,5)	64(72,7)	20(22,7)	-	88(100)		
	Ceket	2(1,8)	87(79,1)	21(19,1)	-	110(100)		
	Toplam	7(2,5)	206(74,1)	65(23,4)	-	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	18(22)	57(69,5)	7(8,5)	-	82(100)	0,007	0,931
	Elbise	57(51,4)	45(40,5)	9(8,1)	-	111(100)		
	Ceket	23(25,3)	59(64,8)	9(9,9)	-	91(100)		
	Toplam	98(34,5)	161(56,7)	25(8,8)	-	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	45(57,7)	31(39,7)	2(2,6)	-	78(100)	6,149	0,013
	Elbise	50(57,5)	35(40,2)	2(2,3)	-	87(100)		
	Ceket	29(35,4)	52(63,4)	1(1,2)	-	82(100)		
	Toplam	124(50,2)	118(47,8)	5(2)	-	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	27(32,9)	34(41,5)	21(25,6)	-	82(100)	0,365	0,546
	Elbise	23(24,7)	43(46,2)	27(29)	-	93(100)		
	Ceket	18(23,7)	51(67,1)	7(9,2)	-	76(100)		
	Toplam	68(27,1)	128(51)	55(21,9)	-	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	3(3,8)	32(40,5)	44(55,7)	-	79(100)	1,390	0,238
	Elbise	1(1,3)	30(38,5)	47(60,3)	-	78(100)		
	Ceket	1(1,3)	43(55,8)	33(42,9)	-	77(100)		
	Toplam	5(2,1)	105(44,9)	124(53)	-	234(100)		

Tablo 24: Omuz Genişliğinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -2

YIL	GIYSİ TÜRÜ	OMUZ GENİŞLİĞİ				TOPLAM	X ²	p
		Dar omuz	Normal omuz	Geniş omuz	Omuzsuz			
1985-1989	Göm/Bluz	-	9(10,8)	74(89,2)	-	83(100)	0,002	0,961
	Elbise	4(4,7)	15(17,6)	65(76,5)	1(1,1)	85(100)		
	Ceket	-	10(11)	81(89)	-	91(100)		
	Toplam	4(1,5)	34(13,1)	220(84,9)	1(0,4)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	2(2,5)	15(19)	62(78,5)	-	79(100)	18,934	0,000
	Elbise	4(4,9)	35(42,7)	43(52,4)	-	82(100)		
	Ceket	-	62 (60,2)	41(39,8)	-	103(100)		
	Toplam	6(2,2)	112(42,4)	146(55,3)	-	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	10(13)	47(61)	18(23,4)	2(2,6)	77(100)	0,640	0,424
	Elbise	28(36,4)	36(46,8)	8(10,4)	5(6,5)	77(100)		
	Ceket	1(1)	89(91,8)	7(7,2)	-	97(100)		
	Toplam	39(15,5)	172(68,5)	33 (13,1)	7(2,8)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	26(26,5)	54(55,1)	18(18,4)	-	98(100)	11,407	0,001
	Elbise	32(33)	55(56,7)	10(10,3)	-	97(100)		
	Ceket	2(1,8)	86(77,5)	23(20,7)	-	111(100)		
	Toplam	60(19,6)	195(63,7)	51(16,7)	-	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	13(35,1)	22(59,5)	2(5,4)	-	37(100)	0,882	0,348
	Elbise	16(39)	25(61)	-	-	41(100)		
	Ceket	7(18,9)	30(81,1)	-	-	37(100)		
	Toplam	36(31,3)	77(67)	2(1,7)	-	115(100)		

Tablo 24’de yer alan 1940-1944 yıllarına ait gömlek/bluz modellerinin %73,1’inin, elbise modellerinin %62,6’sının ve ceket modellerinin %65,7’sinin normal omuz genişliğine sahip olduğu görülmektedir. 1945-1949 dönemine ait elbise modellerinin %53,8’sini ve ceket modellerinin %47’sini geniş omuzlu modeller oluşturmaktadır. Sonuç olarak, 40’lı yılların ikinci yarısında geniş omuzlu modeller daha fazla kullanılmaktadır.

50’li yılların ilk dönemlerinde gömlek/bluz modellerinin %63,6’sını ve elbise modellerinin %50’sini geniş omuz değerleri oluştururken, cekete ait modellerin %53’ünü normal omuz değerleri oluşturmaktadır. 1950-1954 yıllarında omuz genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=4,35$, $p<.05$). 1955-1959 yılları arasında incelenen modellerin %55,5’nde ve 1960-1964 yılları arasında

incelenen modellerin %74,1'nde normal omuz genişliklerinin kullanıldığı görülmektedir. 1965-1969 yılları arasında omuz genişliklerinde daralma eğilimleri belirlenmiştir. Döneme ait modellerin %56,7'si normal omuz genişliğinde iken , %34,5'inde dar omuz genişliğine ait modeller belirlenmiştir. Özellikle elbise modellerinin %51,4'ünü dar omuz genişliği oluşturmaktadır.

70'li yılların ilk yarısında giysi modellerine ait omuz genişliklerinde daralmalar belirginleşmiştir. Gömlek/bluz modellerinin %57,6'sı ve elbise modellerinin %57,4'ünü dar omuz genişliği oluştururken, ceket modellerinin %63,4'ünü normal omuz genişlikleri oluşturmaktadır. 1970-1974 yıllarında omuz genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=6,14$, $p < .05$). 70'li yılların ikinci yarısında incelenen modellerin %51'in de normal yaka genişlikleri belirlenmiştir.

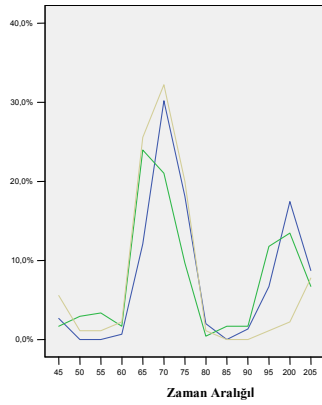
80'li yıllarda incelenen modellerde omuz ölçülenin genişlediği belirlenmiştir. 1980-1984 yılları arasında incelenen gömlek/bluz modellerinin %55,7'si ,elbise modellerinin %60,3'ü ve ceket modellerinin %42,9'unu geniş omuz değerleri oluşturmaktadır. 1985-1989 yıllarında geniş omuz oranlarında daha da artış gözlenmektedir. Döneme ait incelenen modellerin %84,9'unu geniş omuz değerleri oluşturmaktadır.

1990-1994 yıllarında incelenen modellerin %55,3'ün de omuzlar geniş iken , %42,4'ün de omuzların normal değerlere geçiş yaptığı belirlenmiştir. Aynı dönemde cekete ait modellerin %60,2'sini normal omuz genişlikleri oluşturmaktadır. 1990-1994 yıllarında omuz genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=4,35$, $p < .05$). 90'lı yılların ikinci yarısında gömlek/bluz modellerinin %2,6'sı ve elbise modellerinin %6,4'ünü yüksek oranlarda yer almamasına rağmen omuzsuz modellerin oluşturduğu belirlenmiştir.

1995-2000'li yılları arasında incelenen modellerin omuz genişliklerine ait değerleri incelendiğinde normal omuz genişliği oranlarının (1995-1999 yıllarında %68,5, 2000-2004 yıllarında %63,7 ,2005-2007 yılları arasında %67) yüksek olduğu

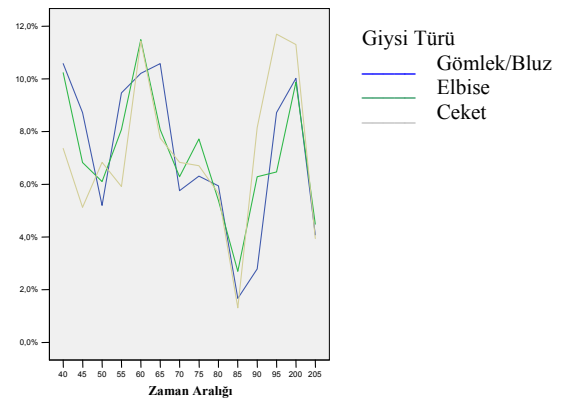
belirlenmiştir. 2000-2004 yıllarında omuz genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=11,40$, $p<.05$).

Tablo 24’de elde edilen sonuçlara göre omuz genişliklerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

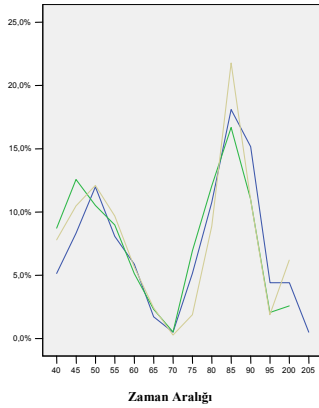
Şekil 94

Dar Omuz Genişliği

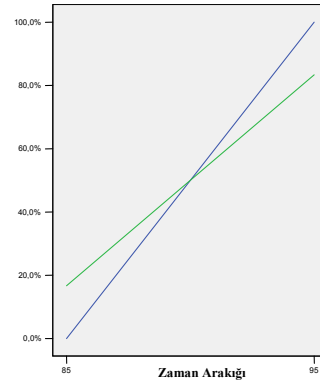
Şekil 95

Normal Omuz Genişliği

Şekil 96

Geniş Omuz Genişliği

Şekil 97

Omuzsuz

Omuz genişliklerinde daralmaların belirgin bir şekilde 60’lı dönemlerde başlayarak 70’li dönemlerde en yüksek oranlarda yer almaktadır. İlerleyen dönemlerde 90’lı dönemlerde başlayan yükseliş 2000’li dönemlerde yüksek oranlara çıkmıştır (Şekil 94)

Normal omuz genişliklerinin yükseliş gösterdiği dönemler; 40'lı, 65'li, 75'li ve 2000'li dönemlerdir. Gömlek/bluz ve elbise modellerinde normal omuz genişlikleri düşüş gösterirken ceket modellerinde artış gözlenmektedir (Şekil 95)

Geniş omuzlar ile ilgili olarak 50'li ve 85'li dönemlerde büyük oranda yükseliş gözlenmektedir (Şekil 96). Omuzsuz modellerin 85'li dönem ortaya çıkarak 95'li dönemde en yüksek oranda yükselişi görülmektedir (Şekil 97).

1950'li ve 1980'li yıllarda omuzların genişlediği belirlenmiştir. 1950'li yıllarda omuz genişliğini ön plana çıkaran unsurlardan biri belin inceliğine vurgu yaparak savaş sırasında azalan kadınsı çizgileri ortaya koymaktır. Fakat 1980'lerde ki omuzların genişlemesindeki nedenlerinden en önemlisi kadınsı hatları, erkek silüetine uyarlamak için oluşturulmasıdır. 50'li yıllardaki geniş omuz oranları 80'li yıllara göre düşük oranlarda olmasına rağmen her iki dönemde ortaya gelen omuz genişlemeleri farklı sebeplerden gündeme gelmesi, zamanın bütünü oluşturan olaylar ile değerlendirilmesi gerekmektedir.

Doksanlı yıllar “çoğulculuk “ dönemi olarak nitelendirilmektedir. Farklı moda akımları kendi belirledikleri yönde ilerlemektedir. Yüksek vatkalardan sıyrılmış ve omuza oturmuş uzun ceketler altına mini, midi etekler veya bol pantolonların giyilmekte olduğu kaynaklarca belirlenmiştir.

2000'li yılların başlarında omuz genişliklerinde daralmalar devam etmektedir. Dar omuz genişliği bu dönemde bir doyuma ulaşarak ki ticari anlamda moda pazarının yeni ürün geliştirmeye yönelik eğilimleri göz önüne alındığında, özellikle gömlek ve ceket modellerinin omuz formlarının genişlemesi veya düşük omuzlu modellerin, ayrıca elbise modellerinde askılı veya omuzsuz modellerin gündeme gelmesi öngörülmektedir.

Tablo 25: Beden Genişliklerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -1

YIL	GIYSİ TÜRÜ	BEDEN			TOPLAM	X ²	p
		Dar beden s (%)	Normal beden s (%)	Geniş beden s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	8(10,3)	70(89,7)	-	78(100)	2,358	0,125
	Elbise	12(13,2)	79(86,8)	-	91(100)		
	Ceket	3(3,5)	82(96,5)	-	85(100)		
	Toplam	23(9,1)	231(90,9)	-	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	16(18,8)	69(81,2)	-	85(100)	5,246	0,022
	Elbise	23(25,3)	68(74,7)	-	91(100)		
	Ceket	6(7,2)	75(90,4)	2(2,4)	83(100)		
	Toplam	45(17,3)	212(81,9)	2(0,8)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	12(15,6)	63(81,8)	2(2,6)	77(100)	4,394	0,036
	Elbise	39(47,6)	41(50)	2(2,4)	82(100)		
	Ceket	9(9,2)	80(81,6)	9(9,2)	98(100)		
	Toplam	60(23,3)	184(71,6)	13(5,1)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	23(27,4)	52(61,9)	9(10,7)	84(100)	10,315	0,001
	Elbise	49(55,7)	39(44,3)	-	88 (100)		
	Ceket	4(4,9)	63(76,8)	15(18,3)	82 (100)		
	Toplam	76(29,9)	154(60,6)	24(9,4)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	11(13,8)	63(78,8)	6(7,5)	80(100)	20,904	0,000
	Elbise	23(26,1)	57(64,8)	8(9,1)	88(100)		
	Ceket	2(1,8)	76(69,1)	32(29,1)	110(100)		
	Toplam	36(12,9)	196(70,5)	46(16,5)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	8(9,8)	68(82,9)	6(7,3)	82(100)	10,893	0,001
	Elbise	24(21,8)	83(75,5)	3(2,7)	110(100)		
	Ceket	1(1,1)	71(78)	19 (20,9)	91(100)		
	Toplam	33(11,7)	222(78,4)	28(9,9)	283(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	27(34,6)	51(65,4)	-	78 (100)	17,271	0,000
	Elbise	37(42,5)	48(55,2)	2(2,3)	87(100)		
	Ceket	5(6,1)	75(91,5)	2(2,4)	82(100)		
	Toplam	69(27,9)	174(70,4)	4(1,6)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	9(11)	62(75,6)	11(13,4)	82(100)	0,593	0,441
	Elbise	7(7,5)	70(75,3)	16(17,2)	93(100)		
	Ceket	2(2,6)	66(86,8)	8(10,5)	76(100)		
	Toplam	18(7,2)	198(78,9)	35(13,9)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	-	40(50,6)	39(49,4)	79(100)	7,069	0,008
	Elbise	-	48(61,5)	30(38,5)	78(100)		
	Ceket	-	55(71,4)	22(28,6)	77(100)		
	Toplam	-	143(61,1)	91(38,9)	234(100)		

Tablo25: Beden Genişliklerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -2

YIL	GIYSİ TÜRÜ	BEDEN			TOPLAM	X ²	p
		Dar beden s (%)	Normal beden s (%)	Geniş beden s (%)			
1985-1989	Göm/Bluz	-	12(14,5)	71(85,5)	83(100)	1,118	0,290
	Elbise	4(4,7)	32(37,6)	49(57,6)	85(100)		
	Ceket	-	21(23,1)	70(76,9)	91(100)		
	Toplam	4(1,5)	65(25,1)	190(73,4)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	3(3,8)	32(40,5)	44(55,7)	79(100)	6,346	0,012
	Elbise	14(17,1)	56(68,3)	12(14,6)	82(100)		
	Ceket	-	75(72,8)	28(27,2)	103(100)		
	Toplam	17 (6,4)	163(61,7)	84(31,8)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	16(20,8)	48(62,3)	13(16,9)	77(100)	0,465	0,495
	Elbise	42(54,5)	35(45,5)	-	77(100)		
	Ceket	5(5,2)	89(91,8)	3(3,1)	97(100)		
	Toplam	63(25,1)	172 (68,5)	16(6,4)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	42(42,9)	52(53,1)	4(4)	98(100)	9,122	0,003
	Elbise	63(64,9)	32(33)	2 (2)	97(100)		
	Ceket	23(20,7)	84(75,7)	4(3,6)	111(100)		
	Toplam	128(41,8)	168(54,9)	10(3,3)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	18(48,6)	15(40,5)	4(10,8)	37(100)	0,155	0,694
	Elbise	22(53,7)	18(43,9)	1(2,4)	41(100)		
	Ceket	13(35,1)	23(62,2)	1(2,7)	37 (100)		
	Toplam	53(46)	56(48,7)	6(5,2)	115(100)		

Tablo 25’de gömlek/bluz, elbise ve ceket modellerinin beden genişliklerine ait dağılımlar aşağıda verilmiştir.

1940-1944 yılları arasında incelenen toplam 254 modelin %90,6’sını normal beden genişliği değerleri oluşturmaktadır. 40’lı yılların ikinci yarısında modellerin %81,9’unu normal beden genişliği ölçümleri oluşturmasına rağmen özellikle elbise bedenlerinde daralmalar (%25,3) önceki döneme oranla artış göstermektedir.1950-1954 yıllarında incelenen modellerin %71,6 ‘sını normal beden, %23,3’ünü dar beden ölçümleri oluşturmaktadır. 55-59 yıllarında gömlek/bluz modellerinin %61,9’unu ve ceket modellerinin %76,8’ini normal beden değerleri alırken elbise

modellerinin %55,7'sin de bedende daralma görülmektedir. 1955-1959 yıllarında beden genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=10,31$, $p< .05$).

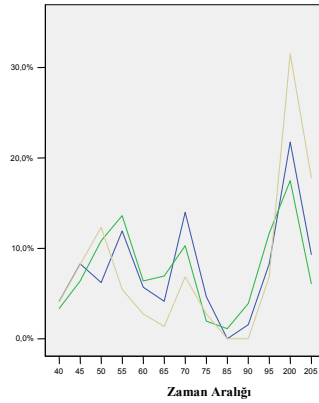
60'lı yılların ilk yarısında incelenen modellerin %70,5'ini normal beden değerleri oluşturmaktadır. Bu dönemde özellikle elbise (%9,1) ve ceket (%29,1) modellerinin beden ölçümlerinde geniş bedene ait değerlerde artış gözlenmektedir. 1960-1964 yıllarında beden genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=20,90$, $p< .05$). 60'ların ikinci yarısında modellerin %78,4'ünü normal beden değerleri oluşturmaktadır. 1970-1974 yılları arasında incelenen modellerin %70,4'ünü normal beden değerleri iken döneme ait gömlek/bluz modellerinin %34,6'sında ve elbise modellerinin %42,5'in de dar beden modelleri yer almaktadır. 1975-1979 yıllarına %78,9 ile normal beden genişliği hakim iken dönem modellerinin %13,9'unda geniş beden modelleri görülmektedir.

1980-1984 yıllarında incelenen modellerin %61,1'ini normal beden değerleri oluştururken %38,9 ile bedenlerin genişlediği görülmektedir. Gömlek/bluz modellerinin %49,4'ü , elbise modellerinin %38,5' , ve ceket modellerinin %28,6'sını geniş beden değerleri oluşturmaktadır. 1980-1984 yıllarında beden genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=7,06$, $p< .05$) 85-89 yıllarında döneme geniş beden ölçümlerinin hakim olduğu görülmektedir. Gömlek/bluz modellerinin %85,5'i, elbise modellerinin 57,6'sı, ve ceket modellerinin %76,6'sını geniş beden olduğu belirlenmiştir.

1990-1994 yıllarında elbise modellerinin %68,3'ü ve ceket modellerinin %72,8'i normal beden iken gömlek/bluz modellerinin %55,7'si geniş beden olduğu görülmektedir. 1995-1999 döneminde incelenen modellerde bedende genişlemeler durmakta yerini %68,5 ile normal beden genişlikleri almaktadır. Gömlek/bluz modellerinin %62,3'ü ve ceket modellerinin %91,8'ini normal beden değerleri oluştururken elbise modellerinin %54,5 'ini dar beden genişliği değerleri oluşturmaktadır. 2000-2004 yılları arasında yer alan modellerinin %54,9'unda normal, %41,8'nda dar beden genişlikleri yer almaktadır. Bu dönemde incelenen modellerin beden genişliklerinde daralma eğilimleri gözlenmektedir. 2000-2004 yıllarında beden genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=20,90$, $p<$

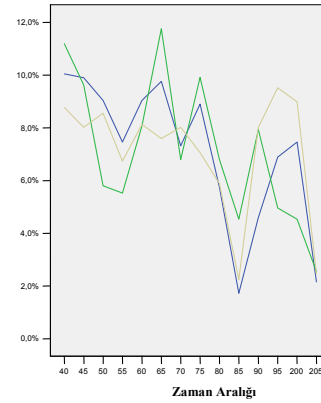
.05). 2000’li yılların ikinci döneminde Gömlek/bluz modellerinin %48,6’sını ve elbise modellerinin %53,7’sini dar beden değerleri alırken ceket modellerinin %62,2’sini normal beden değerleri almaktadır.

Tablo 25’de elde edilen sonuçlara göre beden genişliklerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

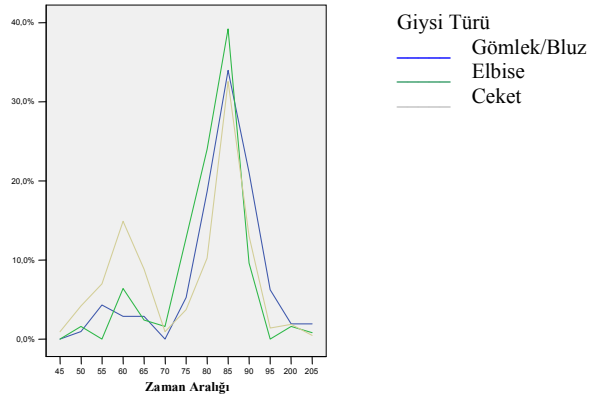
Şekil 98

Dar Beden Genişliği

Şekil 99

Normal Beden Genişliği

Şekil 100

Geniş Beden Genişliği

İncelenen modellerde beden formlarında daralmalar, 45’li dönemde başlayarak 55’li dönemde yüksek oranlarda yer alırken 70’li ve 2000’li dönemlerde yeniden yükseliş göstermektedir (Şekil 98).

Beden ölçümlerinde rahatlamalar 40'lı dönemlerden sonra 60'lı, 65'li, 75'li, 90'lı ve 2000'li yıllarda yükselme göstermektedir (Şekil 99). Geniş bedenlerde yükselişler 60'lı, 80'li ve 85'li dönemlerde görülmektedir. Ayrıca 55'li dönemlerde gömlek/bluz ve ceket modellerinde yükselme görülürken elbise modellerinin geniş bedenlerinde düşüş gözlenmektedir (Şekil 100).

Genel olarak incelendiğinde beden genişliklerine ait yükseliş veya düşüşlerde üç giysi için paralellik gözlenmektedir. Bir kadın için cinsellik yada seksüelliğini ön plana çıkaran göğüs formları dönemde kadına verilmek istenen genel imajın önemli belirleyicisi olarak ortaya çıkmaktadır. II.Dünya savaşı sonrası kadın silüetini yeniden ortaya çıkarmak için daralan beden genişlikleri veya 60-65'li dönemler de yer alan eşitlik hareketlerinin etkisinin de bulunduğu rahat beden genişlikleri yada 80-85'li dönemlerde kadına toplum tarafından biçilen belli başlı rollerden çıkarak erkek iş gücü ile rekabet ettiği arenada cinsel özelliklerini arka planda tutmak amacıyla genişleyen ve göğüs formunu gizleyen kesim özellikleri verilebilecek bazı örnekler arasında yer almaktadır.

Yukarıda yer alan açıklamaların yanı sıra Ames (2008), Hodges (2007) gibi araştırmacıların geleceğe dönük tasarımlar ile ilgili araştırmalarında belirttikleri gibi toplumda yer alan gelişmeler tasarımları etkilemektedir. Kadınları toplumda daha ileri götürecek süreç daha henüz tamamlanma sürecini bitirememiştir. Bu doğrultuda gelecekte toplumda kadına verilen rollere göre ve kadının kişisel beklentilerine yönelik ihtiyaçlarının yanı sıra rahat, sağlıklı aynı zamanda estetik unsurlar sunulması gerekecektir.

Tablo 26: Bel Hattı Ölçümlerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	BEL HATTI				TOPLAM	X ²	p
		Düşük bel	Normal bel	Yüksek bel	Belirsiz			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	-	78(100)	-	-	78(100)	16,980	0,000
	Elbise	-	83(91,2)	8(8,8)	-	91(100)		
	Ceket	-	69(81,2)	14(16,5)	2(2,4)	85(100)		
	Toplam	-	230(90,6)	22(8,7)	2(0,8)	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	-	76 (89,4)	4(4,7)	5(5,8)	85(100)	6,770	0,009
	Elbise	-	59(64,8)	32(35,2)	-	91(100)		
	Ceket	-	58(69,9)	18(21,6)	7(8,4)	83(100)		
	Toplam	-	193(74,5)	54(20,8)	12(4,6)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	-	49(63,6)	4(5,2)	24(31,1)	77(100)	0,271	0,603
	Elbise	1(1,2)	71(86,6)	9(11)	1(1,2)	82(100)		
	Ceket	2(2)	65(66,3)	4(4,1)	27(27,6)	98 (100)		
	Toplam	3(1,2)	185(72)	17(6,6)	52(20,2)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	-	52(61,9)	1(1,2)	31(36,9)	84(100)	15,994	0,000
	Elbise	2(2,3)	67(76,1)	16(18,2)	3(3,4)	88(100)		
	Ceket	-	25(30,5)	4(4,9)	53(64,6)	82(100)		
	Toplam	2(0,8)	144(56,7)	21(8,3)	87(34,2)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	-	21(26,3)	1(1,3)	58(72,5)	80(100)	0,000	1,000
	Elbise	6(6,8)	69(78,4)	6(6,8)	7(8)	88(100)		
	Ceket	3(2,7)	27(24,5)	10(9,1)	70(63,6)	110(100)		
	Toplam	9(3,2)	117(42,1)	17(6,1)	135(48,6)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	-	10(12,2)	2(2,4)	70(85,4)	82(100)	0,574	0,449
	Elbise	6(5,4)	46(41,4)	2(1,8)	57(51,4)	111(100)		
	Ceket	3(3,3)	14 (15,4)	-	74(81,3)	91(100)		
	Toplam	9(3,2)	70(24,6)	4(1,4)	201(70,8)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	2(2,6)	30(38,5)	1(1,3)	45(57,7)	78 (100)	3,197	0,074
	Elbise	3(3,4)	62(71,3)	3(3,4)	19(21,8)	87(100)		
	Ceket	-	23(28)	2(2,4)	57(69,5)	82(100)		
	Toplam	5(2)	115 (46,6)	6(2,4)	121(49)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	-	37(45,1)	1(1,2)	44(53,6)	82(100)	0,532	0,466
	Elbise	-	86(92,5)	1(1,1)	6(6,5)	93(100)		
	Ceket	-	38(50)	-	38(50)	76(100)		
	Toplam	-	161(64,1)	2(0,8)	88(35,1)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	-	6(7,6)	-	73(92,4)	79(100)	6,826	0,009
	Elbise	-	58(74,4)	-	20(25,6)	78(100)		
	Ceket	-	21(27,3)	-	56(72,7)	77(100)		
	Toplam	-	85(36,3)	-	149(63,7)	234(100)		

Tablo 26: Bel Hattı Ölçümlerinin ,Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -2

YIL	GIYSİ TÜRÜ	BEL HATTI				TOPLAM	X ²	p
		Düşük bel	Normal bel	Yüksek bel	Belirsiz			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1985-1989	Göm/Bluz	-	9(10,8)	-	74(89,2)	83(100)	1,531	0,216
	Elbise	2(2,4)	56(65,9)	2(2,4)	25(29,4)	85(100)		
	Ceket	-	18(19,8)	3(3,3)	70(76,9)	91(100)		
	Toplam	2(0,7)	83(32)	5(1,9)	169(65,3)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	1(1,3)	17(21,5)	1(1,3)	60(75,9)	79(100)	12,043	0,001
	Elbise	-	65(79,3)	1(1,2)	16(19,5)	82 (100)		
	Ceket	-	55(53,4)	-	48(46,6)	103(100)		
	Toplam	1(0,4)	137(51,9)	2(0,8)	124(47)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	-	37(48,1)	-	40(51,9)	77(100)	20,405	0,000
	Elbise	-	65(84,4)	5(6,4)	7(9,1)	77(100)		
	Ceket	-	76(78,4)	3(3)	18(18,6)	97(100)		
	Toplam	-	178(70,9)	8(3,2)	65(25,9)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	-	39 (39,8)	4(4,1)	55(56,1)	98(100)	0,531	0,466
	Elbise	5(5,2)	58(59,8)	8(8,2)	26(26,8)	97(100)		
	Ceket	-	40(36)	26(23,4)	45(40,5)	111(100)		
	Toplam	5(1,6)	137(44,8)	38(12,4)	126(41,2)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	-	18(48,6)	6(16,2)	13(35,1)	37(100)	0,163	0,686
	Elbise	3(7,3)	20(48,8)	11(26,8)	7(17,1)	41(100)		
	Ceket	-	16(43,2)	13(35,1)	8(21,6)	37(100)		
	Toplam	3(2,6)	54(47)	30(26,1)	28(24,3)	115(100)		

Tablo 26’da gömlek/bluz , elbise ve ceket bel hattına ait ölçümlerin yıllara göre dağılımları aşağıda verilmektedir.

1940-1945 yıllarında incelenen modellerin %90,6’sı normal, %8,7’sinin yüksek bel değerlerinde olduğu görülmektedir. Bu oranların 40’lı yılların ikinci yarısında yüksek bel oranlarında artış görülmektedir. Dönemde incelenen modellerin %74,5’nin normal, %20,8’inin yüksel bel değerlerinde olduğu belirlenmiştir. Elbise modellerinin %35,2’sini yüksek bel değerleri oluşturmaktadır. 1945-1949 yıllarında bel hattı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=6,77$, $p < .05$)

50’li yılların ilk yarısında normal bel (%72) değerlerinin döneme hakim olduğu görülmektedir ayrıca incelenen modellerde bel hatlarının belirsiz (%20,2) olduğu

modellerin değerlerinde artış görülmektedir. 55-59 yıllarında incelenen modellerde gömlek/bluz modellerinin %61,9'u ve elbise modellerinin %76,1'ini normal bel değerleri alırken ceket modellerinin %64,6'sının bel hattı belirsiz modellerin yer aldığı belirlenmiştir. 1955-1959 yıllarında bel hattı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=15,99$, $p<.05$)

1960-1964 yılları arasında incelenen modellerin %48,6'sını bel hattı belirsiz modeller, %42'sini normal bel hattı modelleri ve %3,2'sini düşük bel modeller oluşturmaktadır. 60'lı yılların ikinci yarısında incelenen gömlek/bluz, elbise ve ceket modellerine %70,8 ile bel hattı belirsiz modellerin hakim olduğu görülmektedir.

1970-1974 yılları arasında gömlek/bluz modellerinin %57,7'sini ve ceket modellerinin %69,5'ini bel hattı belirsiz modeller oluştururken, elbise modellerinin %71,3'ün de bel hattının yerinde olduğu görülmektedir. 70'li yılların ikinci yarısında incelenen modellerin %64,1'i normal bel hattı iken modellerin %35,5'inin bel hattı belirsiz modellerden oluştuğu görülmektedir.

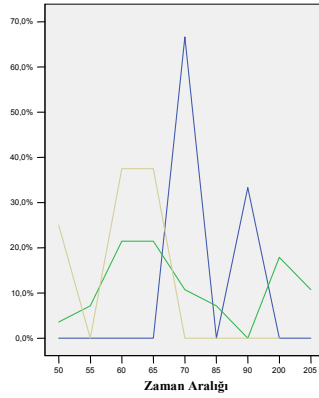
1980-1984 yıllarında incelenen modellerden gömlek/bluza ait modellerin %92,4'ü ve ceket modellerinin %72,7'sinin bel hattının belirsiz olduğu, elbise modellerinin %74,4'ünün normal bel hattında yer aldığı belirlenmiştir. 1980-1984 yıllarında bel hattı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=6,82$, $p<.05$).

80'li yılların ikinci döneminde yer alan modellerin %65,3'ünü bel hattı belirsiz modeller oluştururken, modellerin %32'sin de bel hattının yerinde olduğu görülmektedir. 1990-1994 yıllarında incelenen gömlek/bluz, elbise ve ceket modellerinin %51,8'i normal bel aralığında iken %47'si bel hattının belirsiz olduğu tespit edilmiştir. 95-99 yıllarında incelenen modellerin %70,9'u normal bel, %25,9'u ise bel hattının belirsiz olduğu görülmektedir. 1995-1999 yıllarında bel hattı giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=20,4$, $p<.05$).

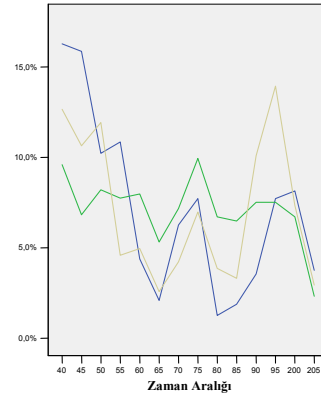
2000-2004 yıllarında gömlek/bluz modellerinin %56,1'i ve ceket modellerinin %40,5'i bel hattı belirsiz modellerden oluşurken elbise modellerinin %59,8'inin

normal bel aralığında yer aldığı görülmektedir. Bu dönemde yüksek bel aralığına ait değerler de artış gözlenmektedir. Özellikle ceket modellerinin %23,4'ü yüksek bel aralığından oluşturmaktadır. Yüksel bel aralığındaki artışın 2000'li yılların ikinci yarısında da devam ettiği belirlenmiştir. Bu dönemde incelenen modellerin %47'sini normal bel aralığı oluştururken, %26,1'ni yüksek bel aralığı oluşturmaktadır.

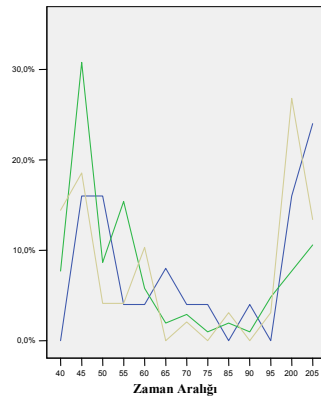
Tablo 26'da elde edilen sonuçlara göre bel formlarının yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

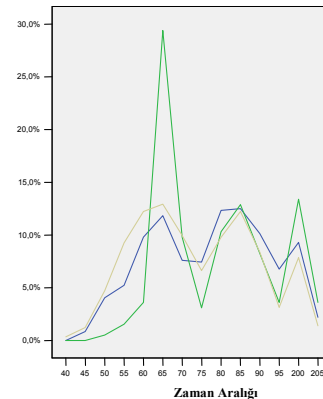
Şekil 101
Düşük Bel Hattı

Şekil 102
Normal Bel Hattı

Şekil 103
Yüksek Bel Hattı

Şekil 104
Belirsiz Bel Hattı

İncelenen modellere göre bel hattı düşük modeller; gömlek/bluz için 70'li ve 90'lı dönemler, elbise modelleri için 60'lı ve 2000'li dönemler, ceketle 50'li ve 60'lı dönemlerde yüksek oranlarda yer almaktadır.

Bel hattının yerinde olduğu 40'lı, 50'li ,75'li ve 90'lı dönemlerde yükseliş göstermektedir. Yüksek bel hatlarının üç giysi türü için 40'lı ve 2000'li dönemlerde paralel yükseliş gösterirken 65'li, 85'li ve 90'lı dönemlerde gömlek/bluz modellerinin ceket ve elbise modellerine zıt yönlerde yer aldığı belirlenmiştir.

İncelenen giysi türlerinde bel formu belirlenemeyen modeller 65'li, 85'li ve 2000'li dönemlerde yüksek değerde olduğu görülmektedir.

Bel hattı , giysinin genel biçimini belirleyen temeli oluşturmaktadır. Ayrıca siluete verilmek istenen imajı yönlendiren temel unsurlar arasındadır. Siluet üzerinde vurgu yapılması istenen bölgeler için bel formu yönlendirici bir etkiye sahiptir. Buna verilecek örnekler arasında NewLook akımında yer alan ince bel formu kalçaları daha belirgin hale getirmiştir. Başka bir örnek olarak, 80'li yıllarda geniş omuza vurgular yapılırken bel formları düz olarak belirsiz hale getirilmiş, kalça formları daralmıştır. 65'li dönemlerde yüksek oranlarda yer alan belirsiz düz bel formları dönemin baby-boom akımında verilmek istenen ergenleşmemiş çocuk silueti için belirleyici unsur oluşturmuştur (Laver;2002, Tungate;2006, Watson; 2007).

21.yy.'ın başında düşük, yüksek ve belirsiz bel formları görülmektedir. Moda yorumcuları bu durumu 20.yy'ın kendine ait bir tarz oluşturamadığını ve geçmiş yüzyılın sağlam moda akımlarını modernize ederek yeniden gündeme taşıdığını belirtmektedir. 1940'lı, 1950'li ve 1960'lı yılların giysi formları 2000-2007 yılları arasında yeniden görülmektedir. Sonuç olarak 60'lı yılların esintilerinin devamında 70'li yılların trendleri gelmesi beklenmektedir. 1970'li yılların bel formu incelendiğinde bel formlarının normal bel hattında olduğu görülmektedir.

Tablo27:Ön Orta Kapama Türlerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	ÖN ORTA KAPAMALAR						TOPLAM	X ²	p
		Düz kapama	Tek sıra kapama	Kruvaze kapama	Yırtmaçlı kapama	Asimet. kapama	Pathlı kapama			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	11(14,1)	58(74,4)	1(1,3)	8(10,3)	-	-	78(100)	0,058	0,810
	Elbise	16(17,6)	17(18,7)	2(2,2)	53(58,2)	3(3,3)	-	91(100)		
	Ceket	1(1,2)	78(91,8)	5(5,9)	1(1,2)	-	-	85(100)		
	Toplam	28(11)	153(60,2)	8(3,1)	62(24,4)	3(1,2)	-	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	15(17,6)	66(77,6)	-	4(4,7)	-	-	85(100)	4,748	0,029
	Elbise	18(19,8)	14(15,4)	1(1,1)	56(61,5)	2(2,2)	-	91(100)		
	Ceket	-	66(79,5)	13(15,7)	4(4,8)	-	-	83(100)		
	Toplam	33(12,7)	146(56,4)	14(5,4)	64(24,7)	2(0,8)	-	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	24(31,2)	46(59,7)	-	7(9,1)	-	-	77(100)	7,220	0,007
	Elbise	38(46,3)	17(20,7)	4(4,9)	22(26,8)	1(1,2)	-	82(100)		
	Ceket	-	75(76,5)	22(22,4)	-	1(1)	-	98(100)		
	Toplam	62(24,1)	138(53,7)	26(10,1)	29(11,3)	2(0,8)	-	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	22(26,2)	52(61,9)	-	9(10,7)	1(1,2)	-	84(100)	4,758	0,029
	Elbise	37(42)	9(10,2)	6(6,8)	34(38,6)	2(2,3)	-	88(100)		
	Ceket	1(1,2)	59(72)	18(22)	-	4(4,9)	-	82(100)		
	Toplam	60(23,6)	120(47,2)	24(9,4)	43(16,9)	7(2,8)	-	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	29(36,3)	37(46,3)	-	14(17,5)	-	-	80(100)	2,838	0,092
	Elbise	45(51,1)	16(18,2)	4(4,5)	19(21,6)	4(4,5)	-	88(100)		
	Ceket	4(3,6)	85(77,3)	16(14,5)	-	5(4,5)	-	110(100)		
	Toplam	78(28,1)	138(49,6)	20(7,2)	33(11,9)	9(3,2)	-	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	23(28)	50(61)	-	7(8,5)	1(1,2)	1(1,2)	82(100)	5,072	0,024
	Elbise	76(68,4)	9(8,1)	2(1,8)	21(18,9)	3(2,7)	-	111(100)		
	Ceket	-	67(73,6)	21(23,1)	1(1,1)	2(2,2)	-	91(100)		
	Toplam	99(34,8)	126(44,4)	23(8,1)	29(10,2)	6(2,1)	1(0,4)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	10(12,8)	54(69,2)	-	13(16,7)	1(1,3)	-	78(100)	0,072	0,078
	Elbise	37(42,5)	15(17,2)	2(2,3)	28(32,2)	5(5,7)	-	87(100)		
	Ceket	-	68(82,9)	9(11)	-	5(6,1)	-	82(100)		
	Toplam	47(19)	137(55,5)	11(4,5)	41(16,6)	11(4,5)	-	247(100)		

Tablo27:Ön orta Kapama Türlerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -2

YIL	GİYSİ TÜRÜ	ÖN ORTA KAPAMALAR						TOPLAM	X ²	p
		Düz kapama	Tek sıra kapama	Kruvaze kapama	Yırtmaçlı kapama	Asimet. kapama	Patlı kapama			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1975-1979	Göm/Bluz	12(14,6)	53(64,6)	-	16(19,5)	1(1,2)	-	82 (100)	0,563	0,453
	Elbise	27(29)	8(8,6)	-	49(52,7)	2(2,2)	7(7,5)	93(100)		
	Ceket	4(5,3)	63(82,9)	7(9,2)	1(1,3)	1(1,3)	-	76(100)		
	Toplam	43(17,1)	124(49,4)	7(2,8)	66(26,3)	4(1,6)	7(2,8)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	18(22,8)	42(53,2)	1(1,3)	13(16,5)	5(6,3)	-	79(100)	0,001	0,902
	Elbise	29(37,2)	12(15,4)	2(2,6)	33(42,3)	2(2,6)	-	78(100)		
	Ceket	4(5,2)	53(68,8)	15(19,5)	1(1,2)	4(5,2)	-	77(100)		
	Toplam	51(21,8)	107(45,7)	18(7,7)	47(20,1)	11(4,7)	-	234(100)		
1985-1989	Göm/Bluz	17(20,5)	49(59)	5(6)	5(6)	5(6)	2(2,4)	83(100)	3,444	0,063
	Elbise	18(21,2)	27(31,8)	11(12,9)	16(18,8)	11(12,9)	2(2,4)	85(100)		
	Ceket	1(1,1)	53(58,2)	27(29,7)	1(1,1)	9(9,9)	-	91(100)		
	Toplam	36(13,9)	129(49,8)	43(16,6)	22(8,4)	25(9,7)	4(1,5)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	9(11,4)	54(68,4)	3(3,8)	5(6,3)	5(6,3)	3(3,8)	79(100)	1,459	0,227
	Elbise	32(39)	19(23,2)	6(7,3)	12(14,6)	13(15,9)	-	82(100)		
	Ceket	1(1)	75(72,8)	8(7,8)	-	19(18,4)	-	103(100)		
	Toplam	42(15,9)	148(56)	17(6,4)	17(6,4)	37(14)	3(1,1)	264(00)		
1995-1999	Göm/Bluz	20(26)	44(57,1)	4(5,2)	7(9)	2(2,6)	-	77(100)	6,100	0,014
	Elbise	44(57,1)	12(15,6)	-	12(15,6)	9(11,7)	-	77(100)		
	Ceket	-	79(81,4)	3(3,1)	-	15(15,5)	-	97(100)		
	Toplam	64(25,4)	135(53,7)	7(2,8)	19(7,6)	26(10,4)	-	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	15(15,3)	75(76,5)	-	3(3,1)	5(5,1)	-	98(100)	0,472	0,492
	Elbise	51(52,6)	22(22,7)	3(3,1)	18(18,6)	3(3,1)	-	97(100)		
	Ceket	2(1,8)	97(87,4)	9(8,1)	-	3(2,7)	-	111(100)		
	Toplam	68(22,2)	194(63,4)	12(3,9)	21(6,9)	11(3,6)	-	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	9(24,3)	21(56,8)	-	4(10,8)	3(8,1)	-	37(100)	0,009	0,926
	Elbise	18(43,9)	6(14,6)	-	10(24,4)	7(17,1)	-	41(100)		
	Ceket	-	34(91,9)	1(2,7)	-	2(5,4)	-	37(100)		
	Toplam	27(23,5)	61(53)	1(0,9)	14(12,2)	12(10,4)	-	115(100)		

Ön orta kapama türlerinin yıllara ve giysilere göre dağılımlarının yer aldığı Tablo 27’de ait yorumlar aşağıda verilmektedir.

40'lı yılların ilk döneminde gömlek/bluza ait modellerin %74,4 'ü ile ceket modellerinin %91,8'ni tek sıra kapama modelleri oluştururken elbiseye ait modellerin %58,2'sini yırtmaçlı kapama modelleri oluşturmaktadır. 40'lı yılların ikinci yarısında incelenen modellerin %56,3'ü tek sıra kapamalı modeller olup bu dönemde ceket modellerinin %15,7'sinin kruvaze kapama modellerinin oluşturduğu belirlenmiştir. 1945-1949 yıllarında ön orta kapama türleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=4,74$, $p< .05$).

50'li yılların ilk yarısında gömlek/bluza ait modellerin %59,7'si tek sıra, %31,2'si düz kapamalı modeller oluşturmaktadır. Elbiseye ait modellerin %46,3'ünü düz kapama modelleri yer alırken ,ceket modellerinin %76,5'ini tek sıra kapamalı , %22,4'ünü kruvaze kapama modelleri oluşturmaktadır. 1950-1954 yıllarında ön orta kapama türleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=7,22$, $p< .05$).

1955-1959 yılları arasında gömlek/bluz modellerinin %61,9'unu ve ceket modellerinin %72'sini tek sıra kapamalı modeller oluştururken elbise modellerinin %42'sini düz kapama, %38,6'sında yırtmaçlı kapama modellerinden oluştuğu belirlenmiştir.

1960-1964 yıllarında incelenen modellerin %49 'unu tek sıra kapamalı modeller, %28,1'ini düz kapamalı modeller ve %3,2 ile önceki döneme oranla artış gösteren asimetric kapamalı modeller oluşturmaktadır.1965-1969 yıllarında gömlek/bluz modellerinin %61'ni ve ceket modellerinin %73,6'sını tek sıra kapama ve elbise modellerinin %68,5'ni düz kapamalı modellerden oluştuğu belirlenmiştir. 1965-1969 yıllarında ön orta kapama türleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=5,07$, $p< .05$).

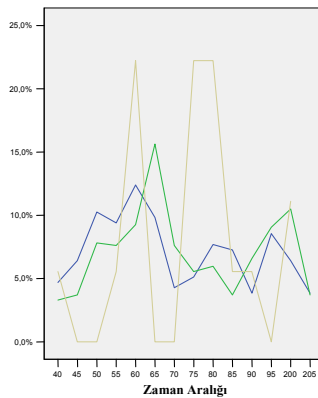
1970-1974 yıllarında gömlek/bluz modellerinin %69,2'sini tek sıra kapama ve %16,7'sini önceki döneme göre artış gösterdiği belirlenen yırtmaçlı kapama modellerinin oluşturduğu belirlenmiştir. 1975-1979 yıllarında gömlek/bluz modellerinin %64,6'sını ve ceket modellerinin %82,9'unu tek sıra kapamalı modeller

oluştururken, elbise modellerinin %52,7'sini yırtmaçlı kapama, %7,5'ini önceki döneme göre artış olduğu belirlenen patlı kapamalı modelleri oluşturmaktadır.

1980-1984 yıllarında incelenen modellerin %45,7'sini tek sıra kapamalı modeller, %21,7'sini düz kapamalı modeller, %20,1'ni yırtmaçlı kapama modelleri kullanılmıştır. Ayrıca %4,7 ile asimetrik kapamalı modellerin önceki döneme oranla artış gösterdiği belirlenmiştir. 1985-1989 yıllarında incelenen gömlek/bluz (%59), elbise (%31,8) ve ceket (%58,2) modellerinde tek sıra kapamalı modellerin hakim olduğu belirlenmiştir.

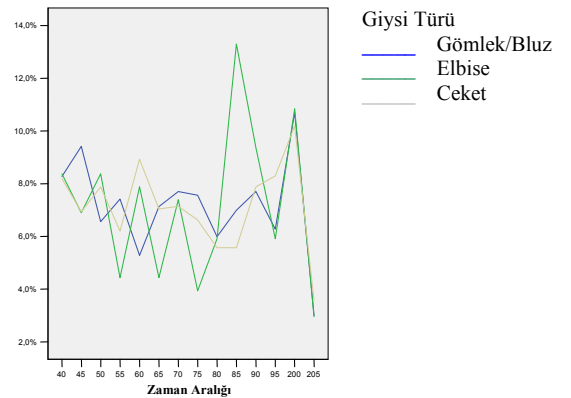
1990-1994 yıllarında gömlek/bluz modellerinin %68,4'ü ve ceket modellerinin %72,8'ni yaka-ön ortası tek sıra kapamalı modeller, elbise modellerinin ise %39'unu düz kapamalı modeller oluşturmaktadır. Bu dönemde incelenen modellerin %14'ünü önceki döneme orana artış gösterdiği belirlenen asimetrik kapamalı modeller oluşturmaktadır. 2000-2004 yıllarında Gömlek/bluz modellerinin %76,5'ini ve ceket modellerinin %87,4'ünü tek sıra kapamalı modellerin ve elbise modellerinin %52,6'sını düz kapamalı modellerin yer aldığı görülmektedir. 2005-2007 yıllarında incelenen modellerin %53'ünü tek sıra kapamalı modeller, %23,5'ini düz kapamalı modeller oluşturmaktadır.

Tablo 27'de elde edilen sonuçlara göre ön orta kapama türlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

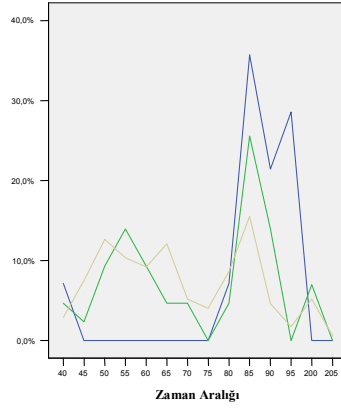
Şekil 105

Düz Kapama Çeşitleri

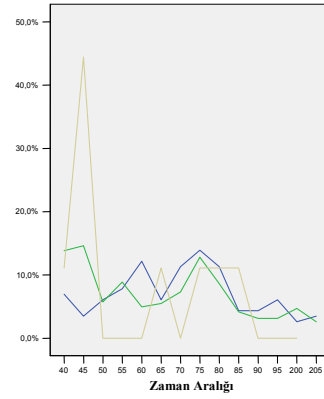
Şekil 106

Tek Sıra Kapama Çeşitleri

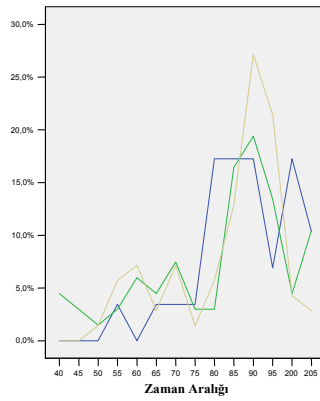
Şekil 107

Kruvaze Kapama Çeşitleri

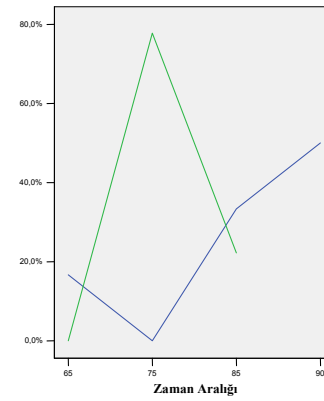
Şekil 108

Yırtmaçlı Kapama Çeşitleri

Şekil 109

Asimetrik Kapama Çeşitleri

Şekil 110

Patlı Kapama Çeşitleri

Ön ortası düz kapamalı modeller; gömlek/bluz modellerinde 50'li, 60'lı, 80'li, 95'li dönemlerinde, elbise modellerinde 50'li, 65'li, 80'li, 2000'li dönemlerde, ceket modellerinde 60'lı, 75'li ve 2000'li dönemlerde yükseliş göstermektedir (Şekil 105).

Tek sıra kapamalı modeller de elbise ve ceket modelleri için 50'li, 60'lı, 70'li, 2000'li dönemlerde, gömlek/bluz modelleri değerlendirildiğinde 45'li, 55'li, 65'li, 90'lı ve 2000'li dönemlerde yükseliş görülmektedir (Şekil 106).

Kruvaze kapama çeşitlerine ilişkin yükselişler; elbise modelleri için 55'li, 85'li ve 2000'li dönemler, gömlek/bluz modellerinde 85'li, 95'li dönemler ve ceket modellerinde 50'li, 65'li, 85'li, 2000'li dönemler de görülmektedir (Şekil 107).

Yırtmaçlı kapama çeşitlerinde, ceket modelleri için 45'li, 65'li, 75'li dönemlerde, gömlek/bluz modelleri için 60'lı, 75'li dönemlerde, elbise modelleri için 45'li, 55'li, 75'li dönemlerde yükselişler belirlenmiştir (Şekil 108).

Asimetrik kapama çeşitlerinin yüksek oranlarda görüldüğü dönemler 55'li, 70'li ve 85'li dönemlerdir. Ayrıca 2005'li dönemlerde elbise modellerinde yükseliş görülmektedir (Şekil 109). Patlı kapama çeşitleri incelendiğinde 75'li dönemlerde elbise modelleri, 85'li ve 90'lı dönemlerde gömlek modellerinde yükseliş gösterdiği belirlenmiştir (Şekil 110).

Ön orta kapama çeşitleri klasik bir yaklaşımla düşünüldüğünde; gömlek modelleri için tek sıra kapama çeşitleri, ceket modelleri için tek sıra veya kruvaze kapama çeşitleri, elbise modelleri için düz ve yırtmaçlı kapama çeşitleri şeklinde kullanıldıkları ifade edilebilir. Yukarıda verilen grafiklerin bu yaklaşımla incelendiğinde bu formatın dışında belirlenen özellikler dönemin moda anlayışını yönlendiren faktörlerle ilişkilendirilebilir. 1945-1949, 1965-1969, 1975-1979 yıllarında ceket modellerinde yırtmaçlı kapama çeşitlerinin kullanılması ki bu dönemlerde özellikle sosyal alanda devrimlerin yaşandığı özellikle etnik kökenli kültürlerin gündeme geldiği dönemlerdir, 1985-1989 yıllarında gömlek, elbise ve ceket modellerinde yükseliş gösteren kruvaze kapamaların çalışma hayatında yer alan kadınlar için mesaj niteliği taşıması verilebilecek örnekler arasındadır.

Bunların yanı sıra dönemlerde kullanılan birleştirme aksesuarları ön orta kapama çeşitlerini ön plana çıkarmakta etkili bir yöntemdir. Sade ama şıklığı ön plana taşıyan 1950-1954 yıllarında düz kapamalı veya tek sıra kapamalı modeller yoğunken zenginlik ve ihtişamın hakim olduğu seksenli yıllarda kullanılan metal araçlar ön orta kapama çeşitlerini belirlerken , 90'lı yıllarda gündeme gelen doğal ve rahat kullanım patlı kapamaların ön plana çıkmasında etkili olduğu görülmektedir.

2000’li yıllar son yüzyılın bütün moda hareketlerini ilk yıllarına sığdırmaya çalışmaktadır. Bu nedenle giysilerin özellikleri çeşitlilik gösterdiği gibi ön orta kapama çeşitleri de bu anlamda çeşitlilik göstermektedir. Kişisel beklentilerin yaygın olduğu günümüzde geleceğe dönük kapama çeşitleri ile ilgili kesin yorum yapmak anlamlı olmamaktadır. Ama şu belirtilmelidir ki giysilerde rahat kullanım imkanı sağlayan ve görsel estetiği artıran birleştirme aksesuarları; günümüzde etkinliği devam eden kotaların kaldırılmasıyla her sektörde yer aldığı gibi hazır giyim sektöründe de kendini gösteren düşük kaliteli ve sağlıksız ucuz Çin mallarının yerini ilerleyen dönemlerde ekolojik malzemelerin alması ile başka boyutlara taşınabileceği ön görülmektedir.

Tablo28: Kol Türleri, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -1

YIL	GIYSİ TÜRÜ	KOL TÜRÜ				TOPLAM	X ²	P
		Bedene takılan	Reglan	Bedenden çıkan	Kolsuz			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	76 (97,4)	1(1,3)	1(1,3)	-	78(100)	0,075	0,784
	Elbise	78(85,7)	2(2,2)	5(5,5)	6(6,6)	91(100)		
	Ceket	84(98,8)	-	1(1,2)	-	85(100)		
	Toplam	238(93,7)	3(1,2)	7(2,8)	6(2,4)	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	68(80)	1(1,2)	15(17,6)	1(1,2)	85(100)	4,687	0,030
	Elbise	68(74,7)	3(3,3)	19(20,9)	1(1,1)	91(100)		
	Ceket	76(91,6)	2(2,4)	5(6)	-	83(100)		
	Toplam	212(81,9)	6(2,3)	39(15,1)	2(0,8)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	39(50,6)	2(2,6)	36(46,8)	-	77(100)	6,140	0,013
	Elbise	44(53,7)	2(2,4)	28(34,1)	8(9,8)	82(100)		
	Ceket	69(70,4)	-	29(29,6)	-	98(100)		
	Toplam	152(59,1)	4(1,5)	93(36,2)	8 (3,1)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	50(59,5)	3(3,6)	22(26,2)	9(10,7)	84(100)	15,721	0,000
	Elbise	57(64,8)	-	20(22,7)	11(12,5)	88(100)		
	Ceket	72(87,8)	1(1,2)	9(11)	-	82(100)		
	Toplam	179(70,5)	4(1,6)	51(20,1)	20(7,9)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	46(57,5)	1(1,3)	16(20)	17(21,3)	80(100)	22,259	0,000
	Elbise	43(48,9)	3(3,4)	17(19,3)	25(28,4)	88(100)		
	Ceket	93(84,5)	3(2,7)	13(11,8)	1(0,9)	110(100)		
	Toplam	182(65,5)	7(2,5)	46(16,5)	43(15,4)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	67(81,7)	4(4,9)	3(3,7)	8(9,8)	82(100)	1,954	0,162
	Elbise	69(62,2)	3(2,7)	8(7,2)	31(27,9)	111(100)		
	Ceket	81(89)	1(1,1)	9(9,9)	-	91(100)		
	Toplam	217(76,4)	8(2,8)	20(7)	39(13,7)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	71(91)	2(2,6)	-	5(6,4)	78(100)	2,299	0,129
	Elbise	66(75,9)	1(1,1)	1(1,1)	19(21,8)	87 (100)		
	Ceket	81(98,8)	1(1,2)	-	-	82(100)		
	Toplam	218(88,3)	4(1,6)	1(0,4)	24(9,7)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	67(81,7)	3(3,7)	12(14,6)	-	82(100)	3,273	0,070
	Elbise	66(71)	11(11,8)	14(15,1)	2(2,2)	93(100)		
	Ceket	70(92,1)	3(3,9)	3 (3,9)	-	76(100)		
	Toplam	203(80,9)	17(6,8)	29(11,6)	2 (0,8)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	69(87,3)	3(3,8)	6(7,6)	1(1,3)	79(100)	0,466	0,495
	Elbise	54(69,2)	5(6,4)	15(19,2)	4(5,1)	78(100)		
	Ceket	69(89,6)	5(6,5)	3(3,9)	-	77(100)		
	Toplam	192(82,1)	13(5,6)	24(10,3)	5(2,1)	234(100)		

Tablo28: Kol Türleri, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -2

YIL	GİYSİ TÜRÜ	KOL TÜRÜ				TOPLA M	X ²	P
		Bedene takılan	Reglan	Bedenden çıkan	Kolsuz			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1985-1989	Göm/Bluz	65(78,3)	2(2,4)	14(16,9)	2(2,4)	83(100)	3,046	0,081
	Elbise	60(70,6)	4(4,7)	11(12,9)	10(11,8)	85(100)		
	Ceket	80(87,9)	4(4,4)	6(6,6)	1(1,1)	91(100)		
	Toplam	205(79,2)	10(3,9)	31(12)	13(5)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	62(78,5)	-	11(13,9)	6(7,6)	79(100)	6,172	0,013
	Elbise	61(74,4)	-	14(17,1)	7(8,5)	82(100)		
	Ceket	93(90,3)	-	10(9,7)	-	103(100)		
	Toplam	216(81,8)	-	35(13,3)	13(4,9)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	59(76,6)	-	2(2,6)	16(20,8)	77(100)	16,351	0,000
	Elbise	33(42,9)	1(1,3)	6(7,8)	37(48,1)	77(100)		
	Ceket	97(100)	-	-	-	97(100)		
	Toplam	189(75,2)	1(0,4)	8(3,2)	53(21,1)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	82(83,7)	3(3,1)	11(11,2)	2(2)	98 (100)	4,676	0,031
	Elbise	59(60,8)	10(10,3)	6(6,2)	22(22,7)	97(100)		
	Ceket	103(92,8)	8(7,2)	-	-	111(100)		
	Toplam	244(79,7)	21(6,9)	17(5,6)	24(7,8)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	30(81,1)	2(5,4)	3(8,1)	2(5,4)	37(100)	3,133	0,077
	Elbise	33(80,5)	-	2(4,9)	6(14,6)	41(100)		
	Ceket	36(97,3)	1(2,7)	-	-	37(100)		
	Toplam	99(86,1)	3(2,6)	5(4,3)	8(7)	115(100)		

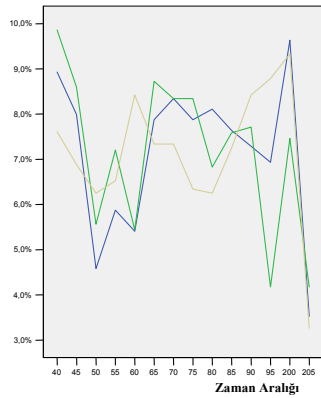
Tablo 28’de incelenen modellerin kol türlerine ait verilerin yıllara göre dağılımı verilmektedir. Tablo 28 genel olarak incelendiğinde bütün dönemlerde “bedene takılan kollara” ait değerlerin en yüksek değerler olduğu belirlenmiştir.

1940-1944 yıllarında incelenen modellerin %93,7’sini bedene takılan kol modelleri oluşturmaktadır. 40’lı yılların ikinci yarısında yine %81,8 ile bedene takılan kol modelleri, %15,1’ni ise bedenden çıkan kol modelleri oluşturmaktadır. 1945-1949 yıllarında kol türleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=4,68$, $p < .05$). 1950-1954 yıllarında yer alan modellerin %59,1’ni bedene takılan kol modellerinin yanı sıra, %36,2 ile önceki döneme oranla artış gösteren bedenden çıkan kol modelleri yer almaktadır. Bu dönemde gömlek/bluz modellerinin %46,8, elbise modellerinin %34,1’ni ve ceket modellerinin %29,6’sını bedenden çıkan kol

modelleri oluşturmaktadır. 1950-1954 yıllarında kol türleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=6,14$, $p< .05$).1960-1964 yıllarında incelenen modellerin %65,4'ünü bedene takılan kol modelleri oluştururken, %15,4 ile önceki döneme oranla artış gösteren kolsuz modeller yer almaktadır. 1960-1964 yıllarında kol türleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=22,25$, $p< .05$) 1965-1974 yılları arasında incelenen modellerde bedene takılan kol modelleri en yüksek değerleri oluşturmaktadır.

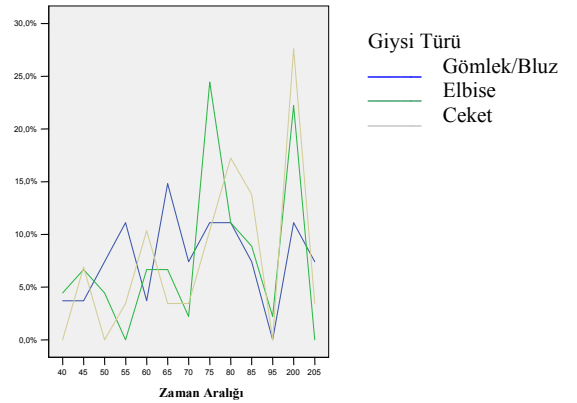
1975-1979 yıllarında incelenen modellerin %80,9'unu bedene takılan kol, %11,5'ini bedenden çıkan kol modelleri oluşturmaktadır. Bu oranlar içerisinde gömlek/bluz modellerinin %14,6'sı ve elbise modellerinin %15,1'ni bedenden çıkan kol modelleri yer almaktadır. 80'li yılların ilk yarısında incelenen modellerin %82,1'ni ve ikinci yarısında incelenen modellerin %79,2'sini bedene takılan kol modelleri oluşturmaktadır. 1995-1999 yıllarında Gömlek/bluz modellerinin %76,6'sını ve ceket modellerinin %100 'ünü bedene takılan kol modelleri iken elbise modellerinin %48,1'nde kolsuz modeller görülmektedir. 2000'li yılların ilk yarısında %6,9 ile önceki döneme oranla artış gösteren reglan kol modellerinin yer aldığı belirlenmiştir.

Tablo 28'de elde edilen sonuçlara göre kol çeşitlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

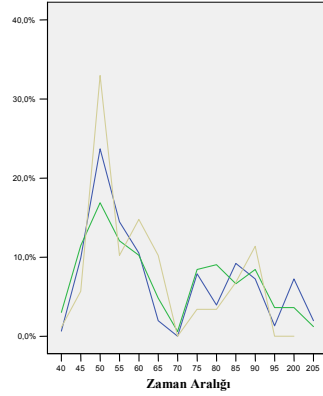
Şekil 111

Bedene Takılan Kol

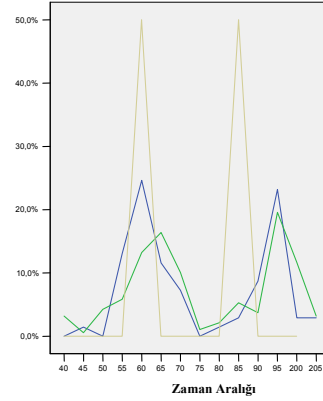
Şekil 112

Reglan Kol

Şekil 113

Bedenden Çıkan Kol

Şekil 114

Kolsuz

Bedene takılan kol çeşitleri Tablo 28'de görüldüğü üzere her dönem de yaygın olarak kullanılmaktadır. Fakat Şekil 111'de görüldüğü üzere 40'lı, 55'li, 65'li ve 2000'li dönemlerde yükseliş göstermektedir. Reglan kol ile ilgili yükseliş dönemleri, gömlek modelleri için 55'li, 65'li, 75'li ve 2000'li dönemler, elbise modellerinde 45'li, 60'lı, 75'li, 2000'li dönemler ceket modellerinde 45'li, 60'lı, 80'li, 2000'li dönemlerdir (Şekil 112).

Bedenden çıkan kol modellerinde üç giysi türü için 50'li, 75'li, 90'lı dönemlerde yükseliş gözlenmektedir (Şekil 113). Kolsuz modeller incelendiğinde gömlekte 60'lı ve 95'li dönemler, elbisede 65'li 95'li dönemler de yükseliş görülmektedir (Şekil 114).

Kim ve DeLong (1992) çalışmalarında Japon ve Çin kültürlerinin çeşitli nedenlerle moda trendlerinde etkin olduğunu belirterek, bu kültürlerle ait giysilerde yer alan kesim tarzları, süsleme, motifler vb. özelliklerin dönemin moda anlayışına empoze edilmiş olduğunu ifade etmektedirler. Bu çalışmada kol modellerine ilişkin isimler ayrı ele almak yerine genel başlıklar altında toplanmıştır. Gruplamalar içerisinde yer alan Kimono kol modellerine sıkça rastlanılan dönemler arasında 1970'li yıllar da Japon modacıların Avrupa'da yükseliş göstermesi veya 2000'i yıllarda Çin'in üretim hacmi ile gündeme gelmesi verilebilecek örnekler arasında yer almaktadır.

Tablo 29:Kol Genişliklerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -1

YIL	GIYSİ TÜRÜ	KOL GENİŞLİĞİ							TOPLAM	X ²	p
		Dar	Rahat	Geniş	Model1	Model2	Model3	Kolsuz			
		s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	Göm/Bluz	4(5,1)	70(89,7)	4(5,1)	-	-	-	-	78(100)	0,000	0,988
	Elbise	2(2,2)	76(83,5)	2(2,2)	4(4,4)	1(1,1)	-	6(6,5)	91(100)		
	Ceket	1(1,2)	83(97,6)	-	1(1,2)	-	-	-	85(100)		
	Toplam	7(2,8)	229(90,2)	6(2,4)	5(2)	1(0,4)	-	6(2,3)	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	6(7)	68(80)	7(8,2)	2(2,3)	1(1,1)	-	1(1,1)	85(100)	1,790	0,181
	Elbise	16(17,5)	66(72,5)	4(4,3)	3(3,2)	1(1)	-	1(1)	91(100)		
	Ceket	-	82(98,7)	1(1,2)	-	-	-	-	83(100)		
	Toplam	22(8,4)	216(83,3)	12(4,6)	5(1,9)	2(0,7)	-	2(0,7)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	8(10,4)	62(80,5)	3(3,9)	4(5,2)	-	-	-	77(100)	0,336	0,562
	Elbise	19(23,2)	50(61)	1(1,2)	4(4,9)	-	-	8(9,8)	82(100)		
	Ceket	2(2)	86(87,8)	3(3,1)	7(7,1)	-	-	-	98(100)		
	Toplam	29(11,3)	198(77)	7(2,7)	15(5,8)	-	-	8(3,1)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	11(13,1)	63(75)	1(1,2)	-	-	-	9(10,7)	84(100)	3,842	0,050
	Elbise	28(31,8)	47(53,4)	2(2,3)	-	-	-	11(12,5)	88(100)		
	Ceket	2(2,4)	80(97,6)	-	-	-	-	-	82(100)		
	Toplam	41(16,1)	190(74,8)	3(1,2)	-	-	-	20(7,9)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	12(15)	49(61,3)	1(1,3)	1(1,3)	-	-	17(21,3)	80(100)	11,395	0,001
	Elbise	10(11,4)	47(53,4)	3(3,4)	1(1,1)	2(2,3)	-	25(28,4)	88(100)		
	Ceket	3(2,7)	100(90,9)	4(3,6)	-	2(1,8)	-	1(0,9)	110(100)		
	Toplam	25(9)	196(70,5)	8(2,9)	2(0,7)	4(1,4)	-	43(15,5)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	4(4,9)	60(73,2)	3(3,7)	-	7(8,5)	-	8(9,8)	82(100)	8,363	0,004
	Elbise	17(15,3)	58(52,3)	3(2,7)	-	2(1,8)	-	31(27,9)	111(100)		
	Ceket	5(5,5)	85(93,4)	-	1(1,1)	-	-	-	91(100)		
	Toplam	26(9,2)	203(71,5)	6(2,1)	1(0,4)	9(3,2)	-	39(13,7)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	17(21,8)	45(57,7)	2(2,6)	1(1,3)	8(10,3)	-	5(6,4)	78(100)	3,396	0,006
	Elbise	20(23)	36(41,4)	1(1,1)	-	11(12,6)	-	19(21,8)	87(100)		
	Ceket	3(3,7)	78(95,1)	1(1,2)	-	-	-	-	82(100)		
	Toplam	40(16,2)	159(64,4)	4(1,6)	1(0,4)	19(7,6)	-	24(9,7)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	-	58(70,7)	17(20,7)	-	7(8,5)	-	-	82(100)	8,255	0,004
	Elbise	4(4,3)	60(64,5)	21(22,6)	-	6(6,5)	-	2(2,2)	93(100)		
	Ceket	-	71(93,4)	5(6,6)	-	-	-	-	76(100)		
	Toplam	4(1,6)	189(75,3)	43(17,1)	-	13(5,2)	-	2(0,8)	251(100)		

Tablo 29:Kol Genişliklerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -2

YIL	GİYSİ TÜRÜ	KOL GENİŞLİĞİ							TOPLAM	X ²	p
		Dar	Rahat	Geniş	Model1	Model2	Model3	Kolsuz			
		s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1980-1984	Göm/Bluz	-	44(55,7)	30(38)	4(5,1)	-	-	1(1,3)	79(100)	2,025	0,155
	Elbise	-	36(46,2)	23(29,5)	15(19,2)	-	-	4(5,1)	78(100)		
	Ceket	-	59(76,6)	11(14,3)	7(9,1)	-	-	-	77(100)		
	Toplam	-	139(59,4)	64(27,4)	26(11,1)	-	-	5(2,1)	234(100)		
1985-1989	Göm/Bluz	-	14(16,9)	48(57,8)	18(21,7)	-	1(1,2)	2(2,4)	83(100)	5,481	0,019
	Elbise	1(1,2)	22(25,9)	24(28,2)	28(32,9)	-	-	10(11,8)	85(100)		
	Ceket	-	41(45,1)	32(35,2)	17(18,7)	-	-	1(1,1)	91(100)		
	Toplam	1(0,3)	77(29,7)	104(40,2)	63(24,3)	-	1(0,4)	13(5)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	2(2,5)	34(43)	34(43)	2(2,5)	1(1,2)	-	6(7,6)	79(100)	20,715	0,000
	Elbise	10(12,2)	49(59,8)	6(7,3)	10(12,2)	-	-	7(8,5)	82(100)		
	Ceket	-	97(94,2)	5(4,9)	1(1)	-	-	-	103(100)		
	Toplam	12(4,5)	180(68,2)	45(17)	13(4,9)	1(0,4)	-	13(4,9)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	5(6,5)	48(62,3)	8(10,4)	-	-	-	16(20,8)	77(100)	14,060	0,000
	Elbise	11(14,3)	29(37,7)	-	-	-	-	37(48,1)	77(100)		
	Ceket	-	96(99)	1(1)	-	-	-	-	97(100)		
	Toplam	16(6,3)	173(68,9)	9(3,6)	-	-	-	53(21,1)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	17(17,3)	71(72,4)	-	-	5(5,1)	3(3)	2(2)	98(100)	1,581	0,209
	Elbise	24(24,7)	45(46,4)	3(3,1)	2(2,1)	1(1)	-	22(22,7)	97(100)		
	Ceket	3(2,7)	108(97,3)	-	-	-	-	-	111(100)		
	Toplam	44(14,4)	224(73,2)	3(1)	2(0,7)	6(2)	3(1)	24(7,8)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	5(13,5)	28(75,7)	2(5,4)	-	-	-	2(5,4)	37(100)	0,007	0,934
	Elbise	7(17,1)	22(53,7)	6(14,6)	-	-	-	6(14,6)	41(100)		
	Ceket	-	34(91,9)	2(5,4)	-	-	1(2,7)	-	37(100)		
	Toplam	12(10,4)	84(73)	10(8,7)	-	-	1(0,9)	8(7)	115(100)		

Tablo 29’da, gömlek/bluz ,elbise ve ceketler de incelenen modellerin kol genişliklerine ait dağılımlar aşağıda verilmiştir.

1940-1944 yıllarında incelenen modellerin %90,2’sini ve 45-49 yıllarında incelenen modellerin %83,4’ünü rahat kol genişliği değerleri oluşturmaktadır. 40’ların ikinci yarısında elbise modellerinin %17,5’ini dar kol genişliği oluştururken önceki döneme oranla artış gösterdiği belirlenmiştir.1950-1954 yıllarında incelenen modellerin %77’sini rahat kol genişliği, %11,2’sini dar kol genişliği oluşturmaktadır.

Bu dönemde elbise modellerinin %9,7'sini kolsuz modeller, ceket modellerinin %7,1'ni model1 modellerinin önceki döneme oranla artış gösterdiği belirlenmiştir. 50'lerin ikinci yarısında gömlek/bluz modellerinin %10,7'sin de kolsuz modeller yer almaktadır.

1960-1964 yılları arasında incelenen modellerin %70,5'ni rahat kol genişliği oluşturmaktadır. Elbise modellerinde (%28,4) önceki döneme oranla kolsuz modellerin artış gösterdiği belirlenmiştir. 1960-1964 yıllarında kol genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=11,39$, $p< .05$). 60'ların ikinci yarısında modellerin %71,5'i rahat kol genişliğindedir. Bu dönemde gömlek/bluz modellerini %8,5'ni düşük oranlarda olmasına rağmen model2 kendini göstermektedir. 70-74 yıllarında modellerin %64,4'ünü rahat kol genişliği oluşturmaktadır. %12,6 ile elbise modellerinde model 2'nin oranlarında artış görülmektedir. 1975-1979 yılları arasında döneme rahat kol genişliği (%75,3) hakim iken %17,1 olarak kollarda genişlemeye doğru artış görülmektedir. Gömlek/bluz modellerinin %20,7'si, elbise modellerinin %22,5'ini geniş kol ölçüleri almaktadır. 1975-1979 yıllarında kol genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=8,25$, $p< .05$).

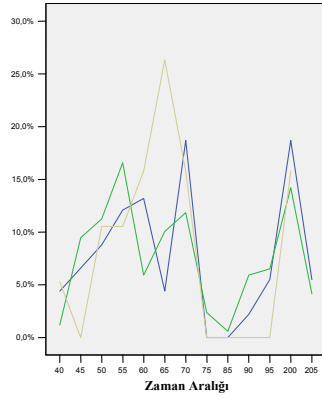
1980-1984 yıllarında incelenen modellerin %59,4'ünü rahat kol genişliği, %27,4'ünü geniş kol ve %11,1'ni model1 değerleri oluşturmaktadır. İncelenen elbise modellerinin %19,2'sini model1 oluşturmaktadır. 85-89 yıllarında gömlek/bluz modellerinin %57,8'ini geniş kol ,elbise modellerinin %32,9'unu model1 ve ceket modellerinin %45,1'ni rahat kol genişlikleri almaktadır. 1985-1989 yıllarında kol genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=5,48$, $p< .05$).

1990-1994 yıllarında incelenen modellerin %68,2'sini rahat kol genişliği oluşturmaktadır. Bu dönemde incelenen elbise modellerinin %12,2'sini önceki döneme göre artış gösteren dar kol genişliği görülmektedir. 1990-1994 yıllarında kol genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=20,71$, $p< .05$). 90'lı yılların ikinci yarısında gömlek/bluz modellerinin 20,8'in de ve elbise modellerinin %48,1'n de kolsuz modeller belirlenmiştir. 2000-2004 yıllarında döneme rahat kol genişliği

(%73,2) hakim iken aynı dönemde dar kol genişlikleri (%14,4) verilerinde artış görülmektedir.

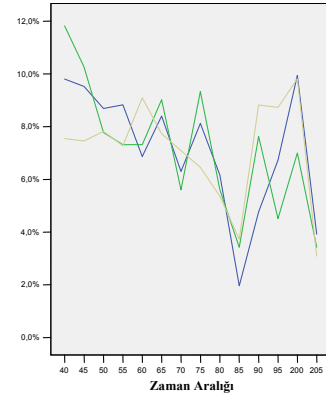
Tablo 29’da elde edilen sonuçlara göre kol genişliklerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Giyisi Türü
 — Gömlek/Bluz
 — Elbise
 — Ceket

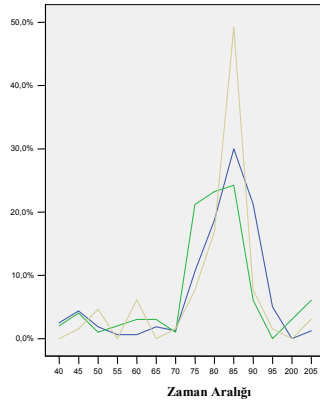
Şekil 115

Dar Kol Genişliği

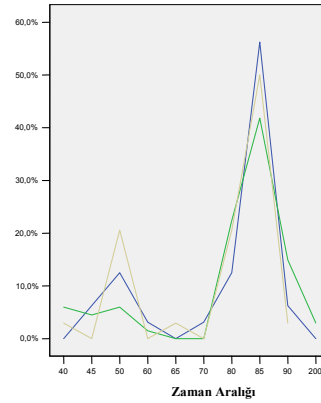
Şekil 116

Rahat Kol Genişliği

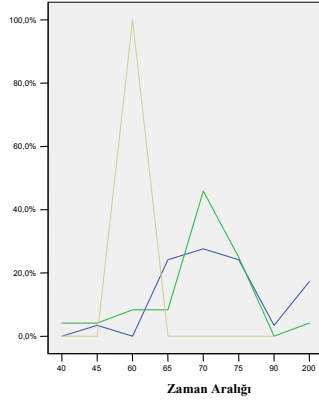
Şekil 117

Geniş Kol Genişliği

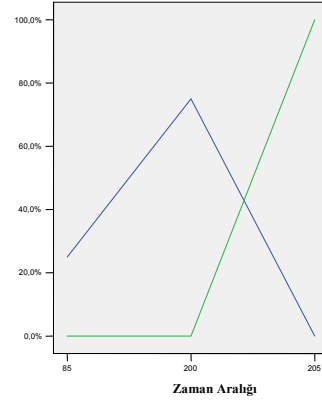
Şekil 118

Model Kol Genişliği

Şekil 119

Model2 Kol Genişliği

Şekil 120

Model3 Kol Genişliği

Kol genişliklerinde daralmalar, gömlek/bluz ve elbise modelleri için 55'li, 70'li, 2000'li dönemler, ceket modellerinde 50'li, 65'li ve 2000'li dönemlerde yükseliş görülmektedir (Şekil 115). Rahat kol genişliği; gömlek/bluz ve elbise modelleri için 40'lı, 65'li, 75'li, 90'lı ve 2000'li dönemler, ceket modellerinde 60'lı, 90'lı ve 2000'li dönemlerde yüksek oranlarda yer almaktadır (Şekil 116).

Kol formlarında genişleme 75'li, dönemlerde başlayan yükseliş 85'li dönemlerde en yüksek seviyeye ulaşmaktadır (Şekil 117). Model olarak adlandırılan kol çeşidinde 50'li ve 85'li dönemlerde, Model2'ye ait kol genişliğinde ceket modellerinde 60'lı, gömlek/bluz ve elbise modellerinde 65'li dönemlerde başlayan yükseliş 90'lı dönemlerde tamamlanmıştır (Şekil 118-119). Model 3 için gömlek/bluz modellerinde 2000'li, elbise modellerinde 2005'li dönemlerde en yüksek seviyede yer almaktadır.

Kol genişliğine ait grafikler genel olarak incelendiğinde; dar, rahat ve geniş kol formlarının yükselişe geçtiği dönemlerde, beden genişliklerinde daralma, rahatlama ve genişleme dönemleriyle doğru orantıda olduğu görülmektedir.

Beden formunda daralmalar ile kol formunda daralmalar 55'li,70'li ve 2000'li dönemlerde ve her iki form için rahatlama dönemleri 40'lı, 65'li,75'li, 90'lı ve 2000'li yıllarda aynı gelişmeyi göstermektedir. Sonuç olarak birbiriyle paralel

gelişen bu ilişki gelecek dönem moda trendlerine yansımaları olası bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Tablo30:Kol Boylarının, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	KOL BOYU						TOPLAM	X ²	p
		Kolby1 s (%)	Kolby2 s (%)	Kolby3 s (%)	Kolby4 s (%)	Kolby5 s (%)	Kolsuz s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	-	45(57,7)	3(3,8)	30(38,5)	-	-	78(100)	40,444	0,000
	Elbise	-	36(39,6)	18(19,8)	31(34,1)	-	6(6,6)	91(100)		
	Ceket	-	6(7,1)	4(4,7)	75(88,2)	-	-	85(100)		
	Toplam	-	87(34,3)	25(9,8)	136(53,5)	-	6(2,4)	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	3(3,5)	31(36,5)	9(10,6)	41(48,2)	-	1(1,1)	85(100)	13,423	0,000
	Elbise	7(7,7)	35(38,5)	22(24,2)	26(28,5)	-	1(1)	91(100)		
	Ceket	1(1,2)	10(12)	6(7,2)	65(78,3)	1(1,2)	-	83(100)		
	Toplam	11(4,2)	76(29,3)	37(14,3)	132(51)	1(0,4)	2(0,8)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	19(24,7)	18(23,4)	11(14,3)	29(37,7)	-	-	77(100)	33,494	0,000
	Elbise	8(9,8)	21(25,6)	31(37,8)	14(17,1)	-	8(9,8)	82(100)		
	Ceket	-	7(7,1)	21(21,4)	70(71,4)	-	-	98(100)		
	Toplam	27(10,5)	46(17,9)	63(24,5)	113(44)	-	8(3,1)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	15(17,9)	22(26,2)	14(16,7)	24(28,6)	-	9(10,7)	84(100)	8,369	0,004
	Elbise	5(5,7)	22(25)	32(36,4)	18(20,5)	-	11(12,5)	88(100)		
	Ceket	-	1(1,2)	36(43,9)	45(54,9)	-	-	82(100)		
	Toplam	20(7,9)	45(17,7)	82(32,3)	87(34,3)	-	20(7,9)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	12(15)	15(18,8)	8(10)	28(35)	-	17(21,25)	80(100)	0,008	0,931
	Elbise	9(10,2)	19(21,6)	22(25)	13(14,8)	-	25(28,4)	88(100)		
	Ceket	-	4(3,6)	50(45,5)	56(50,9)	-	-	110(100)		
	Toplam	21(7,6)	38(13,7)	80(28,8)	96(34,5)	-	43(15,4)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	1(1,2)	11(13,4)	10(12,2)	50(61)	1(1,2)	9(11)	82(100)	0,076	0,782
	Elbise	2(1,8)	26(23,4)	11(9,9)	41(36,9)	-	31(27,9)	111(100)		
	Ceket	-	1(1,1)	11(12)	79(86,8)	-	-	91(100)		
	Toplam	3(1,1)	38(13,4)	32(11,2)	170(59,8)	1(0,3)	40(14)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	1(1,3)	19(24,4)	6(7,7)	47(60,3)	-	5(6,4)	78(100)	2,244	0,134
	Elbise	-	25(28,7)	7(8)	35(40,2)	1(1,1)	19(21,8)	87(100)		
	Ceket	-	8(9,8)	1(1,2)	73(89)	-	-	82(100)		
	Toplam	1(0,4)	52(21,1)	14(5,7)	155(62,8)	1(0,4)	24(9,7)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	2(2,4)	3(3,7)	10(12,2)	67(81,7)	-	-	82(100)	0,197	0,657
	Elbise	4(4,3)	9(9,7)	16(17,2)	62(66,7)	-	2(2,2)	93(100)		
	Ceket	1(1,3)	1(1,3)	11(14,5)	63(82,9)	-	-	76(100)		
	Toplam	7(2,8)	13(5,2)	37(14,7)	192(76,5)	-	2(0,8)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	-	11(13,9)	5(6,3)	62(78,5)	-	1(1,3)	79(100)	0,831	0,362
	Elbise	1(1,3)	7(9)	6(7,7)	60(76,9)	-	4(5,1)	78(100)		
	Ceket	-	8(10,4)	-	69(89,6)	-	-	77(100)		
	Toplam	1(0,4)	26(11,1)	11(4,7)	191(81,6)	-	5(2,1)	234(100)		

Tablo30:Kol Boylarının, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-2

YIL	GİYSİ TÜRÜ	KOL BOYU						TOPLAM	X ²	p
		Kolby1 s (%)	Kolby2 s (%)	Kolby3 s (%)	Kolby4 s (%)	Kolby5 s (%)	Kolsuz s (%)			
1985-1989	Göm/Bluz	4(4,8)	5(6)	23(27,7)	48(57,8)	-	3(3,6)	83(100)	9,198	0,002
	Elbise	3(3,5)	2(2,4)	16(18,8)	54(63,5)	-	10(11,8)	85(100)		
	Ceket	-	-	9(9,9)	82(90,1)	-	-	91(100)		
	Toplam	7 (2,7)	7(2,7)	48(18,5)	183(70,7)	-	14(5,4)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	4(5,1)	7(8,9)	20(25,3)	42(53,2)	-	6(7,6)	79 (100)	3,460	0,062
	Elbise	4(4,9)	9(11)	14(17,1)	48(58,5)	-	7(8,5)	82(100)		
	Ceket	1(1)	4(3,9)	8(7,6)	89(86,4)	1(1)	-	103(100)		
	Toplam	9(3,4)	20(7,6)	42(15,9)	179(67,8)	1(0,4)	13(4,9)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	1(1,3)	22(28,6)	5(6,5)	31(40,3)	2(2,6)	16(20,8)	77(100)	1,049	0,306
	Elbise	6(7,8)	18(23,4)	3(3,9)	12(15,6)	1(1,3)	37(48,1)	77(100)		
	Ceket	-	-	1(1)	95(97,9)	1(1)	-	97(100)		
	Toplam	7(2,8)	40(15,9)	9(3,6)	138(55)	4(1,6)	53(21,1)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	10(10,2)	17(17,3)	11(11,2)	52(53,1)	6(6,1)	2(2)	98(100)	10,518	0,001
	Elbise	12(12,4)	30(30,9)	11(11,3)	19(19,6)	3(3,1)	22(22,7)	97(100)		
	Ceket	-	1(0,9)	11(9,9)	99(89,2)	-	-	111(100)		
	Toplam	22(7,2)	48(15,7)	33 (10,8)	170(55,6)	9(2,9)	24(7,8)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	5(13,5)	13(35,1)	11(29,7)	6(16,2)	-	2(5,4)	37(100)	15,563	0,000
	Elbise	3(7,3)	12(29,3)	16(39)	4(9,8)	-	6(14,6)	41(100)		
	Ceket	-	1(2,7)	5(13,5)	31(83,8)	-	-	37(100)		
	Toplam	8(7)	26(22,6)	32(27,8)	41(35,7)	-	8(7)	115(100)		

İncelenen modellerin kol boylarına ait dağılımların verildiği Tablo 30'a göre; 1940-1944 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %57,7'si Kolby2, elbise modellerinin %39,5'i Kolby2 ve ceket modellerinin %88,2'sinin Kolby4 ile en yüksek değerleri oluşturmaktadır. 1940-1944 yıllarında kol boyu giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=40,44$, $p < .05$). 1945-1949 yıllarında incelenen modellerin %51'n de Kolby4 yüksek oranlarda yer almaktadır.

1950-1954 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %24,7'sini Kolby1, elbise modellerinin %37,8'ni Kolby3, ceket modellerinin %71,4'ünü Kolby4 ile yüksek değerlerde olduğu belirlenmiştir. 50'li yılların ikinci yarısında incelenen modellerin %34,3'ünü Kolby4 oluştururken, bu dönemde gömlek/bluz (%10,7) ve

elbise’de (%12,5) kolsuz modellerin önceki döneme göre artış gösterdiği görülmektedir. 1955-1959 yıllarında kol boyu giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=8,36$, $p< .05$).

1960-1964 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %35’i Kolby4 ,elbise modellerinin %28,4’ ü kolsuz, ceket modellerinin %50’sinde Kolby4 yer almaktadır. 1965-1969 yıllarında yer alan modeller de %59,8 ile Kolby4’ün döneme hakim olduğu görülmektedir. Ayrıca bu dönemde elbise modellerinde kolsuz modeller %29,9 ‘u oluşturmaktadır.

1970-1974 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %60,3, elbise modellerinin %40,2 ‘si ve ceket modellerinin %89’unu Kolby4 oluşturmaktadır. 1975-1979 yıllarında incelenen modeller de yine büyük oranda Kolby4 (%76,6) yer alırken, %14,7’sini önceki döneme oranla artış gösteren Kolby3 ‘ün oluşturduğu belirlenmiştir.

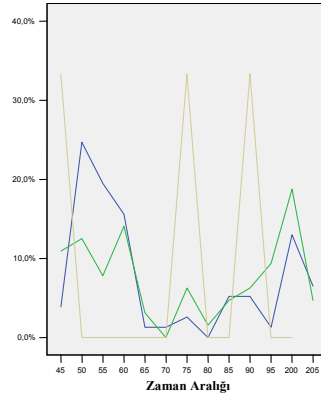
1980-1984 yıllarında %81,6 ile Kolby4 döneme hakim iken %11,1 ile Kolby2’nin önceki döneme göre artış gösterdiği belirlenmiştir. 80’lerin ikinci yarısında incelenen gömlek/bluz modellerinin %57,8’ni Kolby4, %22,7’sini Kolby3 oluşturmaktadır. Elbise modellerine ait kol boylarının %63,5’i Kolby4 iken %11,7’ sinde kolsuz modeller yer almaktadır. 1985-1989 yıllarında kol boyu giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=9,19$, $p< .05$).

1995-1999 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %40,2’si Kolby4, %28,5’i Kolby2 ve %20,7’si kolsuz modellerden oluşmaktadır. Elbise modellerinin %48,1’i kolsuz modeller, ceket modellerinin %89,2’sini Kolby4 olarak belirlenmiştir.

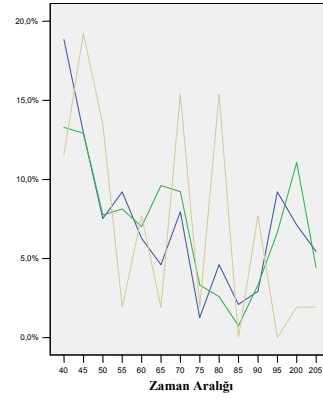
2000’li yılların ilk yarısında elbise modellerinin %30,9’nu Kolby2 ,%12,4’ünü Kolby1 oluştururken ,gömlek/bluz modellerinin %12,4’ünü Kolby1 oluşturmaktadır. 2000-2004 yıllarında kol boyu giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=10,51$, $p< .05$). 2005-2007 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %35,1’ni Kolby2,

elbise modellerinin %39'unu Kolby3 ve ceket modellerinin %83,8'ni Kolby4 oranları görülmektedir.

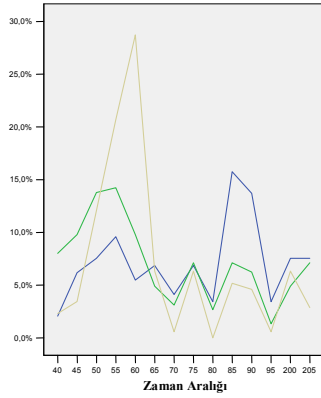
Tablo 30'da elde edilen sonuçlara göre kol boylarının yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 121
Kolby1

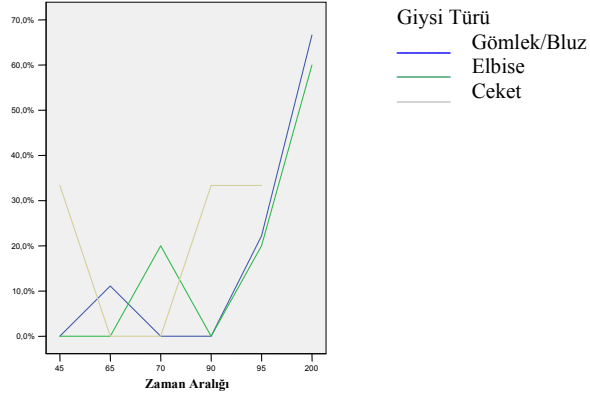
Şekil 122
Kolby2

Şekil 123
Kolby3

Şekil 124
Kolby4

Şekil 125
Kolby5

Giysi modellerinin kol boyları incelendiğinde Kolby1 ‘de ceket modelleri için 45’li, 75’li ve 90’lı dönemler, gömlek/bluz modellerinde 50’li, 75’li, 85’li ve 2000’li elbise modellerinde ise 50’li, 60’lı, 75’li ve 2000’li dönemlerde yüksek oranlar görülmektedir (Şekil 121) .

Kolby2’de ceket modellerinde 45’li, 60’lı, 70’li, 80’li, 90’lı ve 2000’li dönemler, elbise modellerinde 40’lı, 65’li, 2000’li , gömlek/bluz modellerinde 40’lı, 55’li, 70’li, 80’li, 95’li dönemlerde yükseliş görülmektedir (Şekil 122).

Kolby3’ de üç giysi türü için 55’li, 75’li, 85’li ve 2000’li dönemler, Kolby 4’ de 40’lı, 65’li, 75’li ve 2000’li dönemlerde en yüksek değerler görülmektedir (Şekil 123-124). Kolby5’ de ceket modellerinde 45’li, 90’lı, elbise modellerinde 70’li, 2000’li, gömlek/bluz modellerinde 65’li ve 2000’li dönemlerde yüksek oranlar belirlenmiştir (Şekil 125).

1950 yılında yayın hayatına başlayan “Burda Moden” dergisi aynı yılki sayısında “bakımlı ve şık bir bayan eldivensiz düşünülemez” sloganı yer almaktadır. Aynı dönem incelenen Vogue, Harper Bazaar gibi moda dergilerinde benzer ifadeler kullanılmaktadır. Dişilik ve zarafetin simgelerinden olan fantezi eldivenleri ön plana çıkarmak amacıyla 1950’lerde kol boylarının kısalması ile ilişki olduğu düşünülmektedir.

Gelecek moda trendlerinde kadınlar için özel bir aksesuar olan eldivenlerin , günümüz gelişmeleri göz önüne alındığında zarafetin simgesi olmasının yanı sıra kimyevi atıklar, boyar maddeler ve zararlı bileşimlerden korunmak amaçlı şık ve anti bakteriyel özellikler taşıyan tasarımları gerçekleştirilirse kol boylarında kısaltmaların yeniden gündeme geleceği düşünülmektedir.

Tablo 31:Manşet Genişliklerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	MANŞET GENİŞLİĞİ					TOPLAM	X ²	P
		Dar manşet	Normal manşet	Geniş manşet	Model manşet	Manşetsiz			
		S (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	5 (6,4)	24(30,8)	1(1,3)	-	48(61,5)	78(100)	39,118	0,000
	Elbise	2 (2,2)	15(16,5)	-	-	74(81,3)	91(100)		
	Ceket	-	-	-	-	85 (100)	85(100)		
	Toplam	7(2,8)	39(15,4)	1(0,4)	-	207(81,5)	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	7(8,2)	28(32,9)	11(12,9)	-	39(45,9)	85(100)	38,751	0,000
	Elbise	4(4,4)	18(19,8)	2(2,2)	-	67(73,6)	91(100)		
	Ceket	-	6(7,2)	1(1,2)	-	76(91,6)	83(100)		
	Toplam	11(4,2)	52(20,1)	14(5,4)	-	182(70,3)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	2(2,6)	7(9,1)	5(6,5)	-	63(81,8)	77(100)	1,198	0,274
	Elbise	-	6(7,3)	2(2,4)	-	74(90,2)	82(100)		
	Ceket	1(1)	17(17,3)	5(5,1)	-	75(76,5)	98(100)		
	Toplam	3(1,2)	30(11,7)	12(4,7)	-	212(82,5)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	-	30(35,7)	1(1,2)	-	53(63,1)	84(100)	13,215	0,000
	Elbise	2(2,3)	10(11,4)	-	1(1,1)	75(85,2)	88(100)		
	Ceket	-	9(11)	3(3,7)	-	70(85,4)	82(100)		
	Toplam	2(0,8)	49(19,3)	4(1,6)	1(0,4)	198(78)	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	-	18(22,5)	6(7,5)	-	56(70)	80(100)	35,677	0,000
	Elbise	1(1,1)	5(5,7)	2(2,3)	-	80(90,9)	88(100)		
	Ceket	-	3(2,7)	1(0,9)	-	106(96,4)	110(100)		
	Toplam	1(0,4)	26(9,4)	9(3,2)	-	242(87,1)	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	2(2,4)	34(41,5)	6(7,2)	2(2,4)	38(46,3)	82(100)	50,469	0,000
	Elbise	3(2,7)	12 (10,8)	1(0,9)	-	95(85,6)	111(100)		
	Ceket	1(1,1)	3(3,3)	-	-	87(95,6)	91(100)		
	Toplam	6(2,1)	49(17,3)	7(2,5)	2(0,7)	220(77,5)	284(100)		
1970-1974	Göm/Bluz	-	29(37,2)	14(17,9)	-	35(44,9)	78(100)	42,219	0,000
	Elbise	1(1,1)	18(20,7)	10(11,5)	1(1,1)	57(65,5)	87(100)		
	Ceket	-	3(3,7)	2(2,4)	1(1,2)	76(92,6)	82 (100)		
	Toplam	1(0,4)	50(20,2)	26(10,5)	2(0,8)	168(68)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	9(11)	37(45,1)	14(17,1)	-	22 (26,8)	82(100)	65,213	0,000
	Elbise	9(9,7)	42(45,2)	4(4,3)	-	38(40,9)	93(100)		
	Ceket	-	2(2,6)	2(2,6)	-	72(94,7)	76(100)		
	Toplam	18(7,2)	81(32,3)	20(8)	-	132(52,6)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	2(2,5)	45(57)	5(6,3)	-	27(34,2)	79(100)	33,343	0,000
	Elbise	7(9)	37(47,4)	7(9)	1(1,3)	26(33,3)	78(100)		
	Ceket	5(6,5)	5(6,5)	2(2,6)	-	65(84,4)	77(100)		
	Toplam	14(6)	87(37,2)	14 (6)	1(0,4)	118(50,4)	234(100)		

Tablo 31:Manşet genişliklerinin, Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -2

YIL	GİYSİ TÜRÜ	MANŞET GENİŞLİĞİ					TOPLAM	X ²	P
		Dar manşet	Normal manşet	Geniş manşet	Model manşet	Manşetsiz			
		S (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1985-1989	Göm/Bluz	1(1,2)	42(50,6)	3(3,6)	1(1,2)	36(43,4)	83(100)	31,880	0,000
	Elbise	2(2,4)	30(35,3)	5(5,9)	-	48(56,5)	85(100)		
	Ceket	-	9(9,9)	6(6,6)	1(1,1)	75(82,4)	91(100)		
	Toplam	3(1,2)	81(31,3)	14(5,4)	2(0,8)	159(61,4)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	-	27(34,2)	8(10,1)	1(1,3)	43(54,4)	79(100)	43,299	0,000
	Elbise	-	13(15,9)	4(4,9)	-	65(79,3)	82(100)		
	Ceket	-	-	6(5,8)	-	97(94,2)	103(100)		
	Toplam	-	40(15,2)	18(6,89)	1(0,4)	205(77,7)	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	2(2,6)	24(31,2)	-	-	51(66,2)	77(100)	38,324	0,000
	Elbise	-	2(2,6)	-	-	75(97,4)	77(100)		
	Ceket	-	2(2,6)	-	-	95(97,9)	97(100)		
	Toplam	2(0,8)	28(11,2)	-	-	221(88)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	3(3,1)	33(33,7)	12(12,2)	3(3,1)	47(48)	98(100)	35,382	0,000
	Elbise	4(4,1)	5(5,2)	5(5,2)	-	83(85,6)	97(100)		
	Ceket	1(0,9)	10(9)	2(1,8)	1(0,9)	97(87,4)	111		
	Toplam	8(2,6)	48(15,7)	19(6,2)	4(1,3)	227(74,2)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	2(5,4)	8(21,6)	1(2,7)	-	26(70,3)	37(100)	10,240	0,001
	Elbise	1(2,4)	4(9,8)	-	-	36(87,8)	41(100)		
	Ceket	-	1(2,7)	-	-	36(97,3)	37(100)		
	Toplam	3(2,6)	13(11,3)	1(0,9)	-	98(85,2)	115(100)		

Tablo 31’de görüldüğü üzere; 1940-2007 yılları arasında yer alan dönemlere ait modeller incelendiğinde manşetsiz modellerin dönemlere hakim olduğu görülmektedir. Manşetli modellerin yıllara göre dağılımları incelendiğinde; 40’lı yılların ilk yarısında gömlek/bluz modellerinin %30,7’sini ve elbise modellerinin %16,5’ni normal manşet genişlikleri oluşturmaktadır. 1945-1949 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %32,9’unu normal manşet genişliği, %12,9’unu geniş manşet oluşturmaktadır. Elbise modellerinin %19,8’i ve ceket modellerinin %7,2’sini normal manşet genişlikleri oluşturmaktadır. 1945-1949 yıllarında manşet genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=38,75$, $p<.05$).

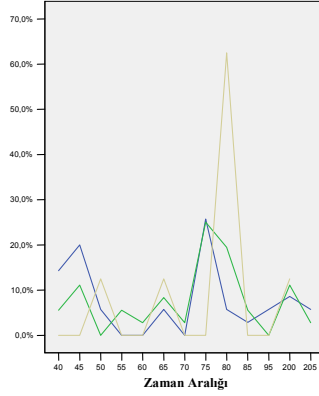
1950-1954 yıllarında incelenen ceket modellerini %17,3, 1955-1959 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %35,7'sini normal manşet genişlikleri oluşturmaktadır.

1965-1969 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %41,5'ni, elbise modellerinin %10,8'ni normal manşet genişliklerinin oluşturduğu belirlenmiştir. 70'li yılların ilk yarısında gömlek/bluz modellerinin %37,2'sini normal, önceki döneme göre artış gösteren %17,9 ile geniş manşet genişlikleri oluştururken, elbise modellerinin %20,7 'sini normal, %11,5'ni geniş manşet modelleri oluşturmaktadır. 1975-1979 yılları arasında incelenen gömlek/bluz modellerinin %45,1'ni normal, %17,1'ni geniş, %11'ni dar manşet genişlikleri oluşturmaktadır. 1975-1979 yıllarında manşet genişliği giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=65,21$, $p<.05$).

1980-1984 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %57'sini ve elbise modellerinin %47,4'ünü normal manşet genişlikleri oluştururken ceket modellerinin %6,4'nü dar manşet genişlikleri oluşturmaktadır.

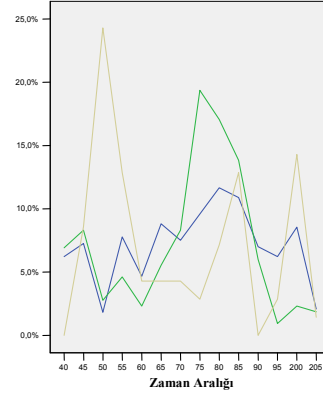
1990-1994 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %10,1'ni önceki döneme oranla artış gösteren geniş manşetli modeller oluşturmaktadır. 90'lı yılların ikinci yarısında incelenen modellerin sadece %11,9'nun manşetli modeller olduğu belirlenmiştir. 2000-2004 yıllarında yer alan gömlek/bluz modellerinin %12,2'sini önceki döneme oranla artış gösteren geniş manşet oluştururken ,ceket modellerinin %9'nu normal manşet genişlikleri oluşturmaktadır.

Tablo 31’de elde edilen sonuçlara göre manşet genişliklerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

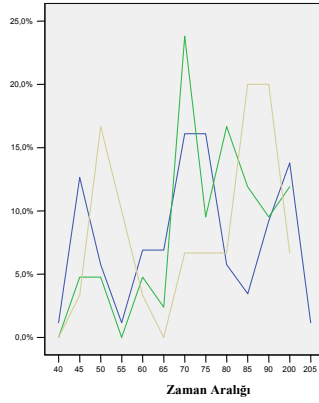
Şekil 126

Dar Manşet Genişliği

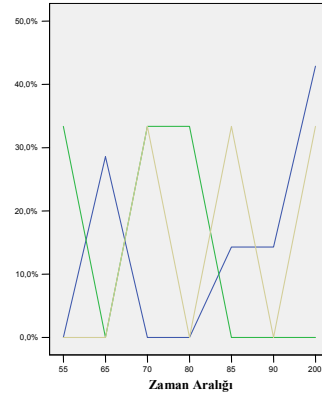
Şekil 127

Normal Manşet Genişliği

Şekil 128

Geniş Manşet Genişliği

Şekil 129

Model Manşet Genişliği

Giysi Türü

— Gömlek/Bluz

— Elbise

— Ceket

Şekil 130

Manşetsiz

İncelenen giysi modellerinde manşet bulunan giysi parçalarının grafikleri genel olarak değerlendirildiğinde; manşet genişliklerinde daralmalar, gömlek/bluz ve elbise modellerinde 45'li, 65'li, 75'li ve 2000'li dönemlerde ceket modellerinde 50'li, 65'li, 80'li ve 2000'li dönemlerde yükseliş belirlenmiştir (Şekil 126).

Normal manşet genişlikleri, gömlek/bluz ve elbise modellerinde 45'li , 55'li, 75'li, 80'li ve 2000'li dönemlerde, ceket modellerinde 50'li, 85'li ve 2000'li dönemlerde yüksek değerler görülmektedir (Şekil 127). Geniş manşetli modeller , gömlek/bluz modellerinde 45'li, 60'lı, 70'li ve 2000'li dönemler, ceket modellerinde 50'li, 70'li, 85'li dönemlerde yükseliş görülmektedir (Şekil 128). Model manşet olarak adlandırılan manşet genişliği, gömlek/bluz modellerinde 65'li, 85'li, 2000'li, elbise modellerinde 55'li, 70'li, ceket modellerinde 70'li, 85'li ve 2000'li dönemlerde yüksek oranda yer almaktadır (Şekil 129). İncelen modellerde manşet bulunamayan dönemler 40'lı, 60'lı ve 95'li dönemler olarak belirlenmiştir (Şekil 130).

Cosbey, Damhorst ve Beck (2002) tarafından yapılan çalışmada yaka, kol, kol ağzı gibi giysinin bileşim öğelerinin dönemin moda anlayışını yansıtan özellikler taşıdığını belirtmektedir. Bu araştırmadan yola çıkılarak yaka genişliklerine ait grafikler ile manşet genişliğini gösteren grafikler incelendiğinde, yaka ve manşet formlarının dönemler içerisinde bir çok noktada paralel olarak değiştiği belirlenmiştir. Örnek verilecek olursa, gömlek/bluz modellerinin yaka ve manşet genişliklerinin 45'li, 65'li, 75'li ve 2000'li dönemlerde daralmalar görülmektedir. Ayrıca 60'lı, 70'li ve 2000'li dönemlerde yaka ve manşet genişliklerinde genişlemeler görülmektedir.

Sonuç olarak, manşet ve yaka genişliklerinin birbirleriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. 21. yüzyılda tahminlerin üzerinde bir moda devrimi yaşanmadığı takdirde moda tasarımcılarının yaka formlarına verdikleri özellikler manşet formlarına da yansımaları beklenen bir sonuç olarak görülmektedir.

Tablo 32:Giysi Boylarının Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -1

YIL	GİYSİ TÜRÜ	GİYSİ BOYU													TOPLAM	X ²	p
		Boy2	Boy3	Boy4	Boy5	Boy6	Boy7	Boy8	Boy9	Boy10	Boy11	Boy12	Boy13	Belirsiz			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	-	-	25(32,1)	44(56,4)	8(10,3)	-	-	-	1(1,3)	-	-	-	-	78(100)	1,405	0,236
	Elbise	-	-	-	-	-	-	-	2(2,2)	80(87,9)	9(9,9)	-	-	91(100)			
	Ceket	-	2(2,4)	7(8,2)	30(35,3)	45(52,9)	-	-	-	1(1,2)	-	-	-	85(100)			
	Toplam	-	2(0,8)	32(12,6)	74(29,1)	53(20,9)	-	-	2(0,8)	82(32,3)	9(3,5)	-	-	254(100)			
1945-1949	Göm/Bluz	-	2(2,4)	21(24,7)	47(55,3)	7(8,2)	-	-	-	1(1,2)	-	-	-	7(8,2)	85(100)	0,054	0,817
	Elbise	-	-	-	-	-	-	-	-	38(41,8)	37(39,6)	16(17,6)	-	-	91(100)		
	Ceket	1(1)	4(4,8)	10(12)	37(44,2)	29(35,4)	-	-	-	2(2,4)	-	-	-	-	83(100)		
	Toplam	1	6(2,3)	31(12)	84(32)	34(13)	-	-	-	41(16)	37(14)	18(6,9)	-	7(3)	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	-	-	10(13)	57(74)	2(2,5)	-	-	-	-	-	-	-	8(10,4)	77(100)	12,796	0,000
	Elbise	-	-	-	-	-	-	-	-	17(22,7)	57(69,5)	8(9,8)	-	-	82(100)		
	Ceket	-	13(13,3)	23(23,5)	59(60,2)	3(3,1)	-	-	-	-	-	-	-	-	98(100)		
	Toplam	-	13(5,1)	33(12,8)	116(45,1)	5(1,9)	-	-	-	17(6,6)	57(22)	8(3,1)	-	8(3,1)	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	-	2(2,4)	13(15,5)	62(73,8)	7(8,3)	-	-	-	-	-	-	-	-	84(100)	0,209	0,648
	Elbise	-	-	-	-	-	-	-	1(1,1)	39(44,3)	48(54,5)	-	-	-	88(100)		
	Ceket	-	8(9,8)	27(32,9)	36(43,9)	9(11)	2(2,4)	-	-	-	-	-	-	-	82(100)		
	Toplam	-	10(3,9)	40(15,7)	98(39,8)	16(6,3)	2(0,8)	-	1(0,4)	36(14,2)	48(18,9)	-	-	-	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	-	1(1,3)	24(30)	49(61)	2(2,5)	-	-	-	2(2,5)	-	-	-	2(2,5)	80(100)	7,719	0,005
	Elbise	-	-	-	-	-	-	1(1,1)	14(15,9)	69(78,4)	2(2,3)	1(1,1)	-	-	88(100)		
	Ceket	1(0,9)	7(6,4)	50(45,5)	48(43,6)	1(0,9)	2(1,8)	-	-	1(0,9)	-	-	-	-	110(100)		
	Toplam	1(0,4)	8(2,9)	75(27)	97(34,9)	3(1,1)	2(0,7)	1(0,4)	14(5)	72(25,9)	2(0,7)	1(0,4)	-	2(0,8)	278(100)		

Tablo 32:Giysi Boylarının Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -2

YIL	GİYSİ TÜRÜ	GİYSİ BOYU													TOPLAM	X ²	p
		Boy2	Boy3	Boy4	Boy5	Boy6	Boy7	Boy8	Boy9	Boy10	Boy11	Boy12	Boy13	Belirsiz			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1970-1974	Göm/Bluz	2(2,6)	1(1,3)	7(9)	45(57,7)	13(16,7)	2(2,6)	-	-	-	-	-	-	8(10,3)	78(100)	2,821	0,093
	Elbise	-	-	-	-	-	3(3,4)	41(47,1)	16(18,4)	12(13,8)	4(4,6)	7(8)	4(4,6)	-	87(100)		
	Ceket	-	4(4,9)	18(22)	24(29,3)	29(35,3)	3(3,7)	4(4,9)	-	-	-	-	-	-	82(100)		
	Toplam	2(0,8)	5(2)	25(10,1)	69(27,9)	42(16,6)	8(3,2)	45(18)	16(6,5)	12(4,9)	4(2)	7(2,8)	4(1,6)	8(3,2)	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	-	-	5(6,1)	39(47,6)	13(15,9)	5(6,1)	-	-	1(1,2)	-	-	-	19(23,2)	82(100)	15,054	0,000
	Elbise	-	-	-	-	-	-	-	1(1,1)	60(64,6)	28(30,1)	3(3,2)	1(1,1)	-	93(100)		
	Ceket	-	-	13(17,1)	36(47,4)	24(31,6)	-	-	-	3(3,9)	-	-	-	-	76(100)		
	Toplam	-	-	18(7,2)	75(30,3)	37(14,7)	5(1,9)	-	1(0,4)	62(24,7)	28(11,2)	3(1,2)	1(0,4)	19(7,6)	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	-	-	4(5)	30(38)	31(39)	2(2,5)	-	-	-	-	-	-	12(15,2)	79 (100)	9,598	0,002
	Elbise	-	-	-	-	-	-	-	5(6,4)	51(65,4)	17(21,8)	5(6,4)	-	-	78(100)		
	Ceket	-	1(1,3)	17(22,1)	35(43,5)	19(24,7)	5(6,5)	-	-	-	-	-	-	-	77(100)		
	Toplam	-	1(0,4)	21(9)	65(26,9)	50(21,4)	7(3)	-	5 (2,1)	51(21,8)	17(8,1)	5(2,1)	-	12(5,1)	234(100)		
1985-1989	Göm/Bluz	-	2(2,4)	7(8,4)	19(22,9)	31(37,3)	13(15,7)	-	-	-	-	-	-	11(13,3)	83(100)	8,785	0,003
	Elbise	-	-	-	-	-	-	5(5,9)	12(14,1)	29(34,1)	24(28,2)	15(17,6)	-	-	85(100)		
	Ceket	-	7(7,7)	14(15,4)	16(17,6)	34(37,4)	15(16,5)	3(3,3)	1(1,1)	1(1,1)	-	-	-	-	91(100)		
	Toplam	-	9 (3,5)	21(8,1)	35(13,5)	65(25,1)	28(10,8)	8(3,1)	13 (5)	30(11,6)	24(9,3)	15(5,8)	-	11(4,2)	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	2(2,5)	2(2,5)	7(8,9)	9(11,4)	32(40,5)	16(20,3)	4(5,1)	-	-	-	-	-	7(8,9)	79 (100)	15,660	0,000
	Elbise	-	-	-	-	-	9(11)	26(31,7)	27(32,9)	5(6,1)	3(3,7)	8(9,8)	4(4,9)	-	82(100)		
	Ceket	1(1)	10(9,7)	11(10,7)	27(26,2)	45(43,7)	9(8,7)	-	-	-	-	-	-	-	103(100)		
	Toplam	3(1,1)	12(4,5)	18(6,8)	36(13,6)	77(28,8)	34(12,9)	30(11,4)	27(10,2)	5(1,9)	3(1,1)	8(3)	5(1,9)	7(2,7)	264(100)		

Tablo 32:Giysi Boylarının Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı -3

YIL	GİYSİ TÜRÜ	GİYSİ BOYU													TOPLAM	X ²	p
		Boy2	Boy3	Boy4	Boy5	Boy6	Boy7	Boy8	Boy9	Boy10	Boy11	Boy12	Boy13	Belirsiz			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1995-1999	Göm/Bluz	2(2,6)	8(10,4)	7(9,1)	15(19,5)	32(41,6)	7(9,1)	-	1(1,3)	2(2,6)	-	-	-	3(3,9)	77(100)	2,886	0,089
	Elbise	-	-	-	-	-	6(7,8)	23(29,9)	23(29,9)	9(11,7)	6(7,8)	7(9,1)	3(3,9)	-	77(100)		
	Ceket	-	4(4,1)	12(12,4)	34(35,1)	37(38,1)	8(8,2)	2(2,1)	-	-	-	-	-	-	97(100)		
	Toplam	2(1)	12(4,8)	19(7,6)	49(19,5)	69(27,5)	21(8,4)	25(10)	24(9,6)	11(4,4)	6(2,4)	7(2,8)	3(1,2)	3(1,2)	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz		5(5,1)	19(19,4)	62(63,3)	9(9,2)	2(2)	-	1(1)	-	-	-	-	-	98(100)	1,004	0,316
	Elbise		-	-	-	-	4(4,1)	12(12,4)	20(20,6)	37(38,1)	10(10,3)	14(14,4)	-	-	97(100)		
	Ceket	-	1(0,9)	18(16,2)	53(47,7)	29(26,1)	2(1,8)	3(2,4)	2(1,8)	3(2,7)	-	-	-	-	111(100)		
	Toplam	-	6(2)	37(12,1)	115(37,6)	38(12,4)	8(2,6)	15(4,9)	23(7,5)	40(13,1)	10(3,3)	14(4,6)	-	-	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	-	1(2,7)	5(13,5)	25(67,6)	3 (8,1)	1(2,7)	2(5,4)	-	-	-	-	-	-	37(100)	0,686	0,408
	Elbise	-	-	-	-	-	1(2,4)	14(34,1)	17(40,5)	7(17,1)	1 (2,4)	1(2,4)	-	-	41(100)		
	Ceket	-	-	12(32,4)	24(64,9)	1 (2,7)	-	-	-	-	-	-	-	-	37(100)		
	Toplam	-	1(0,9)	17(14,8)	49(42,6)	4 (3,5)	2(1,7)	16(13,9)	17(14,6)	7 (6,1)	1(0,9)	1(0,9)	-	-	115(100)		

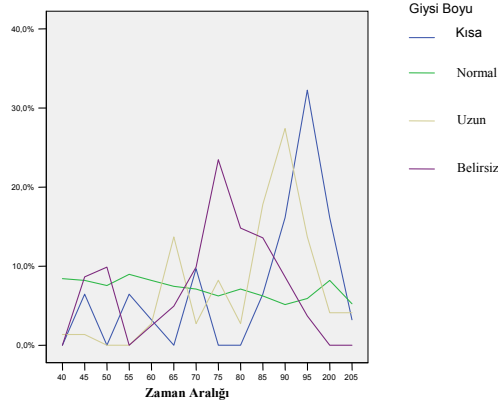
Tablo 32’de gömlek/bluz ,elbise ve ceket modellerine ait giysi boylarının yıllara göre dağılımı verilmektedir. Buna göre; 1940-1944 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %56,4’ünün Boy5,elbise modellerinin %87,9’unu Boy10 ve ceket modellerinin %52,9’nu Boy6 oluşturmaktadır.1945-1949 yıllarında yer alan gömlek/bluz modellerinin %55,3’ü ve ceket modellerinin %43’ü Boy5 iken, elbise modellerinin %41,8’i Boy10, %39,6’sı Boy11 olarak belirlenmiştir.

1960-1964 yılları arasında incelenen gömlek/bluz modellerinin %61,32’ü Boy5, elbise modellerinin %78,4’ü Boy10 ‘u, %15,9’u önceki döneme oranla artış gösteren %15,9 ile Boy9 oluştururken ceket modellerinin %45,5’ni Boy4 oluşturmaktadır. 1960-1964 yıllarında giysi boyu giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=7,71$, $p< .05$). 1965-1969 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerin boylarında uzamaya doğru (%51,2 Boy5, %14,6 Boy6, %12,2 Boy7) hareket gözlenmekte iken elbise modellerinde kısaltmaya doğru (%43,2 Boy9, %35,1 Boy8, %8,1 Boy9) çeşitlilik gözlenmektedir.

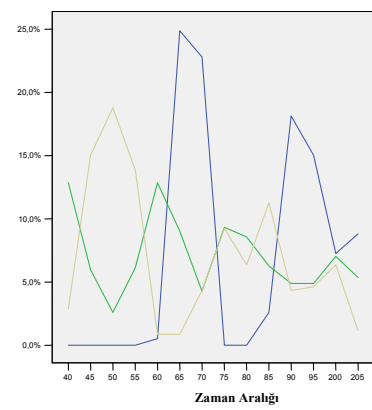
1970-1974 yılları arasında incelenen gömlek/bluz modellerinin %57,7’sini Boy5 , elbise modellerinin %47,1’i Boy8, ceket modellerinin %34,1’ni Boy6 oluşturmaktadır. 80’li yılların ilk yarısında gömlek/bluz modellerinin %39,2’si Boy6, ceket modellerinin %42,9’unun Boy5, elbise modellerinin %37,4’nün Boy5’den oluştuğu belirlenmiştir. 1980-1984 yıllarında giysi boyu giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=9,59$, $p< .05$).

1990-1994 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %40,5’i Boy6, elbise modellerinin %32,9’u Boy9 oluşturmaktadır. 2000’li yılların ilk döneminde gömlek/bluz modellerinde kısılma görülerek modellerin %60,3’ü ve ceket modellerinin %47,7’sinin Boy5 olarak belirlenmiştir. 2000’li yılların ikinci yarısında elbise modellerinin %41,5’ni Boy9 oluşturmaktadır.

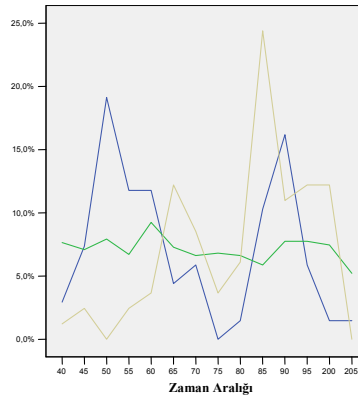
Tablo 32’de elde edilen sonuçlara göre giysi boylarının yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 131
Gömlek Boyları

Şekil 132
Elbise Boyları

Şekil 133
Ceket Boyları

Tablo 32’de yer alan giysi boyu ölçümleri araştırmanın niteliğine uygun olarak 13 hat üzerinden incelenmiştir. Ancak grafik yorumlarında karmaşıklığı azaltmak ve ifadeleri sadeleştirmek adına gömlek/bluz ve ceket boyları için hazırlanan Şekil 131 ve 133’de modellerin boyları kısa, normal, uzun ve belirsiz olarak, elbise boyları için Şekil 132’de mini, midi ve maxi isimleri kullanılarak yorumlanmıştır.

Gömlek/bluz boylarının 45’li, 55’li,70’li ve 95’li dönemlerde kısa olduğu belirlenmiştir. Gömlek/bluz modellerinin normal boy uzunlukları bütün dönemler değerlendirildiğinde ani düşüş veya yükselişlerden ziyade belirli oranlarda

sürekliğini devam ettirmiştir. Ancak 65’li, 75’li ve 90’lı dönemlerde boyların uzadığı görülmektedir (Şekil 131).

Gömlek/bluz modellerinin 50’li, 75’li dönemlerde boy uzunlukları belirlenememiştir. Bunun sebebi gömlek/bluz modellerinin kullanım şekillerinde dönemlere göre farklılık göstermesidir. Gömlek/bluz modellerinin etek veya pantolon üzerinde kullanılırken özellikle 1950-1954 ve 1975-1979 yılları arasında gömlek/bluz modellerinin çoğunluğunda bel hattını ortaya çıkarmak için kullanılan giysinin içerisine yerleştirilerek kullanıldığı belirlenmiştir.

Elbise boylarında 65’li,70’li ve 90’lı yıllarda mini boylar yüksek oranda kullanılmaktadır. Midi boylar 40’lı, 60’lı ,75’li ve 2000’li dönemlerde yükseliş gösterirken 50’li,75’li ,85’li ve 2000’li dönemlerde elbiselerde maxi boylar yoğunlaşmaktadır (Şekil 132).

Ceket boylarının 50’li, 70’li ve 90’lı dönemlerde kısaldıkları görülmektedir. Ceket boylarında normal uzunluk belirli oranlarda devam ederken 45’li,65’li,85’li ve 95’li dönemlerde uzama eğilimleri görülmektedir (Şekil 133).

Ayral (1993) yayınında “Kadınlar özgürleşmişlerdir. Erkeklerin kadın göğüsleri konusundaki, garip “ideal ölçü” fikirlerine ayak uydurmaktan vazgeçmişlerdir. Bu sıra modada erotik odak göğüslerden bacaklara kaydırılmıştır. 1960’lı yıllarda özellikle genç kadınlar bol bol bacak sergilemişlerdir” şeklinde ifade etmektedir.

1970’li yıllarda başta ABD olmak üzere Batı dünyası ciddi sosyal değişimlere maruz kalacağı bir döneme girmişti. İktisadi büyüme ve nüfus artışı sosyal yapıları sarsmaya yetmişti. Genel olarak artan yaşam seviyesi, ilk defa maddi ve kültürel tüketimin öncelik haline getirdiği bir toplumun oluşmasını sağlamıştı. 70’lerde Batı aynı zamanda protestolar mekanıydı, kadınlar haklarının tam olarak tanınmasını talep etmekte, gençler tüketim toplumunun karşı çıkıyor, kültür çeşitliliği çoğalıyor ve çevreciler her geçen gün büyüyen tehlike karşısında bilinçlenmenin artması için

gayret gösteriyorlardı (Langlois ve diğeri,2003,s.446). Avrupa’da ortaya çıkan çok seslilik ve farklı anlayışlar moda dünyasını da etkilemişti. 70’li yılların moda eğilimleri incelendiğinde giysi boylarında çeşitlilik gözlenmektedir. Farklı boylar kullanılarak hazırlanan giysiler her kitle için ayrı olarak piyasaya sunmuştu.

1990’lı yıllarda modanın kısa bir süre baş aşağı gitmişti. Teri Agins “The End of Fashion” da bunun nedeninin, kadınların kariyerlerini daha çok önemsedikleri için modaya olan ilgilerini yitirmeleri olduğunu ileri sürmektedir.Yüksek vatkalardan sıyrılmış ve omuza oturmuş uzun ceketler kullanılırken “ Kendi üniformalarını yaratmakta erkekler gibi davranmaya başladılar: etek-ceketler ve pantolon-ceket takımlar kadınlara otoriter, güçlü, cilalı bir görüntü sağlıyordu”(Tungate,2006, Clancy,1996).

Tablo 33: Model Kesimlerinin Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-1

YIL	GIYSİ TÜRÜ	MODEL KESİM								TOPLAM	X ²	p
		V kesim	Dar X kesim	Dikdörtg kesim	A kesim	Dar kesim	Trapez kesim	Vazo kesim	Geniş X kesim			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1940-1944	Göm/Bluz	4(5,1)	65(83,3)	-	-	9(11,5)	-	-	-	78(100)	3,875	0,049
	Elbise	-	88(96,7)	-	-	2(2,2)	1(1,1)	-	-	91(100)		
	Ceket	-	83(97,6)	-	-	2(2,4)	-	-	-	85(100)		
	Toplam	4(1,6)	236(92,9)	-	-	13(5,1)	1(0,4)	-	-	254(100)		
1945-1949	Göm/Bluz	2(2,4)	72(84,7)	3(3,5)	-	7(8,2)	1(1,2)	-	-	85(100)	0,001	0,978
	Elbise	-	81(89)	-	-	7(7,7)	3(3,3)	-	-	91(100)		
	Ceket	1(1,2)	73(88)	11,2	1(1,2)	5(6)	2(2,4)	-	-	83(100)		
	Toplam	3(1,2)	226(87,3)	4(1,5)	1(0,4)	19(7,3)	6(2,3)	-	-	259(100)		
1950-1954	Göm/Bluz	2(2,6)	54(70,1)	9(11,6)	--	12(15,6)	-	-	-	77(100)	0,242	0,623
	Elbise	1(1,2)	37(45,1)	-	-	14(17,1)	30(36,6)	-	-	82(100)		
	Ceket	4(4,1)	67(68,4)	11(11,2)	1(1)	15(15,3)	-	-	-	98(100)		
	Toplam	7(2,7)	158(61,5)	20(7,8)	1(0,4)	41(16)	30(11,7)	-	-	257(100)		
1955-1959	Göm/Bluz	15(17,9)	29(34,5)	30(35,7)	-	10(11,9)	-	-	-	84(100)	0,531	0,466
	Elbise	4(4,5)	27(30,7)	-	2(2,3)	20(22,7)	32(36,4)	3(3,4)	-	88(100)		
	Ceket	22(26,8)	22(26,8)	32(39)	1(1,2)	5(6,1)	-	-	-	82(100)		
	Toplam	41(16,1)	78(30,7)	62(24,4)	3(1,2)	35(13,8)	32(12,6)	3(1,2)	-	254(100)		
1960-1964	Göm/Bluz	-	10(12,5)	50(62,5)	5(6,3)	15(18,8)	-	-	-	80(100)	4,892	0,027
	Elbise	-	38(43,2)	4(4,5)	4(4,5)	30(34,1)	12(13,6)	-	-	88(100)		
	Ceket	-	23(20,9)	72(65,5)	8(7,3)	7(6,4)	-	-	-	110(100)		
	Toplam	-	71(25,5)	126(45,3)	17(6,1)	52(18,7)	12(4,3)	-	-	278(100)		
1965-1969	Göm/Bluz	-	3(3,7)	39(47,6)	38(46,3)	2(2,4)	-	-	-	82(100)	0,094	0,760
	Elbise	-	31(27,9)	7(6,3)	56(50,5)	17(15,3)	-	-	-	111(100)		
	Ceket	-	9(9,9)	35(38,5)	45(49,5)	2(2,2)	-	-	-	91(100)		
	Toplam	-	43(15,1)	81(28,5)	139(48,9)	21(7,4)	-	-	-	284(100)		

Tablo 33: Model Kesimlerinin Yıl Ve Giysi Türlerine Göre Dağılımı-2

YIL	GIYSİ TÜRÜ	MODEL KESİM								TOPLAM	X ²	p
		V kesim	Dar X kesim	Dikdörtg kesim	A kesim	Dar kesim	Trapez kesim	Vazo kesim	Geniş X kesim			
		s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)	s (%)			
1970-1974	Göm/Bluz	1(1,3)	21(26,9)	13(16,7)	23(29,5)	20(25,6)	-	-	-	78(100)	1,476	0,224
	Elbise	-	48(55,2)	-	30(34,5)	5(5,7)	4(4,6)	-	-	87(100)		
	Ceket	-	28(34,1)	12(14,6)	33(40,2)	9 (11)	-	-	-	82(100)		
	Toplam	1(0,4)	97(39,3)	25(10,1)	86(34,8)	34(13,8)	4(1,6)	-	-	247(100)		
1975-1979	Göm/Bluz	-	36(43,9)	40(48,8)	5(6,1)	1(1,2)	-	-	-	82(100)	12,749	0,000
	Elbise	-	80(86)	11(11,8)	2(2,2)	-	-	-	-	93(100)		
	Ceket	-	53(69,7)	21(27,6)	2(2,6)	-	-	-	-	76(100)		
	Toplam	-	169(67,3)	72 (28,7)	9(3,6)	1(0,4)	-	-	-	251(100)		
1980-1984	Göm/Bluz	20(25,3)	4(5,1)	54(68,4)	-	-	-	1(1,3)	-	79(100)	1,676	0,195
	Elbise	9(11,5)	40(51,3)	22(28,2)	5(6,4)	-	2(2,6)	-	-	78(100)		
	Ceket	19(24,7)	16(20,8)	42(54,5)	-	-	-	-	-	77(100)		
	Toplam	48(20,5)	60(25,6)	118(50,4)	5(2,1)	-	2(0,9)	1(0,4)	-	234(100)		
1985-1989	Göm/Bluz	66(79,5)	2(2,4)	15(18,1)	-	-	-	-	-	83(100)	1,298	0,255
	Elbise	31(36,5)	43(50,6)	6(7,1)	-	5(5,9)	-	-	-	85(100)		
	Ceket	58(63,7)	16(17,6)	17(18,7)	-	-	-	-	-	91(100)		
	Toplam	155(59,8)	61(23,6)	38(14,7)	-	5(1,9)	-	-	-	259(100)		
1990-1994	Göm/Bluz	26 (32,9)	11(13,9)	38(48,1)	-	4(5,1)	-	-	-	79(100)	2,325	0,127
	Elbise	16(19,5)	48(58,5)	3(3,7)	-	15(18,3)	-	-	-	82(100)		
	Ceket	14(13,6)	66(64,1)	23(22,3)	-	-	-	-	-	103(100)		
	Toplam	56(21,2)	125(47,3)	64(24,2)	-	19(7,2)	-	-	-	264(100)		
1995-1999	Göm/Bluz	5(6,5)	33(42,9)	15(19,5)	6(7,8)	18(23,4)	-	-	-	77(100)	23,972	0,000
	Elbise	-	48(62,3)	-	2(2,6)	27(35,1)	-	-	-	77(100)		
	Ceket	-	87(89,7)	8(8,2)	1(1)	1(1)	-	-	-	97(100)		
	Toplam	5(2)	168(66,9)	23(9,2)	9(3,6)	46(18,3)	-	-	-	251(100)		
2000-2004	Göm/Bluz	2(2)	9(9,2)	39(39,8)	10(10,2)	38(38,8)	-	-	-	98(100)	5,136	0,023
	Elbise	-	15(15,5)	10(10,3)	24(24,7)	21(21,6)	1(1)	-	26(26,8)	97(100)		
	Ceket	2(1,8)	37(33,3)	31(27,9)	11(9,9)	30(27)	-	-	-	111(100)		
	Toplam	4(1,3)	61(19,9)	80(26,1)	45(14,7)	89 (29,1)	1(0,3)	-	26(8,5)	306(100)		
2005-2007	Göm/Bluz	1(2,7)	3(8,1)	5(13,5)	7(18,9)	21(56,8)	-	-	-	37(100)	0,162	0,687
	Elbise	-	8(19,5)	-	15(36,6)	3(7,3)	1(2,4)	-	14(34,1)	41(100)		
	Ceket	-	8(21,6)	4(10,8)	4(10,8)	21(56,8)	-	-	-	37(100)		
	Toplam	1(0,9)	19(16,5)	9(7,8)	26(22,6)	45(39,1)	1(0,9)	-	14(12,2)	115(100)		

Tablo 33'e göre 40'lı yılların ilk yarısında incelenen modellerin %92,9'unu ve ikinci yarısında incelenen modellerin %87,3'ünün klasik X kesim oluşturmaktadır. 1940-1944 yıllarında model kesimleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=3,87$, $p < .05$). 1950-1954 yıllarında incelenen modellerin %61,5'i klasik X kesim iken %16'sının dar kesim olduğu belirlenmiştir. 1955-1959 yıllarında kesimlerde çeşitlilik gözlenmektedir. Gömlek/bluz modellerinin %35,7'si dikdörtgen kesim, elbise modellerinin %36,4'ü trapez kesim ve ceket modellerinin %26,8'ini klasik X kesim oluşturmaktadır.

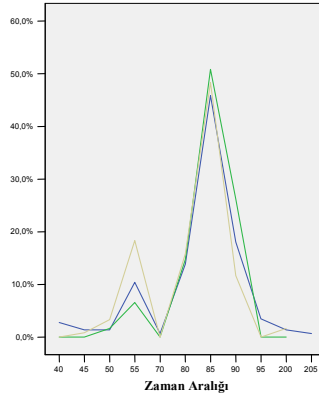
1960-1964 yıllarında yer alan modellerin %45,3'ü dar kesim, %25,5'i X kesim, %18,7'si dar kesimden oluşmaktadır. 1960-1964 yıllarında model kesimleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=4,89$, $p < .05$). 1965-1969 yıllarında incelenen modellerin %48,9'u A kesim, %28,5'i dikdörtgen kesim olarak belirlenmiştir.

1970'li yılların ilk yarısında kesim özelliklerinde çeşitlilik gözlenmektedir. gömlek/bluz modellerinin %29,5'ini A kesim, %26,9'unu X kesim, %25,6'sını dar kesim oluşturmaktadır. Elbise modellerinin %55,2'si klasik X kesim ceket modellerinin %40,2'si A kesimden oluştuğu görülmektedir. 70'li yılların ikinci yarısında incelenen modellerin %67,3'ünü klasik X kesim, %28,7'sini dikdörtgen kesim oluşturmaktadır. 1975-1979 yıllarında model kesimleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=12,74$, $p < .05$).

1980-1984 yıllarında incelenen modellerinin %50,4'ünü dikdörtgen kesim , %25,6'sı dikdörtgen kesim iken %20,5'i önceki döneme oranla artış gösteren V kesim oluşturmaktadır. 85-89 yıllarında V kesim oranının da artış gözlenirken incelenen modellerin %59,8'ni oluşturmaktadır. 1990-1994 yıllarında incelenen modellerin %47,3'ü klasik X kesim , %24,2'si dikdörtgen kesimden oluşmaktadır. 90'ların ikinci yarısında incelenen modellerin %66,9'nu klasik X kesim, %18,3'nü önceki döneme oranla artış gösteren dar kesimden oluşmaktadır. 1995-1999 yıllarında model kesimleri giysi türlerine göre farklılık göstermektedir ($x^2=23,97$, $p < .05$).

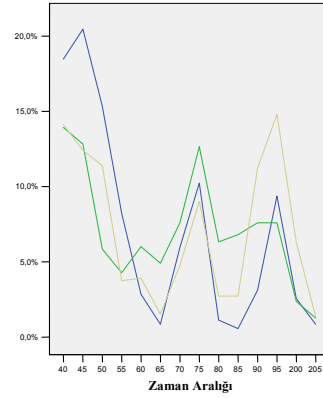
2000-2004 yıllarında incelenen modeller çeşitlilik gözlenmektedir. Bu dönemde incelenen modellerin %29,1 dar, %26,1'i dikdörtgen %19,9'u klasik X kesimden oluşmaktadır. 2000-2007 yıllarında incelenen gömlek/bluz modellerinin %56,7'si dar kesim, elbise modellerinin %36,6'sı A kesim ve ceket modellerinin %56,8'i dar modellerden oluşmaktadır.

Tablo 33'de elde edilen sonuçlara göre giysi kesimlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

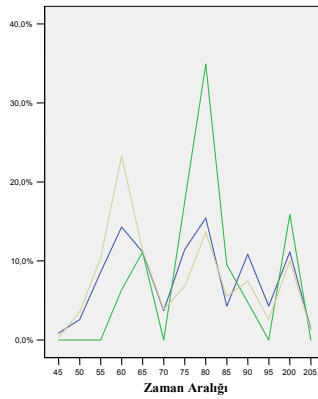

Şekil 134
V Kesim

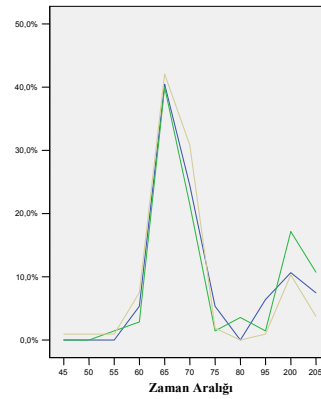
Giysi Türü
— Gömlek/Bluz
— Elbise
— Ceket

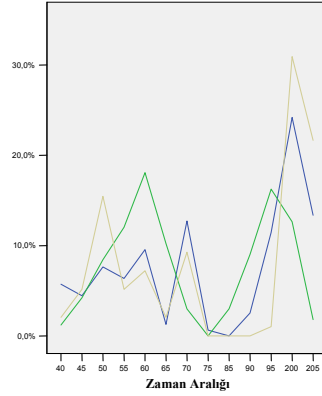
Şekil 135
Klasik X Kesim

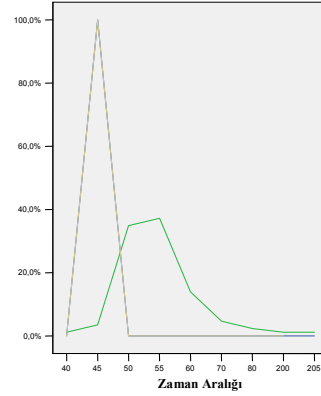
Şekil 136
Dikdörtgen Kesim

Şekil 137
A Kesim

Şekil 138
Dar Kesim

Şekil 139
Trapez Kesim

İncelen modellerin kesim özellikleri incelendiğinde; 55'li ve 85'li dönemlerde üç giysi türü için V kesim modeller, 40'lı, 75'li ve 95'li dönemlerde X kesim modeller, 60'lı, 80'li, 2000'li dönemlerde ve ayrıca gömlek/bluz ve ceket modellerinde 60'lı ve 90'lı dönemlerde dikdörtgen kesimlerde yüksek oranlar belirlenmiştir.

A kesim modeller; 55'li dönemlerde başlayan yükseliş 70'li dönemlere kadar sürdüğü belirlenmiştir. Dar kesim modeller; 50'li, 60'lı, 2000'li dönemlerde üç giysi türü için yükseliş gösterirken elbise modelleri ayrıca 95'li dönemde yükseliş belirlenmiştir. Trapez kesimine ait elbise modellerinde 50'li dönemlerde yükseliş göstermektedir. Tablo 33'de geniş X kesime ait elbise modellerine 2000'li dönemlerde, vazo kesimi sadece 1955 ve 1980'li dönemlerde rastlanmaktadır ve grafik gösterimi olarak sunulmamıştır.

Saiki ve Makela'ya göre, giysinin kesim özellikleri, tarz değişiklikleri buldukları zamanda özel tatların temsilcileridir. Giyim-kuşamda meydana gelen kesim değişiklikleri, çevresindeki olayları hassas bir şekilde yorumlayarak bünyesinde not etmektedir..

Moda trendlerinde yaka, kol, ön orta manşet gibi parçalar giysi modellerinde belirleyici özellikler olmasına karşın temel yapıyı giysinin kesim özelliklerinin

oluşturduğu bilinen bir gerçektir. Kesim özellikleri, yaşantıların bütün getirilerini bünyesine taşıyarak ,kadın silüetini dönemin anlayışıyla yorumlamaktadır.

II. Dünya savaşının gerçek sonuçları, 20.yüzyılın sonlarına kadar sosyo-kültürel, iktisadi, siyasi ,teknoloji gibi bir çok alanda gösterirken ,moda dünyası bu gelişmeler karşısında kayıtsız kalmayarak kadını zamanın getirilerine göre biçimlendirmiş. 1945'ten sonra savaştan çıkan asker silüetli yorgun kadınları, ruhunda yatan dişilik özelliğini öne çıkararak dar kesimlerle yeniden kazanmıştır. Devamında gelen 1950'li dönemde göğüs formunu ortaya çıkarıp, geniş eteklerle kadına romantizmin havasını getirmiştir. 1960'lı yıllarda kadının masumiyetini sanat, teknoloji, eğlence ile buluşturarak, dikdörtgen, A kesim, X kesim ile yeni vasıflar yüklemiştir.

Kadınlar, 1970'li yılların kargaşasında kendi hak ve özgürlüklerin peşinden koşarak, bir çok kesimi aynı anda yaşamıştı. Artık üretimin alt basamaklarında yer almak yerine erkeklerle aynı arenada savaşmak isteyen kadın, 1980'li yıllarda eşit şartları sağlamak için geniş omuzlar, daralan kalçaları ile silüetini değiştirmişti. İş yaşantısında verdiği mücadelelerden sonra 1990'lı yıllarda amacına ulaşmıştı. Ancak kariyer, eğitim, liderlik gibi unsurlar ön plana çıksa da, hatlarını yumuşatarak cinsel özelliklerini geri kazanmıştı. Göğüs ve bel formunu belirginleştirerek eteklerini genişletmeye başladı.

Günümüzde, geçmiş yüzyılın kesim özellikleri modernize edilerek yeniden gelmesine karşın, kadın silüetinin 2000'li yıllarda zamanın getirilerine göre yeniden şekilleneceği bir gerçektir. 21.yüzyılın getirileri bilinmemektedir. Ancak günümüz şartları göz önüne alındığında kadının son 30 yıl içerisinde büründüğü roller, iş hayatında üstlendiği yoğun çalışma temposu yanında anne, eş gibi üstlendiği sorumluluklar göz önüne alındığında kadınların kişisel ve kültürel özelliklerini yansıtan, ergonomik ve estetik anlayışına sahip , hazır giyim sektörünün sunduğu çeşitliliklerle beraber kendine has giyim tarzını oluşturması ön görülmektedir.

Tablo 34: Etek Modellerine Ait Bel Hatlarının Yıllara Göre Dağılımı

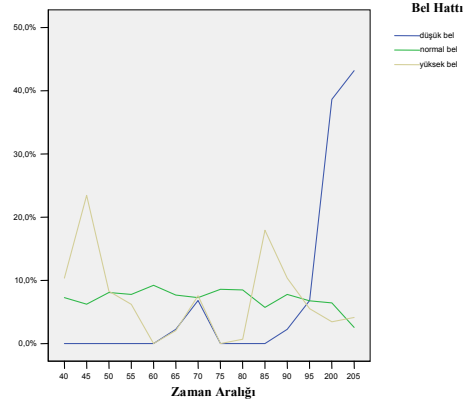
YIL	BEL				X ²	p =
	Düşük bel	Normal bel	Yüksek bel	Toplam		
	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	-	71(82,6)	15(17,4)	86(100)	77,671	0,000
1945-1949	-	61(64,2)	34(35,8)	95(100)		
1950-1954	-	79(86,8)	12(13,2)	91(100)		
1955-1959	-	76(89,4)	9(10,6)	85(100)		
1960-1964	-	90(100)	-	90(100)		
1965-1969	1(1,3)	75(94,9)	3(3,8)	79(100)		
1970-1974	3(3,5)	71(83,5)	11(12,9)	85(100)		
1975-1979	-	84(100)	-	84(100)		
1980-1984	-	83(98,8)	1(1,2)	84(100)		
1985-1989	-	56(68,3)	26(31,7)	82(100)		
1990-1994	1(1,1)	76(82,6)	15(16,3)	92(100)		
1995-1999	3(3,9)	66(85,7)	8(10,4)	77(100)		
2000-2004	17(20)	63(74,1)	5(5,9)	85(100)		
2005-2007	19(38)	25(50)	6(12)	50(100)		

Tablo 34’de görüldüğü üzere etek modellerine ait bel hattı formları aşağıda sunulmuştur.

1940-1944 yıllarında incelenen etek modelleri %82,6’sı normal bel hattındadır. 1945-1949 yıllarında bel hattının %64,2’si normal bel hattında iken %35,8’i yüksek bel hattında olduğu belirlenmiştir. 1970-1974 yıllarında incelenen etek modellerinin %83,5’i normal bel hattı, %1,3’ü düşük bel hattındadır. Düşük bel 70’lerin ikinci yarısında %3,9 olduğu ayrıca yüksek bel hattının %12,9 olduğu belirlenmiştir.

80’lerin ikinci yarısında incelenen etek modellerinin %68,3 ‘ü normal bel hattında, %31,7’sinin önceki döneme göre artış gösteren yüksek bel hattı oluşturduğu görülmektedir. 2000-2004 yıllarında bel hattının %74,1 normal bel hattı iken %20’sinin düşük bel hattında olduğu belirlenmiştir. 2005-2007 yıllarında incelenen etek modellerinin %38’ni düşük bel modeller oluşturmaktadır. Etek bel hattı yıllara göre farklılık göstermektedir ($x^2=77,67$, $p<.05$).

Tablo 34’de elde edilen sonuçlara göre etek bel formlarının yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 140

Etek Bel Hattı

Etek modellerine ait bel hatları incelendiğinde düşük bel hatları; 65’li dönemlerde başlayan artış 70’ li dönemlerde yükselmektedir. Düşük bel hattı 95’li dönemlerde başlayan yükselişi, 2005’li dönemlerde en yüksek seviyeye ulaşmaktadır (Şekil 140).

Etek bel hatlarının normal bel formunda çok hareketli dönemler görülmemektedir. Tablo 34’de görüldüğü üzere normal bel hattı oranları her dönemde etkinliğini korumaktadır. Yüksek bel hattının 45’li, 70’li, ve 85’li dönemlerde yüksek oranlarda yer aldığı belirlenmiştir.

Etek modellerinde, normal bel hatları bazı dönemlerde oranlarında düşüş gözlene de araştırmada yer alan zaman dilimlerinde etkinliğini göstermektedir. Ancak düşük ve yüksek bel hattı oranlarındaki yükselmeler radikal bir değişimin belirtilerini göstermektedir. Bel formunun 45’li ve 85’li dönemlerde yükselmesi veya 65’li ve 95’li dönemde görülen düşük bel, kadının sosyal yaşantıda üstlendiği rollerin gösterimi olarak yorumlanmaktadır. 70’li dönemlerde aynı oranlarda gözlenen üç bel hattı dönemin modanın tek çıkış noktası olmadan farklı anlayışları aynı anda yansıttığının bir göstergesidir.

1995-1999 yıllarında başlayan düşük bel modası 2007'de etkinliğini sürdürmektedir. Ancak düşük bel hattının sınır tanımayacak bir şekilde günlük yaşamda kullanılması özellikle toplumun ahlaki değerlerini yok ettiğini belirten sosyal kurumların tepkilerinin yanı sıra düşük bel giysilerin pazarda doyuma ulaşması ilerleyen dönemlerde bel hatlarında yükselmelere neden olacağı öngörülmektedir.

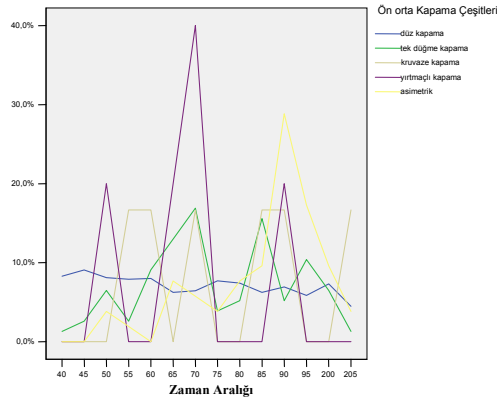
Tablo 35: Etek Modellerine Ait Ön Orta Kapama Türlerinin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	ÖN ORTA KAPAMA TÜRLERİ						X ²	p =
	Düz kapama	Tek sıra kapama	Kruvaze kapama	Yırtmaçlı kapama	Asimetrik	Toplam		
	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	85(98,8)	1(1,2)	-	-	-	86(100)	5,666	0,17
1945-1949	93(97,9)	2(2,1)	-	-	-	95(100)		
1950-1954	83(91,2)	5(5,5)	-	1(1,1)	2(2,2)	91(100)		
1955-1959	81(95,3)	2(2,4)	1(1,2)	-	1(1,2)	85(100)		
1960-1964	82(91,1)	7(7,8)	1(1,1)	-	-	90(100)		
1965-1969	64(81)	10(12,7)	-	1(1,3)	4(5,1)	79(100)		
1970-1974	66(77,6)	13(15,3)	1(1,2)	2(2,4)	3(3,5)	85(100)		
1975-1979	79(94)	3(3,6)	-	-	2(2,4)	84(100)		
1980-1984	76(90,5)	4(4,8)	-	-	4(4,8)	84(100)		
1985-1989	64(78)	12(14,6)	1(1,2)	-	5(6,1)	82(100)		
1990-1994	71(77,2)	4(4,3)	1(1,1)	1(1,1)	15(16,3)	92(100)		
1995-1999	60(77,9)	8(10,4)	-	-	9(11,7)	77(100)		
2000-2004	75(88,2)	5(5,9)	-	-	5(5,9)	85(100)		
2005-2007	46(92)	1(2)	1(2)	-	2(4)	50(100)		

Tablo 35'de görüldüğü üzere; 1940-1944 yıllarında incelenen etek modellerinin %98,8'ni düz kapama oluşturmaktadır. 1950-1954 yıllarında %91,2'sini düz kapama, %5,5'ni tek sıra kapama, %2,2'sini asimetrik kapama türleri oluşturmaktadır. 60'lı yılların ikinci yarısında etek modellerinin %81'ni düz kapama %12,7'sini tek sıra kapama, %5,1'ni asimetrik kapama türleri oluşturmaktadır. 70'li yılların ilk yarısında incelenen modellerin %77,6'sını düz kapama, %15,3'ünü tek sıra kapama türlerinin oluşturduğu belirlenmiştir.

1985-1989 yıllarında incelenen etek modellerinin %78'i düz kapama, %14,6'sının tek sıra kapama türleri oluşturmaktadır. 1990-1994 yıllarında ön orta kapama türlerinin %77,9'unu düz kapama türleri oluştururken, %16,3 ile asimetrik kapama türlerinin önceki döneme göre artış gösterdiği belirlenmiştir. 2000-2004 yıllarında incelenen etek modellerinin %88,2'sini düz kapama türleri oluşturmaktadır.

Tablo 35'de elde edilen sonuçlara göre etek ön orta kapama çeşitlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 141

Ön Orta Kapama Çeşitleri

Tablo 35'de etek modelleri incelendiğinde ön ortası düz kapamalı modeller her dönemde yüksek oranlarda görülmektedir. Ön ortası düz kapama modellerinde; 50'li, 70'li, 85'li ve 95'li dönemlerde yüksek oranlarda yer almaktadır. Kruvaze kapamalı modeller; 55'li, 70'li, 85'li ve 2005'li dönemlerde yükselme görülmektedir (Şekil 141).

Etek modellerinde, yırtmaçlı kapama modelleri; 50'li, 70'li ve 90'lı dönemlerde yüksek oranlarda yer alırken ön ortası asimetrik kapamalı modeller 50'li, 65'li ve 90'lı dönemlerde gündemde yer almaktadır (Şekil 141).

Klasik etek anlayışında, ön ortası kumaş katı olup arka ortasından kapamalı modeller akla gelmektedir. Kadını cinsel ayrıcalıklı kılan etekler, uğradıkları form değişikliklerinin yanı sıra ön ortasında yer alan değişimler giyim tarzlarını yansıtmaktadır. 1980’li yıllarda uzayan ve daralan etek modellerinin kruvaze kapamalarda belirlenen yükseliş, araştırma sırasında edinilen gözlemlerde derin yırtmaçlı etek modellerini gündeme getirmiştir.

Gömlek/bluz, elbise ve ceket modellerinin ön orta kapama çeşitlerinde gündeme getirilen nitelikli birleştirme malzemelerinin geliştirilmesi etek modelleri içinde ön görülmektedir.

Tablo 36: Etek Modellerine Ait Boy Ölçülerinin Yıllara Göre Dağılımı

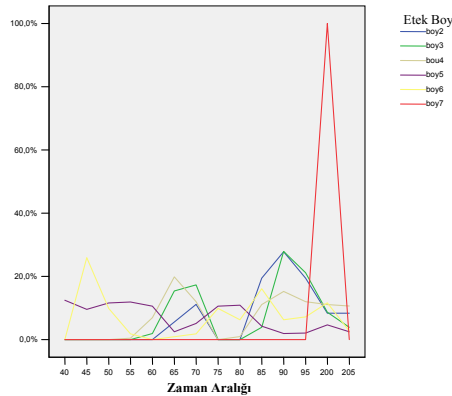
YIL	ETEK BOYU							X ²	p =
	Boy2	Boy3	Boy4	Boy5	Boy6	Boy7	TOPLAM		
	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	-	-	-	86(100)	-	-	86(100)	38,960	0,000
1945-1949	-	-	-	66(69,5)	29(30,5)	-	95(100)		
1950-1954	-	-	-	80(87,9)	11(12,1)	-	91(100)		
1955-1959	-	-	1(1,2)	82(96,5)	2(2,4)	-	85(100)		
1960-1964	-	2(2,2)	15(16,7)	73(81,1)	-	-	90(100)		
1965-1969	2(2,5)	16(20,3)	43(54,4)	17(21,5)	1(1,3)	-	79(100)		
1970-1974	4(4,7)	18(21,2)	26(30,6)	35(41,2)	2(2,4)	-	85(100)		
1975-1979	-	-	-	73(86,9)	11(13,1)	-	84(100)		
1980-1984	-	-	2(2,4)	75(89,3)	7(8,3)	-	84(100)		
1985-1989	7(8,5)	4(4,9)	24(29,3)	29(35,4)	18(22)	-	82(100)		
1990-1994	10(10,9)	29(31,5)	33(35,9)	13(14,1)	7(7,6)	-	92(100)		
1995-1999	7(9,1)	22(28,6)	26(33,8)	14(18,2)	8(10,4)	-	77(100)		
2000-2004	3(3,5)	9(10,6)	24(28,2)	32(37,6)	13(15,3)	4(4,7)	85(100)		
2005-2007	3(6)	4(8)	23(46)	17(34)	3(6)	-	50(100)		

İncelenen etek modellerinin yıllara göre boy dağılımlarının verildiği Tablo 36’da Boy1 değerine ait veriler bulunmadığından dolayı tabloda yer almamaktadır. Etek boylarının yıllara göre dağılımları incelendiğinde; 1945-1949 yıllarında incelenen modellerin %69,5’i Boy5 ve %30,5’i Boy6 oluşturmaktadır. 1945-1959 yılları arasında yer alan dönemlerde etek boylarında Boy5’in hakim olduğu belirlenmiştir. 1960-1964 yıllarında incelenen etek modellerinin %81,1’ni Boy5

,%16,7'sini Boy6 oluşturmaktadır.1965-1969 yıllarında etek boylarında kısalmalara doğru çeşitlilik belirlenmiştir. Bu dönemde incelenen modellerin %54,4'ünü Boy4,%20,3'nü Boy3 oluşturmaktadır. Etek boylarındaki çeşitlilik 70'li yılların ilk döneminde devam etmiş, incelenen modellerin %41,2'sini Boy5, %30,6 Boy4, %21,2'sini Boy3 ,%4,7'sini Boy2 oluşturmaktadır. 70'li yılların ikinci yarısında çeşitlilik azalmaktadır. Bu dönemde incelenen etek modellerinin %86,9'nu Boy5 oluştururken, %13,1'ni Boy6 oluşturmaktadır.

1985-1989 yıllarında incelenen etek modellerinde yeniden çeşitlilik gözlenmektedir. İncelenen etek modellerinin %35,4'ü Boy5, %29,3'ü Boy4, %22'si Boy6 oranlarında olduğu görülmektedir. 1990-1994 yıllarında incelenen etek modellerinin %35,9'u Boy4, %31,5'nin Boy3 'de yoğunlaştığı belirlenmiştir. 2000-2004 yıllarında incelenen etek modellerinde çeşitlilik gözlenirken, modellerin %37,6'sı Boy5 , %28,2'si Boy4, %15,3'ü Boy 6'dan oluşmaktadır. Etek boy ölçüsü yıllara göre farklılık göstermektedir ($x^2=38,96$, $p< .05$).

Tablo 36'da elde edilen sonuçlara göre etek boylarının yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 142

Etek Boyları

Araştırmada boy ölçümleri içerisinde yer alan Boy1'in etek modellerine ait ölçümlerinde herhangi bir değerine rastlanmamaktadır. İncelenen etek modellerinde

yer alan Boy2; 70'li dönemlerin yanı sıra 85'li dönemlerde başlayan yükselişi 90'lı dönemlerde zirveye ulaşmaktadır (Şekil 142).

Boy3'e ait değerler incelendiğinde, 65'li dönemlerde başlayan yükselişi 70'li dönemlerde yükseliş gösterirken, 85'li dönemlerde başlayan yükselişi 90'lı yıllarda yüksek oranlarda yer almaktadır. Boy4'e ait etek modelleri, 65'li, 95'li yıllarda yüksek oranlarda olduğu belirlenmiştir. Etek boylarında Boy5, 60'lı dönemlere kadar belirli oranlarda seyrederken 65'li dönemlerde düşüş göstermektedir. 75'li dönemlerde yükselişe geçen Boy5, 85'li dönemlerde düşüş göstermektedir. Boy6'ya ait değerler incelendiğinde 45'li, 75'li, 85'li ve 2000'li dönemlerde yükseliş göstermektedir. Boy7, 2000'li dönemlerde yükseliş göstermektedir (Şekil 142).

Etek boyları, moda trendleri için belirleyici bir özellik taşımaktadır. Dönemlerde görülen hareketlenmeler etek boylarına da yansımaktadır. Etek boyları ile ilgili grafikler genel olarak incelendiğinde etek boylarındaki hareketlilik Tablo 36'da görüldüğü üzere ani yükselişlerden ziyade kademeli olarak, bir önceki dönemden haber verici niteliktedir. Bu sonuç; Kidwell'in (1989) belirttiği üzere "mevcut modaların oluşturduğu emsal, aynı zamanda yapılacak seçimlerin türünü de etkiler. Yeni sezonda popüler olan modanın geçmişinden kesin bir kopuşu temsil etmesi ender görülen bir durumdur. Ortalama tüketici, zaten giymekte olduğu şeylerden radikal biçimde farklılık gösteren yeni tarzları nadiren benimsemiştir. Yeni bir özelliğe yavaş yavaş alışmayı tercih ederler" açıklaması tarafından da desteklenmektedir.

Warner'ın (2000) araştırmasında belirttiği gibi kadında vurgulanmak istenen cinsel bölgeler modanın yönünü etkilemektedir. Bu araştırmadan yola çıkarak bacak estetiğinin gündeme gelmesi etek boylarının kısalmasını işaret etmektedir.

1945'ten sonra ileri boyuta taşınan eğlence sektörü teknolojinin 1953 yılında ortaya çıkardığı microsillon, kaset sektöründe devrim etkisi gösterdi. 1980'li yılların başlarında, sese çok büyük kalite veren compact diskin piyasaya sürülmesine kadar devam etti (Langlois,2003,s.469). Moda, 1960'lı ve 1980'li yılların genç nüfusunun

dinamik yapısı, kendi dillerinde koşuşan müzik guruplarının dans figürlerini eğlence sektöründeki gelişmelerle birleşince grafiklerde yer alan etek modellerini mini boylara kadar kısaltmış olduğu görülmektedir.

1990’lar da gösterişli takım elbiselerle kullanılan mini eteklerin sonunu hazırlayan ilk açıklamalardan biriside Vogue dergisinin 1992 yılının Temmuz sayısında verdiği “mini eteklerinizi yırtın” sloganı ile manşet atması Şekil 142’de görüldüğü üzere doruk noktasında yer alan mini eteklerin sonunu hazırlamıştır.

Tyner ve Ogle’nin belirttiği gibi kadınlarda ön plana çıkartılmak istenen erojen bölgeleri moda çizgilerine yansımaktadır. Bu görüşle beraber incelenen kaynaklardaki bilgiler de göz önüne alınarak 21.yy’da kadının bacak estetiğine yönelik bakış açılarına göre etek boylarında değişimler beklenen sonuçlar arasındadır.

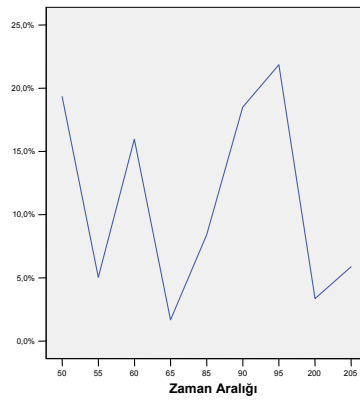
Tablo 37: Etek Modellerine Ait Kesim Özelliklerinin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	ETEK KESİM ÖZELLİKLERİ							X ²	p =
	Dar kesim	Klasik kesim	Evaze kesim	Geniş kesim	V kesim	Kloş kesim	Balon kesim		
	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	-	26(30,2)	46(53,5)	-	-	14(16,3)	-		
1945-1949	-	31(32,6)	22(23,2)	5(5,3)	1(1,1)	36(37,9)	-		
1950-1954	23(25,3)	24(26,4)	13(14,3)	6(6,6)	4(4,4)	21(23,1)	-		
1955-1959	6(7,1)	28(32,9)	-	17(20)	22(25,9)	12(14,1)	-		
1960-1964	19(21,1)	28(31,1)	28(31,1)	3(3,3)	6(6,7)	6(6,7)	-		
1965-1969	2(2,5)	19(24,1)	47(59,5)	4(5,1)	1(1,3)	6(7,6)	-		
1970-1974	-	7(8,2)	63(74,1)	-	-	15(17,6)	-		
1975-1979	-	19(22,6)	46(54,8)	-	-	19(22,6)	-		
1980-1984	-	27(32,1)	13(15,5)	-	1(1,2)	42(50)	1(1,2)		
1985-1989	10(12,2)	34(41,5)	2(2,4)	1(1,2)	12(14,6)	23(28)	-		
1990-1994	22(23,9)	31(33,7)	4(4,3)	-	18(19,6)	17(18,5)	-		
1995-1999	26(33,8)	36(46,8)	7(9,1)	-	2(2,6)	6(7,8)	-		
2000-2004	4(4,7)	16(18,8)	37(43,5)	-	6(7,1)	22(25,9)	-		
2005-2007	7(14)	7(14)	16(32)	2(4)	2(4)	9(18)	7(14)	4,107	0,043

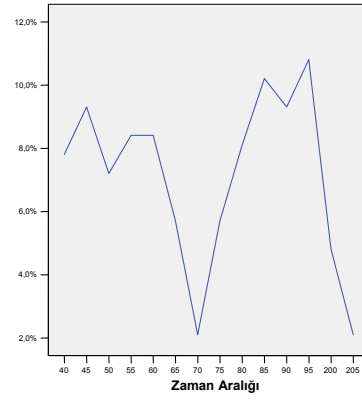
Etek modellerine ait kesim özelliklerinin yer aldığı Tablo 37'ye göre; 1940-1944 yıllarında incelenen etek modellerinin %53,5'i evaze kesim,%30,2'si klasik kesim, %16,3'ü kloş kesimden oluşmaktadır. 1950-1954 yıllarında incelenen etek modellerinin %26,4'ü klasik kesim, %25,3'ü dar kesim ,%23,1'i kloş kesim almaktadır. 1960-1964 yıllarında incelenen modellerin %31,1'ni evaze kesim, %31,1'ni klasik kesim ,%21,1'ni dar kesimden oluşmaktadır.

1970-1974 yıllarında incelenen modellerin %74,1'ni evaze kesim, %17,6'sını kloş kesim,%8,2'sini klasik kesim oluşturmaktadır. 80'li yılların ilk yarısında incelenen modellerin %50'sini kloş kesim, %32,1'ni klasik kesimin oluşturduğu belirlenmiştir. 80'li yılların ikinci yarısında incelenen modellerde %14,6 V kesim ile %12,2 ile dar kesim modellerinin önceki döneme oranla artış gösterdiği belirlenmiştir. 1990-1994 yıllarında yer alan etek modellerinin %33,7'sini klasik kesim, %23,9'unu dar kesim, %19,6'sını V kesim oluşturmaktadır. 2000'li yılların ilk yarında incelenen modellerin %43,5'ni evaze kesim oluştururken, %25,9'nu önceki döneme göre artış gösteren kloş kesim oluşturmaktadır. 2005-2007 yıllarında balon kesim'in (%14) artış gösterdiği belirlenmiştir. Etek model kesimi yıllara göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=4,10$, $p < .05$).

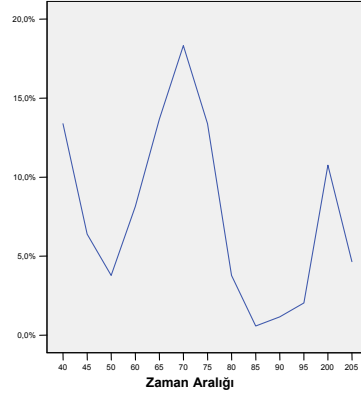
Tablo 37'de elde edilen sonuçlara göre etek kesimlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

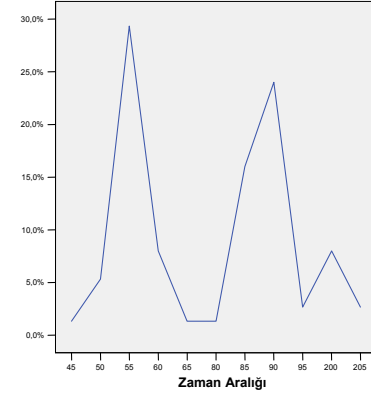
Şekil 143
Dar Kesim

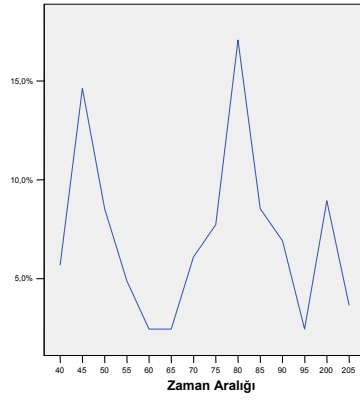
Şekil 144
Klasik Kesim

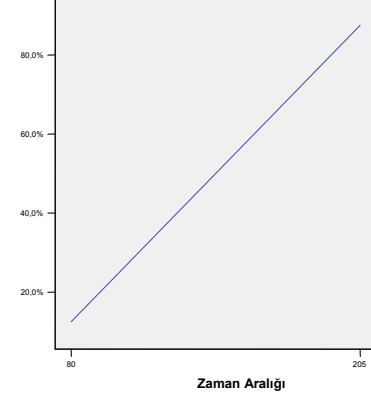
Şekil 145
Evaze Kesim

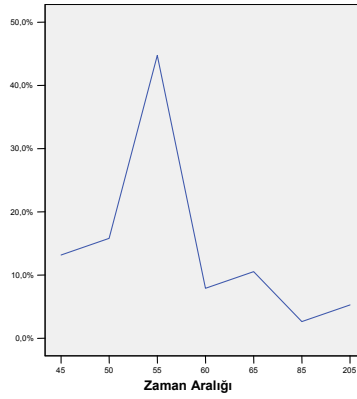
Şekil 146
V Kesim

Şekil 147
Kloş Kesim

Şekil 148
Balon Kesim

Şekil 149
Geniş Kesim

Etek modellerinin kesim özellikleri incelendiğinde dar kesim modellerde; 50’li, 60’lı, ve 95’li dönemler de yüksek oranlar belirlenmiştir. Klasik kesime ait modeller; 45’li, 55’li, 80’li ve 95’li dönemlerde yüksek oranlardadır. Evaze kesim, 40’lı, 70’li ve 2000’li dönemlerde artış göstermektedir. Geniş kesim etek modelleri, 55’li, 65’li ve 2000’li dönemlerde yükseliş gösterirken, V kesim etek modelleri, 55’li, 85’li ve 2000’li dönemlerde yükseliş göstermektedir. Kloş kesim modeller, 45’li, 70’li, 80’li ve 2000’li dönemlerde yüksek oranlarda yer almaktadır. Balon etek kesimine ait değerler 2005’li dönemlerde yüksek oranlardadır (Şekil 143, 144, 145, 146, 147,148,149).

Etek ve elbise, daha önceki yorumlarda da değinildiği üzere kadının cinselliğini yansıtan başlıca giysi çeşitleridir. Etek kesimleri, 1947 yılında NewLook akımıyla başlayan ve 1970’li yılların pantolon devrimine kadar geçen süreçte kadının bel ,kalça ve bacak estetiğini istediği biçimlerde şekillendirmiştir. 70’li ve 80’li yıllarda pantolonun kadın yaşantısında geniş yer alması etek modellerini genel silüete göre düzenlemesine rağmen her zaman güncelliğini korumaktadır.

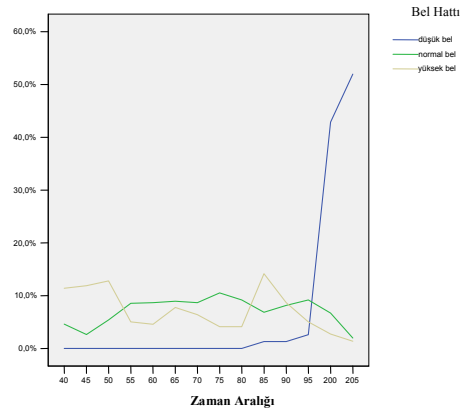
Tablo 38: Pantolon Bel Hattına Ait Ölçümlerin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	BEL				X ²	p =
	Düşük bel	Normal bel	Yüksek bel	Toplam		
	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	-	35(58,3)	25(41,7)	60(100)	228,797	0,000
1945-1949	-	20(43,5)	26(56,5)	46(100)		
1950-1954	-	41(59,4)	28(40,6)	69(100)		
1955-1959	-	65(85,5)	11(14,5)	76(100)		
1960-1964	-	66(86,8)	10(13,2)	76(100)		
1965-1969	-	68(80)	17(20)	85(100)		
1970-1974	-	66(82,5)	14(17,5)	80(100)		
1975-1979	-	80(89,9)	9(10,1)	89(100)		
1980-1984	-	70(88,6)	9(11,4)	79(100)		
1985-1989	1(1,2)	52(61,9)	31(36,9)	84(100)		
1990-1994	1(1,2)	62(75,6)	19(23,2)	82(100)		
1995-1999	2(2,4)	70(84,3)	11(13,3)	83(100)		
2000-2004	33(36,7)	51(56,7)	6(6,7)	90(100)		
2005-2007	40(69)	15(25,9)	3(5,2)	58(100)		

Tablo 38’de görüldüğü üzere; 1940-1944 yılları arasında incelenen pantolon modellerinin %58,3’ü normal bel ,%41,7’si yüksek bel değerlerindedir. 40’lı yılların ikinci döneminde %56,5 yüksek bel ,%43,5 ‘i normal bel hattında yer almaktadır.

1950-1954 yıllarında incelenen modellerin %59,4’ünün normal bel hattını oluşturduğu görülmektedir. 50’li yılların ikinci yarısından 80’li yılların ilk yarısına kadar geçen dönemlerde incelenen pantolon modellerinde normal bel hattı değerlerinin döneme hakim olduğu belirlenmiştir (55-59 yılları arası %85,5 , 60-64 yılları arası %86,8 , 65-69 yılları arası %80, 70-74 yılları arası %82,5 , 75-79 yılları arası %89,9 , 80-84 yılları arası %88,6).1985-1989 yılları arası incelenen pantolon modellerinin %61,9’unu normal bel hattı oluştururken %36,9 ile önceki döneme oranla artış gösteren yüksek bel hattı oluşturmaktadır. 2000-2004 yılları arası incelenen modellerin %56,7’sini normal bel hattında iken %36,7’sini artış gösteren düşük bel hattı oluşturmaktadır.2005-2007 yıllarında düşük bel modeller %69 ‘u oluşturmaktadır.

Tablo 38’de elde edilen sonuçlara göre pantolon bel hatlarının yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 150
Pantolon Bel Hattı

İncelenen pantolon modellerinde düşük bel hattı oranları, 95’li dönemlerde başlayan yükselişi 2005’li dönemlerde en yüksek oranlarda yer almaktadır.

Normal bel hattında yer alan pantolon modelleri, 55’li dönemlerde yükselişe geçerek 95’li dönemlere kadar belirli oranlarda seyrini sürdürmüştür. Yüksel bel hattına ait modeller, 40’lı ve 50’li dönemlerde yüksek oranlarda yer alırken ,85’li dönemlerde yeniden gündeme gelmiştir (Şekil 150)

1990 ‘lı yılların başlarında tüketim toplumunda, birçok Avrupa devleti sportif aktivitelere verilen önemi açıklarken toplumların fiziki normlarını korumasını yada geliştirilmesini teşvik ediyordu. Bunun sonucunda spor malzemeleri satan büyük firmalar piyasadaki konumlarını koruyabilmek için acımasız bir mücadele vermişlerdi (Langlois,2003). Sonuç olarak sağlıklı ve ideal vücut görünümü 90’lı yılların top modellerinin gündemi oluşturması ile desteklenerek, ideal vücut kavramını 2000’lere taşımasını sağlamıştır.

Moda tasarımcıları bu dönemde ince bel ve estetik görünümlü karın bölgesinden yola çıkarak düşük bel ,dar kesim pantolonlarla gündeme gelmişti. Hızlı bir şekilde yayılan düşük bel modasında kısalan üst giyim boyları ile karın bölgesini tamamen ortaya çıkaran bir eğilim gösterdi. Ancak modanın estetik kaygısı sağlık sorunlarını da ortaya çıkardı. Düzensiz beslenme, az hareketlilik ve fast-food tüketiminin artması obezite hastalığının yaygınlığını da göstermiş oldu. Bununla ilgili olarak Çivitçi ve Bulat’ın çalışmalarında düşük bel, dar kesim pantolonların uzun süre kullanımı karın ve yan bölgelerde yağlanma oranlarında artış gösterdiğini belirterek bel bölgesindeki yağlanmaların tek başına giyinme alışkanlıkları ile doğru orantılı olmasa da destekleyen bir özellik taşıdığını ifade etmektedirler.

ABD ve birçok Avrupa ülkesinde sağlık ve toplum ahlakı yönünden olumsuz etkiler gösterdiği savunularak düşük bel pantolonları yasaklamalara yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Moda otoriteleri bu görüşleri göz önüne aldığından veya gardıropları dolduran düşük bel pantolonların, pazarlama stratejileri göz önüne alınarak zaman içerisinde yükseliş göstereceği düşünülmektedir.

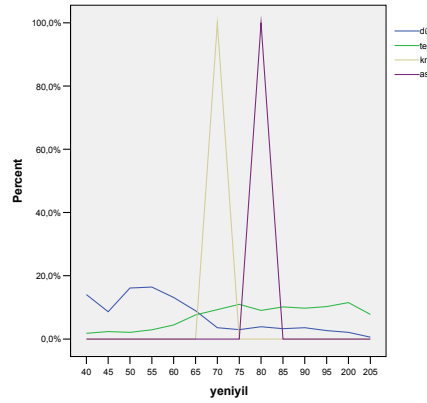
Tablo 39: Pantolon Ön Orta Kapama Türlerinin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	ÖN ORTA KAPAMA TÜRLERİ			X ²	p =
	Düz kapama	Tek sıra kapama	Toplam		
	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	47(78,3)	13(21,7)	60(100)	131,671	0,000
1945-1949	29(63)	17(37)	46(100)		
1950-1954	54(78,3)	15(21,7)	69(100)		
1955-1959	55(72,4)	21(27,6)	76(100)		
1960-1964	44(57,9)	32(42,1)	76(100)		
1965-1969	30(35,3)	55(64,7)	85(100)		
1970-1974	12(15)	68(85)	80(100)		
1975-1979	10(11,2)	79(88,8)	89(100)		
1980-1984	13(16,5)	66(83,5)	79(100)		
1985-1989	11(13,1)	73(86,9)	84(100)		
1990-1994	12(14,6)	70(85,4)	82(100)		
1995-1999	9(10,8)	74(89,2)	83(100)		
2000-2004	7(7,8)	83(92,2)	90(100)		
2005-2007	2(3,4)	56(96,6)	58(100)		

Tablo 39’da görüldüğü üzere; 1940-1944 yılları arasında incelenen pantolon modellerinin ön orta kapama türlerinde %78,3’ünün düz kapama, %21,7’sinin tek sıra kapama şeklinde olduğu belirlenmiştir. 1945-1949 yılları arasında incelenen pantolon modellerinin %63’ünü düz kapama, %37’sini tek sıra kapama modeller oluşturmaktadır.

50’li yılların ilk yarısında %78,3 ve ikinci yarısında %72,4’ü ve 60’ların ilk yarısında %57,9’u düz kapama modelleri oluşturmaktadır. 1965-1969 yıllarında incelenen modellerin %64,7’sini tek sıra kapama modelleri oluştururken 2000’li yıllara kadar dönemlerde tek sıra kapama türlerinin hakim olduğu belirlenmiştir (1970-1974 yılları arası %85 , 1975-1979 yılları arası %88,8, 1980-1984 yılları arası %83,5, 1985-1989 yılları arası %86,9, 1990-1994 yılları arası %85,4, 1995-1999 yılları arası %89,2, 2000-2004 yılları arası %92,2, 2005-2007 yılları arası %96,6)

Tablo 39’da elde edilen sonuçlara göre pantolon ön orta kapama türlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 151

Pantolon Ön orta Kapama Çeşitleri

İncelenen pantolon modellerinde ön ortası düz kapama modelleri; 50’li ve 55’li dönemlerde yüksek oranlarındadır. Ön orta tek sıra kapamalı modellerde, 60’lı yıllarda başlayan yükseliş, 2005’li dönemlere kadar etkinliğini göstermektedir. Kruvaze kapama modelleri 70’li dönemlerde, asimetrik kapama modelleri 80’li dönemlerde yükseliş göstermektedir (Şekil 151).

Pantolonun, kadınlar tarafından erkek giyim tarzını zorunlu koşullarla benimsenmesine rağmen erkek pantolonların klasik şeklini kendisine uyarlayarak kullanmıştır. Bunun en güzel örneği erkek pantolonlarında ön ortasında bulunan kapama özelliğinin, kadın pantolonlarında yan dikişlerde kullanılmasıdır. Şekil 151’de görüldüğü üzere 1950’li yıllarda ön ortalarda düz modeller görülmektedir. Ön ortası tek sıra kapamalı modeller, 1960’lı yıllarda yaygınlaşan jean kullanımı ile başlayan, 70’li yıllarda unisex giyim tarzının yaygınlaşmasıyla devam eden yükselişi günümüzde artış göstererek kullanılmaya devam etmektedir.

Tablo 40: Pantolon Paça Genişliklerinin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	PAÇA GENİŞLİĞİ				X ²	p =
	Dar paça	Rahat paça	Geniş paça	Toplam		
	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	1(1,7)	29(48,3)	30(50)	60(100)	3,961	0,047
1945-1949	-	39(84,8)	7(15,2)	46(100)		
1950-1954	28(40,6)	41(59,4)	-	69(100)		
1955-1959	56(73,7)	19(25)	1(1,3)	76(100)		
1960-1964	60(78,9)	9(11,8)	7(9,2)	76(100)		
1965-1969	36(42,4)	28(32,9)	21(24,7)	85(100)		
1970-1974	2(2,5)	22(27,5)	56(70)	80(100)		
1975-1979	10(11,2)	39(43,8)	40(44,9)	89(100)		
1980-1984	11(13,9)	56(70,9)	12(15,2)	79(100)		
1985-1989	21(25)	32(38,1)	31(36,9)	84(100)		
1990-1994	22(26,8)	34(41,5)	26(31,7)	82(100)		
1995-1999	11(13,3)	51(61,4)	21(25,3)	83(100)		
2000-2004	27(30)	48(53,3)	15(16,7)	90(100)		
2005-2007	30(51,7)	21(36,2)	7(12,1)	58(100)		

İncelenen pantolon modellerinin, paça genişliklerinin yıllara göre dağılımının verildiği Tablo 40'a göre; 1940-1944 yıllarında %50'sini geniş paça, %48,3'ünü rahat paça genişlikleri oluşturmaktadır. 1945-1949 yıllarında incelenen pantolon modellerinin %84,8'ini rahat paça genişliği oluşturmaktadır.

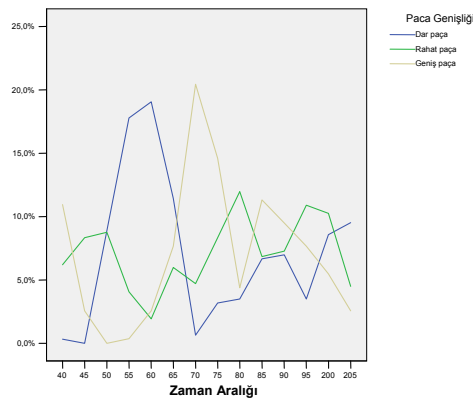
1950-1954 yıllarında incelenen pantolon modellerinin %59,4'ünü rahat paça , %40,6'sını dar paça genişliği oluşturmaktadır. 1955-1964 yılları arasında yer alan modellerde paça genişliklerinin daraldığı gözlenmektedir (55-59 yılları arası %73,7 , 60-64 yılları arasında %78,9). 1965-1969 yılları arsında incelenen pantolon modellerine ait paça genişliklerinde çeşitlilik görülmektedir. Bu dönemde %42,4'ü dar paça, %32,9 rahat paça, %24,7'sini geniş paça genişlikleri oluşturmaktadır.

1970-1974 yıllarında incelenen pantolon modellerinin %70'sini geniş paça modelleri oluşturmaktadır. 1975-1979 yıllarında modellerin %44,9'u geniş paça, %43,8'i rahat paça genişliğinde olduğu görülmektedir. 80'li yılların ilk yarısında

incelenen pantolon modellerinin %70,9 ile rahat paça genişliği oluşturmakta iken 80'lerin ikinci yarısında paça genişliklerinde çeşitlilik gözlenmektedir (%38,1 rahat paça, %36,9 geniş paça, %25 dar paça genişliğindedir).

1990-1994 yıllarında yer alan modellerin %41,5'i ve 1995-1999 yıllarında incelenen modellerin %61,4'ünü rahat paça genişlikleri oluşturmaktadır. 2000-2004 yıllarında %53,3'ü rahat paça genişliği, %30'unu dar paça genişliği oluşturmaktadır. 2005-2007 yıllarında dar paça genişliğinin %51,7'sini dar paça genişliği oluşturmaktadır.

Tablo 41'de elde edilen sonuçlara göre pantolon paça genişliklerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 152

Pantolon Paça Genişlikleri

Pantolon modellerinin paça genişlikleri incelendiğinde ,dar paça genişliği, 55'li dönemlerdeki yükselişi 60'lı dönemlerde yüksek oranlardadır ayrıca 2005'i dönemlerde en yüksek oranlara ulaşmaktadır. Paçalarda rahatlamalar, 45'li, 65'li, 80'li ve 95'li dönemlerde yüksek oranlarda yer alır geniş paça modelleri, 40'lı, 70'li ve 85'li dönemlerde yükseliş göstermektedir (Şekil 157).

Pantolon paçalarının genişlemeler 65’li dönemlerden başlayan yükselişi 70’li ve 85’li dönemlerde artış gösterdiği belirlenmiştir. 60’lı yılların ikinci yarısında özgürlükçü tavrı ve “savaşma, seviş” sloganı ile tüm dünyayı etkisi altına almaya başlayan “hippi” akımının öncüleri Çiçek çocukları “grunge” havaları ve kıyafetlerindeki renklilik ile ayrıcalıklarını ortaya koyuyorlar ve aynı zamanda Rock müzik dinleyerek, kadın hareketlerini savunmuşlardır. Batı Avrupa’nın geleneksel giyim tarzlarının yanı sıra Hindistan ve Afrika gibi etnik kökenlerin yöresel giysilerini giyim tarzları ile birleştirmişlerdi. Pantolonlarda ise kalın dubleli geniş paçalar kullanılmıştır. Özellikle 70’li yılların moda eğilimi olarak benimsenmiş olan geniş paçalar, 1990’lı yıllar da televizyon dizilerinde popüler olan “Charly’nin Melekleri” ile yeniden yükseliş göstermiştir.

Pantolon paçalarının daralması 1960’lı yıllardan sonra 2000’li yılların ilk döneminde yeniden yükseliş göstermektedir. Günümüzde 80’li yılların tayt havasının yeniden yaşanmasının yanı sıra jean pantolonların dar kesim özellikleri paça genişliklerinin daralmasında etkili olmaktadır.

70’li yılların sembolü haline gelmiş geniş paçalar, günümüz şartları düşünüldüğünde uzak bir olasılık olarak görülmektedir. Ancak moda sektörü yaşadığı nostaljiyi, modernize ederek yeniden yorumlaması gelecekte moda eğilimi olarak ortaya çıkması öngörülen bir sonuçtur.

Tablo 41: Pantolon Boylarının Yıllara Göre Dağılımı

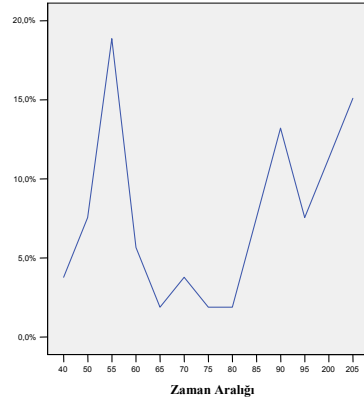
YIL	PANTOLON BOYU								X ²	p =
	Boy1	Boy2	Boy3	Boy4	Boy5	Boy6	Boy7	Toplam		
	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	-	2(3,3)	1(1,7)	3(5)	6(10)	47(78,3)	1(1,7)	60(100)	0,226	0,635
1945-1949	-	-	-	-	4(8,7)	35(76,1)	7(15,2)	46(100)		
1950-1954	-	4(5,8)	1(1,4)	4(5,8)	12(17,4)	48(69,6)	-	69(100)		
1955-1959	3(3,9)	7(9,2)	4(5,3)	8(10,5)	11(14,5)	43(56,6)	-	76(100)		
1960-1964	3(3,9)	-	-	3(3,9)	1(1,3)	60(78,9)	9(11,8)	76(100)		
1965-1969	1(1,2)	-	2(2,4)	9(10,6)	4(4,7)	59(69,4)	10(11,8)	85(100)		
1970-1974	1(1,3)	1(1,3)	-	-	1(1,3)	25(31,3)	52(65)	80(100)		
1975-1979	1(1,1)	-	-	5(5,6)	8(9)	32(36)	43(48,3)	89(100)		
1980-1984	-	1(1,3)	-	6(7,6)	16(20,3)	40(50,6)	16(20,3)	79(100)		
1985-1989	1(1,2)	3(3,6)	5(6)	5(6)	1(1,2)	64(76,2)	5(6)	84(100)		
1990-1994	3(3,7)	4(4,9)	6(7,3)	4(4,9)	1(1,2)	61(74,4)	3(3,7)	82(100)		
1995-1999	2(2,4)	2(2,4)	1(1,2)	4(4,8)	-	47(56,6)	27(32,5)	83(100)		
2000-2004	5(5,6)	1(1,1)	1(1,1)	-	14(15,6)	31(34,4)	38(42,2)	90(100)		
2005-2007	2(3,4)	6(10,3)	-	2(3,4)	13(22,4)	12(20,7)	23(39,7)	58(100)		

Tablo 41’de görüldüğü üzere; 1940-1944 yıllarında incelenen modellerin %78,3’nü Boy6 oluşturmaktadır. 1945-1949 yıllarında yer alan modellerin %76,1’ni Boy6, %15,2’sini Boy7 oluşturmaktadır. 1955-1959 yıllarında incelenen pantolon modellerinde kısaltmaya yönelik çeşitlilik gözlenmektedir. Bu dönemde incelenen pantolon modellerinin %56,6’sını Boy6, %14,5’ni Boy5, %10,5’ni Boy4 oluşturmaktadır.

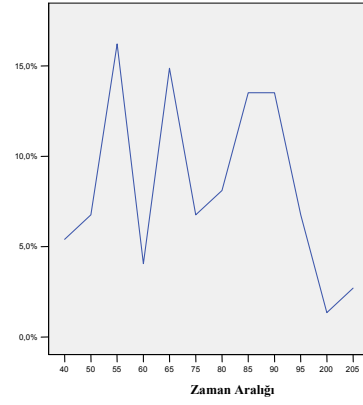
1960-1964 yıllarında döneme %78,9 ile Boy6 hakimken ,önceki döneme oranla artış gösteren %11,8 ile Boy7’nin yer aldığı belirlenmiştir. 70’li yılların ilk yarısında %65 ile Boy7 ‘nin yüksek oranda olduğu görülmektedir. 1980-1984 yıllarında incelenen pantolon boyların %50,6’sını Boy6 ,%20,3 ile Boy7 ve Boy5 oluşturduğu belirlenmiştir. 80’lerin ikinci yarısında döneme %76,2 ile Boy6’nın hakim olduğu belirlenmiştir. 1995-1999 yıllarında %56,6 ile Boy6 yer alırken %32,5 ile önceki döneme oranla artış gösteren Boy7 oluşturmaktadır. 2000’li yılların ilk yarısında incelenen modellerin %42,2’si Boy7, %34,4 Boy6 .%15,6 ile Boy5’in

oluşturmaktadır. 2005-2007 yıllarında %22,4 ile önceki döneme oranla artış gösteren Boy5 yer almaktadır.

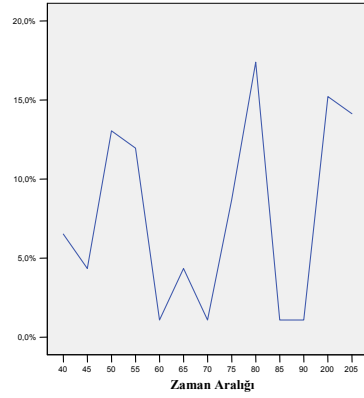
Tablo 40'da elde edilen sonuçlara göre pantolon boylarının yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

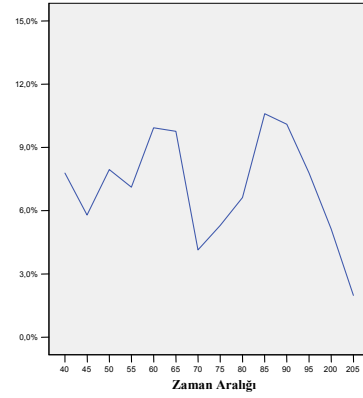
Şekil 153
Mini Boy

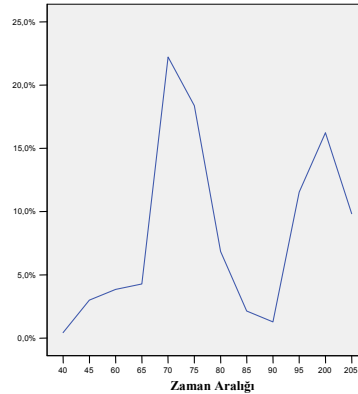
Şekil 154
Diz Üstü Boy

Şekil 155
Kapri Boy

Şekil 156
Uzun Boy

Şekil 157
Maxi Boy

Tablo 40’da pantolon boyları 7 aşamada değerlendirilmiştir. Ancak pantolon boylarına ait grafik yorumlarında karmaşıklığı azaltmak ve ifadeleri sadeleştirmek adına veriler birleştirilerek 5 aşamada gruplandırılmıştır.

Pantolon modellerinin 55’li, 90’lı ve 2000’li dönemlerde en kısa boylarının yoğunlukla kullanıldığı belirlenmiştir (Şekil 152). 1950, 1960 ve 1980’li yılların ikinci yarılarında pantolon boylarının mini şort ile diz üstü arasında yer aldığı görülmektedir. Kapri boy olarak nitelendirilen diz altı modeller 50’li, 65’li, 80’li ve 2000’li dönemlerde sıkça kullanıldığı gözlenmektedir (Şekil 154).

Pantolon boylarının 50’li, 60’lı ve 85’li dönemlerde ayak bileğine kadar uzadığı belirlenmiştir. Fakat ayak bileğini geçerek topukları kapatacak şekildeki en uzun boylar 70-75’li dönemler ile 95-2000’li dönemlerde yükseliş gösterdiği belirlenmiştir(Şekil 156).

Giysi aksesuarları, moda trendlerinin vazgeçilmez unsurları arasında yer almaktadır. Moda akımlarında, farklı kullanım alanlarına göre çeşitlilik göstermiş , giysilerde vurgu yapılmak istenen bölgelerde destekleyici özellik taşımıştır. 1950’li yıllarda ipek, saten gibi lüks kumaşlardan üretilen eldiven modellerinin kullanımı giysi kol boylarının kısalmasında etkili olurken, 90’lı yılların ikinci yarısında

rahatlığın simgesi keten spor ayakkabılar uzun kloş elbiselerin tamamlayıcısı olmuştur.

1950'li yılların ikinci yarısında ve 1990'lı yıllarda pantolon modellerinde mini boylara kadar kısaltmalar görülmektedir. Bu iki dönemin ortak özellikleri arasında günün moda trendlerinde çıkış yakalayan uzun çizme modelleri yer almaktadır. Özellikle 50'li yılların ikinci yarısında ve 60'lı yıllarda uzay modasının getirdiği renkli ve uzun çizmeler her çeşit giysi ile kullanılırken pantolon boylarında radikal bir değişim gösteren mini şortlar çizme modellerini ön plana çıkarmaktadır.

Sonuç olarak ilerleyen dönemlerde çorap, ayakkabı gibi sektörlerde yer alacak yeni gelişmeler pantolon modellerinde olduğu gibi diğer giysi türlerinin de boylarını etkilemesi düşünülmektedir.

Tablo 42: Pantolon Kesimlerinin Yıllara Göre Dağılımı

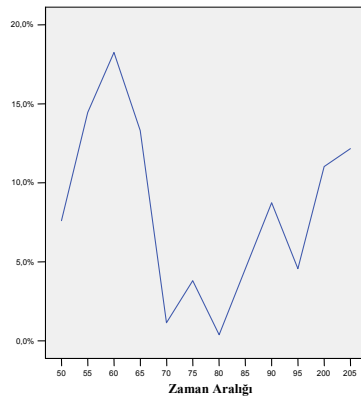
YIL	PANTOLON KESİM							X ²	p =
	Dar kesim	Klasik kesim	V kesim	Bol kesim	Çan kesim	Şalvar kesim	Toplam		
	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)	s(%)		
1940-1944	-	9(15)	-	41(68,3)	10(16,7)	-	60(100)	28,619	0,000
1945-1949	-	2(4,3)	2(4,3)	42(91,3)	-	-	46(100)		
1950-1954	20(29)	21(30,4)	22(31,9)	6(8,7)	-	-	69(100)		
1955-1959	38(50)	18(23,7)	19(25)	1(1,3)	-	-	76(100)		
1960-1964	48(63,2)	12(15,8)	10(13,2)	-	6(7,9)	-	76(100)		
1965-1969	35(41,2)	27(31,8)	1(1,2)	1(1,2)	21(24,7)	-	85(100)		
1970-1974	3(3,8)	21(26,3)	-	-	56(70)	-	80(100)		
1975-1979	10(11,2)	39(43,8)	-	5(5,6)	34(38,2)	1(1,1)	89(100)		
1980-1984	1(1,3)	41(51,9)	20(25,3)	7(8,9)	3(3,8)	7(8,9)	79(100)		
1985-1989	12(14,3)	12(14,3)	27(32,1)	32(38,1)	1(1,2)	-	84(100)		
1990-1994	23(28)	17(20,7)	17(20,7)	25(30,5)	-	-	82(100)		
1995-1999	12(14,5)	46(55,4)	5(6)	15(18,1)	5(6)	-	83(100)		
2000-2004	29(32,2)	41(45,6)	-	11(12,2)	8(8,9)	1(1,1)	90(100)		
2005-2007	32(55,2)	16(27,6)	-	1(1,7)	9(15,5)	-	58(100)		

Tablo 42’de incelenen pantolon modellerinin kesimlerine ait dağılımlar incelendiğinde; %68,3’nün bol kesim, %16,7’sini İspanyol kesim oluşturmaktadır. 40’lı yılların ikinci yarısında %91,3’nün bol kesim oluşturduğu görülmektedir. 1950-1954 yıllarında incelenen modellerin %31,9’nu V kesim, %30,4’ü klasik kesim, %29’nu dar kesim oluşturmaktadır. 1955-1959 yıllarında pantolon modellerinin %50’sini dar kesim, %25’ni V kesim oluşturmaktadır. 60’lı yılların ilk yarısında %63,2 ile dar kesim pantolonlar hakimdir. 1965-1969 yıllarında incelenen modellerin %41,2’sini dar kesim oluştururken, %24,7’sini İspanyol kesim oluşturmaktadır.

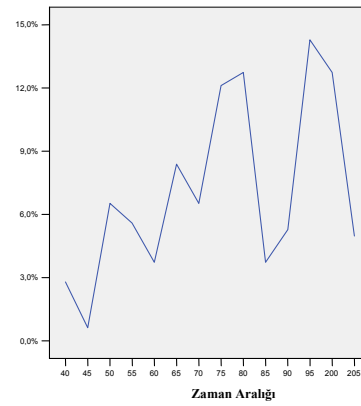
1970-1974 yıllarında incelenen pantolon modellerinin %70’ni İspanyol kesim oluşturmaktadır. 70’lerin ikinci yarısında %43,8 ile klasik kesim,%38,2 ile İspanyol kesim yer almaktadır. 1980-1984 yıllarında incelenen pantolon modellerinde V kesim (%25,3) ve şalvar kesim (%8,9) modellerinde önceki döneme oranla artış göstermektedir. 1985-1989 yıllarında yer alan modellerin %38,1’i bol kesim, %32,1’i V kesim,%14,3 ile dar ve klasik kesim modelleri yer almaktadır.1995-1999 yıllarında incelenen pantolon modellerinin %55,4’nü klasik kesim oluşturmaktadır. 2000’li

yılların ilk yarısında %45,6'sının klasik kesim ,%32,2'sinin dar kesim modellerden oluştuğu belirlenmiştir. 2005-2007 yıllarında incelenen pantolon modellerinin %55,2'sini dar kesim, %27,6'sını klasik kesim, %15,5'ni İspanyol kesim oluşturmaktadır. Pantolon model kesimi yıllara göre farklılık göstermektedir ($\chi^2=28,61$, $p < .05$).

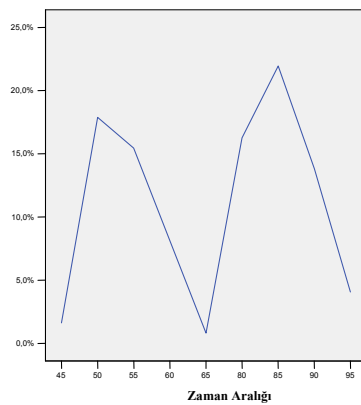
Tablo 23'de elde edilen sonuçlara göre pantolon kesimlerinin yıllara göre dağılımları grafiklerle aşağıda belirtilmiştir.

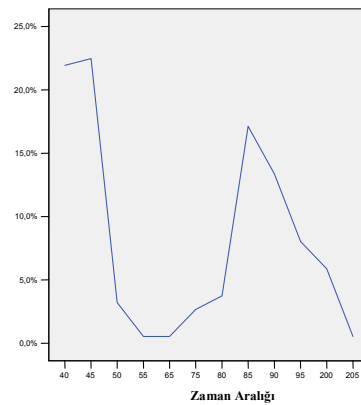
Şekil 158
Dar Kesim

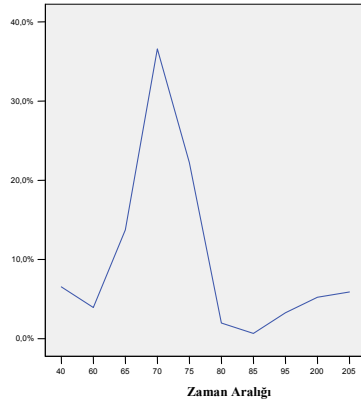
Şekil 159
Klasik Kesim

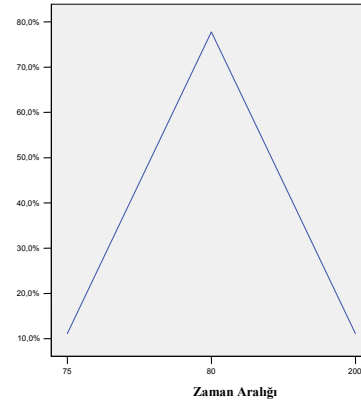
Şekil 160
V Kesim

Şekil 161
Bol Kesim

Şekil 162
İspanyol Kesim

Şekil 163
Şalvar Kesim

İncelenen modellerde pantolon kesim özelliklerine göre dar kesim modeller , 60'lı, 75'li, 90'lı ve 2005'li dönemlerde yüksek oranlardadır (Şekil 158). Klasik kesim pantolon modelleri, 50'li, 65'li, 80'li ve 95'li dönemlerde yükseliş göstermektedir (Şekil 159). V kesim pantolon modelleri 50'li dönemlerin yanı sıra 80'li dönemlerde başlayan yükseliş 85'li dönemlerde en yüksek oranlarda yer almaktadır(Şekil 160). Bol kesim pantolon modelleri, 40'lı ve 45'li dönemlerden sonra 85'li dönemlerde yükselme göstermektedir (Şekil 161). İspanyol kesim modeller 70'li dönemlerde en yüksek oranlarda iken 95 'li dönemlerde yeniden gündeme gelmiştir (Şekil 162). Şalvar kesim, 75'li dönemlerde düşük oranlarda iken 80'li dönemlerde artış göstermiş 2000'li dönemlerde gündeme yeniden gelmiştir (Şekil 163).

Feminen stilin temsilcisi pantolon, yalnızca evde yada tatillerde giyilirken artık özel davetlerde, salonlarda giyilmektedir. 1962 yılında dar kesimli ve paçaları yırtmaçlı modeller, 1966 yılında boru kesimli ve uzun modeller olarak kullanılmıştır. Strech ve Jean pantolonlar popüler olmuştur (Bond,1988,s.169).

1960'lı yıllarda şehir hayatından uzaklaşmak isteyen zengin kesim müstakil evlerin bulunduğu banliyölere yönelmişti. Şehir merkezinden uzaklaşma, kamu hizmetlerinin (ulaşım, polis, itfaiye vb.) sağlanmasında aksilikler yaşanmaya neden

olmuştur. Banliyölerin gelişmesinde otomobiller önemli rol oynamıştı (Langlois ve diğerleri,2003). 1940'lı yıllarda araba kullanmaya başlayan kadınlar, 60'ların bu lüks teknolojisini çabuk benimsemişlerdi. Yollarda araba kullanan kadın sayısında artış görülmüştür. Pantolonlar, özgürlük ve konforu bir araya getirerek 1960'lı yıllarda kadınsı hatları gösteren dar kesimle kadınların hizmetine sunmuştur.

1970'lerde eğitim düzeyi artan kadınlar erkeği ön plana çıkaran bütün eski ideolojileri sorgulamaya başladılar. Evliliğe alternatif çözümler arıyorlardı. Maço kültürüne karşı mücadele edip siyasal ve sendikal mücadelede aktif şekilde yer alıyorlardı. Ayrıca cinsiyete dayalı her çeşit şiddete (tecavüz,dayak yiyen kadınlar) tepki gösteriyorlardı. Bu hareketlerin en büyük başarısı, yüzyıllar boyu geleneksel rollere hapsedilen kadınların sonunda insani olarak algılanmalarıydı. Ayrıca, kadınlara sınırlama getirdiği öne sürülen dişilik kavramı da kaldırılmak istenmişti. (Langlois ve diğerleri,2003,s.466). Sonuç olarak, kadınların, dişilik kavramını görüntüden kaldırmak için bu dönemin erkek pantolonlarını aracı olarak kullandıkları düşünülmektedir.

1980'li yıllarda, incelenen pantolon modelleri arasında geniş ağ, dar paça özellikleriyle şalvar kesimler dikkati çekmektedir. Avrupalıların, İslam kültürü ile birleştirdikleri şalvarları, petrol krizinin yaşandığı 1980'lerde moda dünyasının gündeme taşıdığı düşünülmektedir. Gelecekte İslami kültürün gündeme gelmesi durumunda –ki ılımlı İslam anlayışının yaygınlaşması veya büyük bir petrol krizi- şalvar havasında pantolonları yeniden zamanın getirilerine göre müşteri kitlesine sunulması ön görülmektedir.

20. yüzyıl süresince meydana gelen derin değişimler tarihin sayfalarında yer alacaktır. Bu tarihi kesit bilimsel, kültürel, iktisadi, siyasi ve sosyal alanlardaki zengin gelişmelerle hatırlanacak olasına rağmen 1900'lü yıllar önemli sorunları da miras bırakmıştır. Teknolojinin yol açtığı ekolojik felaketler, global anlayışın zincirleme krizleri, internet ağının insan ilişkilerini yok etmesi, geleneksel ve kültürel değerlerin yozlaşması gibi olumsuzluklar çoğaltılarak anlatılabilir. Ancak

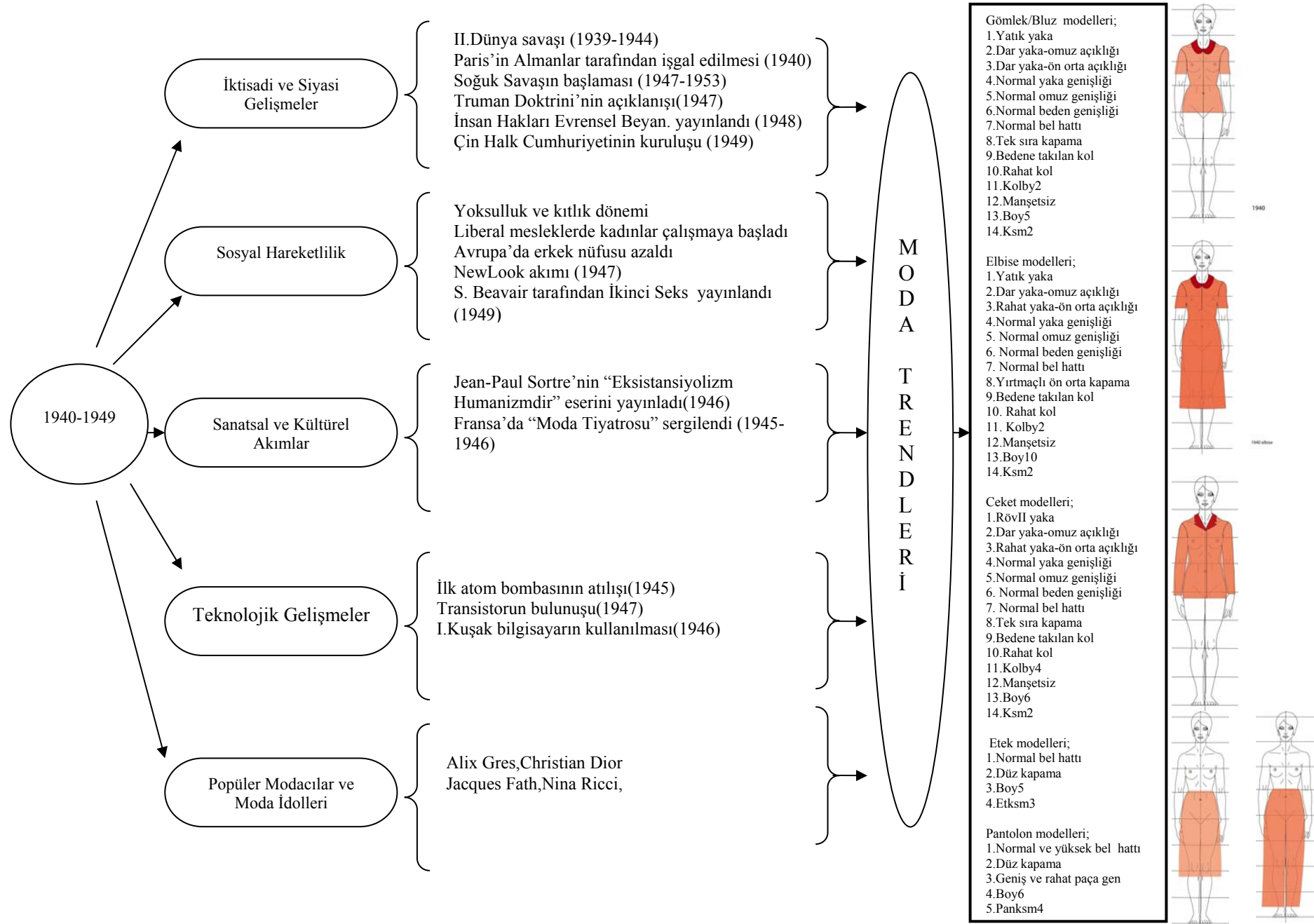
yeni yüzyıl da tarihten ders çıkarılarak yeni umutları beraberinde getireceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamına alınmış olan kadın giyimine ait gömlek/bluz, elbise, ceket, etek ve pantolon modellerinin, ölçme alanlarından elde edilen veri sonuçlarından oluşturulan tablo ve grafik gösterimleri ve yazılı malzemelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda 10'ar yıllık zaman dilimleri için moda eğilimlerinin şematik gösterimi hazırlanmıştır. Çalışmanın temel amacını oluşturan geleceğe dönük moda eğilimlerinin belirlenmesine yönelik olarak araştırma verilerinin sonuçları ve olaylarla ilişkilendirilmesi doğrultusunda 2010-2020 yılları arasında ön görülen model şeması oluşturulmuştur. Model şemalarında giysi parçaları Tablo 43'de verilen sıralamaya göre ölçüm alanlarının yerleştirilmiş olup verilerden elde edilen en yüksek değerlerine göre de şema çizimleri sunulmaktadır,

Tablo 43.Ölçme Alanları Sıralaması

Gömlek/Bluz-Elbise- Ceket üzerinden alınan ölçüler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yaka çeşidi 2. Yaka –omuz açıklığı 3. Yaka-ön orta açıklığı 4. Yaka genişliği 5. Omuz 6. Beden 7. Bel 8. Ön orta 9. Kol türü 10. Kol genişliği 11. Kol boyu 12. Manşet 13. Giysi boyu 14. Biçim
Etik üzerinden alınan ölçüler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bel 2. Ön orta 3. Boy 4. Biçim
Pantolon üzerinden alınan ölçüler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bel 2. Ön orta 3. Paça genişliği 4. Boy 5. Biçim

Sekil 164. 1940'lı Yıllara Ait Model Analiz Seması

1940-1949 YILLARINA AİT GİYSİ MODELLERİ

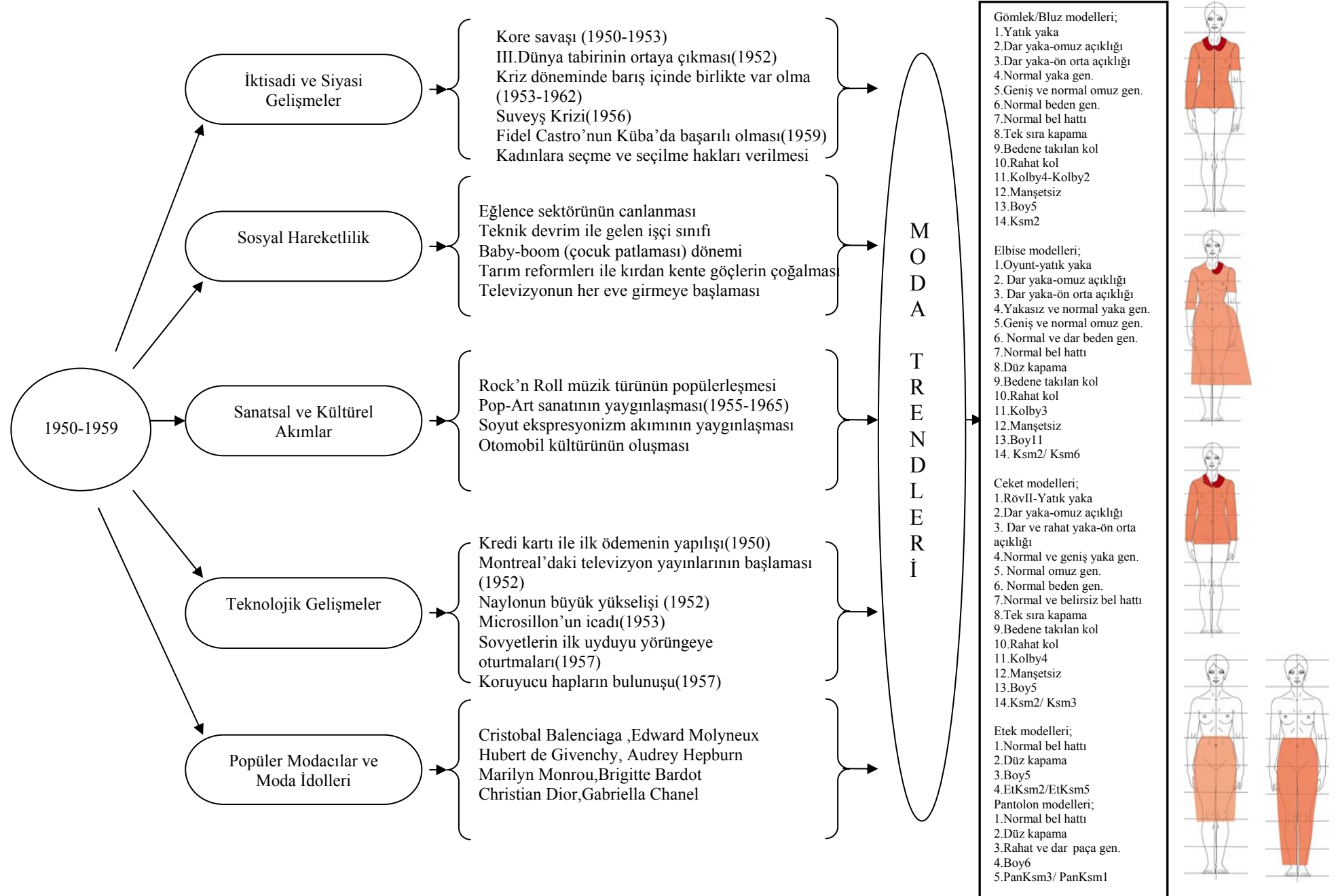

Şekil 165. II.Dünya Savaşı Dönemi

Şekil 166. 1947 Christian Dior (NewLook)

Şekil 167. 1950'li Yıllara Ait Model Analizi

1950-1959 YILLARINA AİT GİYSİ MODELLERİ

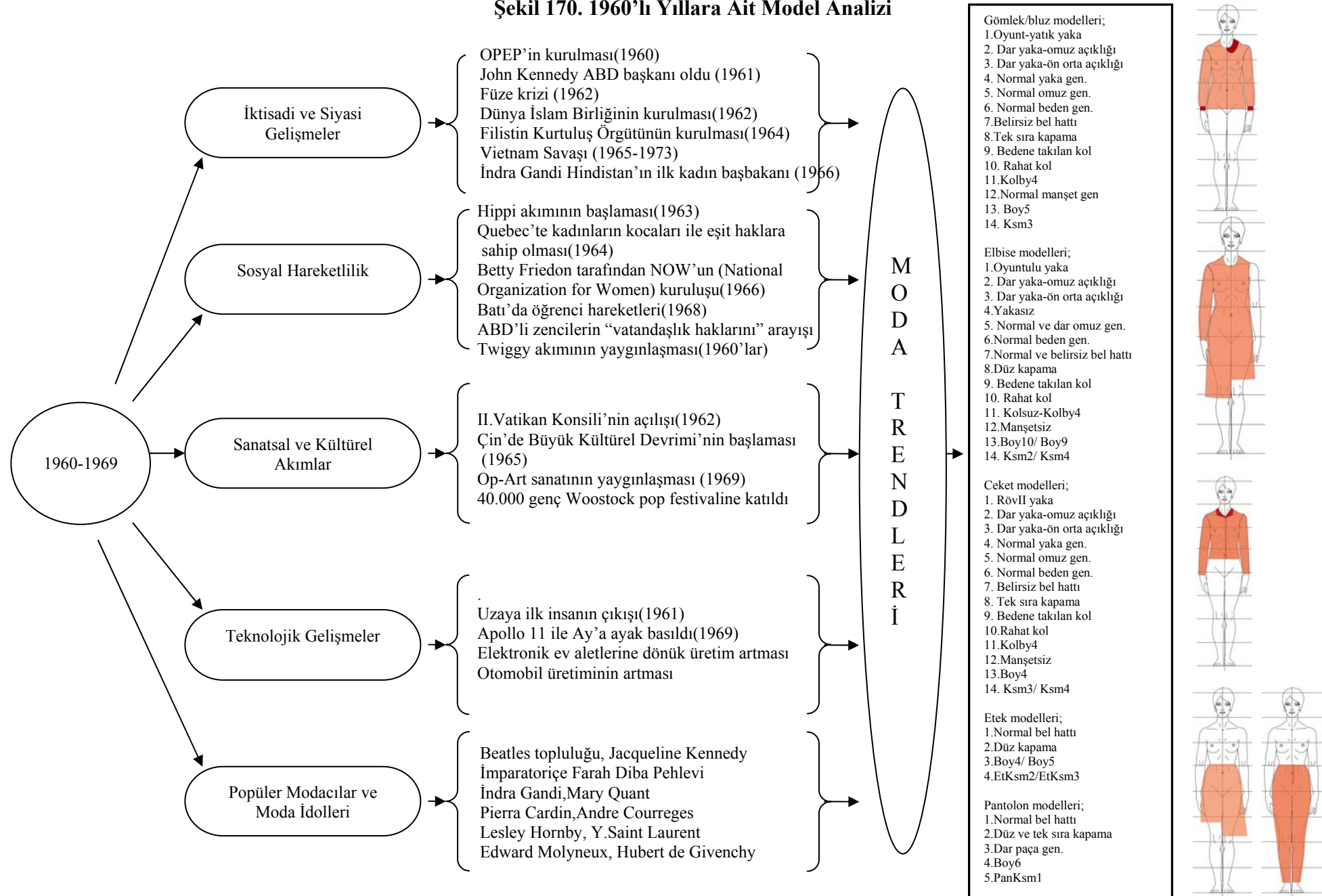

Şekil 168.1954 Christian Dior

Şekil 169.1957 Pierre Balmain

Şekil 170. 1960'lı Yıllara Ait Model Analizi

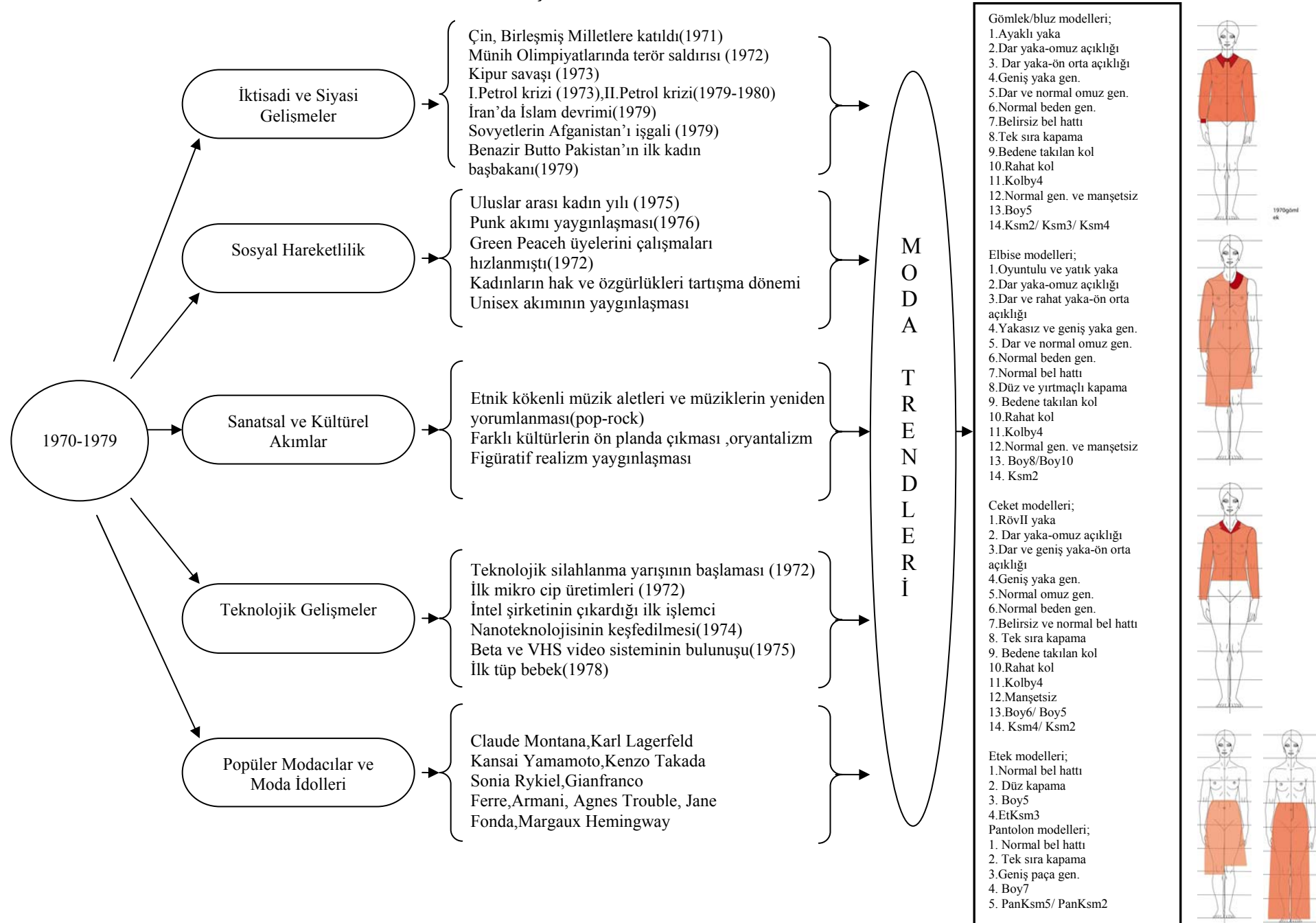
1960-1969 YILLARINA AİT GİYSİ MODELLERİ

Şekil 171.1962 Modeheft.Frühling

Şekil 172.1965 Yves Saint Laurent
(Mondrian Koleksiyonu)

Şekil 173. 1970'li Yıllara Ait Model Analizi

1970-1979 YILLARINA AİT GİYSİ MODELLERİ

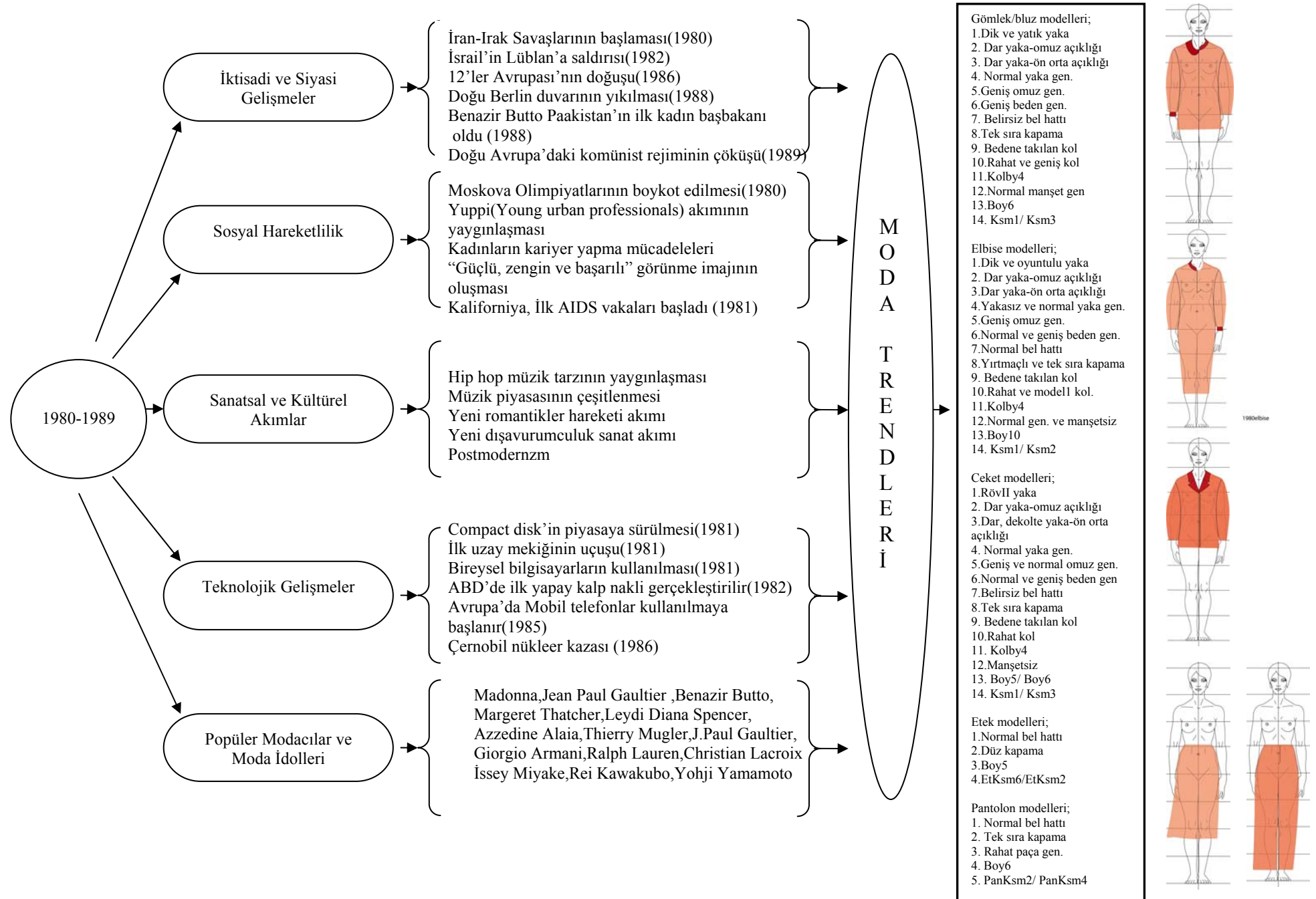
Bundesarchiv - Bild 183-10900-114
 Paris, 6. Sept. 1972, 2. September 1972

Şekil 174. 1972 Modellalette

Şekil 175. 1979 Jours De France Collections

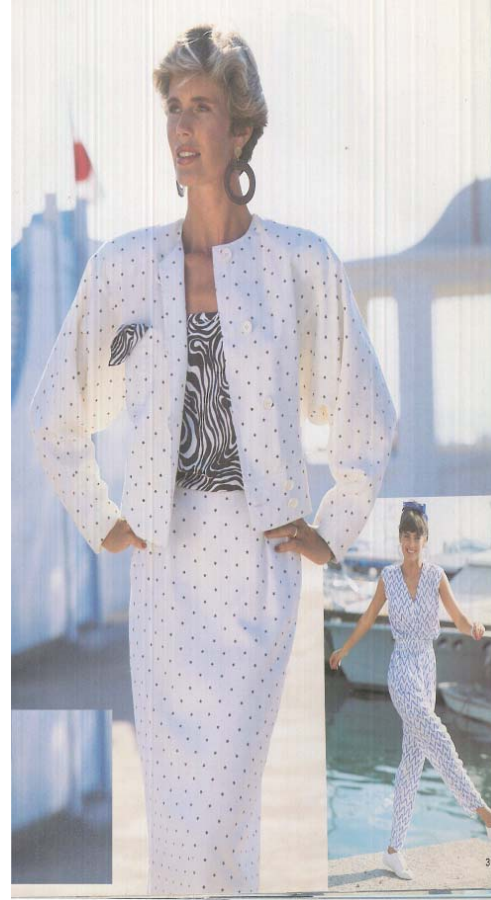
Şekil 176. 1980'li Yıllara Ait Model Analizi

1980-1989 YILLARINA AİT GİYSİ MODELLERİ

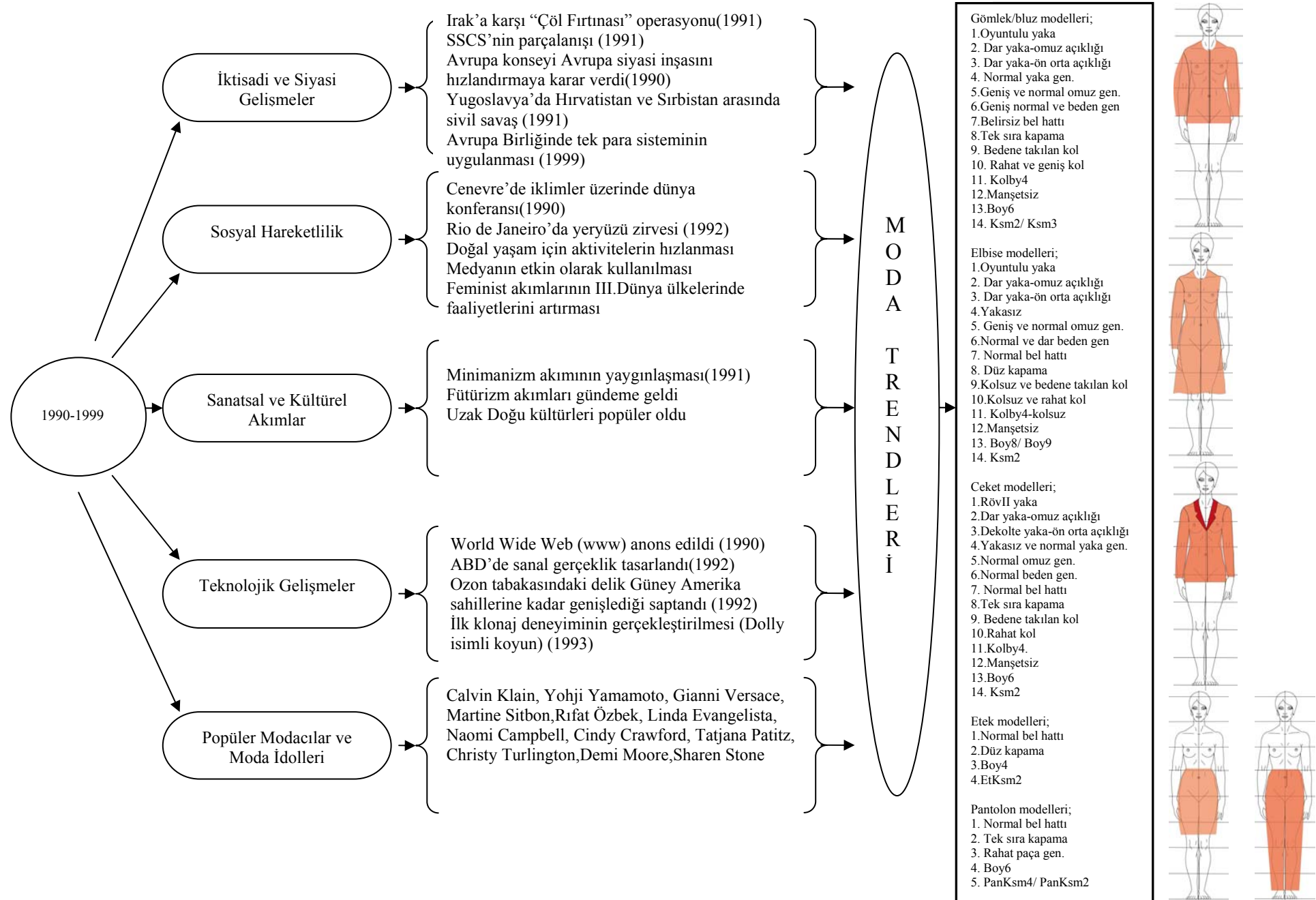

Şekil 177. 1983 Rundshau

Şekil 178. 1987 Robers-Manteaux

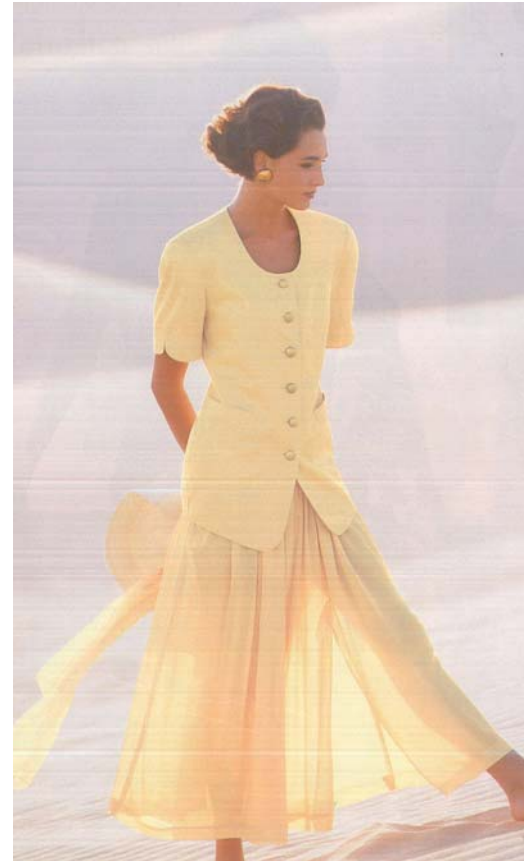
Şekil 179. 1990'lı Yıllara Ait Model Analizi

1990-1999 YILLARINA AİT GİYSİ MODELLERİ

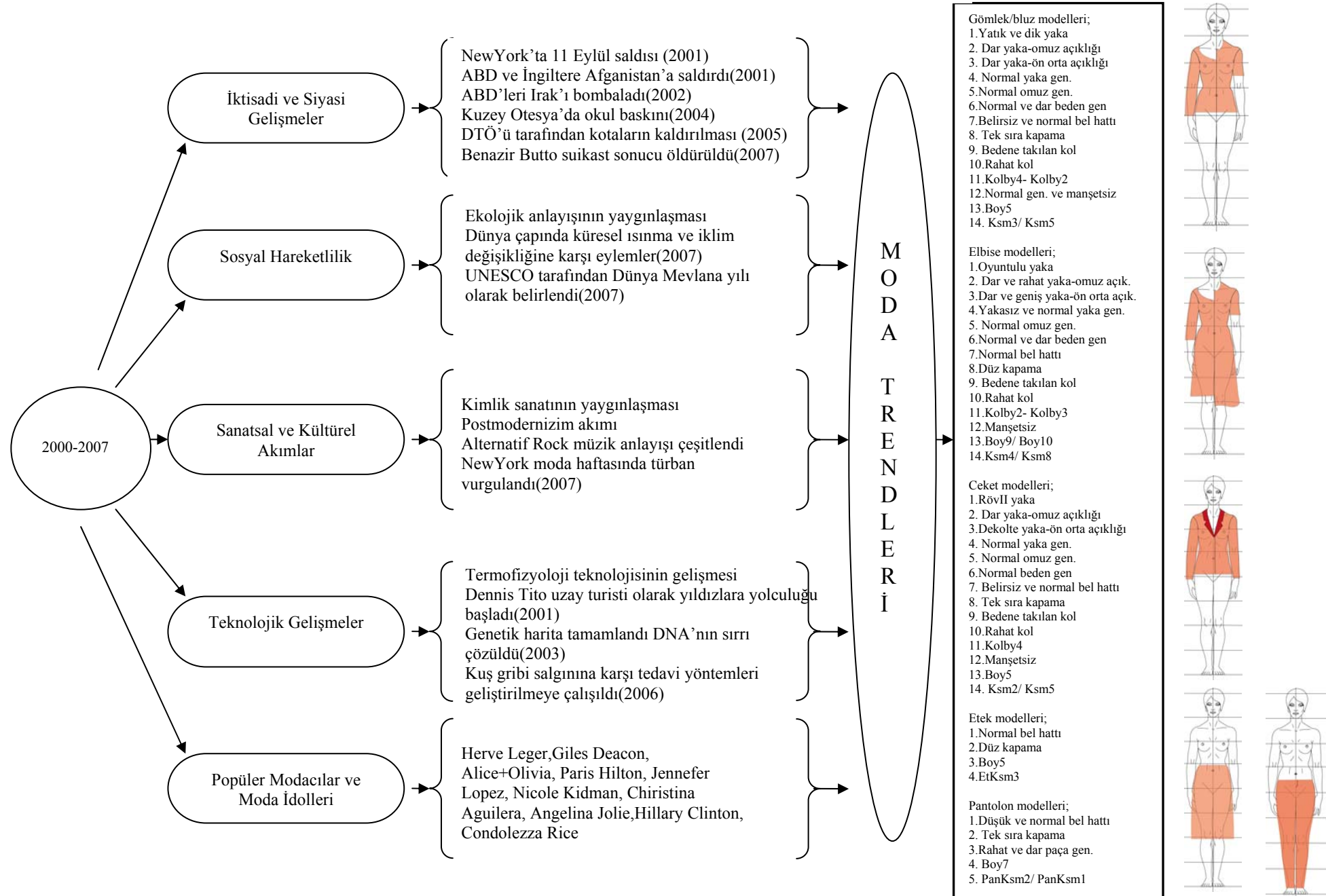

Şekil 180.1991 Official

Şekil 181. 1995 Apart

Şekil 182. 2000'li Yıllara Ait Model Analizi

2000-2007 YILLARINA AİT GİYSİ MODELLERİ

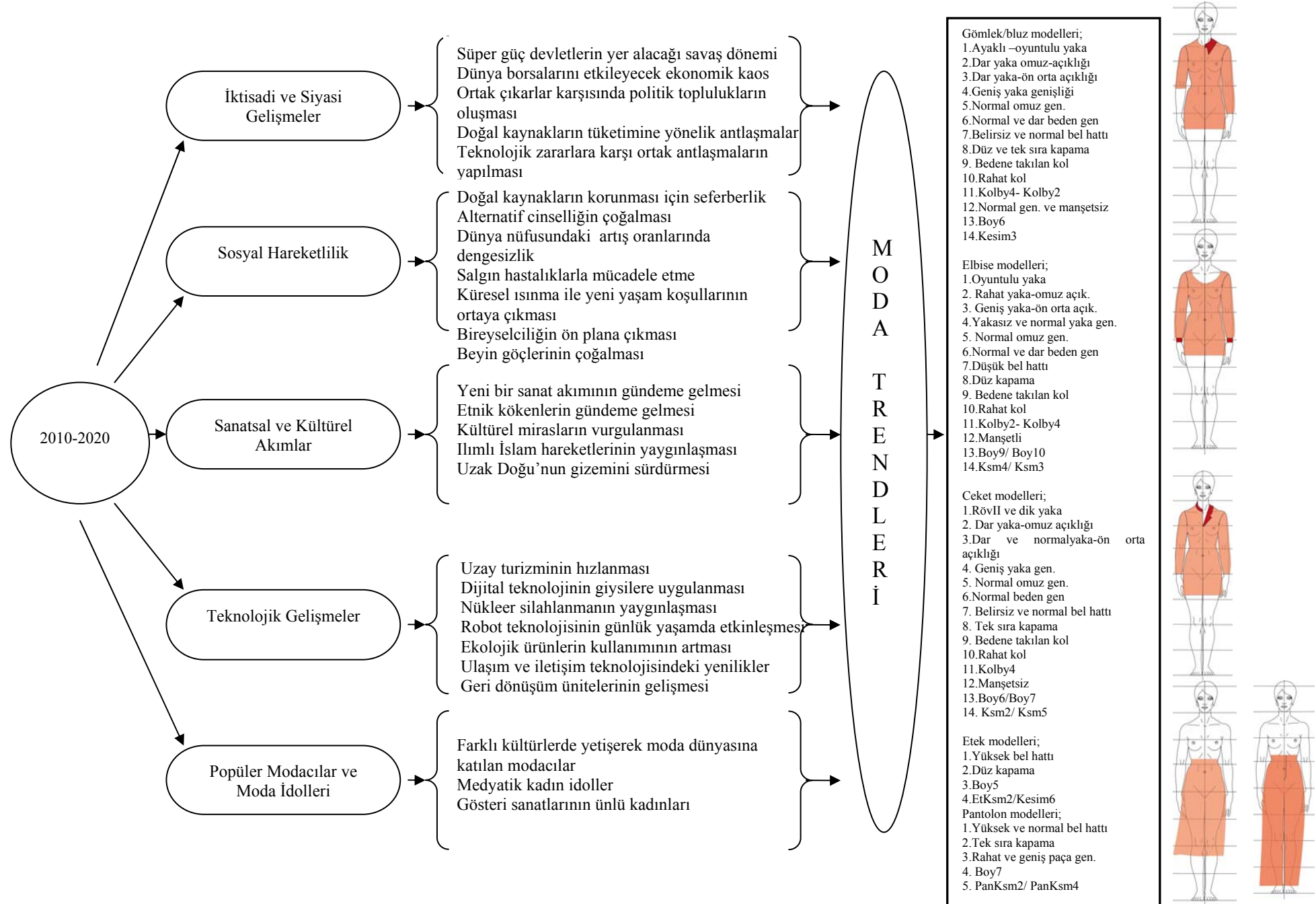

Şekil 183. 2003 Collezioni

Şekil 184. 2007 Vogue

Şekil 185. 2010-2020 Yılları İçin Öngörülen Model Analizi

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç

Araştırmada 1940-2007 yılları arasında yer alan dönemlerde kadın gündüz giysilerinde meydana gelen değişimler ve bu değişimlerin oluşmasını sağlayan faktörler incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

1940-1944 yıllarında gelişen başlıca olaylar: 2. Dünya savaşının başlamasıyla gelen ekonomik krizler, ambargolar, savaşa yönelik üretimin artması yanında yok etmeye yönelik geliştirilen teknolojik buluşların beraberinde getirdiği çeşitli bulaşıcı hastalıklarla mücadele dönemidir.

1940-1944 yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri ;vücudun genel hatlarını ortaya koyan klasik X kesim üzerine oturtulan normal omuz genişliği, boyun bölgesini rahatlatan yaka açıklıkları, serbest hareket imkanı sağlayan kol formları, gömlek ve ceketle kalça hatlarında yer alan giysi boyları, bütün bu özellikler resmi bir üniforma giyimde olması gereken özellikleri taşımaktadır. Etek klasik etek biçimi üzerinde, bel hatları yerinde, boy diz altına kadar inmektedir. Pantolon modelleri etek modellerine oranla yüksek bel hattında, geniş paça ve bol kesim şeklindedir.

Döneme damgasını vuran II.Dünya savaşının, askeri üniformalarda kullanılan yaka çeşitlerini ön plana çıkardığını göstermektedir. Savaş döneminde kadınların askeri alanlarda görev alması, üretimin askeri ihtiyaçları karşılamaya yönelik olması ve bir çok moda evlerinin kapatılması gibi etkenlerin giysi çeşitliliğini kısıtladığı kaynaklarca belirlenmiştir . Fakat döneme ait elbiselerin yaka çeşitleri incelendiğinde Yatık yaka çeşitleri yüksek oranda olmasının yanı sıra Oyuntulu yakalar , Rövl, Rövl2 yaka çeşitlerinin yakın oranlarda kullanıldığı görülmektedir. Bunun sebepleri

arasında elbisenin, askeri alanlar dışında kullanılan bir giysi parçası olması, fonksiyonellik katılarak gündüz evde giyilmenin yanı sıra özel toplantılarda ve gece eğlencelerinde kullanılmış olmasıdır.

1945-1949 yıllarında gelişen başlıca olaylar: Bu dönemde II. Dünya savaşı sona ermesine rağmen savaşın olumsuz etkileri devam etmektedir. Yıkıkların altından kalkmaya çalışan Avrupa, özellikle savaşın izlerini silmeye yönelik sosyal yaşamı hareketlendirmeye, ihtiyaçları karşılamak için üretime yönelik çalışmaya hız vermektedir. Barış antlaşmalarının yanı sıra ortak anlaşmalar sağlanması, ekonomik krizin devam etmesi dönemde etkili olmaktadır.

1945-1949 yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri; X kesim üzerine Gömlek/bluz ve elbisede yatık yaka,oyuntulu yakalar,cekette Röv2 yakalar, rahat yaka oyuntusu, yakasız veya normal yaka genişliği, genişleyen omuzlar, daralan beden, yüksek bel hattı, bedenden çıkan kollarda yükselme, genişleyen manşet ve kısalan elbise boyları tespit edilmiştir. Daralan ve kısalan etek formu ; bol kesim, normal bel hattında yer alan pantolon modelleri belirlenmiştir

Savaşın sona ermesi ile savaş sonrası olumsuzluklar arasında modada devrim yaratan New Look akımının ortaya çıkması kadın silueti üzerinde çok etkili olmasına rağmen yaka çeşitleri arasındaki belirli bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

1950-1954 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: Ekonomik rahatlama, teknolojinin olumlu getirileri, kadın hakları ile gelen cinsel eşitlik, sanatsal akımlar, kültürel keşifler dönemi olmuştur.

1950-1954 yılları arası incelenen modellerin genel özellikleri: Dar kesim siluetler üzerinde oyuntulu, yatık, dik ve Roverlı yakalar, genişleyen yaka oyuntularına normal veya geniş yakalar,geniş omuzlar, daralan beden, belirsizleşen bel hatları, tek sıra,düz ve kruvaze kapamalarda artış, bedenden çıkan kol ve model uygulamalı modeller, kısaltmaya başlayan kol boyları tespit edilmiştir. Etek

modellerinde dar kesim ve geniş kesim, modellerde tek sıra kapama,asimetrik kapama gibi çeşitlilik gözlenmektedir. Pantolon V kesim şeklinde paçalara doğru daralma, boylarda kısalma ve düz kapamalı modeller yer almaktadır.

1950-1954 yıllarında çok fazla oranda olmasa da yığılmalı yaka ve çeşitlerinin bulunduğu ve bel hattı belli olmayan, dökümlü üst giyim tarzı savaş sonrası rahatlama döneminde kadına yeniden şekil verme adına ve moda sektörünün toparlanması yeniden yapılanması ile daha dökümlü modelleri gündeme getirmektedir. Üniforma tarzı giysilerden sonra ayrıca kadın haklarına dönük yapılan çalışmalar, kadınların genel özelliği olan zarafet, çekicilik gibi cinsel ayrıntıları yansıtan modeller oluşturmuştur.

50'li yıllarda savaş nedeniyle getirilen kısıtlamaların ortadan kalkması ve üretime yönelik çalışmaların artması modanın yeniden canlanmasını sağlamıştır. Oluşturulan yeni kadın silueti zengin bir görünüme hitap etmektedir.

1955-1959 yılları arasında gelişen başlıca olaylar:Ekonomik anlamda yaşanan olumlu gelişmeler yanı sıra müzik, dans gibi eğlencelerinin artması, teknolojinin getirileri ile sinema sektöründeki gelişmelerle ortaya çıkan oyuncular, spor aktiviteleri yanı sıra uzak doğuda yaşanan siyasi gelişmeler döneme damgasını vuran başlıca olaylardır.

1955-1959 yılları arası incelenen modellerin genel özellikleri: V, X, dikdörtgen, dar göğüs gibi farklı kesim tarzları üzerine, gömlek, elbise ve ceket modellerinde yatık yaka ve oyuntulu yakalar büyük oranlarda kullanıldığı görülmektedir .Boynu ortaya çıkaran rahat ve dar yaka oyuntuları, elbise yakaları oyuntulu, ceket yakaları geniş yakalar, normal omuz genişlikleri, normal beden genişlikleri, yüksek veya belirsiz bel hatlarında yükseliş, elbisede yırtmaçlı önorta kapamalar, bedene takılan kolun yanı sıra özellikle kolsuz modellerde artışlar, rahat kol genişlikleri yanı sıra elbise kollarında daralmalar tespit edilmiştir. Etek modellerinde V kesim modellerinde yükseliş gözlenmiş ayrıca boylarda kısaltmalar

belirlenmiştir. Pantolon kesimleri dar, paçalarda daralma ve boylarda kısalma devam etmiştir.

50'li yılların ikinci yarısı, ilk yarının devamı niteliğinde gibi gözükse de özellikle kesimlerde çeşitlilik artmaktadır. Giysi boylarında kısaltmalarda artış gözlenmektedir.

1960-1964 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: Dönemin başlıca olayları arasında kültürel hareketlenmeler, anti-sanat akımları, gençlik oluşumları, medyatik kişilerin öncülüğü, feminizm hareketleri, teknolojinin atağa geçtiği uzay çalışmaları, elektronik aletlerin yaşama getirdiği kolaylıkların yanı sıra teknolojik atıkların oluşturduğu çevre kirliliği, kapitalist müttefikler arasında yaşanan savaş rüzgarları yer almaktadır.

1960-1964 yılları arası incelenen modellerin genel özellikleri: Dikdörtgen kesim üzerinde, oyuntulu yakalar ayrıca cekette yatık ve röverli yakalar,yaka-omuz açıklığı rahat, ön ortalar geniş açıklıkta, yaka genişlikleri normal, normalden genişliğe doğru eğilim gösteren beden genişlikleri,gömlek/bluz ve elbisede artmaya devam eden kolsuz modeller, ceket ve elbise boylarında kısaltmalar belirlenmiştir. Etek evaze kesimde artış, boyda mini şeklinde kısaltmalar yer almaktadır. Pantolon modelleri dar kesim olarak en yüksek dönemindedir.

1965-1969 yıllarına ait incelenen modellerde tek tip yakaların yerine birden çok yaka çeşidinin kullanıldığı görülmektedir. 60'lı yılların ilk yarısında ortaya çıkan sonuçlardan biride yaka-omuz açıklığına ait değerlerde meydana gelen değişikliklerdir. İncelenen bütün dönemlerde gömlek, elbise ve ceket modellerinde dar yaka-omuz açıklığı yüksek değerlerdedir, ancak gömlek modellerinde rahat yaka-omuz açıklığının ile önceki dönemlere göre artış göstermektedir.

Altmışlı yılların bu ilk döneminde sosyal yaşantının hareketlenmesi, teknolojik gelişmeler ve ekonomik rahatlık kadın imajını değiştirmektedir. Çocuksu “baby boom” kadınları tasarımlara yansımaktadır.

1965-1969 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: 60'lı yıllarda baş gösteren gençlik hareketleri yaygınlaşarak dünyaya yayıldı, bölgesel savaşlarda güçlü devletler yer aldı, farklı etnik kökenler gündeme geldi, sanatsal çalışmalarda yeniliklerin yanı sıra anti-sanat hareketleri, hız kesmeden gelişen teknoloji, iletişim araçlarının yaygınlaşması verilebilecek başlıca örnekler arasında yer almaktadır.

1965-1969 yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri ; Döneme A kesim, dikdörtgen kesim gibi geometrik kesimler yer alırken, çok çeşitli yaka türleri, dar yaka-omuz açıklığı,dar yaka açıklığının yanında yükseliş gösteren dekolte açıklık, normal yaka genişliği, daralmaya başlayan omuz genişliği, bel hatları belirsiz, önorta elbisede düz kapama, gömlek/bluzda ve cekette tek sıra kapama, kol boyu uzun, normal manşet genişliği,kısalan elbise boyları belirlenmiştir. Etek modellerinde ön orta yırtmaçlı kapama ve evaze kesim görülmektedir. Pantolonda önorta kapamaları kruvaze kapama, kesimde ise klasik kesimde yükselme görülmektedir.

60'lı yılların özellikle ikinci yarısında çeşitlenen modellerde Avrupa'da gelişen gençlik hareketlerinin tüm dünyayı sardığı, özellikle etnik kökenlerin gündeme gelmesi kişisel giyim tarzlarını oluşturdu. Dönem de artık her anlamda doyuma ulaşan genç nesil arayışlarını farklı alanlara yöneltti. Sıradan, tekdüze yaşam yerini özgürlük, eşitlik, ayaklanmalara bıraktı. Uzun yıllardır devam eden olgun kadın imajı yıkıldı ve gençleşmeye yönelik çocuksu imajlar eğilim olduğu görülmektedir. Pantolon modellerinde yaşanan değişimlerin başında dönemde gelişen feminizm hareketlerinin etkisi görülmektedir.

1970-1974 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: 70'li yılların ilk yarısında 60'lı yılların hareketliliğinin getirdiği sonuçlar, oryantalizmin yanı sıra sokak kültürleri ön plana çıkmaktadır.Ekonomiyi sarsan petrol krizi dönemi etkilemektedir.

1970-1974 yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri: A kesim yanı sıra dar kesim ve X kesimde yükselme görülmekle birlikte yaka çeşitliliği, genişleyen yakalar, dar omuz, dar beden de yükseliş, normal bel hattına dönüş, tek sıra kapama hakimken yırtmaçlı kapama modellerinde artış, bedene takılan kollarda daralmalar, manşetlerde genişleme, göm/elbise modellerinde kısalma ama ceket boylarında uzama belirlenmiştir. Etek belleri yüksek, önorta yırtmaçlı kapama, kloş kesimde yükseliş belirlenmiştir. Pantolon modellerinde geniş paça, uzayan boy ile İspanyol kesim yükseliş göstermektedir.

70'li yıllar altmışlı yıllarda başlayan toplumsal hareketlerin sonuçlarını gösteren bir dönemdir. Moda da çok seslilik hâkim olmaktadır. Oryantalizmin etnik havası yanında, gençliğin asi duygularını yansıtan akımları ve bu akımlara inat hazırlanan zarif kadın imajı modada çeşitlilik sunmaktadır. 70'li yılların özgürlükçü ruhu klasik giyim tarzı yerine rahat edeceği giysileri tercih etmiştir. Etek boylarında çeşitlilik, pantolon modellerinde erkek pantolonu kesim tarzı hakimdir.

1975-1979 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: Petrol krizinin getirmiş olduğu ekonomik sıkıntılar, bölgesel savaşlar ön plana çıkmaktadır.

1975-1979 yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri: X kesim modellerinde ayaklı, yatık ve oyuntulu yakalar, rahat omuz açıklığı, geniş yakaların yükselişi, normal omuz genişliği, genişlemeye devam eden beden genişliği, bel hattı yerinde, özellikle gömlek/bluz ve elbisede artış gösteren bedenden çıkan kol, genişlemeye başlayan kol, daralma gösteren manşet genişlikleri, elbise boylarında uzama görülmektedir. Etekler kloş ve evaze kesim bel hatları yerinde, pantolonlarda İspanyol kesim görülmektedir.

70'li yılların ikinci yarısında gelişen olayların temelini, 70'lerin ilk döneminde gerçekleşen iktisadi ve siyasi olaylar oluşturmaktadır..

1980-1984 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: Ekonomik sıkıntılar yaratan petrol krizinin etkileri devam ederken ortaya çıkan yeni burjuva sınıfının

oluşturduğu zengin yaşam tarzı, siyasi ve politik anlamda başlayan güç savaşları, kadınların iş hayatına atılmaları, siyasetçi kadın veya siyasetçi eşlerinin gündeme gelmesi, bölgesel savaşlar, sağlıklı yaşam, moda idollerinin popülaritesi başlıca gelişmeler arasında yer almaktadır.

1980-1984 yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri: Dönemde V kesimde görülen artışın yanı sıra, yaka çeşitlerinde ilk dikkati çeken üç giysi türünde de Dik yaka ve çeşitlerinin oranlarında artış gözlenmektedir. Dar yaka açıklığı, normale dönen yaka genişliği, geniş omuzlar, yükseliş gösteren geniş beden, belirsizleşen bel hattı, düz, kruvaze ve asimetrik kapamalarda yükseliş, geniş ve model kol formunda artış görülmektedir. Etek modellerinde klasik kesim tarzları yükseliş göstermekte etek boyları kısalmaktadır. Pantolon modellerinde kesim tarzlarında çeşitlilik gözlenmekte klasik, bol, V kesim yükseliş göstermektedir.

80'li yıllar kadın silüetinin yeniden şekillendiği yıllar olmaktadır. Uzun süren çeşitlilikten sonra değişen keskin hatlarda geniş omuz, üçgen kesim gibi radikal değişiklikler gözlenmektedir. Başlıca sebeplerin başında kadın iş hayatında yerini alarak ve bir erkekten farkı olmadığını ispatlamaktadır. Yaşam tarzı ve giyim tarzı ile erkeksi bir tarz oluşturulmaktadır. Dönemde etkili olan spor ve kaslı vücut için yapılan aktiviteler kadın silüetlerine yansımaktadır.

1985-1989 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: Dünyada savaş ve barış dönemleri aynı anda yaşanmakta, yoğun iş temposunun getirdiği stres, yorgunluk gibi hastalıkların yanı sıra bulaşıcı hastalıkların yaygınlaşması, medyatik bireylerin gündemde yer alması genel gelişmelerdir.

1985-1989 yılları arasında incelenen modellerin genel özellikleri; Gömlekte yatık yaka, elbisede oyuntulu yaka ayrıca Röv II yaka çeşitlerinde artış görülmektedir. V kesimin hakim olduğu dönemde gömlek/bluz ve elbisede dar yaka-önorta açıklığının yanı sıra özellikle cekette dekolte yaka açıklığı, geniş yaka ve yakasız modellerde yükseliş, geniş omuz, geniş beden, tek sıra kapama, model türü

kol formu, kol boylarında kısalma, gömlek ve ceket boylarında uzamaya dönük yükseliş görülmektedir.

Röv II yaka ve çeşitlerinin artış göstermesindeki etken başında kadınların iş hayatına atımlarıyla daha resmi bir görünüm kazandırmaktadır.

1990-1994 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: Bu dönemde SSCB'nin dolayısıyla Komünizmin yıkılışı ve Avrupa'nın tekrar büyük güç olmak için siyasi birlik arayışı, Orta doğu'da savaş, firmaların marka olma yolunda hızlı adımları, tıpta genetik alanında ilerlemeler, sağlıklı yaşam için arayışlar, çevreci grupların mücadeleleri, mankenlerin popüler yaşam tarzları güncel olaylar arasında bulunmaktadır.

1990-1994 yılları arasında yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri; Gömlek/bluz'da dikdörtgen, elbise ve ceket X kesim üzerine gömlek/bluzda oyuntulu yaka, ceket Röverli yakalar, modellerde dar yaka-omuz açıklığı hakim olmasına rağmen rahat yaka-omuz açıklığına doğru eğilimler görülmekte, ön ortada derin açıklıklar, normal yaka genişliği, önceki dönemde geniş omuzların ve bedenlerin yerini normal omuz formlarının alması, gömlek/bluzların bel hatları halen belirsizken elbise ve ceket modellerinin normal hatlarına gelmekte, ön ortalar tek sıra kapama olarak kullanılmakta, rahat ve uzun bedene takılan kol modelleri, giysi boylarında gömlek/bluz ve ceket boyları kalça hizasında iken elbise boyları diz altında yer almaktadır. Eteklerin dar ve klasik kesimde, belleri normal hattında yer alırken boyları diz üstündedir. Pantolonlar bol kesim özelliğine göre rahat paça genişliğinde ve uzundur.

1995-1999 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: 20.yüzyılın bu son döneminde milenyum hazırlanan dünya, terör hareketleri, savaş rüzgarları altında barış, huzur ve ferah bir yaşam beklenmektedir.

1995-1999 yılları arasında yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri; X kesim üzerine dar veya rahat omuz açıklığının bulunduğu oyuntulu yakaların yanı

sıra yakalı modellerde normal yaka genişlikleri, normal omuz genişliği, normal beden genişliklerinde daralma eğilimleri, bel hattı yerinde, oyuntulu yakaların etkisiyle özellikle Gömlek/bluz ve elbise modellerinde ön orta düz kapama ayrıca kolsuz modellerde artış, ceket kollarında uzun ve rahat kol genişliği, gömlek/bluz manşetlerinde daralma, elbise boylarında kısaltmalar belirlenmiştir. Etekler diz üstünde dar ve klasik kesimdir. Klasik pantolon kesimlerinde boylar topuğa doğru uzamaktadır.

2000-2007 yılları arasında gelişen başlıca olaylar: Bu dönemde iktisadi alanda büyük firmalar birleşerek güçlerini artırmaktadır, DTÖ'ü tarafından kotalar kaldırılmakta, global ekonomi, küresel ısınma, ekolojik yaşam gibi ifadelerin altları doldurularak gündemde yer almaktadır.

2000-2004 yılları arasında yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri; çeşitlilik gösteren kesim tarzları içerisinde gömlek/bluzda dar kesim, elbisede A kesim, ceketle X kesimli modeller, gömlek/bluzda yatık yaka,, ayaklı yakalar, elbisede oyuntulu yakalar, ceketle yatık ve rövII yaka çeşitleri, gömlek/bluz ve ceketle dar yaka-omuz açıklığı, elbisede rahat yaka-omuz açıklığına doğru eğilim, ön orta açıklığı elbise ve ceketle geniş açıklık, yakalar ve omuzlar normal genişliğinde, bedenler normal ve dar formlarda, bel formları belirsiz, bedene takılan kollarda daralma eğilimleri, elbise kol boylarında kısalma, ceket ve gömlek/bluz boylarında bel hizasına doğru kısaltmalar, elbisede diz altına doğru uzamalar görülmektedir. Etekler evaze veya kloş kesim hakim, normal bel hatları yanı sıra düşük bel oranlarında artış, etek boylarında uzamalar belirlenmiştir. Düşük bel pantolonların paçalarında daralma, boylar ya topuğa doğru uzun veya kabri boyda olduğu görülmektedir.

2005-2007 yılları arasında yıllarında incelenen modellerin genel özellikleri; Gömlek/bluz ve ceket modellerinde dar, elbisede A kesim, gömlek/bluzda dik yaka, elbisede oyuntulu ve yatık yaka, gömlek/bluz ve ceketle dar, elbisede rahat yaka-omuz açıklığı, ön orta açıklığı ceketle dekolte açıklığı, gömlek/bluz ve elbisede dar açıklık, normal yaka genişliği, omuzlara normal genişlik hakim iken daralma

eğilimlerinde artış, bedende daralmalar, bel formlarında çeşitlilik, bedene takılan rahat genişlikte kol formları, gömlek/bluz kollarında kısalma, gömlek/bluz ve ceket boyları bel hizasında iken elbise boyları diz üstüne doğru kısalmaktadır. Çeşitli kesimlerde, düşük bel etekler diz altındadır. Yine düşük bel, dar kesim pantolonlar kabri veya en uzun boylarda olduğu görülmektedir.

2010-2020 yılları için öngörülen başlıca olaylar: Güç devletlerinin içinde yer aldığı savaş ortamı, ekonomik kaos, küresel ısınmanın yeni yaşam koşullarını oluşturması, uzay turizmin yaygınlaşması, dini değerlerin gündeme gelmesi, doğal kaynakların tüketimi, dünya nüfusundaki artış oranlarında dengesizlik vb. olayların yer alması ön görülmektedir.

2010-2020 yılları arasında ön görülen modellerin genel özellikleri; Gömlek/bluz modellerinde ayaklı ve oyuntulu yaka çeşitleri, elbise modellerinde oyuntulu yaka ve çeşitleri, ceket modellerinde RövII ve dik yaka çeşitleri, dar ve rahat yaka-omuz açıklığı, dar ve geniş yaka-önorta açıklığı, gömlek/bluz ve ceket için geniş yaka, elbise için yakasız ve normal yaka genişliği, normal omuz genişliği, belirsiz ve normal bel hattı, rahat takma kol, gömlek/bluz için dikdörtgen kesim, ceket için kalçanın altına kadar inen giysi boyları ve dar kesim, elbise için diz üstü boy ile A ve dikdörtgen kesim olarak ön görülmektedir.

Moda, geçmiş ile geleceğin bir araya getirilerek günümüz insanının ihtiyaçlarına, zevkine hitap etmesi ile şekillenmektedir. Modayı şekillendiren tasarımcının tarzı, moda bakış açısı, markanın geleneksel yapısı, moda öngörülerini koleksiyonların şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır .Ancak modanın şekillenmesinde günün iktisadi, sosyal, teknolojik, kültürel vb.gibi gelişmelerin etken olduğu, sadece vücudu saran kumaş parçaları değil toplumun mevcut yapısını yönlendiren, değiştiren olaylara karşı sembol görevi de üstlenmektedir.

Dünya ekonomisinin genel durumu modayı etkilediği bilinen bir gerçektir. Bolluk yılları olarak nitelendirilen 50'li ve 60'lı yıllarda dökümlü bol kumaşlar

kullanılarak yapılan tasarımlar refah bir dönemi simgelerken, 70'li yıllarda baş gösteren petrol krizinin beraberinde getirdiği ekonomik krizler, 80'li yılların moda eğilimlerine yansıdığı ifade edilmektedir.

Siyasi veya politik gelişmeler moda eğilimlerini etkilemektedir. Özellikle küresel veya bölgeler savaşlarda, moda çizgileri, savaşın getirdiği zorunluluklardan veya savaş karşıtı tepkileri kadın giysilerine yansıtmaktadır.1940'lı yıllarda yaşanan II.Dünya savaşının etkisini, üniforma tarzı giysi modellerinin ön plana taşımıştır. Dönemde dik yaka, Rövl ve RövlI yaka çeşitlerindeki değerlerin yüksek oranda olması ile göstermektedir. 20.yy 'da görülen bölgesel savaşların (1950-1953 Kore, 196 Vietnam,1990-1991 Körfez savaşları) moda dünyasında küresel savaşlar gibi güçlü bir etki göstermese de özellikle dik, Rövl ve RövlI yaka ve çeşitlerinin yeniden yükseliş göstermesinde etkili olduğu görülmektedir. Gelecekte yaşanacak küresel bir savaş ortamında, savaş esintilerini üzerinde taşıyan moda eğilimlerinin gündeme gelmesi ön görülmektedir.

Moda eğilimlerini etkileyen faktörler arasında çeşitli nedenlerle gündeme gelen farklı kültürlerin genel özellikleri yer almaktadır. 1945-1949, 1965-1969, 1975-1979 yıllarında yırtmaçlı kapama türlerinin kullanılması, yakalarda çeşitlilik bu dönemlerde sosyal alanda devrimlerin yaşandığı özellikle etnik kökenli kültürlerin gündeme geldiği dönemlerdir. Avrupa'nın Uzak doğuya olan merakının yanı sıra farklı kültürlerdeki moda tasarımcılarının Avrupa modasında etkili olması kültürel esintileri giysilere yansıtmaktadır. Uzak doğu, gizemli yapısını koruduğu sürece ve Batı kültüründen farklı yapılaşmaya sahip kültürlerin çeşitli sebeplerle gündeme gelmesi ile gelecekteki moda eğilimlerinde kültürel özelliklerine sahip çizgileri yer alacağı ön görülmektedir. Ayrıca geçmişte yaşanan hippî, çiçek çocukları vb. toplumun belli bir kesiminde ortaya çıkan farklı anlayışların, geleceğin dünyasında da farklı biçimlerde ortaya çıkacağı bir gerçektir. Geçmişte bu tür durumlardan etkilenen moda, gelecekte de etkilenmesi ön görülmektedir.

Moda tarihi sürecinde, kadınların estetik ve güzellik kaygısından yararlanarak kadınlara yönelik tasarımlar oluşturmuştur. Çünkü tarih boyunca kadın "estetik,

güzellik ve zarafetin” temsilcisi olarak görülmektedir. Kadınların doğal yapısında yer alan güzel olma, beğenilme kaygısı modanın kadınlar üzerinde yoğunlaşmasında etkili olmaktadır. İncelenen zaman diliminde kadın cinselliğini ön plana çıkaran akımlar yer alırken, kadınların toplumsal statülerinde meydana gelen değişimler ve özellikle feminizm akımlarının ortaya koyduğu sonuçlar kadın giyimini şekillendirmiştir. Süreç içerisinde kadının üstlendiği roller, moda tasarımcılarının şekillendirdiği ideal kadın ölçülerine göre kadınları belirli kalıplara sokmaya çalışmışlardır. Gelecek eğilimlerde kadının toplumdaki imajı, dış görüntüsünü etkileyeceği bir gerçektir. Ayrıca II.Dünya savaşından sonra yaygınlaşan alternatif cinsellik kavramı, modanın geleceğinde yeni ve farklı bakış açısı ile değerlendirileceği ön görülmektedir.

Araştırmada incelenen zaman aralığında moda eğilimlerinde sanat akımlarının önemli ölçüde etkilediği görülmektedir.1950’ler de Pop-Art, 1960’lar Op-Art veya 1980’lerdeki postmodernizm gibi dönemlerde gündeme gelen çeşitli sanatsal çalışmalar, popüler olan sanat akımları moda eğilimlerinde de kendisini göstermiştir. Sanat ve modanın temel yapısında yer alan yaratıcılık, bu iki kavramın geçmişteki beraberliklerinin yanı sıra gelecekte de bu bütünlükleri koruyacağı ön görülmektedir.

Moda sektörü teknolojinin sunduğu imkanları en iyi şekilde değerlendirmiştir. Moda eğilimleri kimi zaman farklı disiplinlerde keşfedilen yeni buluşları giysi ile bütünleştirerek, kimi zaman tekstil-konfeksiyon sektörlerindeki gelişmeleri kullanarak değerlendirmiştir. Araştırmada da görüldüğü üzere özellikle 90’lı yılların ikinci yarısından sonra model çeşitliliği göze çarpmaktadır. Bunun nedenleri arasında 90’ların başına kadar tek stilin, 2 ya da 3 belirgin moda akımının olduğunu görülmektedir. Moda dergilerinden ziyade geçmiş fotoğraflar, film, sinema veya gazete arşivleri incelendiğinde hep aynı tarz giyinen insanlar, giyenin tarzından ziyade modanın dayattığını giymek zorunda kalanlar şeklinde algılanmaktadır. Hazır giyim sektörünün sunduğu ürün çeşitliliği, ihtiyaçlar karşısında bireysel modanın yaratılmaya başlaması 21.yüzyılda farklı anlayıştaki giysileri de rahatlıkla bulabilme imkanı sağlayacaktır.

Teknoloji, baş döndürücü bir şekilde gelişmektedir. Tıp, elektronik, bilişim,uzay vb. pek çok alanda imkansızları başarmıştır. Teknolojinin insan hayatına sunduğu imkanlar, moda eğilimlerini de yönlendirmiştir. Uzay teknolojisinde atılan adımlar 1960'lı yılların “Moon Girl” modasını yaratmıştır. Günümüzde ortaya çıkan “uzay turizm” çalışmaları geleceğin uzay ve dünya modasında etkinliğini göstererek hem teknolojik hem de estetik eğilimlerin bir arada kullanılacağı yeni tasarımları oluşturması beklenmektedir. Modanın dijital teknolojiden yararlanarak, görsel efektlerle farklı görünüm imkanı sağlayan giysi tasarımları yanı sıra insan sağlığı ile ilgili (tansiyon, nabız vb.) değişiklikleri bildiren giysi tasarımlarının geleceğin moda eğilimleri olarak kişisel beğenilere sunulacağı ön görülmektedir.

Hollywood filmleri ile başlayan ve televizyonun her eve girmesi ile popülerleşen film, sinema yıldızları, evrensel bir dil olan müziğin popüler sanatçıları, moda dünyasında güzellik ve estetiğin temsilcisi modeller gibi insanların hayranlık duyduğu sanatçılar modanın da gündeminde yer almıştır. Sanatçılar dışında modayı yönlendirenler arasında kadın siyasetçiler veya siyasetçi eşleri moda idolleri olarak yer almıştır. Gerek moda olanı yaygınlaştırma gerekse kendi modasını oluşturarak kamuoyunun göz önüne gelen moda idolleri geleceğin moda eğilimlerinde de etken olması ön görülmektedir.

Araştırma kapsamında yer alan ve modayı doğrudan veya dolaylı olarak etkilediği belirlenen olaylardan yola çıkarak modanın gelecek eğilimlerine yönelik pek çok öneri getirmek mümkündür. Günün gelişen olaylarını doğru analiz ederek, geleceğe yansımalarında doğru ön görülerde bulunduğu takdirde ancak sağlıklı tahminlerin yapılması mümkün olacaktır.

Dönemlere göre moda akımları incelendiğinde bazı tarzların önceki dönemlerin tekrarı gibi görülmektedir. Farklı zamanlarda yaşanan benzer olaylar karşısında moda, benzer tepkiler verebilmektedir. Savaş zamanlarında ortaya çıkan asker üniformasından esintiler veya Çinliler ile ilgili bir gelişmede dik yaka, kimono kol çeşitlerinin yeniden gündeme gelmesi verilebilecek örnekler arasında yer

almaktadır. Ancak geçmiş yaşantılarda “zamanın ruhu” göz ardı edilemez. Bu nedenle moda eskinin tekrarı gibi görünse de, aslında öyle olmadığı detaylara bakıldığında görülebilmektedir. En azından eskiden alınan tarz yeni kumaşlarla birleştirilerek veya yeni stillerle revize edilmektedir. Geçmiş yıllardan uyarlanan giysilerde günün alışkanlıkları da düşünülerek, yeni stillere karar verilmektedir.

20.yüzyıl boyunca meydana gelen derin değişimler baş döndürücü bir hızla gelişmiştir. Özellikle II. Dünya savaşının bitmesi ile başlayan ve etkileri 1990’ların sonuna kadar devam eden tarihi kesit bilimsel, kültürel, iktisadi, siyasi ve sosyal alanlardaki zengin gelişmelerle hatırlanacaktır. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda ayrıca incelen kaynaklarda göz önüne alındığında moda sektörü bu tarihi kesitte günün şartları doğrultusunda kadın giyimi şekillendirmiştir ve 21. yüzyılda yaşanan gelişmelerle kadın giyimini şekillenmeye devam edeceği bir gerçektir.

5.2.Öneriler

Araştırmada belirlenen zaman aralığında kadın giysisine ait moda eğilimlerinde meydana gelen değişimler ve değişimlerin sebepleri belirlenmesine yönelik yapılan çalışmada elde edilen bulgular sonucunda geliştirilen öneriler aşağıda sunulmaktadır.

- Dünyanın önemli moda merkezlerinden Paris, Milano, Londra, Berlin ve İspanya gibi tekstil ve moda dünyasında sözü geçen şehir ve ülkelerde defileler gerçekleştirilmektedir. Türk Hazır Giyim sektörü yapmış olduğu atılımlarla İstanbul’u moda merkezi yapma yolunda ilerlemektedir. Bu amaç doğrultusunda sektördeki firmaların üretim kalitesinde elde ettikleri gelişmelerin yanı sıra moda eğilimlerinde geleceğe dönük eğilimleri önceden tahmin edebilme kabiliyetine sahip olmak zorundadır. Bu nedenle modanın merkezi konumunda yer alan Avrupa’nın moda ile ilgili tarihi süreci incelenerek, geleceğe

dönük sağlam adımlar atılmasında önemli bir unsur olarak görülmektedir.

- Birçok akımın bir sezonda bulunduğu son yıllarda kişinin bireysel tercihlerini, farklı kültürlerin zenginliğini fark eden tekstilciler ve tüketiciler modayı bu özgürlükle ele alarak üretim yapmaya başlamıştır. Kendi koleksiyonlarını hazırlayan markalar kendilerine ait renk tonlarını, kesim detaylarını, kumaş ve aksesuar tercihlerini, müşteri portföyünü de göz önünde bulundurmaktadır. Birilerini taklit etmekten ziyade kendi tarzını belirleyen markalar koleksiyonlarındaki kendilerine ait özellikli parçalarla da beğeni toplamaktadır. Günün şartlarına göre kültürel yapıyı koruyan, aynı zamanda taklitçilikten uzak modern çizgilerini üzerinde taşıyan tasarımlar yapılarak, marka olma yolunda ilerleyen firmalar için moda sektöründe ayrı kulvar oluşturulacağı düşünülmektedir. Bu nedenle moda sektöründe rekabete yönelik atılan adımlarda geçmişin ayrıntılarını bilerek geleceği yönlendirmek gerekmektedir .
- Moda tasarımı, toplumun farklı kesimlerinde, özellikle genç neslin yenilik ihtiyacını,daha doğru ifade ile yenilikçilik arayışını karşılamak toplumsal görüş ve düşünce dışına çıkmak isteyen bir “genç düşünce akımı” olarak değerlendirilmektedir. İncelenen tarihi süreç içerisinde gençlerin yaşam tarzı, beklentileri ve ihtiyaçları moda akımlarını etkilediği belirlenmiştir. Bu nedenle genç kuşakların eğilim gösterdiği konular göz önüne alınarak ve genç tasarımcıların görüşleri değerlendirilerek tasarımların özü belirlenmelidir.
- Dünya gündeminde yer alan küresel ısınma ve iklim şartlarında meydana gelen değişimlerin yanı sıra nüfus artışı, tarımsal alanların azalması gibi faktörler tekstil ürünlerinde farklı arayışlara neden olabileceği gibi giysi formlarında da geleceğe yönelik değişikliklere sebep olması öngörülen bir gerçektir. Bu nedenle, ileri dönük moda

tasarımlarında tekstil sektöründe ortaya çıkacak yeni yaklaşımlar göz ardı edilmemelidir.

- Eğitim çatısı altında giyim ve moda tasarımı alanında gerek sektöre gerekse eğitim kurumlarına yetiştirilen elemanlara mesleki yeterlilik ile ilgili derslerin yanı sıra giyim ve moda tarihini derinlemesine inceleme, araştırma ve yorumlama becerilerinin kazandırılması bu alanlarda yetişecek elemanların vasıflarının arttırarak, farklı bir bakış açısı kazandırılacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

ABLİNG, B.(2000). **Fashion Sketchbook**. New York : Fairchild Publications

ALDRICH, W.(1995).**Metrik Sistemle Kalıp Hazırlama-Kadın Giyimi**. Çev: Elife Gündoğan.Ankara.Özgün Matbaacılık

ALTUNAY.H. ve YÜCEER H.(1992) **Moda ve Tarihi**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

ANONİM (2004). **Dünya Ekonomisinin Yeni Sorunu: Çin Tehdidi**. Ankara: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu.

ANONİM (1971) **Meydan Larousse**. Moda Başlıklı s.857. İstanbul

AMES,A.(2008).**Fashion Desing for a Projected Future**. Clothing and Textiles Research Journal. Vol.26. No.2

AR, A. (2003).**Marka Yaratma ve Kalite İlişkisi**.Pazarlama Dünyası Dergisi.No.1

AYRAL, C.(2006).**Geçmiş. Anıları. Öyküleri ile Sütyen**. İstanbul: Büke yayınları

BARBAROSOĞLU, K.F.(2002). **Moda ve Zihniyet**. İstanbul: İz yayıncılık.

BARBER, B. (2005).**Çizimin Sırları** . İstanbul :Mira yayıncılık

BARNARD, M.(1996) . **Fashion as Comunication** . London

BARTHES, R.(1990).**The Fashion System**. California: University of California Pres. Berkeley.

BAUDOT, F.(2001). **Modanın Yüzyılı**. İstanbul: İTKİB. Güncel Yayıncılık.

- BATUR, E.(1987).**Gelenek Ve Gelecek Arasında Moda**. Gergedan: Yeryüzü Kültür Dergisi. Dönemli Yayıncılık. No 3
- BECER, E., (1991). **Biçimsel Uyumun Matematiksel Kuralı Olarak Altın Oran**. Bilim Ve Teknik Dergisi, Sayı: 278
- BEHLİNG,D.(1985). **Fashion Change and Demographics :A Model**. Clothing and Textiles Research Journal. Vol.4 .No.1
- BELLEAU, B.(1987).**Cyclical Fashion Movement: Women's Day Dresses:1860 – 1980**. Clothing and Textiles Research Journal. Vol.5.No.2
- BOND, D.(1988). **The Guinness Guide To 20th Century Fashion**. Great Britain: Guinness Publishing Limited.
- BURDA. Moden. (2000). **Burda Özel**. İstanbul
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş.(2004).**Veri Analizi El Kitabı,İstatistik, Araştırma Deseni. SPSS Uygulamaları ve Yorum**. (4. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- CARNEGIE, V.(1990). **Fashion of a Decade the 1980's**. London: B.T. Batsford Ltd.
- CHATTARAMAN V. and RUDD,N.A.(2006).**Preferences for Aesthetic Attributes in Clothing as a Function of Body Image. Body Cathexis and Body Size**. Clothing and Textiles Research Journal. Vol.26.
- CLANCY, D.(1996).**Costume Since 1945 Couture .Street Style and Anti-Fashion**. London:Herbert Press
- CRANE, D.(2003). **Moda ve Gündemleri- Giyimde Sınıf.cinsiyet ve Kimlik Çev:** Özge Çelik. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- CONNİKİE Y.(1990). **Fashions of a Decade: The 1960s** . London: Batsford Ltd.

- COSBEY, S., DAMHORST, M.L. and BECK, J.F.(2003).**Diversity of Daytime Clothing Styles as a Reflection of Women's Social Role Ambivalence from 1873 though 1912.** Clothing and Textiles Research Journal. Vol.21
- CURRAN, L.(1999).**An Analsis of Cycles in Skirt Lengths and Widths in the UK and Germany.1954-1990.** Clothing and Textiles Research Journal. Vol.17. No.2
- ÇAĞLARCA, S.(1980). **Persepktive Resim Ve Gölge Çizimi.** İstanbul: Üçer Ofset
- ÇARDAK F.,PAMUK T.,DEĞİRMENCİ E.(2006). Kalıp Hazırlama Kadın Dış Giyimi.İstanbul. Küre Basım. İTKİB
- ÇİVİTÇİ, Ş.(2004).**Moda Pazarlama.** Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- ÇİVİTÇİ, Ş. ve BATUR, F.(2008).**Düşük Bel Pantolonun Bel Bölgesindeki Şekil Değişikliğine Etkisi.** H.Ü. Sosyolojik Araştırmalar eDergisi.
- DAMHORST, M.L., MİLLER, K. and MİCHELMAN,S.O.(1999).**The Meanings of Dress.** New York:Fairchild Publications.
- DANIELSON, R.D.(1989).**The Changing Figure Ideal in Fashion Illustration.** Clothing and Textiles Research Journal. Vol.8.No.1
- DAVİS, F.(1992).**Fashion. Culture and İdentity.** Chicago: University of Chicago Pres .
- DE LA HAYE, A.(1988).**Fashion Source Book.** London: Macdonald&Co (Publishers) Ltd
- DELONG., M.R. and PETERSEN,K.(2004).**Analysis and Characterization of 1930s Evening Dresses in a University Museum Collection.** Clothing and Textiles Research Journal. Vol.22. No.3

- EİCHER B.J., EVENSON, S and.HAZEL,A.L.(2000).**The Visible Self-Global Perspectives on Dress.Culture and Society**. New York;Fairchild Pub.
- ERGÜL A.(2005).**Hazır Giyim İşletmelerinde Markalaşma Süreci ve Bu Süreçte Görev Alacak Personelin Eğitimi için Program Model Önerisi**. Ankara: G.Ü.Eğitim Bilimleri.Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- EVANS, C., MİNNA T.(1998). **Women & Fashion** . London: Quartet Books .
- FELDMAN, E.(1992).**Fashions of a Decade: The 1990s** . London:. Batsford Ltd.
- GIACOBELLO, J.C.(2000).**A Career in the Fashion Industry**. New York: The Rosan Publishing Groop..
- GİVRY, V.D.(1999).**P Sanat. Kültür. Antika. Dergisi (Moda ve Sanat)** . Sayı:12. İstanbul: Portakal Yayınevi.
- GOLDSTEIN, N.(2004).**Figure Drawing :The Structure, Anatomy And Expressive Design Of Human**. Upper Saddle River: Pearson/Prentice Hall
- GÖKLÜBERK ÖZLÜ, P.,(2009). **Altın Oran Ve Temel Giysi Kalıbı Çizimi**, e-Journal of New World Sciences Academy. Volume: 4. Number: 2.
- HAGEN, K.(2005).**Fashion Illustration for Designers**.New Jersey:Pearson Education
- HERALD J.(1992). **Fashions of a Decade: The 1970s** . London: Batsford Ltd.
- HODGES,N.N., DELONG, M., HEGLAND,J., THOMPSON,H. and WILLİAMS,G. (2007). **Constructing Knowledge for the Future**. Clothing and Textiles Research Journal. Vol.25. No.4

- HOGARTH, B.(1965).**Drawing The Human Head By The Author Of Dynamic Anatomy**. New York: Watson-Guption Publications
- HOGARTH, B.(1999).**Sanatsal Anatomi**. Cev:Burhan Bolan. İstanbul:Engin Yayıncılık
- HOWELL G.(1991). **In Vogue 75 Years Of Style** . London :Condé Nast Books.
- İŞBİLEN, A.(1995).**20.Yüzyıl Süresince Kadın Giysi Kalıplarının Uğradığı Form Değişikliği Ve Nedenleri Üzerine Bir Araştırma**. Ankara:. Gazi Üniversitesi Bilimde Uzmanlık Tezi
- KARLIKLI, Ş.ve TOZAN,D.(1998). **Cumhuriyet Kıyafetleri**. İstanbul: GSD Holding.
- KIVANÇ, F.E., (2005). **Fibonacci Sayı Dizisi ve Altın Oran** . Pivolka. Cilt: 4 Sayı:16.
- KİM, H.J. and DELONG,R.M.(1992). **Sino-Japanism In Western Women's Fashionable Dress In Harper's Bazaar. 1890-1927**. Clothing and Textiles Research Journal. Vol.11
- KOCA, E. ve KOÇ, F.(2008).Temel Dikim Teknikleri II-Bluz Elbise. Ankara. Kök Yayıncılık.
- KOCA, E. ve KOÇ, F.(2009). **Giysi Tasarımında Yaratıcılık**. e-Journal of New World Sciences Academy. Volume: 4. Number: 1. Article Number: 2C0004
- KOÇ,F., VURAL,T., KOCA E. ve PAMUK, B.(2006).**Moda Tarihinde Korselerin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi**. Ankara:Gazi Üniversitesi,12.Ergonomi Kongresi.16-18 Kasım.

LANGLOÏS G., BOÏSMENU,J.,LEFEBVRE, L. and REGÏMBALD,P.(2000).

20.Yüzyıl Tarihi. İstanbul: Nehir Yayıncılık.

LAVÉR, J.(2002). **Costume and Fashion – A concise History.** London: Thames & Hudson Ltd. Fourth Edition

LEHNERT, G.(2000). **A History of Fashion in the 20th Century.** Germany: Könnemann Cologne.

LOVÏNSKÏ, N.P.(2008).**Extensible Dress The Future of Digital Clothing.**

Clothing and Textiles Research Journal. Vol.26. No.2

O'CASS. A..(2000).**An Assessment of Consumers Product, Purchase Decision, Advertising and Consumption İnvolveıment in Fashion Clothing.** Journal of Economic Psychology 21.545-576

ONUR, N.(2004).**Moda Bulaşıcıdır.** (1. Basım). İstanbul:Epsilon Yayıncılık Hiz. Tic. San. Ltd. Şti.

PATRİDGE,E.O.(1960). **Short Etymological Dictionary Of Modern English.** London:Fasion Madd.

PARRAMON, J. M.(2005). **İnsan Figürü Çizimi.** İstanbul: Remzi Kitapevi

PEACOCK, J.(1993). **20 th Century Fashion With 1100 Colour İllustrations Preface By Christian Lacroix.** London:Thames & Hudson Ltd.

ROUSE, E.(1989). **Understanding Fashion .** Oxford Un: BSP Professional Book.

RUSSELL, D.A.(1983).**Costume History and Style.** New Jersey:Pretice-Hall. Inc. Englewood Cliffs.

- SAİKİ, D. and. MAKELA C.J.(2007).**Proportion in the Desing of Women's Fashionable Clothing : A 50 Year Retrospective.** Family and Consumer Sciences Research Journal. Vol:30
- SCHOLTE, J.A. (1997). **Global Capitalism and the State.** International Affairs. No: 73.
- SHEPPARD, J.(1975).**Anatomy:Acomplete Guide For Artists.** New York: Watson-Guptill Publications
- STEELE,V.(1988). **Paris Fashion, A Cultural History.** Oxford: Oxford University Pres .
- STONE, E.(1999).**The Dynamics Of Fashion.** New York:Fairchild Publication.
- TUNGATE, M.(2006).**Modada Marka Olmak, Armani'den Zara'ya Moda Devlerinin Marka Oluşturma Tarzları.** Çev:Günhan Günay..İstanbul:Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic.Ltd.Şti.
- TOLAN, B.(1983). **Toplum Bilimine Giriş.** Ankara: Savaş Yayınları.
- TYNER, K. and OGLE, J. P.(2007). **Feminist Perspectives on Dress and the Body: An Analysis of Ms. Magazine, 1972 to 2002.** Clothing and Textiles Research Journal. Vol.25
- VURAL,T ve AĞAÇ,S.(1994).**XIX Yüzyıldan Günümüze Giyim Modası.** Tekstil -Teknik Dergisi. Sayı:10
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H.(2003).**Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.** Ankara:Seçkin Yayıncılık San. Ve Tic.A.Ş.

WATSON, L. (2007). **Modaya Yön Verenler**. Çev.Güneş Ayas. (1.Basım)

İstanbul: Güncel Yayıncılık.

___ (1954).Christian Dior.Rome Collections.Printeps.Paris

___ (1957).Pierre Balmain.Collection Jolie Madame de France.Automne Hiver 1957-1958. No.309

___ (1962).Modeheft.Frühling Sommer.Nr 21. Hamburg

___ (1968).Vogue.Special.Incorporating Vanity Fair Publishes One in Desember

___ (1972). Bundesarchiv.Modellpalette.Leipzig

___(1979).Jours De France Collections Hiver. No 1194.Edition Special Collections Hiver -5F

___ (1981).L'OFFICIEL.No 766.Septembre.Paris.

___(1983).Rundschau.Für Internationale Damenmode mit DOB.Haka Praxis

___ (1987).Robers-Manteaux.No 133.Publication Periodique.Top Fashion

___(1995).Apart.Die Fashion-Highlights für Frühjahr und Sommer

___ (2003).Collezioni.Pret A Porter Autumn_Winter 2003-2004 N.95

___(2007).Vogue.A Conde Nast Puplication.September

BAKİ, G.(2009, Mart 5)

<<http://cumaertesizaman.com.tr/cmn.php?load=print&hn=5117>> (2009,Mayıs 3)

(2009, Nisan 27)

<<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=130006>>(2009,Mayıs 3)

BAŞOĞLU, B.(2009,Mayıs 02)

<<http://www.msxlab.org/forum/moda/26406-80li-yillar-ve-moda.htmlbegum102.jpg>>
(2009,Mayıs 3)

EK 1:

İNCELEME FORMU-1

Giysi Türü:		Model No:	
Kaynak Bilgileri: Yayın Adı: Yıl/Ay/Gün: Sayfa No:		İnceleme Tarihi:	
Ölçme Alanları			
Yaka Çeşitleri	1	OyYk	
	2	YatYk	
	3	DikYk	
	4	AyYk	
	5	RövI	
	6	RövII	
	7	YgmYk	
YOA	1	YOA1	
	2	YOA2	
	3	YOA3	
YOrtA	1	YOrtA1	
	2	YOrtA2	
	3	YOrtA3	
	4	YOrtA4	
YkGen	1	YkGen1	
	2	YkGen2	
	3	YkGen3	
OGn	1	OGn1	
	2	OGn2	
	3	OGn3	
Beden	1	Bd1	
	2	Bd2	
	3	Bd3	
Bel	1	Bl1	
	2	Bl2	
	3	Bl3	
	4	Bl4	
OnOrt	1	OnOrt1	
	2	ÖnOrt2	
	3	ÖnOrt3	
	4	ÖnOrt4	
	5	ÖnOrt5	
	6	ÖnOrt6	
KolÇeş	1	KolÇeş1	
	2	KolÇeş2	
	3	KolÇeş3	
Açıklama			

İNCELEME FORMU-1

Giysi Türü:		Model No:	
Kaynak Bilgileri: Yayın Adı: Yıl/Ay/Gün: Sayfa No:		İnceleme Tarihi:	
Ölçme Alanları			
KolGen	1	KolGen1	
	2	KolGen2	
	3	KolGen3	
	4	KolGen4	
	5	KolGen5	
	6	KolGen6	
Kolby	1	Kolby1	
	2	Kolby2	
	3	Kolby3	
	4	Kolby4	
	5	Kolby5	
MGn1	1	MGn1	
	2	MGn2	
	3	MGn3	
	4	MGn4	
Giysi Boy	1	GiyBoy1	
	2	GiyBoy2	
	3	GiyBoy3	
	4	GiyBoy4	
	5	GiyBoy5	
	6	GiyBoy6	
	7	GiyBoy7	
	8	GiyBoy8	
	9	GiyBoy9	
	10	GiyBoy10	
	11	GiyBoy11	
	12	GiyBoy12	
	13	GiyBoy13	
Kesim	1	Ksm1	
	2	Ksm2	
	3	Ksm3	
	4	Ksm4	
	5	Ksm5	
	6	Ksm6	
	7	Ksm7	
	8	Ksm8	

EK 2:

İNCELEME FORMU-2

Giysi Türü: Etek		Model No:
Kaynak Bilgileri: Yayın Adı: Yıl/Ay/Gün: Sayfa No:		İnceleme Tarihi:
Ölçme Alanları		
Bel	1	B11
	2	B12
	3	B13
	4	B14
OnOrt	1	OnOrt1
	2	ÖnOrt2
	3	ÖnOrt3
	4	ÖnOrt4
	5	ÖnOrt5
	6	ÖnOrt6
Etek Boy	1	EtekBoy1
	2	EtekBoy2
	3	EtekBoy3
	4	EtekBoy4
	5	EtekBoy5
	6	EtekBoy6
	7	EtekBoy7
EtKsm	1	EtKsm1
	2	EtKsm2
	3	EtKsm3
	4	EtKsm4
	5	EtKsm5
	6	EtKsm6
	7	EtKsm7
Açıklama		

EK 3:

İNCELEME FORMU-3

Giysi Türü: Pantolon		Model No:
Kaynak Bilgileri: Yayın Adı: Yıl/Ay/Gün: Sayfa No:		İnceleme Tarihi:
Ölçme Alanları		
Bel	1	Bl1
	2	Bl2
	3	Bl3
	4	Bl4
OnOrt	1	OnOrt1
	2	ÖnOrt2
	3	ÖnOrt3
	4	ÖnOrt4
	5	ÖnOrt5
	6	ÖnOrt6
Pan Boy	1	PanBoy1
	2	PanBoy2
	3	PanBoy3
	4	PanBoy4
	5	PanBoy5
	6	PanBoy6
	7	PanBoy7
PnKsm	1	PnKsm1
	2	PnKsm2
	3	PnKsm3
	4	PnKsm4
	5	PnKsm5
	6	PnKsm6
	7	PnKsm7
PGen	1	PGen1
	2	PGen2
	3	PGen3
Açıklama		

EK 4:ÖLÇEK